Poštarina plaćena u gotovu.

PUČKA PROSVJETA

MJESEČNIK

Br. 12. Go

SPLIT, 1. Decembra 1

UREDNIK: FRANO IVANIŠ



Pučki list

PUČKE NOVINE

God. I. Br. 16.

Branka Bezić Filipović

SUSRET SVJETOVA
HRVATSKA - NOVI ZELAND

DRUGO TISUĆE.

Godina XIII. Br. 13.

Pučki list

ISELJENIK

SLUŽBENO GLASILO ORGANIZACIJE ISELJENIKA U ZAGREBU

Broj 10.-11. ZAGREB, ponedeljak 25. svibnja 1925.

Jugoslavija — Paraguay.

Godina VI.

PUČKI LIST

U ovom broju stoji:

Naši oglasi.

Poštarina plaćena.



NOVI

ISELJENIK

GLASILO SAVEZA ORGANIZACIJA ISELJENIKA

Splićanin Marko Marulić

pevi hrvatski pisnik.

II - 85.846 m. 2

Branka Bezić Filipović

Susret svjetova

Hrvatska - Novi Zeland

SUSRET SVJETOVA
2

Urednica:
Branka Bezić Filipović

NAKLADA BOŠKOVIĆ

Za nakladnika:
Zoran Bošković

Oblikovanje:
Marino Jurić

Design korice:
Grafotext, Split

Tisak:
Redak, Split

CIP - Katalogizacija u publikaciji
SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA U SPLITU

UDK 07:325.2 (94=163.42) "1890/1940"
07:325.2 (931=163.42) "1890/1940"

BETIĆ-Filipović, Branka
Susret svjetova /Branka Bezić-Filipović. - Split : Naklada Bošković, 2004-2005.

ISBN 953-7090-53-1 (cjelina)

sv. 2 : Hrvatska - Novi Zeland

ISBN 953-7090-93-0 (sv. 2)

120230022

ISBN 953-7090-53-1 (cjelina)

© NAKLADA BOŠKOVIĆ
Nijedan se dio ove knjige ne smije, bilo kako, umnožavati ni preslikavati bez nakladnikova dopuštenja.

Branka Bezić Filipović

Susret svjetova

Hrvatska - Novi Zeland

NAKLADA BOŠKOVIĆ
Split
2006

NACIONALNA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA
ZAGREB

Petri i Vicku

Predgovor

Ova knjiga je nastavak prethodne zbirke članaka koja se odnosila na iseljavanje u Australiju.

I ovdje se radi o pismima što su ih iseljenici pisali splitskim novinama koje su ih redovito objavljivale u razdoblju od 1890. do 1940. godine.

Prvi trag naših ljudi na Novom Zelandu potječe iz 1858. godine, a nalazi se u izvješću ekspedicije znanstvenika Ferdinanda von Hochtelera koji je fregatom austrijske ratne mornarice Novara godinu dana ranije doplovio na taj daleki otok. Na popisu posade bilo je Dalmatinaca od kojih su neki dezertirali i tamo ostali. Oni koji su se vratili u domovinu, pričali su o mogućnosti brze zarade skupljanjem kauri smole. Priča je ubrzo potaknula grupu mladića da se upute na Novi Zeland, a lančanom reakcijom za njima su otišli i drugi.

Bili su s područja Makarske, Imotskog i Metkovića, te otoka Hvara i Korčule. Većini se planovi nisu ispunili, a i laka zarada je bila samo želja. Živjeli su u platnenim šatorima nadajući se povratku u domovinu, što mnogi nisu nikada dočekali jer nisu to sebi mogli priuštiti ili su umrli isrcpljeni radom i bolešću.

U Splitu je 1891. godine počeo izlaziti *Pučki list*, a nedugo zatim već je imao oko 300 pretplatnika u Novom Zelandu. U njemu su uz iseljenička pisma bila objavljena i imena autora tih pisama, ali i pretplatnika, što nam pokazuje odakle su dolazili.

I u ovoj zbirci, pored njihovih pisama, objavljeno je ono što se događalo u Splitu, Dalmaciji i Hrvatskoj, a što su na Novom Zelandu sa zanimanjem čitali.

Gašenjem *Pučkog lista* iste teme su se pojavile i u drugim splitskim novinama, poput *Novog doba*, kao i u specijaliziranim novinama za iseljenike koje su između dva svjetska rata izlazile u Zagrebu. Bavile su se iseljeničkim problemima i objavljivale male vijesti iz domovine iz skoro svih većih gradova, a u njima je pisalo tko je umro i tko se oženio ili čak tko se potukao.

U tom razdoblju od 50 godina uloga novina u iseljeničkom svijetu bila je golema. To je bio jedini medij putem kojeg su stizale sve vrste vijesti iz domovine koje su se željno čekale. Iako su stizale s velikim zakašnjenjem, to nije umanjivalo njihov značaj jer su mnogima bile jedina spona s rodnim krajem.

Branka Bezić Filipović

Pučki list 1892. god.; br. 19; str. 151

Po našim stranam.

U Dalmaciji.- Svit se je mnogo pripao poradi trgovačkog ugovora. Mnogo vina od ove litine čeka kupca. Mi se nadamo, uredi li se stalna carina od 6 do 8 forinta, da naše vino neće toliko pritrpiti. Posao je sada u vladinim rukam. – Prošlih dana išlo je sa otoka Hvara, Visa do 40 osoba za Amerike.

Pučki list 1894. god.

Iz dalekih strana

(pismo "Pučkom Listu")

Častni Gospodine Uredniče! Po Vašoj želji kako ste nam bili javili, evo nas da Vam dokažemo kako se prolazi u ovim dalekim stranama. Mi smo Vam bili dokazali ovamošnje življenje, koje ste Vi dragovoljno tiskali u Vašem cienjenom Listu. Dokazali smo Vam kako je naš narod gledan u ovim stranama; a suviše kako hrvatsko srce vazda ljubi svoju hrvatsku majku, premda je u dalekim stranama. Mi gospodine uredniče što da Vam kažemo sada? Virujte ne dobro; budući, da mnogi moraju zaboraviti onu svoju hrvatsku majku koja nepristance čami i želi, da bi mogla skupiti svoje sinove pod svoja krila, a da se ne skitaju po tudjem svitu od nemila do nedraga. Mi kasno ćemo toga viditi; jer siromah ako s trudom dobije koru kruha, eto dušmanina koji mu je grabi iz ustah kao lav.

Pa ni u ovoj zemlji eto već se nemore živiti; budući, da cina ovamošnje gome (smole) sasvim slaba. Godinu nazad prodavalo se je 100 litarah gome od 40 do 50 šelina, a sada je cina pala na 15 šelina. Dakle vidite, gospodine uredniče, kakovo življenje je došlo u ovim stranama. Sbog toga mnogi sele iz ove zemlje u drugu, a naši novaci iz Dalmacije dolaze svako malo. Ali što dolaze mladi i zdravi tomu ni pola čuda; dali, gospodine uredniče, i Vi će te se začuditi isto kao i mi kada Vam kažemo da dolaze ljudi bez desne ruke i oka. Tomu smo se začudili nazad mjesec dana kada smo vidili doći čovika o kojem Vam govorimo. Nami je stavno to veliko čudo; budući da nami koji smo mladi i zdravi hotilo bi se više puta, da imamo i četiri ruke, budući da ove dvi što imamo gdi god su na velikom čudu. A što će onom biti koji ima samu jednu? Zlo! Budući, gospodine uredniče, da je ovako slabo življenje u ovoj zemlji molimo, da bi ste ovo redaka tiskali što prije u Vašem cienjenom listu neka bi se znali vladati oni koji su možda zamislili u ove strane.

Dargaville

Nova Zelandija 21. Veljače 1894.
Domorodci iz Šućurja na Hvaru.

Pučki list 1894. god.

Iz dalekih krajeva

(Dopisi "Pučkom Listu").

Iz Nove Zelandije

Aratapu 3/IV 94.

Nije zlato sve što sjaje, tako nije ni u ovoj zemlji sve kako se tamo kaže. Mnogi dolaze amo da štokod steku, ali je teško amo i priživiti, budući došlo tužno stanje. Radi se najviše u gumi, kojoj je ciena od lani puno spala. Lanjske godine 100 litara gume (naših 50 kila) vridilo je 2 ½ lire šterline (naših 30 for.), danas sto litara gume ne plaća se nego 12 šelina (for. 6). Hrana dosta skupa, manje od for. 6 nemože se nikako proći na sedmicu, a najbolji radnik jedva more 100 litara

gume izkopati kroz sedmicu. Kako vidite jedva se more priživiti. Teško nam je u ovim zemljam i sa ingleškim radnicima, koji nas krivo gledaju. Lipi broj naših domorodaca spravlja se baš ovih dana u svoju domovinu. Bio im sretan povratak. Gosp. Ivan Mažuran s Pelješca već je pošao, on će Vam moći pripoviditi naše stanje amo. Da ste zdravo!

Pero Milovčić, s Pelješca.

Pučki list 1894. god.; br. 19; str. 152

Poruke i Odgovori.

Tvrdeiću G. – Dargaville (N. Zelandija) – Za 10 šelina primili for. 6. 07 nov. List slali redovito. Pometnja bila poradi Maćele s Trpnja, koji se povratio.

Šutiću J. – Aukland.- Upravili u Kaikohe – Namirit ćemo predbrojbu, a pretičak po Vašoj želji Družbi Sv. Ćirila i Metoda – Plemenit dar. Živili !

Miljaviću P. – Dargaville. – Za 7 šelina primili for. 4:20. Podmireno za Vas i A. Jeličića 1894.

Gagiću J. – N. Zelandija. – Podmireno za 3 godine do ½ 96.-

Pučki list 1895. god.

"Pučke Pisme".

Dosad ih se još 978 prijavilo za "Pučke Pisme". Pripuručamo svim našim štiocima, da ih nabave, jer će "Pučke Pisme" širiti narodnu prosvitu u hrvatskom puku. Cina je "Pučkim Pismama" samo jedna kruna.

Novačenje (leva)

U *Omišu* biće na 28 i 29 Ožuljka. – U *Supetru* na 1, 2 i 3 Travnja. – U *Trogiru* na 16, 17 i 18 Travnja. – U *Splitu* na 4 Travnja za sve momke općine Mućke i sve momke općine Šućuračke – na 5 Travnja za momke općine Šoltanske, Lukšićke i Kliške – na 6 Travnja za momke prvog razreda općine Splitske, a na 8 Travnja za momke drugog i trećeg razreda općine Splitske. U uročene dane valja da se prikaže sva momčad I.og, II.og i III.eg razreda, to jest svi mladići rogjeni godine 1872, 1873 i 1874, makar imali potpuno pravo na oslobogjenje od aktivne službe. Oci, što su prikazali molbenice, neka svakako dogju sa sinovima, da ih obagje ličnik na dan novačenja.

Poruke i Odgovori.

Pavlu Mihaljeviću – Nova Zelandija. – U svakoj pšenici ima kukolja, pa ga nije hvajde iznašati na vidilo, tim više kad je kukolj sa domaće njive.

Pučki list 1895. god.; br. 17; str. 135

Dopisi

New – Zeland, na 6 srpnja 1895.

Evo me, gospodine uredniče, da vam javim naše življenje u ovoj zemlji. Kuće naše jesu od mažâ, a kuhinje od zemlje. Kada pada kiša, sve je mokro sa svih strana i kuće i kuhinje, a kada vjetar puha, sva se kuća trese. U kući vjetra kao i na dvoru, pa katkad vjetar napregne kuću od vreća i digne ju nebu pod oblake. O nama se može reći, da smo ni s kućom ni bez kuće, ni goli ni obučeni. Radimo uvjek ljeti i zimi u mokrini do koljena. Naše je stanje jadno i nevoljno.

Nazad dvie godine bilo je prilična dobitka na ovim stranama, a sada posve slabo. Ovde se najviše kopa iz zemlje smola. U prvine bilo je dosta, a sada došlo na tanko, jer se ovo po peti put kopa na jednom mjestu. Pedeset kilograma smole prodaje se jednu liru i po, što iznosi naših 18 forinta. Dobar kopač može jedva iskopati na sedmicu 30 do 40 kilograma smole, a hoće se svakom čovjeku na sedmicu potroška barem 10 šilina (svaki je šilin 60 novč.) – Hrana je ovde odveć skupa: jedan kilogram šamaštrana mesa iz boce stoji 80 novč. kilog. pirinča 45 novč. čašica rakije 30 novč. i tako dalje. Molim vas, gospodine uredniče, tiskajte ovo malo redaka u vaš cienjeni "List", neka se sviet znade vladati, ako bi ko htio na ove kraje. Ne visi nigdje kolač o češmini, što no se veli. Za putovanje do ovamo hoće se 300 forinta, pa bi se mnogi hotili povratiti doma, ali nemogu skucati novca za put do kuće. Mnogi sele odovle u Kaliforniju; i ja mislim tamo, kad je ovde slabo življenje. Ako vam je ugodno, pisaću vam opet iz Kalifornije, kako tamo naši žive. *(Biće nam puno ugodno, te vas molimo, da nam u često pišete kako je tamo. Uredništvo).* – A sad primite srčeni pozdrav od vašeg domorodca

Josipa Franića.

Što je nova po svitu.

U Italiji.. – Glad, nevolja sve to više stiska zemlju, narod nemore više da odoli teškom plaćanju poreza, te stao redom seliti u tugje krajeve. Računa se, da se je lanjske godine iselilo iz Kalabrije sedamdeset na sto stanovnika.

U Turskoj. – Sultanu ne da mira Macedonija. Podigle se opet ustaške čete na granici, otvorile žestoku vatru na turske vojnike, palo dosta mrtvih glava.

Pučki list 1895. god.

Dopisi

Nova Zelandija Helensville, dana 12/9, 1895.

Časni Gosp. Uredniče! Sa ovo malo redaka evo nas, da vam dokažemo stanje naših zemljaka u ovim, dalekim stranam; da vam ispričamo koja je teška rabota i u ovomu kraju, gdje se misli, da biserje na ruži cvate. Možete i sami znati vrlo dobro, da je u svakoj zemlji najgrdje gledan seljak, koji svakoga hrani.

Tako i u ovih zemalja jadan seljak po vas dan zemlju prevrće i u vodi se topi za dobiti koru kruha pošteno, a njegovu nadnicu svak žudi skratiti u polak.

Hoću da vas štogod obznanim i o ovamošnjih trgovaca, koji kupuju gomu, a težacima prodaju hranu. Oni bi rada od nas seljaka imati gome sa malom cinom, a hranu pošto oni hoće; kako se kaže u njih je sukno i nožice. Pa ni to im nije dosta, već su počeli nas štipati i na drugu stranu. Nazad desetak dana imamo prodati gomu ili ti vam smolu. Stjepan i Paval Jeličić iz Sućurja, Anton Serventić iz Bola i Miho Silić iz Račišća dadosmo gomu jednom inglezu, ime mu je John Brokler, koji je odvezao rečenu gomu u grad i kako smo činili prodao je dobrom cinom, a nama nije platio ništa. I već moremo reći, da uzalud radismo tri miseca dana. A svota novca što nas je išla, bila je za sve ukupno četrdeset lira štrlina. Sad promislite, gosp. uredniče, kako da živi tužan naš seljak, kad od svoje muke nema nikakove hvajde.

Ovo je pravo kao što veli jedna poslovica: teško ti ga vlahu na nebu i na zemlji, tako isto i nama seljakom teško u ovih strana. Znamo da uzrok nesrićne klauzole već tira naše seljake od svoje mile domovine, a Bog zna hoće li se k njoj i povratiti. Teško po nas seljake u tudjoj zemlji!

Tudja majka ima svoje,
ne poznaje jade tvoje,
tudja ljubav ljubi svoga!

Pučki list, 1896.; br. 13, str. 103

Dopisi

Iz Nove Zelandije, 23 travnja.

Dojdućeg miseca povrati će nam se kući dva naša zemljaka : Mate Kosović i Ante Gjiković. Ožalošteni ostajemo radi njihova odlaska, pošto njihovo ljubezno ponašanje i slatki razgovori duboko su usagjeni u srca naša. Mi našim nezaboravnim prijateljima iz dna duše želimo dobar i sritan put. Trojedini Bog bio im u pomoći i zdravo se domu i rodu povratili! – Molimo vas, Hrvati prijatelji naši, da nam izručite srdačne pozdrave našoj nezaboravnoj Hrvatskoj domovini. Kad stupite na tlo naše hrvatske domovine, obrosite je vrućim suzama, i kažite joj nevolje naše, koje trpimo u tugjim dalekim zemljama. Kažite da ako i trpimo nevolje, ipak se dičimo glasovitim hrvatskim imenom. Osobito u blagdanima u našim selima, nad nama se vije hrvatska trobojnica. Gromko piva naša mladost, a k njoj dolaze Inglezi i Mauri i dive se našem hrvatskom pivanju, a osobito našoj trobojnici, kojom se dičimo u ovoj zemlji. – Da ne idemo u dalje, molimo vas, naši domorodci, pripovidite našoj domovini, da svi mi Hrvati, ako i jesmo u dalekom svitu, ipak neizmirno ljubimo Hrvatsku, te srcem i dušom vazda smo spravni za hrvatska prava i u vatru i u vodu!

Živila Hrvatska!

I. Bibica.

Iz *Imotske krajine* o Ivanu Svitnjaku.

Strašne kiše bile prošlih dana ; od ožuljka svaki je dan livalo kao iz mišine, tako da je na mistima propao kukuruz, te nevoljan težak, gdi mu je zrno izginulo, sadi drugo isto kao kapulu. Povrće dobro kao nigda ; duhanu je kiša pomogla veoma, ali vinogradu nije koristovala. Bojati se je palca, pa svit polije sve redom. Zdravlje lipo u narodu.

Pučki list 1896. god

Iz Nove Zelandije, prid Uskrs 1896.

Nazad malo vrimena, kad sam stupio od moje kuće u daleki i nepoznati svit, mislio sam u svojoj pameti, da tad sve i svakog ostavljam u rodnom kraju; ali kad dogjoh u daleki i nepoznati svit i pustoš, može se reći, kamo nije nedavno ljucka noga gazila, tad imam opeta što da vidim. Vidim, gdi naš dični i plemeniti soko leti priko cilog svita, te pripovida našem domorodcu i najmanje stvari, što se zbivaju kod našeg rodnog kraja. Ja sam sa Nikolom Lukićem društvenik vašeg "Pučkog Lista", pa po njemu doznajemo svaku. A sad ću vam ništo javiti sa ovih strana, pa vas molim, da to umetnete u slavni "Pučki List".- Naša nika mladost dok je kod rodnog praga misli, da u daleku i nepoznatu svitu novci iskaču iz zemlje kao vodeni božuri, kad ulije velika kiša, pa veli ocu, majki ili bratu; daj nagji mi novca; daj založi, daj prodaj livadu, vinograd, maslinadu, te me opremi u daleki i nepoznati svit, da se i ja sritan i čestit povratim kući, kao što je došao nazad malo doba onaj i onaj. Jadan otac i tužna majka ispune sinu želju, nadajući se, da će on u tugjini zgrnuti novca kao žala, te da će obogatiti svoju siromašnu porodicu. Sin sritan i zadovoljan krene sada u svit. Jedva mu doteče za put ono novca, što je sobom ponio.

Kad je stigao u Novu Zelandiju, badilj u ruke, pak do kolina u vodu da vadi smolu iz gliba. Nakon dvi, tri sedmice omrzne mu teški trud i ragja, te su ono desetak lira, što je zaslužio, hajde u Australiju, kopati zlato, misleći da je zlato zemlju izmišalo i izmutilo kakono vitrena snaga morsku dubinu. A u Australiji nemože ni da hranu dobije, pa tad opet natrag u Novu Zelandu na smolu. Dobije iznova dvaestak lira; s tizim se ukrca za Ameriku, nadajući se, da će tamo omastiti brkove. Misli tužan: tamo nije velika naroda; ne će biti sve novce još skupili, što su pali po zemlji kao u proliće,

kad pade slana po prolitnoj travi. Ali i u Americi gore stanje nego u Novoj Zelandi, pa eto golema jada i žalosti teške! Misto da dade ocu i majki pomoći i kriposti i da otkupi zemlju, što su zanj podložili, mnogi tužni mladić uz slabu ragju i malu pamet prolazi tužne i žalosne dane u tugjem dalekom i nepoznatom svitu; povratio bi se kući i uhvatio krčevine, ali ne ima čime. – Ovo sam napisao na razmišljanje mnogim našima, što se opremaju bez promišljanja u dalek svit. U tugjem svitu hoće se tvrde pameti, radinosti, štedljivosti, a zanajviše sriće, dočim je veoma malen broj onih, s kojima se srića posestrimi, kako se je za primir posestrila sa Jakovom Banovićem i Mihom Mihaljevićem, koji su prave gazde u Novoj Zelandiji, te u svakoj prigodi budu na ruku našim domorodcima. Budi im za to pohvala i dika! Neka se dakle ne daje u svit niko bez teške nevolje, jer nigdi ne vise kolači o češmini.- Skoro je umro u Dargaville Ivan Rusković rodom iz Pijavična općine Kune. Ostalo mu je na banki 290 lira bez računati dobitke.

A sad, gospodine uredniče, želim svaku sriću vama i dičnom vašem "Pučkom Listu".

Vaš domorodac

Pavao Kačić Stipić
iz Gradca više Makarske

Pučki list 1896. god.

Braćo Dalmatinci!

(Glas iz Nev-Zelande)

Srce mi puca, duša me boli, pamet mi se muti, gledajuć, što naš Dalmatinac čini. Neima broda, koji se je od Europe odcijepio put daleke Auštralije i nove Zelande, da ne vodi više Dalmatinaca. Upitaš li ih, kuda će, svaki ti odgovori: idem u Novu Zelandu smolu kopati.

O tužna braćo Dalmatinci, lako je reći: smolu kopati! ali ju je teško i mučno vaditi, pa da je ima izobila, ni po jada, već možeš reći da je i smole već ponestalo, jer se ona kopa neprestano od nazad toliko i toliko godina, a nit se sije, nit se sadi, niti li se leže. Kopanjem smole podnosi se truda i muke, vrućine i mokrine; do koljena noge u vodi, a ruke isto do lakata; mimo se i nada se valja izbacivati glibinu. Teško prsi plaćaju pri tom poslu i ljuta se dobiva bolest. Braćo Dalmatinci, kopanjem smole mislilo ih je više i više sretno i čestito povratiti se u svoju domovinu i na svoj rodni prag, te se po drugi put zagrliti s ocem, sa sinom, s braćom i ženom, pa mnogi od tih gdje su dan danas? Eno ih u crnoj zemlji!

Obazrimo se, braćo, na Iva Ruskovića iz Pijavičine od općine Kune. Od napora truda, kopanja smole, gdje je dan danas? Eno ga pod ledenom pločom! Obazrimo se na Boška Sršena iz Blaca od Općine Opuzena, koji dogje u ovu zemlju nazad mnogo i mnogo godina. Bio se je oženio i nastanio amo, pa gdje je dan danas? Kopanje smole činilo ga je nazad šest mjeseca poći u crnu zemlju. Uboge njegove troje dječice provodilo je tužne i čemerne dane, dok ih nije k sebi uzeo naš Dalmatinac Nikola Lušić s Brača, koji je nastanjen u gradu Aucklandu u Novoj Zelandi. Neka mu je čast! Obazrimo se na Jozu Šulentu iz Drašnica od općine Makarske; mladić u dobi od 28 godina, pa od teška truda i velike mokrine na dan Velike Gospe leže u crnu zemlju. Obazrimo se na Juru Paškala i Ivana Kučića iz mjesta Hrelje, iz naše plemenite Hrvatske. Zaploviše po sinjem moru i doploviše do ovih strana, pa ih snaga morska obojicu zaljulja. Eno jednomu morska pučina za uvijeke grobnicom, a drugog su našli gdje ga je more na sitan pjesak izbacilo. Taj bi odnešen i u raku položen od svoje braće. Obazrimo se na Nikolu Kosovića iz Drvenika od općine Gradca, kojeg je nestalo sa ljuckih očiju od nazad osam mjeseca. Niko živ ne zna nam kazati za njegov život. Ingleške novine javljaju, da je našasto mrtvo tielo kraj mora na sitnu pjesku u mjestu zvanu Bič, daleko od grada Auklanda 280 milja, ali nije moguće bilo razaznati ko je i otkle je. Istinito je, bio bijeli čovjek. Molimo našince raspučene po Americi, Africi i Auštraliji, da ako li bi za ovog svog brata čuli, neka nam to žurno dojave kroz dični "Pučki List". Obazrite se, draga braćo, na isto moje stanje, teškoga bolovanja u mojoj ubogoj kolibici na mom krevetu od nazad njekoliko i njekoliko dana, gdje me je zavalilo jedino kopanje smole.

Draga braćo! mnogi vele: eto idem, pak što Bog dade. Istinito je, da sve stoji u rukama Božijim, ali znajte i to, da se ovdje žive u pustinjama po toliko i toliko stotina milja od grada. Uhvatiš li bolest, neima tu majke ni sestre, da te

privrne i obrne; neima liječnika, da te spasi tvoje bolesti, a što je najteže, neima tu duhovnog pastira, da te u zadnjem času zateče i s tvojim Bogom pomiri. Vjerujte mi, braćo Dalmatinci, da više nas ide u ovo daleko i pustošno mjesto bez potrebe nego li za nevolju, a to sve obziruć se jedan na drugoga. Gledamo od 50 na jednoga, što donese tisuću fiorina, a ne promišljamo na drugih 49, što u crnoj tugjoj zemlji ili u sinjem i dubokom moru ostave svoje kosti. Mnogi bi se željeli kući povratiti, ali ne imaju čime.

Oh mila moja domovino, da mi te je opet ugledati! da me ptica na svojim krilima hoće kući da prinese! – vapije mnogi našinac u ovim tužnim krajevima. Dogje mu u pamet, kako se u njegovoj domovini nakon smrti ispjeva mrcu mrtačka pjesma uz mnogo i mnogo braće i sestara, izreku mu se tolike svete mise za pokoj duše, pa se spomene dušnog dana na koji svakog živog kršćanina ljuto zaboli, slušajuć ono tužno i žalovito jaukanje zvona. Kud god korakom makneš, okom pogledaš i uhom migneš, svugdi ćeš tog dana čuti i vidjeti gdje su svačije kolibe svjećicama rasvijetljene kao vedro nebo sjajnim zvjezdama svugdi ćeš čuti i svak jednoglasno kaže, hajmo, brate, hajmo, sestro, do našeg oca, do naše majke, do našeg brata i sestre, do našeg rogjaka i prijatelja, da se živim srcem i vrućom molitvom za njih Bogu utečemo. U oči dušnog dana pogješ u krevet spavati. Čije oko može, da usne te noći? a zašto? Rad onog tužnog i žalovitog jaukanja zvona. Ne dade ti srce, da jutrenje zore u krevetu čekaš, jer ti svakim zvekom zvono kaže: diži se oče i majko! dižite se brate i sestro! diži se mili i draga! dižite se i vi malena dječice, i žurite se do hladnih grobnica. Tad se dižeš i ideš prije sunca istoka do studenih grobova, pa još ni polovicu puta nijesi privalio a čuješ tužan glas i žalostan. Čiji je to glas? Nije glas zvona sa zvonika, već jauk sina i kćeri. Plaču oca i majku! Žena plaće svog supruga, djevojka svog zaručnika... U toj žalosnoj stiski i kriki vidiš onu sitnu i nevoljnu dječicu, gdje svojim toplim suzama kvase studenu ploču, pok kojom im počivaju otac i majka. Tužna siročad nariču: gdje si mi, oče! gdje si mi, majko! Ustani majko, majčice! Kako je vaše srce moglo podnijeti i ostaviti nas jadnu siročad na sred puta? Probudi se od sna, majko mila, majko draga i opet nas iznova zagrli i poljubi tužne tvoje sirote, što smo jutros prije sunčanog istoka, došli, da toplim suzama tvoju ploču nakvasimo! Malo kašnje župnik pristupi k oltaru Božijemu, te skupa s pukom ispjeva mrtačke pjesme.

Svega se ovog Dalmatinac u tugjem svijetu spominje i drhće kada promišlja, zaleti li ga smrt u Americi, Africi ili u dalekoj Australiji i Novoj Zelandi, gdje ti tijelo bace u zemlju sa poruganjem kao lješinu od kakove zvijeri, a nigdje blizu svoga brata kršćanina. Obzirom na sve ovo, što sam rekao, draga braćo Dalmatinci, radite i trudite kod rodnog praga; nestalo je starih dobitaka više u tugjem svijetu buduć navrvilo naroda na tisuće i tisuće. Amo ne imaš ni svoje kolibe ni svog kreveta, već se skitaš kao ciganin od nemila do nedraga za zalogaj kruha!

Pavao Kačić-Stipić
iz Gradca više Makarske

Pučki list 1897. god. br. 15, str 118 i 119

Pismo iz Nove Zelandije.

1. - VI. 1897.

Velečastni gosp. Uredniče!

Najuljudnije vas molim, da bi izvolili tiskati u dični "Pučki List" ovo nikoličak redaka, jer cienim, da će bit korisno za naše zemljake, koji budu dolaziti za Novu Zelandu te i za braću koji su u ovoj zemlji. Naš zemljak kad dolazi u ove strane nalazi se kao ovca izgubljena, nepozna tudjinskoga jezika, neima svoga nikoga do Boga, luta od ulice do ulice, vrti se tamo i amo, znoj ga hvata sram ga je od nepoznatog svijeta koji ga začudjeno motri, dok napokon ne opaze ga stražari (pulicija). Štoćeš sad? pita ga ingleški: kud će? što traži? Zaludu gluhu šapljat on nečuje. Zabljenut stoji pred njim nezna da mu kaže kud idje. Al srećom da svi stražari znadu za dojednog našeg čovjeka stanujućeg u gradu, te ga tako povedu u kogmudrago, da samo nije izgubljen. Ali sada, fala Bogu, unaprijed ne treba da naš sviet tako vrluda po ulicam i da stavlja u nepriliku svoj život. Svima na znanje neka je da su naša braća domorodci *Joze Franić* i *Ivo Segetin* otvorili gostionu u Aucklandu, koja će biti mnogo koristna za naš narod. Uz najpovoljniju cienu ručak, objed večeru i spavanje šelina 2 ½ ciela sedmica šelina 15. dočim u drugih dosada se je plaćalo na dan po šelina 3 a na sedmicu šelina 20. Uz to ova dva naša

zemljaka nami su svim dobro poznati, da su plemenita srca, pošteni, uljudni, značajni ljubimci svoga hrvatskog naroda u jednu rieč svako je dobro u njima. Pridju li naši iz mile nam domovine, nije već treba da lutaju od nemila do nedraga, jer od njih će jedan vazda dočekat parobrod koji dolazi iz Sidneja da primi našu milu braću, koja bi dolazila na ove strane, a uz to da bi komu bilo od potrebe novca, za daljno putovanje, to će im oni dragovoljno posudit i svakog uputiti za mjesto koje bude želio.

Sad se obraćam k vami mila braćo Dalmatinci, Hrvati, Slovenci koji ste god dičnog našeg hrvatskog jezika a rastrkani ste po Novoj Zelandiji izvolite obratiti se našoj braći u Auckland za svaku vašu potrebu i naručbinu, svaku će svesrdno ispuniti što vam ustreba. Kad putujute za Auckland svrnite se našoj braći za korist vašu i njihovu, uzdržimo mi njih, pak će i oni nas, pokažimo svietu da ljubimo svoga, da se medjusobno ljubimo, da smo braća, da smo složni, da smo pravi Hrvati u tudjini. Dosta se je tudji narod koristio našim novcem, nedajmo se više da nam drugi prazni žepove, držimo se u slozi, hoćemo ako Bogda!

Oprostite, gospodine uredniče, da sam vam puno dosadio su ovo nekoliko redaka, ali cienim da vas ovo neće uznemirit jer znam da Vi i Vaš dični "Pučki List" jeste ljubitelji puka, te da će te gledati mista i u prvom broju dati tiskati.

Sa najdubljim štovanjem vas pozdravljajuć ostajem vaš zemljak

N. Matutinović.

Pučki list, 1897.; br. 15, str. 119

Što je nova po svijetu.

U Auštro-Ugarskoj.- Umrao u Gorici biskup Zorn. Bio sveta i poštena duša, prava zenica Isusova. Oplakan od svakoga, a osobito od siromaha. – U Ljubljani ućutio se žestok potres, razpuklo mnogo kuća, a nekoje se i srušile. Nazad dvije godine taj grad podnio je veliku štetu od potresa, evo sada nesreća se opet obnavlja. Načelnik grada Ljubljane pošao je do kralja da ga obavjesti o nezgodi.

U Americi.- Prošloga mjeseca društvo "Hrvatska Zajednica" okupilo se na svoj četvrti sastanak. Drago nam je javiti, da ta rodoljubna udruga svakim danom sve to jača postaje, sada broji na hiljade članova. Svaki naš domorodac u toj zajednici oskrbljen je u slučaju bolesti ili nesreće obilnom pripomoći, a u slučaju smrti, njegova obitelj ne ostaje na putu, prima takodjer liepu pripomoć. Uz našu narodnost hvata sve to većeg temelja i naša katolička vjera. Računa se, da se svake godine u Ameriku obrati na katoličku vjeru do 30 hiljada ljudi. Lanjske godine u samom gradu Njujorku obratilo ih se 1200.

U Njemačkoj.- Car njemački šetao se po palubi broda, pade konop s jarbola i udari ga po obrazu, te ga ozledi.- U Virtembergu pala strašna krupa, računa se štete preko 50 milijuna maraka.

Pučki list 1898. god.; br. 1; str. 7

Zvonimir, naše pjevačko društvo, moglo bi služiti na diku i velikomu kojem gradu, a gdje ne bi Spljetu. Prošloga mjeseca Prosinca "Zvonimir" se je dvaput ukazao pred općinstvo u kazalištu, te je svakoga uprav opčarao. Cvalo nam sve bolje ovo dično pjevačko društvo!

Bisni psi ugrizli su od skoro mnogo čeljadi u Spljetu, te je sve bolesnike općina poslala u Beč na lečenje. Ima njekih, što ne imadu ni kruha djeci, a hrane psa ko od oholosti. Evo vidimo, da pas može i pobjesniti, te onda eto trpeža i krpeža.

Pučki list 1898. god.; br. 7; str. 55 i 56

Dopisi

Iz Nove Zelande, 1 siečnja 1898.

Evo me, da vam javim radosnu viest iz ovih dalekih strana Nove Zelandije.

Već je minulo pet godišta mog boravka u ovoj dalekoj zemlji. Svake godine mi smo nutkovali Ingleze, neka se pokušaju s nama potezati na konop, ali oni su nam vazda zahvaljivali, govoreći, da nisu kadri s nama izvršiti potezanje. Na našu radost ovog puta ispuni nam se stara želja. Inglezi nam poručiše, da će se dragovoljno s nama pokušati potezati na konop. Na mjesec dana prije potezanja, oni su tražili pismeno i brzojavno što bolje drugove za obaviti potezanje i za ispuniti našu željenu želju.

Ugovorismo megdan za drugi božićni blagdan. Toga dana sakupi se na hiljade svieta svakoga sloja, izmegju kojih bijaše ih liep broj iz naše mile, krševite Dalmacije. Mi izabrasmo trinaest mladosti kao žive vatre. Evo im imena na vidjelo: Ilija Kuluz, Nikola Vojković i Frano Kumarić iz Sućurja, Ivan Curin iz Gdinja na Hvaru, Matij Drešo i Jure Franić iz Račišća na Korčuli, Ivan Visković Tomin iz Podace, Luka Lović iz Igrana, Luka Suhor iz Nakovanje, Nikola Šaržunić iz Vrboske, Ivan Vicetović iz Pelješca, Mate Perić s Visa i Vicko Šeput s Vrućice. Taman na tri sata posli podne, digoše se ingleške zastave i naše trobojnice, te se stade potezati, ali na našu sreću pritegoše naši sokolovi Dalmatinci tri puta kroz samih pet časa, uz veliko klicanje: živila Hrvatska! Isti Inglezi klicali su našima: Hura! Hura! Hura! po dospitku potezanja, Inglezi položiše našima zasluženi novac, te se svi skupa nahraniše i bratinski napojiše u gostioni, jednoglasno hvaleći našu milu domovinu Hrvatsku i njezinu kolievku Dalmaciju.

Dični gospodine uredniče, svi najtoplije molimo, da ovo malo redaka mog neučenog pisma uvrstite u dični "P. List", a tvrda nam je nada, da će biti i vama mio ovaj dogadjaj.* U svim krajevima južne i sjeverne Amerike, Kalifornije i t.d. naši svuda hvala svevišnjemu Bogu odnesu megdan. S Bogom vam gosp. uredniče!

Uz najodličnije pozdrave, jesam vaš domorodac

Petar Kuluz iz Sućurja na Hvaru

*) Kako nam ne bi bio mio? Evala naša junačka momčadi! Veselit će vam se oci i majke, braća i sestre, kad ovo proštiju.

Uredništvo.

Na znanje!

Odredili smo objaviti u ""P. Listu" sve one, što nam još niesu platili za tekuću godinu. Dužnike za lanjsku i predlanjsku kao i za druge stare dugove, prikazati ćemo sudu, ne ispune li svoju dužnost do svrhe tekućeg mjeseca. Ovoga ne ima nigdje nego samo u nas, da se primaju novine, a da se neće da plaćaju. Mi ovim javno obznanjujemo svakoga; neka se dakle kašnje niko ne tuži!

Uprava "P. Lista".

Pučki list 1898. god.; br. 13; str. 108

Trus. Na osvit nedjelje dne 3 tekućega mjeseca malo je ko u Spljetu zaspao. U subotu u jutro bio jak trus, pa neko pronio glas, da će se opet potresti zemlja iduće noći. Na 1 sat po ponoći puna je spljetska obala bila svieta, a u perivoju, na kraljevoj njivi i putem Poljuda bila je takogjer sila naroda. Mnogi su od straha bili iznieli postelje vanka, te su spavali pod otvorenim nebom. Srećom trusa nije bilo, pa je svak kašnje žalio, što je zbog straha izgubio ugodni san, ali vrag je strah. Ne kaže se zaludu: strah žile veže!



Pamti! Kad ko kupi ovu štrcaljku, odma mu se kaže, kako ju može u čas sam napraviti, ako mu se po čem pokvari.

Oglas.

Potpisani časti se javiti, da ima na prodaju izvrsnih *štrcaljaka* za palac (peronosporu) od bakra vrlo proste uporabe; tjeraju vodu na dva načina. Ove su *štrcaljke* dobavljene i preporučene od hrvatskih gospodarskih zadruga u Istri. U vrsnoći mogu se moje natjecati sa svim do sada te vrsti poznatim štrcaljkama. Ciena je svakoj štrcaljki for. 14.

U Sv. Mateju kod Kastva u Istri.

Mate Trinajstić.

SANDUCI GVOZDENI

4437 stari i novi veoma ciene kod Emil Weiner — Beč, I., Salzthorgasse. 251

Čujte!

U broju 17 iznieli smo imena svih onih, što primaju «Pučki List» ravno na svoje ime, a niesu nam platili za više godinâ. Jeste li vidjeli koliki ih je bio osučaj? U susliednom broju pak tiskali smo imena svih naših povjerenika, od kojih neki nam duguju na stotine forintâ. Ovako se dalje nemože, pa smo odredili, da budemo jednom na čistu. Počamši novom godinom 1900 ne ćemo nikomu slati naše novine ko nam unapried ne plati. Dakle ko želi primati «Pučki List» kroz dojduću godinu 1900, neka nam najdalje do 20 Prosinca tekuće godine pošlje za nj isplatu. Ciena Listu ostaje stara.

Uprava.

Veliku prištednju

mogu imati obitelji, koje nabave za domaću potrebu **tkanine Radhošt** (zakonom zaštićena marka) **chiffons, creteus, crease, canevase, barcheute, rubaca** kao i krasnih **garnitura za kafu i male stolnjake, čiste lanene tkanine, lanene ponjave** itd. itd.

Ovo sve može se upravno naručiti kod niže podpisane tvrdke, koja ima najbolje vrsti

pamućne i lanene robe

Uz tvornične originalne ciene šalje privatnicima uz poduzeće a po pogodbi i uz odplate. *Cienici* i *obrazci* **šalju se franko i bezplatno.**

Najbolja poslužba. Traži se zastupnika.

743 **Alois F. Fialka**

protokolirana trgovačka tvrdka

Frankstadt a. R. Mähren.

Veliko skladište

predmeta za vezivo, kao i sve vrsti čarapa, bjećava za **Gospodu, Gospodje** i **djecu** svake dobi.

Tord-Tripe

Najbolje sredstvo za uništiti miševe bez škoditi drugim domaćim životinjama. Prodaje se po 20 novč. jedino kod drogarije

Aljinović i Marić - Spljet.

Za one koji kašlju

KAISER'S BOMBONS

⁂ ⁂ ⁂ ZA PRSA

najbolje je preporučiti.

2480 bilježničko ovjerovljenih svjedočba, dokazuju da je nenadkriljiv kod **kašlja, muklog grla, katara i nazebi.**

⁂ *Paket po 10 i 20 novčića* ⁂

može se dobiti u Spljetu kod Ljekarne **F. Tocigl i E. Pohusta.** 536

Pučki list 1898. god.; br. 18; str. 148

U Spljetu.

Radosni glas.- Na Solinu blizu Spljeta baš uza današnju seosku crkvu društvo "Bihač" otkrilo je pod zemljom starinsku crkvu "Gospe od Otoka", u kojoj su bili pokopani neki od hrvatskih narodnih kraljeva. Našast je grob sa natpisom od godine 976, na kojem se čita, da tu leži kraljica Jelena. Za ovo otkriće ide zasluga dičnoga našeg učenjaka Don Frana Bulića, presjednika društva "Bihača". Cieli hrvatski narod obradovao se je na ovaj glas. Spremaju se sva spljetska hrvatska društva pod trobojnim barjacima uz veliko mnoštvo naroda da pogju na Solin pokloniti se prahu svojih narodnih kraljeva.

Sajam na Solinu u dan Male Gospe bio je kao po običaju i ove godine vrlo dobar. On se broji megju najveće sajmove, što se drže u Dalmaciji. Tu navrvi sila svieta izim od Bosne i Hercegovine, takogjer od Imotske, Sinja, Knina, Trilja i sa bližnjih otoka; u jednu rieč iz sve srednje Dalmacije. Bude tog dana na Solinu rogate i šušaste marve na prodaju, pa narodnog veziva i pletiva i svakog rukodjela. Prijatelj se tu sastaje sa prijateljem, znananc sa znancem. Uz pečene zaoblice čuju se gusle i junačke naše pjesme. Ove godine radi otkrića crkve Gospe od Otoka došlo je na Solin mnogo odličnih Hrvata iz raznih krajeva.

Pučki list, br. 18, str. 148

Poruke i odgovori.

Loviću P. O. New – Zelanda. List šaljemo. Naznačite nam koje pjesmarice želite.

Jurjević *Antonu Australija.* Primili for. 4.20 čime je podmireno sve do 31/12 1899.

Pučki list 1899. god.; br. 13; str. 104

Poruke i odgovori.

Petar Lupis - New-Zeland.- Primili for. 5.87. Vi ste podmirili do 1/7 1902.

Pučki list 1900. god.; br. 20; str. 160

New-Zeland-Kaikohe, 28 Augusta 1900.

Gosp. Uredniče!

Molim da biste ovo malo mojih redaka tiskali preko našeg dičnog "Pučkog Lista".

Nemogu da izostanem javiti stradanje naših Dalmatinskih Hrvata, što dolaze u ovu zemlju. Naš Dalmatinski Hrvat bio je obznanjen još prošaste godine, da je zapreka dohoditi u ovu zemlju, ali to oni niesu htjeli spoznati, već su zborili, da je to sve šala, pa eto sada nevolje. Kroz ovo malo vrieme mnogo je Dalmatinaca došlo u Sidnej, gdje su svi zaustavljeni; ne da im putovati napried. Sad oni tužni narod što da učini? novca nema, radnje nema, jezik ne zna, što mu je najviša u ovoj zemlji. Malo lakše je za one, koji su imali amo brata, oca , dunda ili glavnoga prijatelja, koji su im dali novca za uzdržavanje života njihovih. Koji pak ne imadu nikoga svoga, oni su u teškoj nevolji, pomoći od nikuda! sad ovi tužni narod što da učini? Stoji na velikim troškima, a odkud novca? Na domu možda je sve što ima založio za putovanje do ovamo. Mnogi misle u gradu Sidneju stati još za koje vrieme, te – kako od prija činili su – jedan, ili dva, ili tri pod ingleškim imenom doći kako ukradimice u New-Zeland. Nazad malo doba na ovaj način diglo se je bilo iz Sidneja deset ili jedanaest ljudi, ali kad prispjeli u Aukland, niesu im dali na obalu, već su ih strasportirali u glavni grad Walington, te kad su ondje prispjeli, stavili su ih u zatvor. Poslie toga je sliedilo izpitivanje njihovo, zašto dohode u ovu zemlju; da su

znali kako je ova vlada sve njezine zemlje zatvorila. Na njihovu sreću trevio se A. Vela iz Podgore, koji je ondje od mnogo godina, te je on zborio i trudio se za njih da budu slobodni. Eto tako stoje stvari. Nego da je i slobodnost dolaziti u ovu zemlju, što da učini, koje ufanje može da ima naš čovjek? Vlada je sve svoje zemlje zatvorila; drugo ima malo zemlje posve jadne takozvanih Maura, koji pošto vide da je vladina zemlja sva zagajena, ako će pustiti radi našem čovjeku na svojoj zemlji, hoće da im se plati novca više nego vriedi zemlja i sve što je na njoj. Sad tužni naš narod što da učini? Molimo naše Dalmatince Hrvate, neka ne idu iz svoje domovine, da ne bace vas svoj imetak u propast.

Sad mi drugo ne ostaje, već primite moj dalečni vrući pozdrav. Vaš domorodac

Rado Klarić

Puke list 1902. god. br. 2; str. 15.

Iz Nove Zelande dne 26 Studenoga 1901.- Na znanje našim domorodcima, da je iz Nove Zelande sa rabote o smoli pošao nakon dugih devet godina svoga stanja dični Dalmatinac Jure Letica od Makarskoga Primorja, stojnoga i rodnoga zavičaja sela Podgore. Sretno i veselo zaplovio svojoj miloj domovini iz Avanui na 19 Studenoga 1901. Imao je puno liepu i dičnu pratnju od svojih Primoraca. Vijale se slavne hrvatske trobojnice i pjevale su se naše hrvatske pjesme. Umni i dični Jure, kad je imao stupiti u lagju, da zaplovi sinjim morem svojoj miloj domovini, od svakoga pratioca primio je srčen poljubac i šaku desne ruke uz pozdrav: Zbogom, i zbogom, dragi prijatelju, sritno i veselo plovio našoj dragoj domovini! Za sobom je ostavio ovamo na raboti o smoli svoja dva sina Jozu i Milu Leticu.

Ante Despot.

Pučki list, 1902. god. br. 5; str 44

Po našim stranama.

U Dalmaciji.- Pisali su nam iz raznih krajeva Dalmacije, da bi volili sijati grahoricu – jer korisnija – nego li crvenu djetelinu, ali sada – kako čujemo – Namjesništvo ne dieli sjeme grahorice, pa mu preporučamo, da ga nabavi barem za dojduću jesen.

Dne 25 ovoga mjeseca sakupiti će se učitelji iz sve Dalmacije na zbor u Split. Bio taj dogovor koristan njihovom prezasluženom stališu.

Govorka se, da Lojidovi parobrodi ne će unapried putovati Dalmacijom, a da će se ujediniti naša domaća parobrodarska društva: Rismondovo, Dubrovačko, Topićevo i Šibensko-Zlarinsko.

Nastoji se, da se podigne spomenik neumrlomu *Mihovilu Pavlinoviću.* Ako itko u Dalmaciji, to je on zaista zaslužio.

Prošlih dana slavio je svoj sedamdeseti god rogjenja dični stari hrvatski rodoljub knez Kosta Vojnović. Bog mu dao zdravlja i veselje!

U Kaštel-Šućurcu otvoriti će se brzo poštarski ured. Bilo je potrebito.

U Splitu.

Kušanje ulja bilo je jučer i predjučer u našem gradu. O tom ćemo progovoriti opširnije u dojdućem broju.

Dne 28 prošloga mjeseca služila se je u crkvi na Dobrom glagoljska sveta misa za upokoj duše velikog poštenjaka i značajnika, neustrašivog borioca za sveta hrvatska prava D.ra A. Starčevića. Duša mu se raja naužívala.

Gosp. Lovro Borčić izrekao je nekidan na carevinskom vieću u Beču jezgrovit govor, u kojem je izmegju ostalog oštro prigovorio Vladi, što neće da spoji Bosnu gvozdenim putem sa Splitom.

Tužba na zakupnike nove željeznice.- Piše nam pouzdan prijatelj iz okolice, da su zakupnici nove željeznice, što se gradi iz Splita do Sinja, doveli pod Poljica 5 talijanskih brodova iz Rovinja, da dovoze pržinu za gradnju nove željeznice, a u Jesenicam imade 12, u Dućama 4, u Omišu takogjer 4 broda pržinara, koji bi bili dragovoljno dovozili pržinu, da se budu zakupnici njima obratili. Čudo je, da ne uskipi u našim domaćim brodarima, kad vide, gdje tugjinci dolaze pod njihove kuće i otimlju im zalogaj iz usta. Čujemo, da su se poljički brodari radi ovog pritužili na splitsku i omišku općinu.

Liečnik za oči. Čuveni liečnik za oči, vriedni D.r V. Lušić-Matković pohoditi će i ove godine Dalmaciju, te će proboraviti u Zadru od 21 do 26 Ožuljka; u Splitu od 26 Ožuljka do 10 Travnja, u Šibeniku će biti na 10 i 11 Travnja, a u Dubrovniku će se zadržati od 12 do 18 Travnja. Koga bole oči, neka ne propusti ove zgode, već neka se prikaže našemu čestitomu domorodcu, priznatomu i pohvaljenom liečniku očiju D.ru Lušiću-Matkoviću.

Mnogi su nam naši štovani čitaoci iz Nove Zelande, Amerike i iz drugih strana dalekog svieta pisali, da su nam poštom poslali novac za "Pučki List", a mi ga niesmo primili, s toga neka odma reklamaju na svojoj pošti i to nama dojave.

Kasno nam je stigla slika hajduka Šimića iz Zlatnog Praga, te ju ne mogosmo prikazati u ovom broju. U dojdućem "Pučkom Listu" izići će ona svakako. Baš je krasno pogogjen Šimić. Oružan je do zuba. Čisto će se nasladiti naši čitaoci, kad ga vide.

Pučki list 1902. god.; br. 6; str. 52

Otac Evangjelista Brajnović gvardijan na Kuni utiče se svojim domorodcima sa poluotoka Pelješca, nahodećim se u Novoj Zelandi i Americi, da pošalju koliko koji može za popravu crkve blažene Gospe od Loreta na Kuni.

Pučki list 1902. god.; br. 17; str. 140

Poruke i odgovori.

Gosp. Ivan Prlenda – Nova Zelanda.- Vaša je predbrojba podmirena do 31/12 godine 1902. Zdravi nam i veseli!

Gosp. Kriletić Nikola u Novoj Zelandi.- U Zagrebu boravi D.r Lušić-Matković naš brat Hrvat, koji je izvrstan liečnik za oči.

Pučki list 1902. god.; br. 19; str. 156

Dobra gjubra može se kupiti odveć jeftino u klaonici. Tko želi, neka se obrati splitskoj općini.

Pučki list, 1902. god.; br. 24; str. 195

Našim iseljenicima na uputu.

Odkad nas zarazila prokleta klauzola, naš puk iz Dalmacije stao se seliti sve u većem broju u daleki sviet, da tamo zaradi komad kruha, što mu ga se kod kuće nemilosrdno iz ustiju diže. Nemilosrdno velju, jer kad se kod kuće od nas ište porez i krv, tu nam se mora dat i način življenja.

Najviša je nepravica, kad nam se življenje oduzimlje.

Nego nije siromahu čovjeku do jadikovanja, i kako se vidi, uzaludnih tužba. Njemu se hoće kruha, hoće mu se življenja, a kad toga kod kuće nema, on ide u sviet.

NACIONALNA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA / ZAGREB

Odkad je ingleška vlada zatvorila ulaz našima u Novu Zelandu, navrnuo sviet najviše u Sjevernu Ameriku. Mnogo ih, neimajući dovoljno novaca za dalji put, zgrće se u *Nju-Jork*. Tim se čini jedna velika pogrieška, jer pošto je *Nju-Jork* glavno iskrcalište doseljenika, hiljade se tu zaustavljaju, što čini radnju oskudnom, jer ima uviek više radnika nego radnje. Siromah doseljenik dakle tu zlo stoji. Neću reći onima koji u Nju-Jorku imaju svojbine il dobra prijatelja, al tko tamo ide, a neima nikoga svoga bolje mu je poći dalje.

Sad će dati nekoliko savjeta, koje bi svaki iseljenik imao, što no se reče, naučiti na pamet.

1. Kad se iskrcaješ u Nju-Jorku pitaju te i koje si narodnosti. Ti uviek odgovori: Ja sam Hrvat (Croat). Na taj način znati će se koliko je hrvatskog naroda u Ameriku preko godine došlo i neće se, neznajuć nam pravo ime, vrstati nas medju neke austrijance, Magjare, Slovince i t.d. Nezaboravi nadalje, da i u Americi kano i u domovini, uviek se ponosiš svojim milim hrvatskim imenom i svakomu se kažeš da si Hrvat. Amerikanci vole one ljude, koji časte tudje, a sa svojim se imenom ponose i diče. Poturicu i u Turskoj mrze. Pak zašto da mi slavimo i pronosimo tugje, kad možemo svoje ime?

2. U zadnjem sam "P. Listu" kazao, da naša braća u Sjevernoj Americi imaju priko 200 podpornih društava ili zadruga, a sva ova društva sjedinjena su u jednu veliku zadrugu ili maticu, koja se zove: "Narodna Hrvatska Zajednica". Svrha ovih društava jest da podpomažu braću članove u bolesti i u nesreći, a po smrti njihove žene, djecu ili obitili. Na primjer kad se jedan član ili brat razboli, ima badava lječnika i ljekarije, a dok je bolan, uviek ga braća dolaze pohoditi, ako umre primi njegova obitelj od Hrvatske Zajednice 800 dolara, ili u našem novcu oko 4000 kruna. Suviše bude kršćanski pokopan i po braći do groba dopraćen.

Zato svaki od vas čim u Ameriku dogje odma neka stupi u jedno od ovih društava. Ovih društava ima rasijanih po svim Sjedinjenim Državama. Može se pače reći, da tko nije u društvu ne želi sebi ni svojoj obitelji dobra. Promislimo samo da devet od svakih deset naših iseljenika jesu prosti radnici. Kao takovi moraju obavljat najteže i najpogibljenije radnje, osobito po rudokopima, gdje te smrt svaki dan na radnju prati. A koliko ih samo ostane osakaćeno! Ovaj izgubi ruku, onaj nogu, treći oko itd. Zajednica se je pako pobrinula za sve te nesreće. Tko ostane bez ruke ili noge il jednog oka dobije 2000 kruna. Za obe noge, ruke i oba oka daju 4000 kruna. A što bi siromah sakat čovjek u svietu bez ovih potpora? Umro bi gdjegod u bolnici, da se ne bi ni znalo za nj, il bi skapao od glada na ulici. A što bi njegova nesretna obitelj? Tko je u društvu, osiguraje se za oba slučaja. Ako umre, obitelj mu nije na putu, ako ostane osakaćen, ima se čime vratiti kući, i s onom svotom što mu dadu, može kako tako priživit. A koliko na ovaj način čovjek prišteditи novca, kad se razboli! Lječnici skupi, ljekarije skupe, a nemoć te zakvači za 1, 2, 3 i 4 mjeseca. Potratit ćeš da imaš carevu kesu, kamo l' nebi ono malo svoga krvavim znojem zasluženog novca. Kad si u društvu, netratiš ni novčića!

Dakle čuj me narode! Ja sam bio u svietu, pak znam kako je. Ako možeš živjeti bud' li kako kod kuće, netraži nad pogačom kolača. Ako li te pak nevolja tiska, te moraš u sviet, svud mi se kaži čisto i bez straha Hrvatom i upisuj se u Hrvatska društva i "Narodnu Hrvatsku Zajednicu!"

I.F. Lupis.

Pučki list, 1902. god.; br. 20; str. 164

Poruke i odgovori.

Gosp. M. Erstić. – Nova Zelanda.- Polovicom prošloga mjeseca mi smo primili od vas preko pošte u Beču samo kruna 5 i 69 para, te smo taj iznos ubilježili na račun vaše predbrojbe.

Gosp. M. Glučina. Nev Zealand.- Vaša je predbrojba smirena za svu ovu godinu.

Gosp. Suhor Petar. Nova Zelanda.- Stigla je vaša predbrojba. "Pučke Pjesme" zapadaju po 50 novčića svaki komad. Zdravi nam i veseli!

Gosp. Jure Miošić, Matutinović Ante, Jozo Antunović, Biliš Ante i Stipe Glamuzina u Novoj Zelandi. Vaša je predbrojba podmirena u redu.

Gosp. Šimun Lupis.- Aukland.- Takogjer.

Gosp. Andrija Markotić.- Aukland.- Po isti način.-

Pučki List, 1903. god. br. 2; str. 19

Hrvatski rodoljubni glasovi iz Nove Zelande.

Primili smo sliedeća dva pisma iz Nove Zelande, te im dragovoljno ustupamo mjesta u "Pučkom Listu".

U Auklandu dne 2 Prosinca 1902.

Štovani gosp. uredniče!

Mi Hrvati naseljenici u ovoj zemlji primili smo poziv od našeg konsula, da stupimo u društvo, kojemu je konsul nadio ime: *Austro-Ugarsko prijateljsko društvo*, ali nama nije drago, da se tako zove, već mi želimo, da se društvu stavi ime: *Hrvatsko prijateljsko društvo*, jer mi niesmo ni Niemci ni Magjari, nego smo Hrvati. Naša su braća u Njujorku, Čikagu i po drugim amerikanskim gradovima zasnovali hrvatska društva, pa tako hoćemo i mi Hrvati u Novoj Zelandi. Mi smo se nekidan amo svi bili sastali, pa smo upisali jednu skupnu knjigu i poslali je konsulu, u kojoj smo mu čisto i bistro rekli, da mi ne ćemo stupiti u njegovo *Austro-Ugarsko društvo*, već, ako će, neka sastavi *hrvatsko društvo* za naše ljude, inače ćemo ga sastaviti mi sami po sebi. 1) Još smo u list, što smo poslali na konsula, mi umetnuli dvie kitice iz one zlatne pjesmice, što ste ju vi, gospodine uredniče, sklonili i uvrstili u dvadesti broj "Pučkog Lista" i koje kitice glase:

Kad putuješ u Zelandu
I u druge svieta strane,
Svuda kaži da si Hrvat,
Moj mileni, slatki brajne!

Ljubi milu domovinu
Zanajviše potla Boga;
Imena se ne odriči
Slavnog našeg hrvatskoga!

Viditi ćemo, što će nam na ovo konsul odgovoriti, ali se ne nadamo dobru, jer mrka kapa, zli biljezi!

Sada Vam svi skupno šaljemo hrvatski bratski pozdrav iz ovog dalekog diela svieta. Ako smo odalečeni od svoje domovine, mi ju ipak neprestano slavimo i za nju se borimo.2)

Puno nam je žao, da ne znamo što je zarobljeno u devetnaestom broju "Pučkoga Lista" proti izrodim talijanašima. Živili nam Vi gosp. uredniče, i Vaš dični "Pučki List"!

Kleme Sumić
rodom iz Podgore kraj Makarske.

1) Najbolje je da tako učinite. Ufajte se u se i u svoje kljuse!
2) Čast Vam i svietao obraz megju ljudima!
Uredništvo "Puč. Lista".

Pučki list, 1903. god.; br. 2, str. 24

Poruke i odgovori

Gosp. Ivan Šeparović-Fažol – Nova Zelanda – Jednu dionicu društva izvozne trgovine upisali smo na Vašu ženu Jaku, a sinu smo Vam Ivanu opremili "P. List".

Gosp. Jure Juran – Nova Zelanda. – Upisali smo jednu dionicu društva izvozne trgovine na Vašega oca Matu. Nije bilo potpuno, što ste poslali, pa smo mi nadomirili.

Pučki list, 1903. god.; br. 5, str. 56

Kako ćeš poznati, iz kojeg će ti se jaja izvaliti kokoš, a iz kojeg kokot? – Iz jaja, koje je povisoko, hrapavo, na jednom kraju uže, nego na drugom, izvalit će ti se kokot; a iz jaja, koje je jednako zaobljeno, pa nešto kraće i glatko, izvalit će ti se kokoš.

Svega po malo.

Ženske kose. – O ženskim kosama svakojakih je pošurica, al ipak što je liepo, liepo je za svačije oko. Mjesto da naše ženskinje mažu svoje kose svakojakim preskupim sljeparijama, evo im, kako će ih ljepše, a bez troška rediti.- Uzme se žumanjce od jaja i ubije ga se u malo vode, pa se ovim nataru kose; onda se operu mlakom vodom, osuše ugrijanim platnom i pročešljaju. Ovo se čini u večer, da se preko noći kose posve osuše. Dosta je dvaput u mjesecu dati kosama ovaj red.

Kako nas smrt kosi. – Četvrtina ljudskog poroda izgine prije sedme godine života, polovica prije sedamnaeste, a jedva jedno čeljade od tisuće dožive sto godina; ili ti viek.

Golubovi lete po liečnika. – Kako se to znade, golubovi listonoše od ne male su koristi osobito u ratno vrieme za brzo i vjerno raznašanje viesti, pa se je jedan francuski liečnik poslužio ovim golubovima i ponamjestio ih po selima i stanovima kuda obavlja svoju službu, i kad u kojem od ovih miesta trebaju njegove pomoći, puste goluba, a ovaj strjelimice po liečnika i eto brzo pomoći.

Pomahnitao od sreće. – Jedan radnik u Bonizajeru dobio tu skoro 5 milijuna pezeta, pa od nenadne sreće šenuo pameću, te pošao u crkvu i stao pucati u sviet iz revolvera. Jadne sreće!

Zakon proti pijanicam. – Početkom ovog mjeseca stupio je u kriepost u Ingleškoj zakon, koji glasi: tko bude zatečen na ulici pijan, bit će osugjen 14 dana zatvora, a pijane dojilje i do jednog mjeseca.

Pučki list, 1903. god.; br. 7, str. 83

Poruke i odgovori

Gosp. A. Veža. – Aukland. – Primili smo za godinu 1902 za Vas i Antu Bakulića.

Gosp. Jozo Radalj. – Aukland. – Vi ste ispunili svoju dužnost u redu.

Gosp. Kleme Sumić. – Aukland. – Primili smo za Vas i za Petra Vrsaljka.

Molimo naše domorodce, nastanjene u Americi, Australiji i Novoj Zelandi, da jave na uredništvo "Pučkog Lista", ako znadu za **Miju Katavića** *Grgina iz sela Oraha vrhgorske krajine u Dalmaciji.*

Pučki list, 1903. god.; br. 8, str. 96

Gosp. T. Jurlina. – Nova Zelanda – Za ovu godinu pošaljite nam kr. 4.

Pučki list, 1903. god.; br. 9, str. 103

Mrtvace je pogibljeno ljubiti, jer se je dogodio slučaj, da je jedna mati poljubila mrtvo diete, a usne joj bile puknute, pa se je tim poljubcem otrovala i ona pošla za djetetom.

Umoran čovjek nesmi pit same vode, nego valja u nju pomiešat malo rakije, ruma ili konjaka, jer to je zdravije i prije gasi žeđ.

Pučki list, 1903. god.; br. 10, str. 120

Ozdravljenja pićem mineralno-sumporne splitske vode.

Moj sin Ljubinko, dječak od 14 godina, bio je odveć malokrvan (anemičan) te, nakon što je pio za 16 dana zasebice po jednu čašu sumporne splitske vode Nagy i Dobrota, počeo je slatko jesti, stekao pomnoženje krvi i sada, hvala Bogu, sasvim je zdrav.

Split, 15. Kolovoza 1902.
Pavao Vučenović

Imao sam maće na prsima i katar u prsima; pio sam 15 dana splitske mineralno-sumporne vode Nagy i Dobrota i ozdravio sam.

Split, 20. Veljače 1903.
Kragić Ivan Antin, zidar iz V. Varoša.

Imao sam *tercanu*, te nakon što sam pio 15 dana po čašu splitske mineralno-sumporne vode Nagy i Dobrota sada nemam više tercane i jedem dobro.

Split, 4. Travnja 1903.
Reić Lovro pok. Marina iz Splita.

Pučki list, 1903. god.; br. 14, str. 167

Nove knjige.

1. *Pravilo kršćanskoga života. Sabrao O. Petar Krstitelj Bačić. Treći put štampano. Zlatna knjiga. Ciena 60 novč.*
2. *Pustite me k njemu. Pripoviest. Napisao Frano Jerićević.*
3. *Gostionica k angelu čuvaru. Napisala grofica Segur. Preveo profesor Luka Roić.*
4. *Ženidbeni običaji u Meksiku. Spjevao Ivan J. Milović.- Ciena kr. 1.50.*
5. *Spomenknjiga o pedesetoj godišnjici opstanka nautičke škole u Dubrovniku.*

Poruke i odgovori.

Gosp. Kataviću.- Orah.- Našli smo ti sina. On se nahodi u Novoj Zelandiji. To nam je javio Jure Raos s onih strana.

Gosp. Nikola Vitasović pok. Jure.- Drvenik.- Vi ste podmirili "Pučki List" za Ivana Marasa pok. Ivana i za Antu Krstanića, obojica u Novoj Zelandi. Suviše platili ste za Juru Jovanovića Ivanova iz Zagorja u Hrvatskoj.

Pučki list, 1903. god.; br. 15, str. 179

Ivan Meštrović jest naše zagorsko diete iz Otavica kraj Drniša. On je do predlani pasao kod kuće ovce u planini, a sada eno ga prvog djaka na akademiji u Beču. Meštrović djela kipe u kamenu, pa mu to divno ide od ruke. Sve ga bečke novine u zvjezde kuju. Naš urednik dobro poznaje mladoga Meštrovića; i on je nastojao, da se ovo pametno naše zagorsko diete pošalje u sviet na nauke, pa će do prve prigode iskazati u "Pučkom Listu", kako je mali Meštrović dignut od ovaca; kako je doveden u Split i zatim opremljen u Beč na nauke.

Bečki se ministri brinu za naše zube. Došla je preporuka s ministarstva na sve općine, župnike i učitelje u Dalmaciji, da poučavaju narod, kako će uzdržati biele i zdrave svoje zube.

I ta se da karati, ali neka znadu bečki ministri, da su u naših seljaka obično zubi bieli, kao prebielo mlieko, te mogu njima gristi orahe i lišnjake.

Ukinite nam, gospodo, klauzolu; dignite nam *glavarinu* i druge namete, a neka vas ne boli glava za naše zube!

Uz tolike potrebe, što ih imademo, kad se bečki ministri misle samo o našim zubima, tim kao da nam se rugaju, ali jeda Boga, da ne bude uviek ni na pasju!

Pučki list, 1903. god.; str. 224

Glas iz Nove Zelande.

17 Agusta 1903.

Časni gosp. uredniče!

Želja me steže, da Vam pišem malo redaka, koje vas molim, da utiskate u "Pučki List".

Vi rekoste u desetom broju Vašega lista, da miris prolivene krvi hrvatskih mučenika diže se kao tamjan ugodni nebu u visine i raznosi se na daleko i široko po cielom svietu.

U istinu, ovih je dana List od Nove Zelande, zvan *Nikli Nevs* iznio cielom amošnjem pučanstvu na znanje krvoproliće, što se je učinilo u Hrvatskoj i Slavoniji.

To je bilo javljeno u spomenutim novinama 11 Srpnja, a na osamnaest Srpnja sve ostale novine ove zemlje preštampale su isti članak, budući je ovaj narod odveć pohlepan za europejskim novostima.

Istodobno novine su iskazale koliko naš težački narod trpi zbog klauzole, koju Inglezi nazivlju *Wonderful Impertinence*, što hoće reći: čudnovata bezobraznost.

Ovaj tugji, odalečeni narod u svim svojim novinam ozloglasuje Austrijansku Vladu, veleći, da maćuhinski postupa prama siromašnom narodu u Dalmaciji. Ovaj se narod čudi, pak nas kori: kakova je ta vaša Vlada, što dopušta da tugjinci nose kruh iz vaših usta?

Vidimo dosta puta, gdi "Pučki List" govori i brani tužni dalmatinski narod od propasne klauzole. Ja ću na to moju jednu kazati, što sam ju čuo još od pokojnog mi djeda. Kazivao mi je i učio me, da jedna kapljica vode kane samo jedan put na dan na jedan živac kamen, došlo bi vrieme, da bi se u onom kamenu učinila rupa, iz koje bi se i konj mogao napiti.

Dakle, kad jedna kap vode može učiniti toliki posao, zar sve molbe, sve suze i nevolje potlačenog dalmatinskog pučanstva niesu vriedne niti primljene kod te visoke austrijanske Vlasti?

A druge Vlasti po cielom širokom svietu, kako se one brigaju za svoj siromašni narod?

Ja niesam vriedan opisati sve što se radi po svietu, ali samo evo na izgled, kako Vlada u ovoj maloj okolici uzdrži svoj težački narod?

U Siečnju mjesecu ovamo počimlju voća i sve ostali težački plodovi. Tada Vlada zabrani, da ne smije od nikakve strane, nit iz iste Ingleške, doći u ovu zemlju nikakova ploda, kojeg se nalazi ovdi, a to dokle godir teče ploda u ovoj zemlji. Tako težaci mogu lasno prodati svoje trude.

Evo i druge, kako se ove Vlasti pobrinu brzo za potrebe svog naroda. Godine 1898, kad je našeg naroda vrvilo amo, kao u zemlju od obećanja, Inglezima, koji su kopali gomu, to ne bijaše poćudno, skupio ih se mali broj, i učinili oni cigli jedan put molbu na svoju Vladu, u kojoj nas opanjkaše, da ćemo im mi iskopati svu gomu. Tad Vlada Nove Zelande, za ugoditi svom prostomu narodu, nama je počela zatvarati zemlje, u kojim se je nahodila goma. Nigdi na Vladinoj zemlji nije bilo dopušteno kopati nikomu, već samom Inglezim. Kašnje je zabranjen i ulazak u ovu zemlju, izim onima, što su znali pisati. Kako onda, tako i za vazda ostale su Vladine zemlje zatvorene, a zašto, i za koga? Jedino za ovaj težački narod, da im se uzdrži *goma*, o kojoj mnogi živu.

Eto tako postupa Vlada u Novoj Zelandi, da obrani svoj puk, a austrijanska Vlada dopušta, da Talijanci svojim vinom otimlju zalogaj našoj braći u Dalmaciji, zbog čega mnogi smo evo utekli u ove krajeve ne od obiesti, već od ljute nevolje.

A. Matutinović

Pučki list, 1904. god.; br. 4; str. 45

U Novoj Zelandi.

Onamo imade po raznim mjestima mnogo naših hrvatskih naseljenika, koji svom dušom ljube svoju hrvatsku domovinu, i ako su od nje odalečeni. Na uredništvo "Pučkog Lista" pišu često hrvatski naseljenici iz Nove Zelande, te željno pitaju o svim naših domaćim okolovštinama. Znatiželjni su najviše, hoće li se obnoviti prokleta klauzola. Kad se je prošle godine narod u Banovini i Slavoniji bio pobunio proti madžarskom zulumu, naši hrvatski naseljenici u Novoj Zelandi velikom su ljubavlju pratili sve, što se u Hrvatskoj dogagjalo, te su odkidali od usta i slali milodare udovicama i siročadi svoje poginule braće. Pravo se veli: krv nije voda!

U Novoj Kaledoniji.

Piše nam naš domorodac *Jure Jeličić* iz onih krajeva, da je onamo bilo doselilo mnoštvo našega naroda na ragju, pa su se svi ljuto pokajali. Preko stotine Dalmatinaca ima sada u Novoj Kaledoniji bez ikakva posla. *Mine* su se zatvorile, te ne ima više u njima rabote. Ragja je na željeznici obustavljena, pa jadan narod ne ima gdje da zasluži pare. Mnogi trpe glad, a svi bi se kući povratili, da imadu čime.

Eto tako je u tugjem dalekom svietu, pa mi preporučamo našim ljudima, da ne sele iz doma ko muhe bez glave. Neka svak opet pomnjivo pročita članak u prošlom broju "Pučkoga Lista", što nam je poslao iz Kalifornije naš domorodac Diana, rodom iz Brista.

Pučki list, 1904. god.; br. 6; str. 6

Splitska mineralno-sumporna voda primila je opet prve nagrade i baš: na izložbi u *Rimu počasnu diplomu počasni križ i zlatnu medalju.* – Kupalište splitske sumporne vode otvara se sutra, na 1 Travnja. Upozorujemo čitaoce na oglas u današnjem "Pučkom Listu" o splitskoj sumpornoj vodi.

Glas iz Nove Zelande.

(narodu u Dalmaciji).

Obznanite, molim vas, gospodine uredniče, u "Pučkom Listu" našu braću po Dalmaciji, da se ustave dolaziti u Novu Zelandu, jer nam se crna piše. Smole je odveć malo, a i ovo, što je ima, ciena joj je odveć pala. Naš narod, što je ovdi, teško je sada zabrinut; ne zna kamo da se okrene, u džepu nema pare. Na stotine bi ih se vratilo kući, da se može po suhu dopriti. Ova je zemlja sada najgora za došlace; nema u njoj rabote za našeg čovjeka izim kopati gomu, s toga padne li ona, onda smo pali i mi š njom.

Kako znate, Vlada je zatvorila smolna zemljišta za svoje podanike, pa nama valja mučiti se i moliti gospodare zemalja, da nam unajme, da preživemo i to uz cienu, koju oni hoće. Kada se prikopa jedna zemlja, ako je što priteklo, valja držati to novaca za kupiti drugo mjesto, i to sa teškim naporom, jer se nemože naći.

Ali to naš narod ne vjeruje, nego rpimice dolazi u ove kraje; žalosno je pogledati onu nejaku mladost, koja nije vriedna hranu zaslužiti. Utekla su ona vremena, kada su mogla djeca kopati.

Sada se valja spuštati na dubinu od 10 do 15 nogu, što za nejaka nije.

Draga braćo, okanite se krčama i nepravde, a prihvatite se boljega rada i štednje, pak onda ne će biti treba gledati glavi mjesta preko oceana. Čuli ste, što vam govori u "Pučkom Listu" fra Božidar. Sve je ono istina kao da vam angjeo s

neba govori. U ovo godina, što sam amo, počeo sam izlazit vanka vjere: ne čujem rieči Božje; ne slušam sv. mise; da mi se je s Bogom pomirit, veliko bi brime digao s mojih legja.

Gospodine uredniče, ako ste voljni, da mi ustupite malo prostora u Vašem cienjenom Listu, opisaću vam drugi put na koji se način kopa goma.*)

Ante Prlenda.

*) Sasvim dragovoljno. Uredništvo

Nove knjige

Gosp. M. Marijanović objelodanio je u Dubrovniku dvie knjižice za puk, od kojih prva se zove: Ban Jelačić, a druga: *U Ameriku za srećom!*

Pučki list, 1904. god.; br. 13, str. 156

Hrvati u Novoj Zelandi ne imadu svoga popa.

Zaista je pravo čudo! Poslali nam amo svećenika, za nas Hrvate, da ispovida, pripovida i dili svetu Pričest samo Hrvatima. Kad svećenik stignuo amo, prve nedilje išao da reče svetu misu. Zgrnuo narod na službu božju i da sluša prediku. Kad tamo ima što da čuje!

Što zbilja još u Rimu misle, da svi Hrvati govore talijanski, ili hoće da s nama zbivaju šale? Nije nama do šale ni do objesti. Mi smo ljudi od posla i od ragje. Pribjegli smo u ovu zemlju, da pošteno dobijemo koru kruha. Kao pravi kršćani želili smo imati popa.

Naš drug Špiro Talijančić na ime svih nas godine 1897 pisao je list na Svetu Stolicu u Rim, pa on nije pitao svećenika, koji zna talijanski, već koji zna hrvatski jezik, a evo što su nam učinili. Na mukama smo i mi i pop. Niti li on razumi nas, niti li mi njega.

Ako će Rim ugoditi ovamošnjem hrvatskom narodu, mora odma poslati nam svećenika Hrvata, koji zna sve hrvatske običaje, te koji će ličit narod duševno i tilesno.

U ovom smislu pisati ćemo čim prije na Svetu Stolicu.

Stipan Stipeljković
Com Moropin (Aukland New-Zeland) 20 Svibnja 1904.

Priopćeno.

Podpisani časte se javiti uglednom općinstvu, da su otvorili svoj Sanatorij u bivšoj Zinkovoj Villi, sadašnjem vlastništvu gosp. Izaka Morpurga.

Nadaju se, da će grad Split i pokrajina shvatiti i sa simpatijom pozdraviti njihov podhvat i moralno ga poduprijeti, tim više, što je cilj zavodu, u prvom redu humanitaran, buduć namjenjen izključivo ozdravljenju, olakšanju patnja i udobnosti trpećeg ljudstva.

D.r Jakša Račić i D.r Niko Marinković.

Kuća na prodaju na Luščuu Splitu u braće Krstulović pok. Šimuna. Ulica Radunica pod broj 198. Ulazak kroz dvor, načelje na glavnu ulicu. Ova kuća je sagragjena na tri kata; pri zemlji magazin.

Pučki list, 1904. god.; br. 15

Kako je našima u Novoj Zelandi.

Primili smo ovaj dopis:

Towai, dne 6 Srpnja 1904.

Uvrstite, molim Vas, gosp. uredniče, ovo mojih malo redaka u "Pučki List", neka naš narod u domovini čuje kako se amo žive.

Otrag 4 godine bili su Inglezi zatvorili dolazak u Novu Zelandu inostrancima, pa su lani opet dopustili. Počeo tada grnuti ovamo radnik sa svih strana kao ovca na so. Došlo ga je velika množija, zbog čega nadnice su spale, a hrana silno poskupila. Nemožeš dobiti ni da se prehraniš. Smola – što ju ovdje kopamo - prije bila skupa, a sada pocjenila. Krčmari, koji nam daju hranu, traže, da im odma platimo; ne će da čekaju kao prije, dok Bog čovjeku providi, već te uhvate za vrat i viču: plati! Mi im se ne smijemo odapeti, jer smo u tugjoj zemlji. Inglezi su amo sileni. Svako je pašče na svojim vratima jako. Jednomu našemu nedavno dignulo po noći smolu iz kuće. Bio je on siromah prikupio ljepotu, ali došao kamatnik, kojemu je bio nešto dužan, pa sve odnio kao svoje. Komu ćeš se potužiti?

Tugja zemlja ima svoje,
Ne poznaje jade tvoje;
Tugja ljubav ljubi svoga!

Teško nam je i s toga, što ne znademo ingleški. U tugjem si svietu kao niem, kad ne znaš jezika. Držimo se mi amo Hrvati jedan drugoga kao sliepac sliepca, jer inače, ako se izgubiš megju tugje ljude, što ćeš? kako li ćeš?

Oh, koliko mi puta pade na pamet u tugjini moja mila domovina! Proklinjem sat i čas, kad sam od kuće pošao. Pravo se veli: moja kućica, moja voljica! Moja kućica, moja slobodica! U ovo pet godina, što sam ovamo, svakog sam zla vidio. Da budem slušao oca, nije mi trebovalo zaskitati se u sviet.

Dok sam bio kod kuće, kad bi samo malo uhvatio mraz, pa kad bi mi otac rekao: hajdemo, sinko, štogod raditi! ja bih se ispričavao: nemože se raditi; mraz je! pa bih utjerao ruke u džepe i dangubio sam po cieli dan, klatareći se od komšiluka do komšiluka ko mesarsko pašče od trupice do trupice.

Kad bi nakon kiše provredrilo, rekao bi mi otac: hajdemo sinko, dignuti onu provalotinu u podvornici, a ja bih mu odvratio: nemože se raditi; balave su stiene!

Ljeti bi me nutkao otac, da idemo potući zlu travu po zemljama, neka ju sažeže sunce, a ja bih mu odvratio: vrag će ti raditi, kad je vruće! pa bi se izvalio pod kostelu, pod dub ili murvu, i tu bi u debeloj hladovini gubio dane. Pa niesam ni ja sam, već je i druga mlagjarija isto činila u našem selu.

Niesmo mogli na kući živjeti, ko što smo sasvim malo radili, pa se zametnusmo glavom i odvrgosmo se svi listom u Novu Zelandu, misleći u svojoj plitkoj pameti, da se ovdje zgrće blago lopatom. Kad smo došli ovamo, sad znademo kako je.

Ovdje ne smiješ časa izdangubiti, ako ćeš da priživeš. I amo bude zima i to žešća, nego li kod nas, ali na to nitko i ne misli, već svak ranim jutrom hiti na rabotu, a kad se rabota, onda se ne čuje led. Sunce pripiče kao glavnjom, a narod ovdje isto radi. Ne ima počitka, dok mrvu založiš. Prestane li kiša samo četvrt sata, svak trči, da taj četvrt ne izdangubi.

Ovako se, braćo, radi u Novoj Zelandi, pa ipak se zlo žive, jer smo u tugjoj zemlji, gdje nas mrze i ne navide. Žao je Inglezima, da mi ovamo dolazimo, jer što je više stranoga naroda, to je njima tješnje.

Kad bismo mi doma radili i ne dangubili, mogli bismo liepo priživiti svojim trudom i Božjim blagoslovom i na svojoj kući, ali mi smo doma strašni lenci, pa zato nam i je zlo. Mnogi bismo se, gosp. uredniče, digli od ovamo i povratili u domovinu, ali ne imamo čime. Nije druge valja da stojimo, gdje smo zapali, dok Bog ne dade bolje

Vaš domorodac

M. Bobanac.

Pučki list, 1904. god.; br. 16, str. 189

Što je nova po svietu.

U Novoj Zelandi.

Naseljenici u Novoj Zelandi iz Dalmacije brzojavili su prošlih dana našem kralju u Beč: ukini klauzulu; usliši molbu otaca naših, tako ti krvi, što ju oni proliše za te!

U Turskoj.

Turski car darovao je talijanskom kralju u znak prijateljstva nekoliko skupocjena starinskog oružja.

Opet su nedavno Turci poklali nekoliko hiljada kršćana u Maloj Aziji.

U Rusiji.

Carica je porodila muško čedo. To je pobudilo neopisivo veselje ne samo u carskom dvoru nego u cielom ruskom narodu, jer se je rodio nasliednik priestolja. Nadjeli su mu ime Aleksij.

Pučki list, 1904. god.

U Novoj Zelandi.

Pošto sila naroda, osobito iz Dalmacije, vrvi neprestano u Novu Zelandu, Vlada je u onoj zemlji odlučila stavljati velike poteškoće onima, što onamo idu, ne bi li ih tim načinom odvratila od selenja. To neka drže na pameti naši Dalmatinci, što se opremaju u Zelandu.

U Italiji.

Stvar je nevjerovana, što čine Talijanci! Kao da im nije dosta što su se kroz prošlih 12 godina pomogli klauzulom, sad opet buče i viču, da hoće, neka se klauzula i nadalje podrži u životu. Nekidan je bila velika skupština u Bari, sa koje je poletila oštra prietnja talijanskoj Vladi, ne pogje li joj za rukom da i u novom trgovačkom ugovoru bude uvrštena i klauzula. – Eto to sve rade Talijanci, a nama u Austriji ne bi dozvolili politički povjerenici, da se ni tužimo proti ovoj golemoj nepravdi, što nam se čini.

ZDRUŽENO AUSTRIJSKO PAROBRODARSKO DRUŠTVO U TRSTU.

AUSTRO-AMERIKANSKA PRUGA.

Ovo je najbolje i jedino domaće društvo, uoblašteno od ministarstva za prevoz putnikâ iz Trsta za Ameriku. Prebrzi parobrodi prvoga reda od preko 6500 tonolata polaze redovito svakih 15 dana. Hrana je na njima po domaću, tri puta na dan. Ima uviek friška mesa. — Ciene za prevoz:

iz Splita	do	Nevjorka	Kruna	170
„ „	„	Meksika	„	240
„ „	„	Punta Arenas	„	335
„ „	„	Buonos Aires	„	170
„ „	„	Auklanda (Nova Zelanda)	„	375

u ovim cienama jest uključena i hrana iz Treta.

Tko želi potanje biti upućen; najbolje i najeftinije putovati, neka se svakako za nabavu putnice obrati kod glavnog agenta za Dalmaciju JOSIPA RIBOLA u Splitu.

Polazak iz Splita koncem svake sedmice.

Pučki list, 1905. god.

Pučki list 1906. god.; br. 3-4

Zahvala.

Zauzimanjem gosp. Antuna Majstrovića i drugi rodoljubi iz Dragljana i ostalih mjesta naše kršne Dalmacije u Novoj Zelandi, sakupiše svotu od 1096 K i 60 para za našu crkvu sv. Ante u Dragljanu, župe Zavojana, općine vrgorske. *Iz Dragljana darovaše ovi*: Ante Majstrović pok Mate 36 K, Majstrović Joze Mijin 24 K, Majstrović Jozo Matin 24 K, Majstrović Joze Ivanov 12 K, Majstrović Jure i Miho 60 K, Jelaš Mate pok. Ante 24 K, Jelaš Mate Ivanov 12 K, Jović Mate Jozin 24 K, Jović Marko Tadijin 12 K, Jović Jure Antin 12 K, Vujičić Toma pok. Mate 24 K, Vujičić Joze Jurin Kutiš 24 K, Vujičić Joze Jurin 24 K, Radalj Jure pok. Andrije 24 K, Radalj Joze Antin 24 K, Radalj Mate Andrijin 12 K, Radalj Mijo Antin 12 K, Radalj Ante Ivanov 12 K, *Iz Zavojana Stilja*: Židić Mate i Ivan 24 K, Majić Božo pok. Petra 24 K, Majić Ante Matin 12 K, Bajlo Ivan Markov 24 K, Židić Mijo Antin 12 K, Perić Joze Jurin 6 K, Čović Luka Antin 3 K, 60 para, Tamburović Mijo Antin 6 K, Pivac Ivan Jozin Murtaković 9 K, Pivac Ante Nikolin 10 K, Pivac Ante Markov 6 K, Pivac Ivan Jozin Markičić 11 K, Pivac Ante Jozin 6 K, Bokšić Ante Ivanov 24 K, Bokšić Marko Petrov 9 K, Baletić Ivan Antin 24 K, Katavić Frane Antin 12 K, Katavić Stipe pok. Jure 12 K, Suvaljko Ante Lukin 12 K, Glamuzina Ilija 6 K, Glamuzina Marko 6 K, Primorac Mate Petrov 12 K, Tolj Križan 3 K, Šimunović Jozo 6 K, Petar Čulav 6 K. *Iz Ravče, Kljenka i Kokarića*: Jelavić Ivan Jozin 24 K, Vukoević Ivan Jozin 6 K, Bobanac Mate Ivanov 3 K 60 para, Pervan Dane 6 K, Pervan Ivan Matin 6 K. *Iz Vrgorca*: Bakić Tadija 6 K, Radić Mate Franin 8 K, 40 para, Vuković Luka 2 K, 40 para, Franić Vid Josipov 6 K, Kapović Mate 2 K 40 para. *Iz Kozice i Poljica*: Jujinović Ilija Šimunov 12 K, Pucar Mate Lukin 6 K, Ravlić Toma pok. Mate 6 K. Pok. Grgo Vuletić Jozin 3 K 30 para, Pavić Mate Antin 3 K 60 para, Vučko Andrija Tomin 6 K, Krivić Marijan Ivanov 4 K 80 para, Krivić Mate Petrov 3 K. *Iz Oraha, Dusine i Hercegovine*: Jelavić Mijo pok. Frane 24, Jelavić Marko 6 K, Barbir Ivan 3 K 6 para, Katavić Ivan Jurin 6 K, Vukušić Mate pok. Stipe 6 K, Govorko Ante 6 K, Bebić Ivan 6 K, Pavlinović Mijo 2 K 40 para, Vujičić Jakov Mijin 6 K, Mijo Vujičić Matin 2 K 40 para. *Iz Baćine*: Jozo Katić 6 K. *Iz Zaostroga*: Despot Ante pok. Ivana 6 K, Kosović Nikola pok. Šimuna 2 K 40 para. Despot Ante Petrov 6 K, Slako Ivan 3 K. *Iz Živogošća*: Brajković Joze pok. Ante 6 K, Brajković Mate pok. Ivana 15 K, Petričević Lovre 12 K, Jurlina Ante 6 K, Jurlina Nikola Jozin 12 K, Šuškalo Ivan 12 K, Brajković Mate Grgin 6 K, Brajković Mijo Barišin 6 K, Brajković Stjepan pok. Ivana 6 K. Iz *Igrana*: Pobrica Andrija pok. Luke 12 K, Lulić Ante 4 K 80 para, *Iz Podgore*: Lucietić Mate 6 K, Dean Ivan 6 K, Pivac Marijan 2 K 40 para, Sanko Petar 6 K, Lučić Šimun 3 K, Vrsaljko Toma 3 K, Letica Mile 6 K, Vrsaljko Marijan 6 K, Pivac Petar 6 K, Jakić Ivan 3 K. *Iz Tučepi*: Pašalić Mate 12 K, Vitle Martin 6 K, Čović Jure 3 K, Visković Šimun 3 K, Ševelj Luka 3 K, Pašalić Petar pok. Mate 3 K, Čović Luka 3 K, Luketina Ivan 3 K, Pašalić Mate Barišin 3 K, Pašalić Marijan Božin 3 K. *Iz Makarske*: Andrijašević Miše 6 K. *Iz Baške-vode*: Gašpar Mate 6 K, Jurišić Josip 6 K, Babić Mate 3 K. *Iz Brača*: Zlatar Nikola 6 K, Martinović Frank 6 K, Jakšić Jure s bratom 6 K. *Iz Pelješca*: Crljeković Sabo 6 K, Klarić Rade s bratom 12 K. *Iz Senjske Rijeke*: Jurišin Joze 3 K. Božić Ivan 12 K.

Svim zajedno, a onda svakom napose vječita harnost. Neka Vam, draga djeco, dobri Bog blagoslovi Vaše trude i Vaš rad, e da budete njemu na slavu, duši na spasenje, a uzor i dika otačbine tužne. Još jednom vječita vam harnost na Vašem plemenitom daru. Dao Bog da Vam se Vaš trud obilato naplati. Bog Vas poživio!

Za Upravu crkovinarstva Sv. Ante.

U Zavojanima, 12 Veljače 1906.

Olujić župnik.

Nikola Jović crkovinar.

Pučki list, 1906. god.; listopad

Tužno stanje u Novoj Zelandi.

Stoji jeka s nebeskih visina,
Grmljavina iz morskih dubina;
Odjekuje strahovito, jako:
U Zelandi sad je naopako!

Nemadu se komu obratiti,
Da b' se mogli kući povratiti
Jadni ljudi – sami sebe kunu,
Niki Boga velikoga psuju....

Plaču, što su izgubili sriću
I nejaku ostavili dicu;
Kud će? što će sada učiniti,
Kad zarade nemogu dobiti?

Pogledaju priko oceana;
Crna ga je pritisnula tama,
A iz tame ko da glas dopire:
Kud si pošo tužni Dalmatine?

Kud si pošo ko muha bez glave
U daleke ove svita strane?
Nije više što je prije bilo,
Sada se je sasvim prominilo!

Sve je u teg sada učinjeno,
Što je gome, već je povagjeno;
Što ostalo, to je pokupljeno,
Što prosuto, to je sakupljeno! –

Ipak narod u Zelandu vrvi,
Misli zeman da je jošter prvi;
U prvine tko je amo bio,
Pa se kući svojoj povratio,

Glas je pušto na sve četri strane,
Da ne ima novca do Zelande;
Doma stao tri miseca dana,
Pa opeta priko oceana;

Stara oca ostavio svoga,
Opet pašagj našo u drugoga –
Kam' ti novci, što ih dobio
U prvine kad si amo bio?

Šest miseci nisi doma stao,
Pak si odma u uboštvo pao!
Sad si pašagj našo u drugoga,
Jer kod sebe nisi imo svoga?

Stoj kod kuće, svoje polje radi,
Siromaštvo u zalog ne daji;
Ako l'amo u Zelandu misliš,
Kasno i ti svoju kuću vidiš!

Kazivo si, kad si pošo kući,
Da nemožeš novce sobom vući;
Gdi je kuća tebi, druže, nova?
Gdi baštine, što si pokupova'?

Doma si se odviše falio,
Da si novca dosta izradio;
Što se vraćaš više u Zelandu?
Mašklin jami pa hajde u stranu!

Troskot vadi, a kupinu tribi,
Jer Zelanda nikomu ne vridi! –
Što se fališ i odviše varaš,
Siromahe jadne nagovaraš,

Da se sele u Zelandu amo,
Kad kod kuće bolje im je tamo? –
Amo sasvim došlo je na tanko,
Viruj meni, moj domaći brajko!

Čuj narode! ne daj se varati,
Praznu falu ti nemoj slušati;
Tko se fali, taj sam sebe kvari!
Govorili jesu naši stari.

Sklonio A. M. Dalmatinac
u Novoj Zelandi.

MIZARSKA ZADRUGA U GORICI.

Najveća

TVORNICA POKUĆSTVA

Glavno skladište za Dalmaciju:

SPLIT palača stare biskupije SPLIT

u prostorijama prijašnje Nakićeve zalihe pokućstva.

— Cienici badava i franko. —

SVOJ K SVOME!

VELIKA ZLATARIJA

GJURA PLANČIĆA

u Staromgradu (Srednja ulica.

(Utemeljena God. 1840)

Podružnice — Vis — Velaluka.

Raspolaže krasnim predmetim kineškog i pravog srebra — Crkvenim posudjem — Svakovrstnim urama.

Ciene najumjerenije.

Priznanja na pretek — Jedno od najznamenitijih ovdje samo prenaša:

»Beč 9/1. 907. Radnje su doista krasne, a grjehota da u nas nema još toliko umjetničkoga odgoja, da ih občinstvo znade pristojno cieniti. — I ciene su baš umjerene.«

J. BIANKINI.

Tko želi dobro i jeftino pukućstvo, neka se pouzdano obrati na dobro poznato skladište

pokućstva i tapetarskih proizvoda

RUDOLF VLAIČEVIĆ U SPLJETU

GLAVNO SKLADIŠTE U ULICI ZVONIKA POVRH KAFANE „ZORA"

PODRUŽNICA NA OBALI.

Čast mi je javiti slavnom občinstvu, da sam skladište upotpunio sa velikim izborom najmodernijih kompletnih oprema za spavaće sobe, blagovaonice i sobe od primanja, te da mogu sada zadovoljiti svakoj zahtjevi koli po priprostoj, toli po luksurjoznoj robi.

Veleštovanjem

RUDOLF VLAIČEVIĆ

Najveća Dalmatinska Zlatarija

Ante Radića-Split

Trg voća (Gradska vrata na obali)

Bogata zaliha briljantnih, zlatnih i srebrnih predmeta, žepnih satova uz tvorničke ciene.

Kupuje i prima u zamjenu zlato, srebro i drago kamenje.

Ilustrovane cienike šalje badava.

Pozivljemo sve dužnike, da pošalju podmiru za „Pučki List". Osobito onima u Americi i Novoj Zelandi preporučamo, da urede s nama račune.

Upr. „Pučkoga Lista".

Najveća jugoslavenska tvornica pokućstva

»MIZARSKA (STOLARSKA) ZADRUGA U GORICI«

Glavno skladište za Dalmaciju u Splitu, stara biskupija kod stolne crkve.

Bogati izbor od najprostijega do najfinijega pokućstva u drvu i željezu: zrcala, okviri, slike, zavjese, sagovi i tako dalje.

Preuzima mebliranje hotelâ, školâ, zavodâ, lječilištâ i tako dalje.

Solidna roba — Ciene niske — Cienici badava i franko.

Pučki list, 1907. god.; br. 18-19, str. 202

U Splitu.

Poskupio je kruh odveć, a bez kruha ne dade se živiti. Poskupilo je i meso i riba i sve druge stvari, ali opet *sve na stranu, a kruh na stranu!* I u "očenašu" pita narod u Oca Nebeskoga *kruh naš svagdanji*. Vele, da je kruh poskupio, jer u našoj državi ne rodi žita koliko je potreba narodu, a na izvanjsko žito stavljena je velika carina. Čemu stavljati visoku carinu na žito, kad se bez žita nemože živiti? Ako je baš nužno neka se povisi porez za biru, na kavu i na druge šuškarije, bez kojih mogao bi se sviet ipak proći, ali, za Boga miloga, neka se ne kreće u kruh, jer je on siromaška hrana.

Jematva je već u Splitu opremljena i gotovo po cieloj Dalmaciji, te je bilo, hvala Bogu na daru, ove godine uprav obilna roda. Nalio je težak sve do spužaline. Bralo se je, kao možda do sada nikada, sve po suhu, te se je mast liepio kao med. Vrst je da nemože biti bolja. Mast se je plaćao od 20 do 24 krune po stolitru, pa prama tomu, i ciene novomu vinu morale bi biti visoke. Osobito u splitskoj okolici i Poljicima imade one godine crna vina ko zečje krvi, pa neka se trgovci onamo zalete; moći će se služiti prvom vrsti ako ikada, to ove godine.

Neki su u Poljicima već prodali vino odma ispod dropa kr. 30 po stolitru.

Pučki list, 1907. god.; br. 22, str. 234

Pismo iz Nove Zelande.

Cienjeni gosp. uredniče, "Pučkoga Lista!

Mi hrvatski naseljenici u ovim dalekim krajevima iščekujemo željno, kad će nam stignuti "Pučki List", jer on donosi glasove iz naše stare domovine i bistro svaku razlaže, da ga može razumjeti i maleno diete.

Puno smo vam begenali, kada smo pročitali u br. 11 "Pučkoga Lista" od ove godine, gdje preporučate težacima po Dalmaciji, da se na vrieme dogovore koje će ljude do godine izabrati za svoje narodne poslanike na dalmatinskom saboru.

I mi smo od Vaše, da bi u naš sabor morali ići pučki ljudi, ali ne pučki samo po rodu, već i po osjećaju i po djelovanju. Što će nama čovjek, pa neka je nikao iz puka, ako ne ljubi težaka, i ako se ne brine za njegovo dobro?

Mi smo do sada kušali u saboru zanajviše advokate i popove, pa bi bilo dobro, da sada okušamo posjednike, razborite težake, obrtnike i pomorce. Polje i more hrane Dalmaciju, pa, kada ju oni hrane, neka ju i brane. Ovim ne bismo ni mi htjeli isključiti poštene i vriedne ljude i drugih stališa. Neka bude i njih, ali u poljodjelskoj zemlji kao što je Dalmacija, većina narodnih zastupnika morala bi biti onih, što živu o zemlji, jer nitko ne će onako živo zagovarati njihove interese kao što će oni sami.

Proljetos ste vi, gosp. uredniče, prigodom izbora za carevinsko vieće preporučali narodu u Dalmaciji, da izabere poštene i vriedne ljude za svoje zastupnike, ali to nije bilo dosta; vi ste morali puku imenovati osobe, koje su, ne kvareći druge, dostojne da budu izabrane.

Preporučamo Vam svakako da to učinite do godine pred izbore za dalmatinski sabor. Ako li vam iz kojeg kotara prijave koju dostojnu osobu, vi ju slobodno proglasite u "Pučkom Listu". Ne bude li čovjek, što vam ga prijave, dostojan, ili bi tko drugi bio dostojniji i prikladniji od njega, tada imenujte i preporučite bez ikakvog obzira onog drugoga.

Mi mislimo, da je "Pučki List" najpozvaniji, pače da je njegova dužnost kazati narodu koje će ljude obdariti svojim povjerenjem.

Čitali smo, da su u nekim selima naše Dalmacije zatvorene škole ili radi slabe kuće ili zbog kakva drugog uzroka. To nas je odveć ražalostilo, jer mi, što živimo u tugjini, znademo koliko vriedi čovjeku škola i prosjveta.

Tko znade čitati i pisati, taj može svugdje proći, a tko ne zna, naličan je sliepcu, kojega drugi vode.

Sada više ni u Australiju, ni u Novu Zelandu, ni u Ameriku ne primaju nikoga, ter ne zna štiti ni pisati.

Neznalici ne ima mjesta ni kod kuće ni u svietu, s toga "Pučki List" kad čuje, da se je u kom selu zatvorila škola, neka neprestano kuca, dok se ista opet ne otvori, a, gdje ne ima škole, neka potiče, da bude namještena. Bolje ti je dati

djetetu školu nego li ostaviti mu blago i imanje. Pametnjak će i sam steći stanje, a budala će razasuti da ima Rošildovo blago. – Kazati ćemo Vam sada koliko je dobra učinio amo u Novoj Zelandi jedan prosti, ali pametni i zauzetni čovjek. To je bio *Dik*. On se je rodio u Ingleškoj u siromašnoj seljačkoj kući. Došao je u Novu Zelandu trbuhom za kruhom. Mučio se svakojako – kao što se i mi mučimo – da štogod zasluži. Radio je neumorno kao crv i štedio je dobiveni novac. Nije velike nauke prošao, ali je bio naučio dobro štiti i pisati kod kuće u pučkoj školi. Taj vriedni čovjek po danu bi radio, a svaku večer čitao bi novine i poučne knjige, te je bio prikupio dosta znanja u svoju glavu. Pravedan je bio i pošten Dik kao suho zlato, te su ga svi radnici ljubili i oko njega se kupili. Na skupštinama Dik branio je svegjer pučke interese pred gospodom, te ga radnici izabraše za viećnika u općinu. Tu se je on odlikovao megju svima. Njegova je riječ bila uvažena, i što bi Dik predložio, vieće bi odobrilo, jer je tražio samo što je pravedno i pošteno.

Glas mu je sve više rastao, te ga puk izabra svojim zastupnikom u saboru. Tu je opet, kao i u općinskom vieću, dični Dik branio pučke interese, te ga je mali narod nosio na dlanu, a kod gospode takogjer je bio stekao velika ugleda svojim poštenjem i razborom. Prilećao je plemeniti Dik od mjesta do mjesta po svoj Zelandi i svugdje probugjivao i okupljao sitni puk, koji se u nj zaljubi kao u oca.

Dik postade najuplivniji čovjek u Novoj Zelandi, te se pope do najviše časti: bijaše izabran za upravitelja cielog ovog velikog otoka, na kojem živi do milijun stanovnika. Kad je slavni Dik primio vladanje u ruke, da ti ga je tada bilo vidjeti, majčin sine! On se zauze svom dušom, da učini dobra puku. Najveća mu je slast bila rad za narod. Malo je bilo sna na njegovim očima, već je neprestano mislio što će nova započeti za korist puka.

Dik je otvorio pučke škole po cielom otoku; sagradio je željeznice, probio ceste i drumove, razgranao pošte, brzojave i telefone. Uveo je opće pravo glasa ne samo za muškarce već i za ženskinje, netom navrše 21 godinu života. Uredio je radnička društva, koja daju pripomoći svojim bolesnim članovima, njihovim udovama i sirotama, a pobrinuo se je, da i država priskoči u pomoć radnicima u njihovoj starosti.

Nije samo slavni Dik nastojao za svoje Ingleze, već za svakog drugoga radnika, koji bi došao na ovaj otok. I mi Dalmatinci možemo mu biti puno zahvalni, jer nije dopustio, da budemo prognani iz ove zemlje, kako su to htjeli neki drugi.

Dik je branio svakoga poštenog i radišnog čovjeka; on je osobito štitio siromaha, jer se je i on rodio u siromaštvu, te je znao što je nevolja.

Lanjske godine umro je ovaj slavni čovjek i bio je oplakan od svakoga, a osobito od malog puka, koji je uzdisao za Dikom kao za svojim rogjenim ocem.

Nakon smrti slavnoga Dika, Vlada amo isto uprav ore, jer joj je neumrli Dik pokazao put i jer je u Novoj Zelandi narod prosvietljen, pa Vlada nemože činiti što ju je volja. Amo svak znade čitati i pisati, pa i do cigli čovjek svakidano štije novine i poučne knjige, čime rasvjetljuje svoj um. U narodu prosvietljenu nemože biti prevare ni slabe uprave, jer svak ima rastvorene oči, pa goni nepravdu. Tmine se raspršuju ispred svjetlosti.

Zato tamo u našoj Dalmaciji idu stvari zlo, jer je narod neuk, pa mu mnogi prodaju rog za svieću. Draga naša braćo, oboružajte se dakle prosvjetom; gdje ih ne ima, tražite posvuda škole, šaljite dragovoljno svoju djecu na nauk, pa će i u našoj domovini osvanuti vedriji dani.

Dalmatinci Zelandezi.

Pučki list, 1909. god.

Jednoj gospogjici, od infekcije krvi, otekla je ruka i rame tako, da joj je ista poprimila raznovrsne boje sa strašnim bolovima. Raznovrsne uporabe bijahu bezuspješne, dočim dvodnevna uporaba splitske mineralne vode potpuno je pomogla, te je ista gospogjica sasvim ozdravila na opće začugjenje.

Split, 30. srpnja 1908.
Profesor Antun Roje, s. r.

New Zealand Thames

16 Prosinca 1908.

Danas ovdi pokopan je u crnu zemlju vriedni naš domorodac *Jakov Matejan* rodom sa Zastražišća na otoku Hvaru. Pokojnik je bio u 29-toj godini svoga života. Ostavlja ucviljenog brata Juru u ovoj zemlji. Jure se je š njime prigodio u času nesreće. Bijahu zajedno na kopanju smole, gdje se uhvatiše sjeći jedno veliko stablo, kako bi potla oborenja stabla mogli iskopati ispod njeg smolu. Dok oni sjekoše stablo, od istog se odvrnu grana, te pokojniku po glavi, i nemilo mu je rasciepa. Tad Jure, i ako još nejaki dečko, diže unesrećenog brata na legja i donese ga do stana, gdje na njegovu viku priletiše ostali domorodci i spremiše nosila, da unesrećenog nose do bližnjeg grada. Dok ga jedni nosiše, drugi poletiše do *telefona* da obavieste vlasti i liečnika. Liečnik dotrča da ranjeniku pruži pomoći, ali bijaše uzalud, jer udarac nije bio za liečenje. Odniše jadnog Jakova u bolnicu, gdje nakon dva dana ispusti dušu.

Danas mu bijaše svečani sprovod, kojemu prisustvovaše svi naši domorodci iz ove okolice i liepi broj Engleza, s kojima je bio pokojnik dobro poznat.

Pokojniku laka bila ova tugja zemlja, a bratu mu i cieloj mu obitelji u staroj domovini naše žalovanje!

Kuzma Bucat.

Ne dajte djeci vina ni rakije!

Ružan je običaj u naših težaka, da netom zapitaju diete, odma mu daju piti vina.

Misli naš težak, da vino kriepi diete, a ne zna jadan da je vino pravi otrov djetetu u onoj nejakoj dobi.

Ožedni li ti diete, daj mu se napiti vode, a vina nipošto!

Rakiju pak valja držati daleko od djece kao živu vatru.

I za odraslo čeljade rakija je umet, a za diete gotova propast.

Kažu težaci: i naši su stari pili vino i rakiju, pa su bili junaci i dosta su živili!

Pitamo mi: a gdje je danas starih ljudi? Oni su bili ko gromine, a sada sve sami iznesci. Izrodio se je narod, pa valja da čuva zdravlje, ako će da požive.

Gdje je prije bilo bolesti, što ih se sada vidi?

Kad se je to čulo u stara vremena za sučiju, za škripe?

Jesu li stari ljudi imali bolest u crievima, u bubrezima?

Kad se je to čulo, da je čovjek seljak u stara doba išao u bolnicu na operaciju, a sada malo ćeš naći sela, a da nije iz njeg bilo i muška i ženska u Šibeniku, da ih liečnici paraju.

Bez sumnje mnoge bolesti dolaze na ljude od prekomjerna pića, pa zato, težače, čuvaj se vina i rakije, ako ti je drago zdravlje, a svojoj djeci ne daji nego same vode, pa ćeš viditi kako će ti biti debela i rumena.

Naš sviet misli, da vino daje crvenilo, a to nije istina. Pogledaj zagorku, što se nije nikada okusila vina, pa je kao krvi i mlieka nalivena, a primorke, što piju vino i rakiju, obično su bliedoboljne i mršave.

Poruke i odgovori.

Gosp. M. Granić. – Auckland. – Upisali smo Vam i brata. Novac smo primili, te je podmirena i za nj i za Vas god. 1909. – Pozdrav!

Pučki list, 1909. god.

Glas iz daleka svieta.

Čitao sam u "Pučkom Listu", da ove godine niesu rodile masline u Dalmaciji zbog velike suše.

Čudo je, da ikada i rodi ulje tamo u nas, kad ne pazimo masline i o njima ni malo ne nastojimo.

Kako ćeš, brate težače, da ti rodi maslina, kad, odkat ti ju je god pradjed posadio, ni tvoj djed, ni otac, pa ni ti nieste ju nikada oklaštrili, očistili, ni usuli za nju vreće gjubra?

Kako ćeš, dragi rode, da ti dade plod suho drvo?

Nemoj se umivati, češljati, strići, brijati i slabo se hrani samo za mjesec dana, pa kakav ćeš doći? Po isti način i biljka, kad je gladna, a uza to nečista i zapuštena, mora da okržljavi. Da vam je, draga braćo, proći preko Italije i viditi svakovrsne liepe voćke, srce bi vam raslo od dragosti, i neka niesu vaše. Tu su masline pune granja i zelenila; ne ima u njima mrve suhari; oko njih umekotana i pogjubrena zemlja, pa svake godine rode. U Italiji ne vriedi ona naša poslovica: rietke su medene i uljene!

Ondje lozu razveli na uzvode, a sredinom siju kukuruze, pa se isklipaju, da ti pogled pliene. Vidiš ciele gore jabuka, krušaka, naranača, limunova, što Talijanci vode na sve strane i beru silne pare. Koliko li samo ne odnesu oni novca iz Dalmacije za dinje, krastavice i svakovrsno povrće? Gledao sam pod splitskom rivom sve jednu do druge talijanske brodice, krcate zeleni, a splitsko polje sama tustica zemlja. Sa Solina teče rieka, iz koje bi se mogli razvesti mlazovi preko cielog splitskog polja, te gojiti svakovrsne pitome voćke i povrće, ali, hajde ti o tom govori našemu težaku! ne će ti ga on da upre u novo, već goni onu svoju staru, pa neka je i gladan i nevoljan.

Imade sada i u našoj Dalmaciji putujućih učitelja poljodjelstva. Dogju oni u selo; svak to znade, ali ipak malo tko ide da ih sluša, pače nagje se bezjaka, što im se još rugaju.

Jadan brate, ako baš ne ćeš drugčije nego tako, onda valja da ti za uviek bude naopako. Poljodjelstvo je znanost ko i svaka druga, pa, tko je u tom škole učio, može više znati od tebe, a ti njegov nauk primi u glavu i njime se okoristi. Mnogi vole ići u smrdeću krčmu nego li slušati nauk, što ga kazuje učitelj poljodjelstva, pa nikada ništa nova ne znadu, već ono što su primili još od praoca Adama.

Lozu valja rezati na dvie grane, te na jednoj ostaviti *macu* ove godine, a na drugoj do godine. Tako bi se brao svake godine dobar plod, ali naš težak ne će da radi tako, nego sve svrće u glavu, te, dok teče kripna mozga ili srčike, bude po štogod ploda, a kašnje izgnjije panj od suhari i vode, što se u nj sliva, te ne ostaje mu druge, već da ga izguliš i baciš na vatru.

I ona ti ne valja, brate težače, što držiš mnogo vinograda. Bolje bi ti bilo manje, ali urednije. Na deset motika dobra vinograda može da bude više masta nego li ih na dvadeset, kad nije gjubreno i pomnjivo obragjivano.

Nije dosta raditi, već valja i znati, kako se radi, zato gledaj uviek što radi pametniji od tebe i sliedi ga. Primaj nauk od učenih ljudi i čitaj pučke novine. Ne će ti naš čovjek da znade za čitanje ni za znanje, a bez znanja ne ima imanja.

Teško je mnogima potrošiti 2 Kr. za "Pučki List", u kom ima svakog liepog nauka, a nije im teško upaliti petokrunu u krčmi ili baciti stotinjarku u kakovu ludu pravdu.

Kada sam i ja bio kod kuće, i ja sam živio po onu našu staru, ali kada sam išao u sviet i vidio što drugi pametni ljudi rade, tada su mi se oči otvorile, a prije sam bio sliepac pri očinjem vidu.

Tko ne napreduje, taj nazaduje! Mičimo se dakle i mi, da ne budemo svegjer u svakoj zadnji!

Mate Lučić
iseljenik u Novoj Zelandi.

Poruke i odgovori.

Gosp. M. Živković – Nova Zelanda.- Primili smo od Vas Kr. 6 i sa time ste Vi podmirili predbrojbu do svrhe Lipnja ove godine. Vi kažete, da biste dragovoljno *plaćali šest*, do *osam* kr. za "Pučki List", samo da izlazi češće. Dobra je ta Vaša, ali koliko bi ih se našlo Vaše misli? Imade ih mnoštvo amo u domovini, a i velik ih broj u inozemstvu, što ne će da plate ni onu malenkost sadašnje predbrojbe, koja se nije promienila od postanka "Pučkog Lista", premda su nama kao i svakom danas silno ponarasli troškovi.

Gosp. M. Belaić. N. Zelanda. Mi opremamo točno Pučki List Vama i Ivanu Nuiću.

Pučki list, 1909. god.; br. 23-24; str. 180

Trgovina sa iseljenicima.

Imade u Dalmaciji po gradovima *agenata*, što opremaju iseljenike u Ameriku i u Novu Zelandu, a ovi agenti u svakom zagorskom kotaru nagju jataka, koji mami narod na iseljivanje i pošteno ga guli.

Ob ovom primili smo pismo od jednog našeg zagorskog iseljenika, koji je sada u Novoj Zelandi. On nam priča, kako je njega i drugu dvojicu dopratio *iseljenički jatak* do Gabele, te tu zatražio da mu svaki dade po 20 kr. Nije htio popustiti ni helera, već mu je trebalo dati koliko je pitao. Tu su se njih trojica rastala sa jatakom i pošli su željeznicom u Dubrovnik, gdje su se prikazali na banku, da dignu novac za putovanje, što su ga bili uručili kod svoje kuće iseljeničkom jataku, a on im jamčio, da im ga je točno opremio na banku u Dubrovnik. Nu, gle čuda! Na banku zbilja bio je stigao novac, ali svakomu je bezdušni jatak okrnjio po 10 kr. Odoše sada njih trojica u čovjeka, koji ih je imao opremiti u Ameriku. Ovaj uza svoju nadnicu, zapita im još nekoliko kruna za jataka, jer reče, da mu na svakih 7 ljudi, što mu ih pošalje, valja platiti polovicu *pašagja* jednog čovjeka jataku.

Sad, ako ovo nije lupeština i deračina, onda nije ni more slano. Nije ovako ni Šimić sadirao turske trgovce.

Mi znademo, da vlast drži dobro rastvorene oči nad onima, koji mame naše jadne zagorce u Ameriku, ali ovaj slučaj, što smo ga sada prikazali, činiti će da vlast još strožije pazi nad ovom pučkom deračinom.

Popio na dušak litru rakije, pa ga prekinulo.

Nije se to davno dogodilo nego skoro i nije daleko, već u jednom selu splitske okolice. Neki mladić – ne ćemo ga nesretna po imenu zvati – bio se podao pijanstvu. Do podne rakiju, a popodne vino; to mu je bila svagdanja. Ne bi ga povaljivalo vino ni rakija, jer ga je iznosila mladost, ali ni snaga ne pomaže, kad se pregje mjeru.

Nekidan kladio se on, da će popiti litru žestoke rakije na dušak, a već je bio nakresan. Jedan će mu drug – mahnit kao i on -: evo da ne ćeš!

Evo da hoću! Staviše okladu i nesretni momak uli u se na dušak litru žestice. Do malo časa bio je mrtav. Ubilo ga ko iz puške. Prekinula ga rakija.

Glas o tom žalosnom dogagjaju poletio preko devet sela. Mnogi su žalili nesretnog mladića, a neki su govorili: nije ga žaliti, kad je bio onakav; biti će usvjesno drugima!

Pučki list, 1910. god.; br. 18; str 146

U Dalmaciji.

Čistoća. Kolera na žalost se širi u našoj monarkiji. Iz Ugarske prošla je ona u Hrvatsku, te ih je već nekoliko pokosila. Strašna kolera nam je pred vratima, pa nemojmo, da nas, nedaj Bože, nagje nepripravne.

Kako smo pisali u zadnjem "Pučkom Listu" glavni ustuk proti koleri jest čistoća, zato upelivamo našim težacima, da drže čisto i kuću i oko kuće. Valja svakidano iskidavati gjubar ispod krmaka i ispod ostale životinje; rublje treba često prati i držati u čistoći i sebe i djecu. Narode, ne pišemo mi ovo tebi od šale; dakle pamet u glavu!



Rublja za Gospodu tvrdke M. Josse Löwenstein, Prag tako isto za Gospodje i Nevjeste po Bečkoj i Pariškoj modi. — Steznika najboljih tvornica. — Kišobrana i Suncobrana — Ćilima za dvorane i hodnike. — Linoleum prve Austrijske tvornice u Trstu. — Svih tkanina za pranje. — Kretona, Chiffona u svakoj vrsti i širini.

Svake vrsti svilenih i vunenih tkanina, Konfekcije za Gospodje: Jakelina, bluza itd. itd. od najboljih tvornica.

☞ Cijene umjerene. Ne boji se konkurencije. ☜

SPLIT - Gospodski Trg. - Kuća N. Dadich - SPLIT.



Najveća Dalmatinska pomodna trgovina

— Gotovih odiela, Rubenina i Kravata —

JAKOV PAVIĆ - SPLIT Gospodski Trg Nakićeva palača.

Obznana.

Svim putnicima Hrvatima i Srbima, te u opće Slavenima na znanje, da je hotel

„BONAVIA“

NA RIJECI

prešao u ruke čestitih Hrvata: Nika i Teodora Mateljan.

To je jedini hrvatski i u opće slavenski hotel na Rijeci.

Hotel ima 56 dobro uregjenih soba, izvrsnu domaću kuhinju, svježu ribu na izbor, pravo i dobro dalmatinsko vino, veoma dobro pivo, poslužbu u svakom pogledu izvrsnu i uljudnu slavensku.

Gori se rečena braća poštovanim putnicima najtoplije preporučuju.

Sapun Družbe sv. Ćirila i Metoda jest najbolji.

Cijene umjerene!

Glavna razprodaja za sve hrvatske zemlje:

Ivan Lentić, Milna (Dalmacija)

Pučki list, 1910. god.; br. 22; str. 173

Za proširenje "Pučkoga Lista".

(Glas iz Nove Zelande)

Draga braćo, težaci, mi smo već mogli uviditi u dvadeset godina života "Pučkoga Lista" od kolike nam je on koristi.

"Pučki List" nas poučava svakomu dobru; nutka nas na rad; odvraća nas od pravde; opisuje nam zle posljedice nesretnih krčama; upućuje nas u gospodarstvu i poljotežanju; uči nas o našim pravima i dužnostima; kazuje nam što se nova u svietu zbiva, a sve ožeto, sputno, razumljivo i slatko, da je prava milina čitati "Pučki List". On nam rastvara pamet; on nas izvodi iz tmine neznanstva na svietlo biela dana.

"Pučki List" odiše pravim i istinskim rodoljubljem; on ne pravi razlike izmegju jednokrvne braće Hrvata i Srba. "Pučki List" je zelena hrvatska grana, usagjena u plodnu njivu slavenstva. Nije se nikada "Pučki List" zamrljao strančarstvom i mržnjom. Ne ima u njem psovaka ni uvrjeda; on miriše ljubavlju bratske sloge i topla domovinskoga osjećaja. Kao što kvočka okuplja piliće pod krilo svoje, tako i "Pučki List" rad bi sjatiti sve narodne ptice u jedno jato, da nam propjevaju milopojem sklada hrvatskoga.

"Pučki List" odiše kršćanskim duhom. On svojim pjesmama o Božiću, Uskrsu i drugim velikim blagdanima uzdiže naše duše k Bogu Stvoritelju.

Nije hatoran ni predljiv "Pučki List".

Bečkim ministrima i drugim vladinim ljudima sasvim često okreše ih "Pučki List" oštrih zbog njihove nepravde našemu narodu.

I zastupnicima i načelnicima znade "Pučki List" zamjeriti, kad ne oru uprav. Znajući mek liekar da ne lieči rane, "Pučki List" u često šine žestoko i po težacima radi njihovih zlih navika, kojih se treba otresti. Pluži ravno svojom brazdom "Pučki List", ne osvrćući se na sebičnjake, koji bi htjeli i želili, da se skreće voda na njihov mlin.

Zadaća je "Pučkoga Lista", da navraća vodu zdrave pouke i nužne narodne obrane samo na narodnu njivu, a da nam ona urodi pšeničkim zrnom sreće i blagostanja pučkoga.

Mi amo, što smo iselili u tugji sviet, očekujemo "Pučki List". Braćo težaci, "Pučki List" jest naš list; on je naš iskreni prijatelj; njemu je jedina svrha, da pouči težaka i da ga zaštiti od svih njegovih dušmana. Gospoda imadu mnoge svoje novine, a mi težaci imademo "Pučki List", koji evo je 20 godina, da je uviek ostao isti u poštenju i pravici. U "Pučkom Listu" ne ima hile ni prevare, i, tko nama njega kobi, taj nam dira u očinju zenicu.

Draga braćo domorodci!

Mi smo amo u Novoj Zelandi odlučili proširivati "Pučki List", neka nam on sve više cvati i zeleni se na narodnoj njivi.

Našoj naumi našli smo zgodan i lak način: svaki predbrojnik da nagje još jednoga, koji će primati "Pučki List". Time bi se podvostručio broj primalaca "Pučkoga Lista", te bi nas on mogao veseliti svojim češćim dolaskom na kućni nam prag.

Braćo domorodci, što ste i u staroj domovini, i što ste rasijani po Americi, zauzmite se sada pred novu godinu, da upišete svaki barem po jednoga novog predplatnika "Pučkom Listu". To ne će nikomu biti teško postignuti, samo ako se zauzme. Širimo svi "Pučki List", jer je on naš težački učitelj i vierni prijatelj"

U P. Papakuri na Miholjdan god. 1910.

Marko Rakić

Pučki list, 1910. god.; br. 14-15; str. 115

Poruke i odgovori.

Gosp. Marku Rakiću u Novoj Zelandi. – Ti nam pišeš, da ne bi žalio plaćati ni 7 kr. na godinu za "Pučki List", kad bi on izlazio sedmično. Imade još gdjekoji naš seljak, što bi bio od tvoje, ali ogromna ih većina ne će da plaćaju ni one kukavne kr. 2.40 na godinu. Kažeš, da smo ožegli zagorce u članku: *može mu biti da ne radi!* što je izišao u broju četvrtom ove godine, pa je tebi zagorcu ono bilo žao. Veliš, da primorce gladimo, a brgjane kljaštrimo. Po tvojim riečima kao da

mi volimo primorce nego li zagorce. Nije to, Mato, tako! Naš puk, otkle bio da bio, nama je jednak, isto kao što su dobroj majci jednako mila sva njezina djeca. Naša je dužnost, da ispravljamo pučke mane. To činimo kadkad oštro, *jer mek liekar ne lieči rane.*

Gosp. J. Joviću. Novazelanda. – Novac smo primili i ubilježili za svakog napose. Onaj dopis o kopanju smole, bude li za tisak, ugledati ćete ga u "Pučkom Listu", inače pozobati će ga koš.

Pučki list, 1910. god.

Poruke i odgovori.

Gosp. Iv. Nuić. Novazelanda. – Pišete, da Vam pošaljemo knjige, a ne kažete koje. Kažite, koje su to knjige, pa ćemo Vam ih poslati.

Gosp. Petar Čurković, Aukland. – Podmireno je do polovice ove godine za Vas i za Ivana Čurkovića u Dicmu. "Pučki List" vam opremamo redovito, pa nije do nas, već do pošte, ako se gubi.

Gosp. Marko Pivac Jozin, Aukland. – A ti si podmirio do konca god. 1909. "Pučki List" šaljemo redovito.

Pučki list, 1910. god.; br. 23-24; str. 190

Progutao zube, pa od tog umro. Bečanin Josip Gešl ne imao zdrave zube, pa promjenio u zubara umjetne.

Svak, tko drži tugje zube, po noći iz izvadi; Gešl je takogjer imao taj običaj, ali jedne noći tu skoro, kad legne u krevet, on zaboravi izvaditi umjetne zube. Nesreća htjede, da u snu, Bog znade kako, on proguca svoja četiri umjetna zuba. Od toga nastadoše mu teške boli u želucu. Podnio je grozne muke onaj jadni čovjek, dok u zadnju nije umro.

Pučke novine, 11. III 1911. god.; br. 5; str. 52

Nered na poštam. – Molimo slavno ravnateljstvo pošta i brzojava u Zadru neka pripazi na nerede nekojih poštarskih ureda pri razdavanju našeg lista. Od tih spominjemo Lećevicu, Kamenmost, Novasela itd. Naš povjerenik iz Otrić-Struga od poslatih mu 30 istisaka br. 2 "P. Novina" primio je samo 13, a drugi put od poslanih mu 77 istisaka primio je 54. Poštarski ured na Lećevici i u Kamenmostu vraća nam list na snopiće, dočim predbrojnici tuže se da ga ne primaju. Molimo, da se tomu neredu stane na kraj.

Uprava "P. Novina".

Pučke novine, 15. VIII 1911. god.; br. 15; str. 142

Iz dalekih krajeva

New Plymonth (Devon St, Taranak) 28 lipnja 1911..

Gosp. Uredniče! Primio sam 4 broja "P. Novina". Čitajući pomnjivo ove brojeve probudilo se je moje srce na osjećaje mile domovine. Ja sam odsutan od Hrvatske ili kamenite Dalmacije već 16 godišta, što činim moje promete u tudjini svijeta najboljih uspjehom. Kad sam u zadnjem broju opazio sliku velikog i nezaboravnog Mihovila Pavlinovića, srce mi se je ganulo, suze oči oblile, gledajući njegovo lice. Činilo mi se je, da se još jednom nahodim pred njim kao što me je poučavao u kršćanskom nauku u pučkoj školi u ponosnoj Podgori. Slava i pokoj njemu na nebesim, a mir i ljubav hrvatskom narodu na zemlji. Ostajem sa štovanjem hrvatski rodoljub.

J. W. Kurta.

Pučki list, 1912. god.; br. 2; str. 28

Seljaci proti automobilima. Kako smo već javili u "Pučkom Listu" uvedena je od nove godine poštarska služba od Zadra do Sinja sa *automobilima*. To je jedan veliki napredak i tomu se svak razuman veseli, ali neki seljaci odveć su protivni automobilima. Kad se je skoro vozio automobil prama Sinju, *šofer* je opazio pred sobom nekoliko seljaka, koji su se bili izredali preko sve širine odceste. *Šofer* je zviždao i zviždao, ali oni jedva su se pomicali i to sve jedan po jedan. Nagje se pak jedan, koji se ne htjede nipošto odalečiti, već ostade na sredini ceste. Kad je automobil mimo njega strugnuo, on se prevali i stade zapomagati, kao da ga je tobože automobil oborio i ranio. Automobil se ustavi, a družina onog povaljenog strča se oko automobila, te stadoše ružiti i grditi kraljeve inžinire, što su se bili dovezli onim automobilom. Jedan težak, ne bud' lien, zadimi šakom u kosti kraljeva čovjeka, a tad oni povaljeni – pijan ko sipa – diže se s tleha i izguli nož iza pasa, te je pravo čudo, da nije bilo krvarine.

Onaj inžinir, što je udaren, nije naš Dalmatinac nego je inostranac, pa što će on reći, kad se vrati svojoj kući, o našim seljacima? Reći će, da su divljaci, a imati će i pravo; samo je šteta što zbog nekoliko budalaša pada nam svima mraz na obraz.

Urednik "Pučkog Lista" ima svoju kuću uza cestu, pa često i on vidi, gdje neki bezjaci zaviju kao vukovi, kad opaze, gdje juri automobil, a nekoji se hitaju kamenjem za automobilima. Dokle bi to činila djeca, bilo bi isto zlo, ali, kada se vidi da to rade neki odrasli momci i oženjeni ljudi, onda je prava sramota. Imali smo prigode razgovarati se sa gosp. Olivom iz Splita, koji je, kao ljubitelj napredka, namakao nekoliko automobila za vožnju putnika, pa nam se je isti tužio, kud mu god prolaze automobili, i primorjem i zagorom svugdje da se nagje ludova, koji praskaju kamenjem za njima.

Ovoj ružnoj raboti imalo bi se stati na kraj, jer ne samo što nam nije na diku, nego mogao bi kogod opasati tavnice i to ljute. Predlanjske godine jedan seljak iz splitske okolice uhvatio je 8 mjeseci tavnice, što je bio zapalio iz puške za automobilom.

Pučke novine, 1912. god.; br. 17; str. 131

Iz dalekih krajeva

New Plymonth 25/II 1912.

Molim Vas, da uvrstite par redaka mog pisma u Vaš velecijenjeni list, ako imate prostora. Nadam se, da će vašim čitaocima "Pučkih Novina" u staroj domovini biti drago čuti o položaju ove daleke zemlje.

Nova Zelandija jest malahna ostrva, koja se dijeli na dva poluotoka, (South and North) istočni i zapadni otok. Veličina je cijele ostrve 104.751 četvornih milja, na kojoj žive (bijeli i crni) 1,008.468 duša. Ovu ostrvu iznašao je francuski kapetan De Gonneville god. 1504, španjolski kapetan Juan Fernadez god. 1576, ali ni jedan od njih nije stupio nogom na kopno. God. 1769 engleški kapetan Kuk (Cook) dojedrio do ove ostrve i zasadio englešku zastavu. Obašao je cijelu zemlju, motrio crne ljude (Maure), koji su živili na ostrvu, izkrcao koza, svinja, kokošiju i svakog sjemenja, jer crni narod hranio se je sa ribom, travom i mišim. Kad je engleški kapetan proučio što su Mauri i promotrio što vrijedi ova ostrva, on nije izgubio vremena, da sve potankosti od ove zemlje prikaže engleškoj vladi, koja je odmah poslala svoj narod, da se zemlja napuči. Kad su Englezi opazili velika bogatstva od ove ostrve, dobaviše žene i djecu. Najprvi kršćanski propovjedaoc došao je god. 1822 Samul Marsden, protestant. Biskup Pompallier došao poza njim i ustanovio katoličku crkvu god. 1838.

Englezi su više puta imali krvavu bitku sa Maurima zbog otimanja zemljišta, ali velika lukavost engleska malo po malo pripitomila Maure i mir se ustanovio kroz malo vremena. Maurski narod je odveć velika i krupna rasta, veliki ljudi, ali nemaju hrabrosti, odveć su plašljivi. Svi govore engleski i imaju engleske škole, ali izmedju sebe govore svojim jezikom, imaju škola i novina u svom jeziku. Ostrvom vlada posebna vlada, koja sastoji od 80 zastupnika 76 Europljana i 4 Maura, koji se odabiru svake 6 godine. Žensko i muško, bogat i siromah ima isti glas.

Zapadni poluotok više je u zimi studen i ima snijega zimi po brežuljcima. Najveća glavica je 12.154 noge visoka (Month Cook). Narod se bavi najviše sa sidbom i pašom. Ima mina od zlata, srebra, kamena i ugljena. Na ovom otoku malo hrvatskog naroda žive. Težak ima dobru nadnicu 9 šelina (svaki šeling K 1.20), zanatlija (marangun) 10 do 15 šelina za 8 sati rabote. Ako radi više od 8 sati na dan, ima se platiti dvostruko. Jelo i spalo za težaka stoji 20 šelina na sedmicu. Dva su najveća grada na ovom otoku: Christchurch čini 80.192 osobe, Dunedin 64.237. Ima više gradova od 10-20 tisuća i manje.

Istočni otok ima manje prostora nego zapadni, ali čini više prometa. Nije velika studen zimi, niti li je vruće ljeti. Ima visokih glavica i na ovom otoku, mont Ugauruhoe, iz njeg vavjek dimi vulkanik, Mt. Egmount 8.260 visok na njemu je snijeg ljeti i zimi. Narod se bavi sa mljekarstvom, goji dosta krava, ribanjem i paškulom ovaca. Mina ima od zlata, tuča, srebra, kamena, uglevlja i petroulja. Kopanje gume (gome) dohodi sve na manje, ali još čovjek može zaslužiti lijepa novca, ako ne dolazi do grada. Na ovom otoku žive dosta našega naroda, što se većinom bave sa kopanjem gume, dosta ih se je zauzelo sadnjom loze, koja daje lijepi plod. Na jednom kraju od otoka zvano Kotorua ima vrućih jezera iz kojih vavijek dimi, u vodi može se skuhati hrana. Ovdje su sumporna kupališta. Na nekim mjestima studena voda, a malo dalje 20 metara vruća da nesmiješ stopiti ruku, bez da se ne opariš. Veoma je zdravo mjesto za bolestnike. Narod dohodi od svih kraja svijeta viditi ova čudna jezera. Na ovom otoku dva su velika grada. Aukland broji 102.676 duša. Ima lijepa luka, tvornica veliki broj. Drugi je grad Wellington broji 70.729 duša. On je glavni grad cijele ostrve. U ovom gradu sve su vrhovne vlasti i najveći izvoz i uvoz trgovine. Kroz 10 god.: uvoz g. 1890 iz inozemstva lira šterlina 6,260.525, god. 1910 L. 17,051.583. Izvoz u inozemstvo g. 1902 L. 12,273.807, a god. 1910 L. 21.944.963. Poglaviti izvoz g. 1810 vune 204,368.957 libre, vrijednosti lira šterlina 8,308,310. Mesa 297,269.952 Hundweta (112 litara) vrijednost L. 3,850.777; Masla 345.400 Hundweta L. 2,750.256; Sira 449.160 L. 1,187.181; broj ovaca živih glava 23.996.126; goveda 2,020.171: konja 404.284; koza 6.119. Pšenice se izdalo 8.290.221 bušela (bušela 60 litara); zobi 13.804.

Ovo su proizvodi samog pastirstva. Dragi čitaoci "P. Novina" mogu se po ovom osvjedočiti kako napreduje ova zemlja svake godine sve to više. Ima još na milijune ekera zemljišta neobradjenog. Najbolji je rad uzeti zemlju, posjeći drva, posijati travu, staviti krave i ovce, eto novca dobru radniku kao vode. Zemlja slobodna poreza, nema poreza na ništa. Što se goji u ovoj zemlji možeš slati s jednog kraja na drugi kraj ostrve bez carine (dacia). Dopušteno je doći u ovu zemlju svakom Europejcu, samo mora da zna čitati i pisati. Škole su slobodne za svakog; ima svake narodnosti. Zakon brani svakog jednako. Kinez mora da plati L 100 ako misli stupiti na ovu ostrvu.

Za sad zaključujem moj dopis do drugog puta. Ostajem hrvatski rodoljub

J. W. Kurte.

Pučke novine, 1912. god.; br. 20; str. 155

New Zeland 20 ožujka 1912.

Mi Hrvati dolazimo iz doma u ovu tudju nama nepoznatu zemlju. Naši se kod kuće uduže, da plate put i nas tužne amo opreme. Misle naši kod kuće, kad smo došli mi ovamo, da smo odmah zagrabili pune šake novca, a ne znadu, da smo došli amo u veliku tugu i nevolju na umet naše mladosti. Najprije engleska vlada zabranila kopati gomu svakomu, koji nije amo proboravio jednu godinu.

Mi Hrvati ne znamo drugoga zanata već kopati. Šta da radimo kada dodjemo amo? Uzme nas koji prijatelj, kod njega rabotamo za samu hranu isto kao, prosti Bože, pas za zalogaj. Kad nam izadje godina, onda idemo i tražimo zemlju gdje imamo kopati. Namučimo se, dok je nadjemo, a kad je nadjemo, hoće se opet velika novca za nju. Moraš stvoriti novac ili praznoruk kući natrag. Dva nas ognja sada peku, kod kuće se udužili za zemlju i plaćamo drugi dobitak. Kad smo dali novac gospodaru zemlje, evo opet novog truda i troška, moramo učiniti kućicu na ovoj zemlji na svoj račun. Ne zna svak zidati, kad ga otac nije naučio kod kuće, red mu je naći majstora i skupo plati. Jedan si račun podmirio, evo ti drugoga, valja platiti vladi dozvolu za kopanje gume, ne platiš li, marš kući! Dok se mi amo ovako mučimo, naši kod kuće misle i čekaju, da ćemo im poslati novaca iz nove zemlje, a ne znadu koji su nami teški jadi i nevolje. Kopamo od

5 sati u jutro pak do 6 popdne, mokri jadni i veljni ko što nas je ubila velika dubina. Duboko je od 10 pak do 18 nogu za naći dvi litre gome. Kad se je smrklo, idemo kući mokri i gladni. Onako mokar odmah meći večeru na oganj pak se umij i preobuci u čistoću, a onu robu od rabote metni šušiti da je u jutro ne obučeš mokru, jer bi uhvatio bolest. Tako je svaki dan naš mučenički život.

Puno podnašamo nevolje od engleske vlade, koja sramotno postupa s nama samo da nas odtjera odavle. Sada hoće engleska vlada da postavi na nas namet od 10 Lira šterlina, 250 kruna, a dosada nije bilo više od 2 Lire. Neka se naši zastupnici zauzmu kod naše vlade, da nas uzme u obranu kod engleske, e da ne budemo prisiljeni učinit se engleski podanici. Ovo Vam pišem, da vidite, kako je nami Hrvatima u tudjoj zemlji. Šalje pozdrav rodoljub naše domovine.

Stipe Devčić

Aukland 5 travnja 1912.

Ugledno uredništvo "Pučkih Novina," ja Vas molim, da mi uvrstite ovaj par redaka, u kojima hoću da prikažem kako mi Hrvati prolazimo amo u tudjini. Da Vam po istini kažem, prolazimo slabo, jer smo svi mogu reći mladi. Vi znate, što je mladost, brzo se pokvari, kada ne vidi dobar primjer od starijih. Starih ljudi amo ne ima. Amo misu malo kada slušamo, ne znamo što je ispovijed i pričest, a riječi božje u crkvi rijetko čujemo. Jedan put u godinu dodje misnik amo gdje mi stojimo i reče sv. misu. Slušamo misu, ali nismo veseli, kada ne čujemo propovjed u našem milom hrvatskom materinskom jeziku, niti čujemo da će nas svećenik s oltara pokarati i kazati: ovo je dobro a ovo zlo. Mi amo neimamo hrvatskog misnika. Imamo dva misnika, jedan je talijanac a drugi njemac. Oba znadu po štogod hrvatski govoriti, natucaju nam koju besjedu s oltara, ali slabo, da nam ne dopire do srca. Što se je mladost puno raspustila, jesu krive pokvarene novine, koje im amo dolaze do ruku.

U novinama ništa neima nego samo psovanje i klevetanje na poštene ljude, osobito na pastire stada Božjega. Te novine svakoga ruže a sebe u zvijezde kuju i pišu da su oni veliki branitelji naroda hrvatskoga, a kad tamo paze više na svoju korist nego li korist naroda. Ovakih pokvarenih novina dolazi i amo, mladost čita i upija otrov u svoje srce. Ostavi se, narode, pokvarenih novina, ostavi se klevetanja i laži, a čitaj novine, koje će ti kazati istinu. Prihvati se naših "Pučkih Novina," jer ti one daju uputa za radju. U svakoj težačkoj kući imale bi se naći "Pučke Novine" a navlastito sada, kada se tiskaju svake sedmice. U njima ima novosti od svih strana svijeta. Ovake dobre novine širimo, braćo Hrvati, po svuda na prosvjetu naroda, a Vi, Gospodine uredniče, ustrajte u svomu radu pod barjakom "Bog i Hrvati." Vaš domorodac

M. Jakić.

ZUBAR VEŽA

javlja da je spravan činiti sve moderne radje zubarstva, nadomještati zube sa i bez palata (nebca) koji se nikada ne dižu ni smetaju u ustima. Plombiranje zubi u svim poznatima materijalima, osobito u porcelani, koja dosta sliči pravim zubima. Vadenje zubi i korenja sa poznatom vještinom. -- Sve se radje obavljaju točno i brzo, osobito strancima. — Imadem sasvim savršena pomoćnika u zubarskim novim radjam. Izvršivanje na potpuno zadovoljstvo pacijenata.



Prima od 8-12 i od 3-6
na trgu sv. Mihovila — Split.

U interesu svih domaćica!
Samo oni sandučići i omoti, koji su providjeni sa mlincem za kavu, kao tvorničkim znakom, sadržavaju nenadkriljivi i prokušani „Pravi Franck" iz domaće tvornice u Zagrebu. — Zato se preporuča : osobita pažnja kod kupovanja!



km 121/84571

Pučki list, 15. II.; 1913.; br. 3; str. 1.

Glas iz Nove Zelande

(Mate Perjanića rodom iz Pupnata.)

Mili brate, hrvatski seljače,
Iz tugjine čujder moje glase!
Pogledajmo nebu u visinu;
Vidit ćemo zvizdu plemenitu,
Gdi no pušta svoje mile trake,
I šalje ih na sve svita strane
Kud god ima roda hrvatskoga;
A ta zvizda ne ističe s neba,
"Pučkom Listu" već iz vedra čela;
Zvizda ona Hrvatima svitli,
Put nam kaže znanju i prosviti!
Ter ako ga budemo slušali,
"Pučkog Lista" riči uzdržali,
Žarko s neba ogrijat će sunce
Naša polja, brigove i humce!
Kad bi nauk mi njegov slidili,
Naše trude ne bi drugi jili;
Nestalo bi po selim krčama,
Ne bi bilo smutnje ni psovanja;
Ne bi lažno ljudi govorili,
Jedan drugom poštenje nosili;
Jedan drugom zemlje otimali,
I krivim se očima gledali!
Drukčije bi tad ljudi živili:
Mlagji bi se starijeg stidili;
Stariji se ljudi poštovali
I mudriji u svemu slušali;
Godine bi vratile se stare,
Ne bi bilo mržnje ni privare.
Ako dobra mi sebi želimo,
"Pučkog Lista" savite primimo;
Njegov barjak visoko se vije
Nad seljaštvom cile domovine!
Barjak kaže da se prosvitlimo,
I neznanja da se izbavimo!
Sada braćo, nismo izučeni,
Pa smo kao narod izgubljeni;
Ne dadu nam pravo ni slobode;
Dušmani nas taru i progone;
Ništе nama roda poglavice,
U tamne ih bacaju tamnice.
Zar je tako baš sugjeno nama,
Da živimo u vičnim mukama?
To nam nije, braćo, božje danje,
Nego glupost i naše neznanje!
Oj Seljače, jer se ne prosvitliš?
Zar ne vidiš da u tami živiš?
Nauči se, seljače čitati;
Dobra knjiga nek te svukud prati;
Nosi knjigu u svojim nidrima;
Nek ti ona bude drugarica,
Kada budeš počivat u dvoru,
Il u gori, il na sinjem moru;
Il siditi u ugodnom hladu,
Il u polju na svom vinogradu!
Svi učimo, dok se izučimo,
I ljudima pravim postanemo,
A kada se znanjem prosvitlimo,
I kad oči dobro otvorimo,
Puknuti će sila Magjarima
I ostalim našim dušmanima!
.....
A sad, gusti nebeski oblaci,
Vaši puti uvike su laki;
Širom svita svukuda letite,
I veselje i žalost nosite!
Domovini kad mojoj stignete,
Najprij' želim da ju pozdravite;
Krupu ljutu na nju ne pustite,
Već ju pićnom kišom porosite.
Ako bi ju studen okupila,
Vaša onda vi stisnite krila;
Maknite se s vedrine u kuta,
Zarkom suncu uklon' te se s puta,
Nek je sunce grije sa visine,
Njena polja, brda i doline!
Kad progjete priko grada Splita,
Pozdravite mi *Juraja Kapića,*
Dodajte mu ovo moga pisma,
Nek ga štampa u "Pučkoga Lista".
A kad grada Splita ostavite,
Put moga se mista uputite;
Pozdrav' te mi majku i sestrice,
Moga brata, ženu mu i dite;
Pozdravite sve u dvoru momu,
I u momu selu rogjenomu!
Pohodite i Jukića Luku,
Za čast roda što dopade muku;
Spustite se k njemu prid tamnicu,
Kroz prozor mu pružite desnicu,
Izručite moje mu pozdrave
Iz daleke ove svita strane!
I k *Stipanu Roci* se svratite,
Sto naramak' ter ga pozdravite;
Neka mu je u narodu slava,
Što zagorsku mladost naučava!
A tada se, vi gusti oblaci,
Zaputite put istočnih strana,
Nadvirite povrhu Balkana;
Pozdravite slavenske nam borce;
Bugarine, Srbe, Crnogorce!
Recite im, da mi u tugjini
Pratimo ih duhom po bojištu
I žalimo što zajedno s njima
Nemožemo izgonit Turčina!
Pozdravite na Balkanu raju;
Onu raju, braću našu dragu;
Recite joj da Hrvat i Srbin
Ne će više u tugjinu hodit,
Jad jadovat, oceane plovit,
Neg će ići tražit dici hranu
Odkupljenom na našem Balkanu!
Radit ćemo turske begovluke,
Skupa s rajom kopat ćemo, orat;
S rajom skupa sijati, trgat;
Braća s braćom blago uživati!

Pučki list, 1913. god.; br. 4.; str. 38

Poruke i odgovori.

Gosp. Marko Rakić. N. Zelanda. – Pjesma je živolazna, te bi ju uapsili i vratom joj zakrenuli. Mi knjige svakomu opremamo, tko nam ih naruči, pa smo ih zaista i Vama poslali. Pišite nam, koje su to knjige, što ste ih željni, pa ćemo Vam ih opet poslati. Urednik Vam zahvaljuje na ljubeznim riečima i na Vašem nastojanju za proširenje "Pučkoga Lista!". Prijatelji Vam pozdrav!

Pučki list, 1913. god.; br. 9., str. 77.

U Novoj Zelandi.

Piše nam iseljenik Ante Kostanić, da su strogi sad zakoni za doseljenike u Novu Zelandu. Ako li ne znaš štiti ni pisati; ako si bolestan u očima; ako si hrom ili sakat; ako imaš koju priljepčivu bolest, ne dadu ti se iskrcati na kopno, već te vrate otkuda si došao. Neudatim ženskicama ne dadu takodjer pristupa, a tako isto ni djeci, ako li nisu navršila 14 godina, već kad su u društvu svojih roditelja.

Svaki iseljenik, kad se opremi u Zelandu, neka promieni novac u englesku munitu kod kuće, jer će ga inače u Italiji ljuto izvarati. Neki naši, putujući u tugji sviet, viču po brodu kao da su kod ovaca u planini, pa im se Francuzi, Španjolci i drugi narodi rugaju i reku, da smo divljaci. Po brodu ne pljuj, ne smij se bez potrebe; ugibni se svakomu tko oko tebe progje, pa ćeš biti čašćen. U gradu Auklandu Nove Zelande imade mnogo našega naroda, koji dragovoljno i srčeno pričekaju svakoga svoga brata Hrvata.

U Engleskoj.

Podivljala ženskadija. Znadu čitaoci "P. Lista", u Engleskoj da su ženske uvrtile u glavu, u izborima da se hoće sasvim izjednačiti sa muškarcima. Hoće Engleskinje, da imadu glas u izborima; hoće one imati pravo, da budu mogle biti birane za zastupnike, načelnike i t.d.

Pučki list, 1914. god.; br. 7.; str. 46

Brzojav s kraja na kraj svieta treba 10 časaka (minuti). To su kušali prvi put god. 1910, pa opet nedavno. Ali, ako se brzojav nemože odma dalje opraviti (i to stoga što se po istoj žici šalje drugi brzojav), traje taj put, uz svu prešnost, i preko četvrt sata. Neće škoditi, ako se upamti, kroz koje glavne postaje prolazi takav brzojav oko svieta. Recimo, iz Newjorka (u Sjev. Americi) ide kopnom do San Franciska, a onda podmorskom žicom (kabelom) u Honolulu na otoku Oahu (u tihom oceanu izmegju Amerike i Azije), odatle opet kabelom u Manilu (na Filipinskim otocima), pa opet kabelom u Honkong (englezki primorski grad u Kitaju), odatle sve još kabelom u englezki grad Singapor (na indijskom poluotoku Malaki), odatle još uviek kabelom pod Indijskim ocealnom i Crvenim morem u Suez (na megji Afrike i Azije), pa sve kabelom sredozemnoga mora u Gibraltar (englezki grad u Španji); odatle kabelom na portugalske otoke Azore (1400 kilometara udaljene od obale u Atlanskom oceanu) i napokon sve kabelom natrag u Newjork. Kako se vidi, brzojav oko svieta ide skoro cielim putem pod morem, i to preko englezkih postaja. To je sasvim naravski, jer je četiri petine zemlje pokriveno morem. Ali bi se berzojav mogao poslati i tako, da bi (mjesto kabelom Sredozemnoga mora) mogao prolaziti kopnom preko Evrope i Azije (mjesto Indijskim oceanom).

Nepismenost u svietu. Najpismeniji su narod Niemci, jer se kod njih nagje po jedan nepismen čovjek te megju 50.000 odraslih ljudi. Za Niemcima dolaze u pismenosti Švedi i Švicarci, kod kojih ima tek megju 1000 po jedan nepismen; kod Danaca po 2, a kod Engleza već od stotine po jedan. Kod Francuza i Holandijaca od stotine po dva, kod

Finaca po 5, a kod Belgijaca po 10 od 100. Kod Grka i Talijana ima skoro trećina nepismenih (od 100 po 20); kod Srba i Rusa imadu dvie trećine nepismenih. U banskoj Hrvatskoj od 100 odraslih, imade ljudi 56 nepismenih. U Portugalu i Rumunjskoj od 100 ima preko 70 nepismenih.

Poruke i odgovori

Gosp. Tomi Abriću u Auklandu. - Vi ste mirni do svrhe godine 1914.

Gosp. Anti Poši u Kaikohe. Vi ste platili do 31. Svibnja god. 1915.

Gosp. S. Knezović, Aukland. Jedan Vaš kupon bio je ostao neprotokolan. Našli smo ga. Vi ste mirni do svrhe godine 1913.

Pučki list, 1915. god.; br. 5.; str. 34

Aviatičar (zrakoplovac).

Aviatičaru u prvom redu smeta zlo vrieme, jer to mu dielom onemogućuje, da aeroplan uzleti kako bi morao. Aparati stoje u hangaru jedan kraj dugoga – šute i ne miču se. Čovjeku, koji ih gleda, čini se nemogućim, da bi mogao ovaj stroj uzletiti više tisuća metara visoko u zrak i da odanle može prouzročiti toliko zla. Kad se ogledava strojeve, opaža se, da pojedini od njih imade na krilima svu silu rupa, koje su bielo zalieplјene, a posvuda je napisano ime kojeg kraja i datum. To su "rane" koje je dobio aparat, kada ga je napao neprijatelj, ali mu nisu toliko škodile, da se ne bi mogao vratiti. Sva sila aparata imade bezbroj takovih bielih krpica, pa ipak svaki pojedini dobro služi svojoj svrsi. Aparati kojima se služi naša vojska, proizvod su neke njemačke tvrdke i govori se, da su jako dobri. Dakako, da su se ukazale tu i tamo neke pogrieške, ali ih nije moguće popraviti. Za nekoliko godina biti će riešene i ove manjkavosti i biti će izgragjeni takovi aparati, koji će letjeti bez buke, a biti će tako konstruirani, da će ih se teško opaziti.

Svaki aparat imade neki znak, po kojemu ga je moći prepoznati u visini. Ruski imadu modro-bieli kolubar, francezki narodnu trobojnicu, naši crno-bielu zastavu, njemački crveni križ na bielom polju. Crveni je križ postavljen na doljnjoj strani aparata, da ga mogu opaziti njemačke čete i da ne pucaju na njega. Jednaki se znak nalazi i na gornjoj strani aparata. Zašto? Odgovor na to daje dogagjaj, koji se dogodio u početku rata. Negdje visoko u zraku susreo se naš aeroplan sa njemačkim. Njemački je aparat bio visoko, pa, kako nije vidio znaka, koji je bio samo na doljnjoj strani našeg aparata, počeo je u njega pucati. Niemac nije dobro ciljao, a poslie su opazili zabludu; pozdravili se i u zraku jedan drugoga fotografirali. Od toga časa imadu svi njemački i naši aeroplani oznaku na gornjoj i doljnoj strani.

Kakvo je oružje, kojim su oboružani aeroplani? Mali i uski tuljci od mjedi, jedva veliki kao šaka. To su ručne bome. I tih aviatičar uzme toliko sa sobom, koliko ih može nositi aparat. To baš nije opasno oružje i služi u prvom redu zato, da se poplaši neprijatelja. No, ako je spretno bačeno može poubijati dosta ljudi. Osim ovog oružja imade aviatičar drugu vrst bomba, koje su kud i kamo opasnije, a od kojih može ponieti sa sobom samo dvie. S ovim je bombama teško ciljati iz zraka, ali još je opasnije s njima se spustiti na zemlju. Zato ih aviatičar redovito odbaci prije nego li se spusti na zemlju. Padne li takva bomba u neprijateljski opkop ili tvrgjavu, počinja prave strahote. Pade li u skupinu ljudi, to ih najmanje desetoricu na mjestu poubija. Naboj ovake bombe je tako silan, da komadići željeza, od kojih je bomba učinjena, raspršuju se u stotine malih komadića, koji nesmiljeno kose u neprijateljskim redovima.

Opstoji još jedno drugo oružje, o kojemu se misli, da je nedužno, a može načiniti ogromne štete. To su strjelice, kojih aviatičar nosi sa sobom svu silu. Opazi li aviatičar četu, koja ide u opkope, stane u bezbroju bacati ove strjelice. Uslied svoje težine te strjelice šiljkom padaju prama zemlji i padom zadobivaju takovu snagu, da mogu čovjeka, kojeg shvate, probosti od glave do pete, a, što je najzanimivije, kod čovjeka, kojeg shvate, nije opaziti nego dvie rane.

No najvažniji od sveg tog oružja je fotografski aparat, kojim aviatičar fotografira neprijateljske pozicije. Takav aparat je jedan od najsavršenijih, koji eksistira u fotografskoj umjetnost. Načinjen je u formi velike pištolje tako, da je s njime u zraku lagano moći operirati. Digne li se aviatičar nad neprijateljsku tvrgjavu, okrene svoju "pištolju" doli i za

ZDRUŽENO AUSTRIJSKO PAROBRODARSKO DRUŠTVO U TRSTU.

AUSTRO-AMERIKANSKA PRUGA.

Ovo je najbolje i jedino domaće društvo, uoblašteno od ministarstva za prevoz putnikâ iz Trsta za Ameriku. Prebrzi parobrodi prvoga reda od preko 6500 tonolata polaze redovito svakih 15 dana. Hrana je na njima po domaću, tri puta na dan. Ima uviek friška mesa. — Ciene za prevoz:

iz Splita do	Nevjorka	Kruna 180
„ „ „	Meksika	„ 240
„ „ „	Punta Arenas	„ 330
„ „ „	Buonos Aires	„ 170
„ „ „	Auklanda (Nova Zelanda)	„ 375
„ „ „	Kanade	„ 320

u ovim cienama jest uključena i hrana iz Trsta.

Tko želi za kojemudrago mjesto Amerike putovati, neka se svakako za nabavu putnice i ostalo obrati na jedinog od c. kr. Vlade ovlaštenog agenta za Dalmaciju JOSIPA RIBOLA u Splitu.

Polazak iz Splita koncem svake sedmice.

Pučki list, 1915. god.

POZOR! POZOR!

Najveće i najstarije skladište cipelâ

JOSIP CVITANIĆ — SPLIT

(prije Dadić).

Obznanjuje slavno općinstvo, da mu je prispjelo za ljetnu sezonu veliki izbor oko 8000 parih najmodernijih i najboljih original-amerikanskih cipela za gospogje gospodu i djecu. — Radi toga preporuča se sl. općinstvu za što brojniji posjet, te razgled skladišta.

U cijenama ne boji se nikakve utakmice.

Oglas sira.

Niže potpisana zadruga ima na prodaju izvrsna ovčjeg sira. Komadi od 1/2 do 1 kg. Sir je vrlo tečan, te upotrebljiv i za struganje. Ciena za najmanje 5 kg. kr. 2·10 po kilogramu. Šalje se uz pouzeće.

Obratiti se **„Potrošnoj obrtnoj zadruzi u Istu kod Zadra“.**

čas imade fotografiju. Kad je sve obavio, vrati se u tabor, i za dvadeset časaka imade već zapovjednik na svom stolu sliku neprijateljskih pozicija. Aviatičar se vraća u svoj hangar i pregleda aparat. Očisti ga i eventualno popravi, a onda čeka nove zapovjedi, da odleti do nove linije.

Novo doba, 1. VIII 1918. god.; br. 58.; str. 3

Neotesana dječurlija. Tuži nam se jedan gradjanin, da je jučer željeznica, kad je prolazila povrh Kaštela, i bila bombardirana od raspuštene dječurlije – govedjim izmetinam. Slično se je dogodilo nedavno takodjer još jednom našem sugradjaninu na prolasku kroz pitoma Kaštela, ali samo je u ovom slučaju oružje bilo mnogo pogibeljnije. Djeca su naime oborila čitavu kišu kamenja na automobil i treba zahvaliti jedino brzini, da nije nitko opasno ozledjen. Preporučamo tamošnjim općinama, da bi nastojale da se ovakove neugodnosti ne ponavljaju, jer to najvećim dijelom baca ljagu na sama njihova mjesta.

Novo doba, 21. VIII 1918. god.; br. 73.; str. 3

Opskrba državnih činovnika cipelama. Tuže nam se poštanski činovnici iz pokrajine da im je ovo dana ravnateljstvo pošta poslalo okružnicu, da svaki činovnik može kod pučkog oblačenja u Splitu narediti po jedan par cipela, uz cijenu od K 52. Jedva dočekali činovnici, ali kad došli neki lično, a neki se obratili pismeno za predignuće, cipele nema. Obećanja samo na papiru, a Bog zna, kada će cipele stići.

Novo doba,1918. god.; br. 98.; str. 4

Zubar D.r Fischer iz Beča

šasti se javiti, da od srijede 14. o. mj. unapred ordinira svaki dan u Splitu u Hotel Bellevue, I. kat, soba br. 5 od 9-12 pr. p. i od 3-6 sati pos. p. te da preuzima sve tehničko-zubarske radnje, umjetne zubove, mostove, krune itd. po amerikanskom sistemu, kao i plombiranja u porculani, zlatu, amalgami itd. Vadi zube, jamčeć, bez boli.

Najljepše lice!

Sasvim novim i divnim izumom uspjelo je napokon odstraniti bez traga u malo dana svaki ljetni osutak, izraslinu, mrlju i pjegu, crvenilo nosa i lica. - Potpuno jamstvo! Zakonom zaštićeno! Zadivljuje u najvećoj mjeri. – Koža postaje odmah glatka i svježa. Bore isčezavaju i Vi zasjenjujete svakoga svojom ljepotom te postajete jednim mahom lijepa i sretna. – Na hiljade dobrovoljnih zahvala iz svih krajeva. Sjajne svjedočbe od najglasovitijih liječnika. Pišite odmah na

I.DECKER, Beč 56-Fach 19 Abt. 37

i primit ćete sasvim besplatno čarobni recept sa uputom, samo morate priložiti marke za odgovor.

Novo doba, 29. IX 1918. god.; br. 112.; str. 5

Pušenje u kazalištu. Sinoć je za odmora muško općinstvo zapalilo cigarete, ma da je u prostorijama kazališta zabranjeno pušenje. Medjutim bi se morala i uprava sama pobrinuti, da to spriječi, i to tako da izvjesi poznate tablice.

Kaštelanska Plovitba.

- Promjena voznog reda parobroda -

„KOZJAK"

u ponedjeljak i četvrtak

od 24. travnja 1919. do daljnje odredbe

4.00 odl.	Trogir	dol. 5.10
4.45 dol. / 4.50 odl.	Novi	odl. 4.55 / dol. 4.15
5.00 dol. / 5.05 odl.	Stari	odl. 4.05 / dol. 3.55
6.00 dol. / 6.20 odl.	POLJUD	odl. 3.00 / dol. 2.40
7.00 dol. / 7.10 odl.	Lušić	odl. 2.00 / dol. 1.50
7.20 dol. / 7.30 odl.	Kambelovac	odl. 1.40 / dol. 1.30
8.00 dol.	POLJUD	odl. 1.00

Ostalih dana ostaje bez promjene dosadašnji vozni red uz jedinu *razliku* što će se iz ***Marine*** putovati ***samo utorkom.*** Parobrod ide u *Marinu* iz *Trogira* u *ponedjeljak* u 6 s. pos. p., dolazi u *Marinu* u 7.00 s. Odlazi iz *Marine* u *utorak* u 4.45 s. jutrom, a dolazi u *Trogir* u 5.45 s. Iz *Trogira* polazi u *Marinu* u 3.20 s. pos. p., dolazi u 4.20 s. i vraća se odmah u *Trogir,* kamo dolazi u 5.30 s. ***U druge dane neće se više pristajati u Marinu.*** 286

Oglasujte u „Novo Doba"

-RADIONICA KONOPA-

Javljam P. n. Općinstvu, da sam otvorio

- veliku radionu konopa -

Bribirska ul. br. 22, Dobri

te imam na skladištu svake vrsti konopa već izradjenog *od I. vrsti kanavuna iz Italje.*

-: Posluga brza i tačna. - Cijene umjerene :-

799 **Nikola Tomić,** konopar.

KINO KARAMAN

DANAS

Samo za odrasle! Samo za odrasle!

Markiza Armiani

veličajna tragedija u 4 velika čina.

Igra glasovita

POLA NEGRI.

Vrhunac napetosti. Osveta glavne junakinje i šefa kriminalne policije d.ra Raffa.

213

CIPELE

ZA MUŠKE, ŽENSKE i DJECU



Br. 3 za radnike obite . .
potkovima . . . „ „ 480
„ 657 Muške navadne crne par K 480
„ 657 fine smedje ili crne . „ „ 510
„ 657 B fine iz box kože . „ „ 660
„ 657 ch fine iz chevr. kože „ „ 660

— Prodaje se samo uz dnevne cijene —

E. LUNA, Maribor n/Dr. broj 304. Dom trg 11.

Vlastite cipelarske radnje.

—: Zahtjevajte cijenik za cipele :— 578

Više sam uradio za narodnu svest sa crvenim kapama nego li zastupnici sa svojim glavama.

J. GOTOVAC — SPLIT, Bosanska ulica

Šećera, kafe, pirinča, papra (bibera), svijeća, sapuna, oguljenog ječma, maslinovo ulje, francka, cimeta, muskatnih oraha, vanilije odmah prodaje na veliko tvrdka 707

P. & M. BONAČIĆ, SPLIT

Telefon br. 123.

Grand Hôtel Bellevue

SPLIT

Aleksandrova poljana

Izgled na more

PRVORAZREDNI HOTEL

Luksus kavana i restauracija-

Raj na zemlji.

Odkad je Bog prognao Adama i Evu iz zemaljskog raja — koji bijaše veoma kukavan, jerbo je prvi bračni par morao spavati na travi u šplji — kažu ljudi da nema više raja na zemlji. — G. Josip Pijević jedini tvrdi, da ima, a o tome se možete uveriti, ako razgledate njegove krasne izloge „pravog zemaljskog raja" (prema kojemu Eden ne bijaše niti sena) na Francuskoj obali u Splitu. — S toga ljudi a navlastito mladoženje, ako hoćete, da vašim dragim ženicama stvorite „zemaljski raj" i da vam se u braku ne dogodi kakav malheur, onda morate svakako kupiti solidno, ukusno i raskošno pokućstvo u g.

JOSIPA PIJEVIĆA,

prvog domaćeg tvorničara pokućstva u Jugoslaviji.

Petroleuma - Šećera -

Amerikanskog u sanducima. kockastog i sitnog. 778

Šode, Kafe, Bibera, Sapuna, Svijeća, Pirinča nudjamo uz povoljne uvjete

PASCHKES & ALJINOVIĆ - SPLIT

Brzojavi: Paschkes-Aljinović, Split - - - Telefon broj 219.

Sirnice sa friškim maslom,

svaki dan friške.

Svih vrsti likera, bombona dobiva se kod slastičarne

Jurinović

Voćni trg.

Vodjena od švitarskog slastičara N. MÖLLER.

ŠTO JE „DIMORS"

„Dimors" je najnoviji stručnjački proizvod protiv štakora i miševa, kojih ih — kao pošast — najuspješnije hrpimice uništava.

Vanredan sveopći uspjeh!

1 omot stoji 12 dinara.

1610 5 omota stoji 50 dinara.

Proizvodi i razašilje:

„HRTES" Kemički Laboratorij

ZAGREB, Gajeva ul. 20.

Oglas!

Javljamo cijenj. trgovcima vinom, da su ovogodišnje vrsti vina, vrlo dobre. Gradacija 11—13, tko reflektira neka se obrati na „Težačku Slogu" Velaluka. 1619

Hrastovih bačava

transportnih potpuno novih imadem na prodaju

Cijene umjerene.

PETAR OZRETIĆ - SPLIT.

KINO KARAMAN

POZOR! POZOR!

ČIM PRIJE

SENZACIJA SVIJU SENZACIJA

STRAŠNO LICE

TRAGEDIJA JEDNOG LORDA.

Kolosalna drama u 6 čina po romanu VIKTORA HUGA „L' Homme qui Rit".

U GLAVNOJ ULOZI

Nora Gregor i Franz Höbling.

-: NAJVEĆI FILM SADAŠNJOSTI :-

213

Novo doba, 10. II 1919. god.; br. 33.; str. 3

Ljuća zima. Ošinula je baš u redu. Od više godina Split ne pamti ovakove studeni. U jutro rano toplomjeri kazuju 6 ispod ništice. A bura dimi... "Bit će dobra ljetina!" – tješi se svijet.

Novo doba, 12. VI 1920. god.; br. 132.; str. 3

Napao sjekirom. Redarstvo je uapsilo nekog Paška Krstulovića i ženu mu Paulinu s Manuša, jer da su jučer naletili na g.dju O., te je htjeli tući zato, što je prijavila općini nečistoću, koja vlada oko kuće krivnjom Krstulovićevih. Paško je pače doletio sjekirom i zamahnuo na g.dju O., koja je srećom u zadnji čas izmakla glavom unatrag, tako da joj je sjekira samo presjekla kožu na lijevom podočnjaku. Ovi su Krstulovići nedavno odgovarali pred sudom, jer su bili upalili šušnja u konobi pod spavaćom sobom financ. stražara Piplića, ne bi li ga izgurali iz kuće. Bili su osudjeni zbog prekršaja na 7 dana zatvora. Pri pretrazi kod Krstulovićevih redarstvo je našlo oružja, vojničku pušku, vojnički bodež, patrona itd. pa duhana i knjigu za pridizanje duhana, kojoj medjutim fali potvrda od financijske oblasti. Sumnja se, da su kriomčarili u okupirano područje. Biti će predani državnom odvjetništvu.

Novo doba, 7. VIII 1920. god.; br. 150.; str. 3

Još nešto o Bačvicama. Primamo: Pod ovim naslovom jučerašnji "Život" tuži se, što je ove godine općina hvalevrijedno uvela reda pri posjećivanju ovog našeg krasnog morskog kupališta, i jadikuje što su tobože u ime višeg morala odijeljeni ljudi od žena. – Nego, ta činjenica ne stoji, ljudi nisu nipošto odijeljeni od žena, jer u *moru* nema diobe i zabrane, i tu se, skupa pomiješani, ljudi i žene, kupaju, igraju i vesele do mile volje. –

Što je ove godine otklonjena sablazan da muškarci, ne svedjer u podesnom kupaonom odijelu, smiju da zalaze i na mjesta, gdje bi žene počivale dotično tamo, gdje bi se oblačile i svlačile, - a da je to i u istinu tako, svjedoci činjenica da kupalište vrvi posjetiocim i da je sve veselo i zadovoljno.

Na posljetku mora se zahvaliti i tu postavljena stražara koji doisto revno i strogo, pazi da se izdane naredbe i vrše a ne, kao što je to do sada kod nas bio običaj, da iste budu samo na papiru. – *Gradjanin.*

Novo doba, 18. I 1921. god.; br. 13.; str. 2

Državni budget za 1920-1921.

Napokon su poznate definitivne (?!) brojke više puta preradjivanoga državnoga budgeta za g. 1920-1921. Potrepštine iznose okruglo 16 miljarada kruna. Pokrića su pak predvidjena za 15 miljarada 536.711 K.

Budget je podijeljen na 20 poglavlja:

1. Vrhovna državna uprava ima potrepštinu od 3,855 679 884 K, i to: opća potrepština 1,380.000, provizorni parlamenat 9.053 900 D; državni dug kraljevine 48,900 000 D; predsjedništvo ministarstva 381 380 D; Državno Vijeće 226 000 D; Glavna Kontrola 1,157 428 D; Kralj. Dvorska Kaancelarija D. 990 550, potpore invalidima 304.758 835 D.
2. Ministarstvo pravde 176,146 241 K (na Dalmaciju K 7,445.078)
3. Ministarstvo prosvjete K 635,685.113 (na Dalmaciju K 21,979.677)
4. Ministarstvo vjera K 51,638 160 (na Dalmaciju K 3,420 548)
5. Ministarstvo unutrašnjih djela kruna 156.540 000 (na Dalmaciju K 5,650.707)
6. Ministarstvo javnoga zdravlja kruna 279,050 432 (na Dalmaciju K 12,289 236)

7. Ministarstvo spoljnih djela K 30,407.520
8. Ministarstvo financija K 2.812.880.952 (na Dalmaciju K 123.292.292).
9. Ratno ministarstvo i mornarice kruna 4.483.218.240
10. Ministarstvo gradjevina K-420.810.481 (na Dalmaciju K 10.040.522).
11. Ministarstvo saobraćaja K 1,299.099.550.
12. Ministarstvo pošta i brzojava kruna 485,509.330.
13. Ministarstvo poljoprivrede i voda K 224,625.170 (na Dalmaciju 20,771.033)
14. Ministarstvo šuma i ruda K 426,128.078 (na Dalmaciju K 1,761.926)
15. Ministarstvo trgovine i industrije K 67,045.848
16. Ministarstvo ishrane K 16,980.120
17. Ministarstvo za socijalnu skrb kruna 297.683.078 (za Dalmaciju K 12,068.800)
18. Ministarstvo agrarne reforme kruna 175,480.960
19. Ministarstvo za konstituantu kruna 1.816.152
20. Rezervni kredit K 82.000.000.

Novo doba, 17. II 1921. god.; br. 38.; str. 3

Pučanstvo Splita. U koliko se može do sada razabrati iz obavljenog popisa pučanstva, regbi da Split broji oko 26000 duša. Po narodnosti 94 po sto su Jugoslaveni, samo 5 po sto Talijani, a 1 po sto drugih narodnosti.

Novo doba, 27.III 1924. god.; br. 73.; str. 4

Pažnja iseljenicama za Novu Zelandu. Prema izvještaju našeg poslanstva u Londonu Novo-Zelandska vlada moli da se nikomu ne vizira pasoš za Novu Zelandiju bez njene prethodne dozvole. Ranije su već u tom smislu upućivane vlasti nadležne za izdavanje pasoša, a i sada se ponovo napominje, da svako lice, koje reflektira na iseljenje u Novu Zelandiju, mora svojoj molbi priložiti dozvolu za useljenje, od Ministra Carina u Veliktonu, koju može dobiti putem naših tamošnjih predstavnika i svojih rodjaka, koji ga tamo zovu.

Novo doba, 4.VI 1924. god.; br. 130.; str. 3

Iseljivanje iz naše Države za prvo četvrgodište 1924.

Iseljenički Komesarijat u Zagrebu javlja:

U prvom četvrtgodištu o.g. iselio se iz naše kraljevine ukupno 5686 lica i to 3702 muških i 1984 ženskih.

Po pokrajinama od kuda se sele otpada najveći procenat na Vojvodinu, od kuda se iselilo 3341 lice (1803 muških i 153 ženskih) odnosno 58.8 posto; zatim na Hrvatsku i Slavoniju 1115 (926 muških i 189 ženskih) odnosno 19.6 posto; Dalmaciju 629 (514 muških i 115 ženskih) odnosno 11 po sto; Sloveniju 265 (172 muških i 93 ženskih) odnosno 4.7 po sto; Srbiju 241 (216 muških i 25 ženskih) odnosno 4.2 posto; Bosnu i Hercegovinu 49 (40 muških i 9 ženskih) odnosno 0.9 posto; te Crnu Goru 46 (31 muških i 15 ženskih) odnosno 0.8 posto.

Po profesiji bilo je najviše zemljoradnika i to 2975 (50.6); kvalifikovanih radnika bilo je 241 (4.02 posto; nekvalifikovanih 1010 (17.7 posto); slobodne profesije 90 (1.6 posto) te djece i staraca, koji ne privredjuju 1470 (34 posto).

Po dobi bilo je preko 50 god. 197 lica ili 3.4%; od 31-50, 1784 ili 31.4 posto, od 18-30, 1979 ili 34.8 posto; do 18, 1726 ili 30.3 posto.

Od zemalja useljavanja dolazi na prvo mjesto Brazilija, kuda se iselilo 2654 lica ili 46.7 posto; zatim Sjedinjene Države Američke 1064 ili 18.7% u Argentinu iselilo je 999 ili 17.5 posto; Kanadu 702 ili 12.3 posto, Chile 34 ili 0.6 posto; ostale zemlje Amerike 53 ili 0.9 posto, Australiju 141 ili 0.5 posto; Novu Zelandiju 37 ili 0.7 posto; te ostale zemlje svijeta 2 ili 0.1 posto.

Od ukupnog broja iseljenika od 5686 bilo je samo 2457 Jugoslavena dakle manje nego polovica, a ostatak su poglavito Nijemci i Madžari, koji se većim dijelom sele u Braziliju i Argentinu. (Iz same Vojvodine iselilo se 1521 Nijemac i 1571 Madžar).

Novo doba, 2.XII 1924. god.; br. 280.; str. 9

Domaća kuhinja

Nakon što je naš list započeo da posvećuje malo više pažnje i ženama, donašajući sedmično modni prilog, uvidili smo da time nismo još svima ugodili, da preostaje dobar dio domaćica za koje šetnje po trgu i obali nemaju velike privlačivosti već su sretnije kada u ovim studenim danima mogu da u svome toplom domu obrate više pažnje svojoj obitelji i započnu već sada sa pripremama za Sv. Luciju i Božićne blagdane. Vesele se već na samu pomisao kako li će se mala zažarena lica okupiti oko stola kada mama bude umijesiti tijesto pa će jedan mališ htjeti od toga da ima lepezicu, drugi pijevca onaj kolačić a ovaj zvjezdicu. Eto, i za to smo pomislili kako bi bilo da i tome dodjemo u susret pa da kadkada donesemo i koji recept iz "ars culinaria".

U mnogim će se kućama moći obilatije da zahvati u domaće prištednje i ne će se gledati ako podje malo više šećera i bajama – ta, Božić je jednom u godini – ali, odviše ima obitelji koje nisu u stanju da plate današnja jaja po 2 dinara, do Božića možda i skuplja, a ipak bi želili barem kojom malenkošću da svojoj djeci pribave veselja i stoga donašati ćemo tako da udovoljimo i jednima i drugima. Ne ćemo ići nikakvim sistemom ni redom jer to se može naći u raznim kuharicama koje su obično domaćicama antipatične radi suvišna balasta i nerazumjevanja tudjinskih izražaja.

Pošto večernje kućne zabave već otpočinju stoga uzmimo jednu tortu od bajama koja u našim krajevima gdje oskudijevamo svježim vrhnjem i skorupom, ostaje još uvijek ponajboljom.

TORTA OD BAJAMA.

Uzme se fino stučena šećera koliko teže 4 jaja i pomiješa ga se sa 4 žumanca i 1 cijelim jajetom. Sve se to skupa miješa dok naraste i dodje svijetložuto. Zatim se nadoda oljupljenih i samljevenih bajama koliko teže tri jaja i žlicu brašna, a naposljetku stuče se dobro snijeg od 4 bjelanjca i lagano se primješa k ovome. Ova smjesa mora se peći u dva puta a tada se ta dva pečena lista sastavi slijedećim nadjevom nakon što su se potpuno ohladila.

Nadjev: 10 dkg. svježeg maslaca i 10 dkg istržene čokolade dobro izmješati i nadodati 2 žličice ruma ili maraskina. Može se još da prelije cijelu tortu sa ocaklinom od čokolade; a to se učini: 8 dkg. čokolade rastopi se u peći i pomiješa sa 8 dkg fino stučenog šećera, napose se uzavre 6 žlica vode i dvije žlice šećera sa komadićak vanilije i uvijek miješajući nadodava se gornjoj smjesi dok nije tako gusto da se može preliti preko torte.

Dnevno svježih i najbolje vrsti

Bobića

dobiva se kod slastičarne

Ante Sabić, Split.



Štipaljke

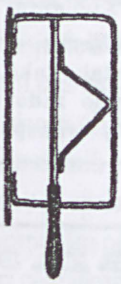
za sušenje rublja s ocjelnim perom proizvadja

Josip Gmaz
Zagreb
Ilica 32. Telefon 7-47.

Općinsko pogrebno poduzeće
u Splitu
moderno opremljeno
otvara svoju poslovnicu
u dosadašnjim prostorijama administracije ‚Novoga Doba'
(samostan Franjevaca na Trumbićevoj obali).
Uredovni satovi: od 8-11½ te 16-21
U slučaju potrebe noću obratiti se: Papalićeva ulica broj 9. I. kat lijevo (bivša kuća Reić u Ghettu).
Cijene veoma umjerene.
Sprovodi pristojni.
Telefon br. 82. Telefon br. 82.



MLATILA
iz trske, držke za novine dobavlja brzo uz umjerene cijene
JOSIP GMAZ
ZAGREB
Ilica 32.



BOCE za krastavce sa čepom i bez čepa, kukumare i ukuhano voće svih mjera.



CIJENE UMJERENE

Tražite besplatan cijenik.

R. PEJANOVIĆ
SPLIT

LED

Društva tvornice leda s. o. j. Omiš prodaje se ispod svake konkurencije.
Obratiti se na
Društvo „PROMET" r. s. o. j.
SPLIT, Ban Jelačićeva ul. 6. 1141

BRACA BEGO - SPLIT

brzojavi: Begovi. Telefon Interurban 96.

KONCESIONIRA MJENJAČNICA
ZASTUPSTVO NAJVEĆEG PAROMLINA »UNION« OSIJEK. ZASTUPSTVO »UNION« TRGOVAČKOG D. D. VEL. BEČKEREK.
Izvorna dobava brašna i žitarica na vagone.

Imademo svedjer na skladištu



Izbor strojeva latinskom i ćirilicom.

ZASTUPSTVO »UNDERWOOD« NAJBOLJIH PISAĆIH STROJEVA ISKLJUČIVIM PRAVOM PRODAJE ZA SVU DALMACIJU BOSNU I HERCEGOVINU I CRNU GORU.

Najam automobila - Zastupstvo

Materijal za automobile i bicikle
Clincher i Michelin Pneumatici
Garaža Perlain
SPLIT
Ban-Jelačića ulica

Ford
THE UNIVERSAL CAR





Čast nam je obavijestiti cij. mušterije, da smo našu poslovnicu iz BAKRA premjestil. na SUŠAK, te priskrbili podesna skladišta i ostalo tako, da ćemo sve pošiljke moći primiti, uskladištiti i expedirati po cij. dispozicijama na potpuno zadovoljstvo. — Preporučujuć, bilježimo se veleštovanjem: **A. KUVAČIĆ,** transportno i otpremničko poduzeće.

SPLIT **SUŠAK**

Prispjeli smo!

Kino Karaman

Igraju danas petak 4 u subotu 5 i nedelju 6

U SEDMOM NEBU

Pat i Patachon.

Prispjeli smo!



MODNI SALON O. J. LUNAZZI — Krešimirova 10, Split — Počimlje rad svojim vlastitim mašinama za reformiranje i bojadisanje forme po najnovijim modelima. 3365



Zdravlje i sreća

Majka i dijete, mirišući od čistoće, sjajuć od svježine, njegovano i tečno. Radosno zdravlje smije se sa blještavim zubima.

Dnevna njega sa Kalodontom je najsigurniji put, za održanje ljepote i zdravlja Vaših zuba.

Penasti krem za zube

Sarg'ov

KALODONT

u svim ustima

- KINO KARAMAN -

Danas u srijedu 2. i četvrtak 3. veliki najavljeni film ZAZA — povijest jedne varietetske plesačice sa Gloriom Svanson u naslovnoj ulozi. Osim toga će se prikazivati snimka sokolskog sleta i dolazak Njih. Veličanstva Kralja i Kraljice u Zagrebu. U petak, subotu i nedjelju PAT i PATACHON u sedmom nebu.

Novo doba, 1925. god.

Note o modi

DA LI STOJIMO PRED KONAČNOM OBNOVOM U MODI?

Više smo sezona preživjeli posmatrajući kako put naših dama, pretjeranom upotrebom hrdjavih pudera postaje sve više žutkasta ili bezbojna. Sa svojim trepavicama pomodrenim od ličila, umjetno produljenim, rek bi, kineškim očima, izlizanim vlasima svjetlucavim od kozmetičkih preparata i napokon sa svojim draguljima jarkih boja, naša se je žena adaptirala, da je bila divota, toaletama afričkih crnica ili crvenokožaca da onda zapleše jedan divljački shimmy.

Naravno da se kroj nije mogao dotjerati tijekom ovih nastranih sezona. Jedino ako haljina ove godine manje otkriva ledja, ona je za to mnogo kraća i otkriva noge.

Ali, put se osvježava, vlasi se isparuju i onduliraju, svježe i prirodno cvijeće ukrašuje večernje toalete umjesto barbarskih metalnih guštera, dok svako pretjerano umjetno napravljanje doživljuje poraze na svim frontama. Naša žena požalila je za onim što je bila zaboravila u časovitoj fantastičnoj obmani jazz-bande, i ona hoće ponovo da njeno oko bude u izgledu živo, da usne poprime ponovo svoju prirodjenu ružičastu niansu, da joj put bude mekana i svježa.

Polako se je okružena žena odlučila da ponovo zavrne zatiljak mekanih i nježnih svojih pletenica, da se otrese od preveć vidljivih neprirodnosti. I ona neizražena čežnja za valsom što se je opažala prošlog karnevala i silno željeni tango nadomjestiti će ove sezone shimmy. Napokon mi možemo skoro s potpunim pravom reći da stojimo pred obnovljenjem onoga što je prirodnije, pred nekim sretnim općim smirenjem, pred povratkom ka individualnoj dražesti i prirodnosti. Ali... hoće li se odista i za koliko vremena ova tendencija održati, nažalost to stoji samo do ćudi i karaktera onih kapricioznih i perverznih dama grada Pariza... -a-

Novo doba, 19.I 1925. god.; br. 14.; str. 9

MODA

F r a k i l i S m o k i n g? Frak se oblači isključivo za večernjih društvenih priredbi u velikom stilu, pa k plesu, dineru, souperu, svadbi i kod oficijelnih pogreba. U velikom gradu u operi kod dramskih premijera ali jedino onda, ako sjedimo na istaknutom mjestu. Osvanuti u fraku na društvenu priredbu, koja je zakazana za poslije podne jedna je nemogućnost. Nekada su bile fraku isključivo usuelne crne cipele iz laka na gumbe, a to je i danas najispravnija nošnja. Mladi ljudi, a i starija gospoda ako još imadu dobro konservirane noge, mogu obući male izrezane cipele iz laka s crnom vrpcom iz ripsa. K fraku pristaje samo bijela vezica iz pikea ili batista. Samo bijela, jer ako uzmeš crnu, može ti se dogoditi, da te netko uhvati za krakove fraka i naredi ti, da mu doneseš crnu kavu. Košulja jednostavno bijela, svakako tvrda, a puceta iz sedeva ili emaillea. Prsluk bijel prem je sada u modi i crn s uskim bijelim trakom. Uz frak pristaje samo "chepeau claque", ali taj se više ne zaklapa kao nekada. Na ulici ne pokazuj se nikada u fraku, a bez ogrtača. Brat fraku je smoking, koji isključivo služi za klub ili za priredbe kojima prisustvuju dame ne bi se po strogim pravilima društvena kodeksa nikad smjelo osvanuti u smokingu. Pa ni u kazalištu na istaknutom mjestu nije korektno pokazati se u toj aparaciji. Naše prilike ne mogu još kod toga doći strogo u obzir. Svakako uz smoking pristaje samo crna vezica, ali nikad cilinder na glavi. Smoking je ozbiljno nastojao da istisne frak. Tomu je neko vrijeme uspjevalo ali samo uz "exuse" poratnih vremena. Do sada se trpio kao društveno nužno zlo, - danas mu veliki svijet navješta rat u onim slučajevima, gdje je propisan frak.

*

T r i n o v a p l e s a. Skoro će se po našim plesnim dvoranama razliti val elegantnog svijeta, da u omaglici karnevalskih noći, zatapta po glatkim podovima zasutim serpentinama i korijandolima. Ne će proći dugo, pa će i ova čudna sezona biti u punome jeku; znači da će zahvatiti i one koji su do sada još stajali postrance. Veliki interes vlada s toga o raznim oblicima plesa. Tako je i po kozmopolitskim centrima izbilo vidljivo gibanje u plesačkim krugovima. Dovelo

je čak i do internacionalnog kongresa plesa nedavno održanog u Parizu. Ovaj je kongres usvojio tri nova plesa. Prvi je J u n s k a od profesora Jimmy-a iz Marseille koji nas podsjeća na krokove argentinskog tanga. Drugi je po redu F i v e Steep od prof. Cunningama iz Londona, korak onduliran po zvukovima glazbe na pet taktova. I naposljetku H u p p a-H u p p a, kreirana od pariškog profesora Lucien Piana. Ovaj posljednji ples izgleda da je u Parizu uzeo maha, jer na svim elitnim svečanostima rado ga se usvaja. Huppa-Huppa je podvržena jednom čileanskom ritmu. Uglazbio ga je kompozitor Réné de Bruxeuil.

Novo doba, 14. X. 1925. god.; br. 253.; str. 4

Iseljivanje i useljivanje kroz mjesec juni. Kroz mjesec juni ove godine povratilo se u našu državu iz Sjedinjenih Država muškaraca 276, žena 122, ukupno 398, od toga u Dalmaciju 19; iz Kanade m. 7, ž. 1, ukupno 89; iz Australije 3 m., u Dalmaciju 1; iz Nove Zelandije m. 7 u Dalmaciju 7; iz Argentine m. 45, ž. 25, ukupno 70; u Dalmaciju 2; iz Brazilije m. 32, ž. 24, ukupno 56; iz ostalih zemalja latinske Amerike m. 6, ž. 2, ukupno 8, u Dalmaciju 7; ukupno iz svih zemalja m. 1826, ž. 708, ukupno 2534, a od ovoga ukupno u Dalmaciju 173.

Kroz isti mjesec iselilo je u vanevropske zemlje iz Dalmacije ukupno 103 muškarca, 43 ženske, ukupno 146. Od toga iselilo je: Sjedinjene Države 22, u Kanadu 1, u Južnu Afriku 2, u Australiju 12, a Novu Zelandiju 7, u Argentinu 46, u Chile 30, u ostale zemlje latinske Amerike 26. Ukupno iz cijele države iselilo je u ovom mjesecu 1144. Prošle godine u istom mjesecu 11.823.

Novo doba, 19.XII 1925. god.; br. 309.; str. 3

Lijek protiv raka.

U velikoj borbi, koju bijedno čovječanstvo vodi protiv strašne bolesti raka izgleda, da se i u tom pogledu ide mnogo na bolje. Učenjaci i liječnici u Londonu Dr. Gye i mikropista Barnard otkrili su u čemu se sastoji rak. U siječnju oni će objelodaniti sve što su na tom polju iznašli, te objaviti dotične lijekove. Istodobno Gye i Barnard rade oko liječenja šarlaha. "Evening Standard" misli, da ove teorije nisu još pozitivne za čovjeka i ako su pokusi uspjeli na životinjama.

Iseljenik, Zagreb, 1925. god.; br. 9.; str. 4

Što je nova kod kuće?

U Hrvatskoj

- Prije mjesec dana je iz Zagreba netragom nestalo financijskog kontrolora državne blagajne Dragutina Horvata, koji je pronevjerio 125.000 dinara državnog novca. Sad je opet nestalo njegovog brata Vjekoslava, kontrolora financijske delegacije, koji je izvršio još veću pronevjeru, podigavši od invalidskog novca 200.000 din.

- Poznati lopov Đura Lončar iz Zagreba uhvaćen je u jednoj baraci. Kad ga je policajac pozvao, da se preda, Lončar se odupreo. Policajac je potegao revolver, ali je i Lončar izvadio revolver. U tome gušanju Lončar je kroz zatvorena vrata ranjen tako, da se mrtav stropoštao.

- Josip Toman, 71-godišnji radnik u Zagrebu, zapalio se na svijeću. Pritrčali su neki njegovi sustanari, koji su ga otpremili u bolnicu, gdje je Toman nakon nekoliko sati u najstrašnijim mukama preminuo.

- U Varaždinu g. Milovan Marjanović, potporučnik, vjenčao se s gđicom Antonijom Klauzarić, a Josip Marić, kolodvorski podčinovnik, vjenčao se s gđicom Paulom Dreven.

- Tomi Vidoviću iz Puščina ukradeno je masti i mesa u vrijednosti od 3000 dinara.

- U Nedelišću je sahranjena supruga gostioničara Juraja Ivančić, udarena od kapi. Jednako je umro u Nedelišću i trgovac stokom Imbro Posavec.

- Izidor Babić, 3-godišnje dijete iz Vučetinca opć. Sv. Juraj na Bregu utopilo se u neogradjenoj grabi. Neoprezni roditelji prijavljeni su sudu.

- G. Milan Mayer, knjigovodja iz Varaždina zaručio se s gospojicom Josipom Habijan.

- U selu Palovec kraj Male Subotice desila se velika vatra. Zapalio se štagalj u kući Halić Leksija te silnom brzinom uhvatio je plamen iz susjedne štaglje, a na koncu zahvatio je plamen i kuću Lešnjak Antona. Kod ovoga požara najviše je stradao Antun Lešnjak, otac osmero djece, kojemu je izgorjela kuća, štagalj, svinjci, štala i sve što je imao, a siromak je, koji imade svega samo pol jutara zemlje ništa drugo.

- Sud u Gospiću osudio je na smrt Stanu Rapajić i Vasu Rapajića radi ubijstva Sose Rapajić izvršenog prošle godine. Stana je u početku poricala krivicu, ali su je odala njena djeca, i ona je priznala da je Soku ubila po nagovoru Vase da bi je opljačkala, što je Sosa došla iz Amerike i oni su mislili da je imala novaca.

- Pet splitskih dječaka napalo je kamenjem nekoliko tvorničkih radnika pred vratima tvornice cementa Betizza. Radnika Petra Gubića iz Gornjeg Ogorja kod Muća udario je jedan kamen u glavu i zadao mu tešku ozledu. Policija je uapsila dva dječaka: Gulina Antu Lukina i Antu Tudora Lovrina koji su bacali kamenje. Za ostalom trojicom vodi se potraga.

- U Trstu je preminuo Dujam Cipci iz Splita, poglavica "Jadranske plovidbe", agencije u Trstu.

- Poslije duge i teške bolesti preminuo je u Krilo – Jesenicama Mate Ivanišević iz rodoljubne obitelji Ivaniševića.

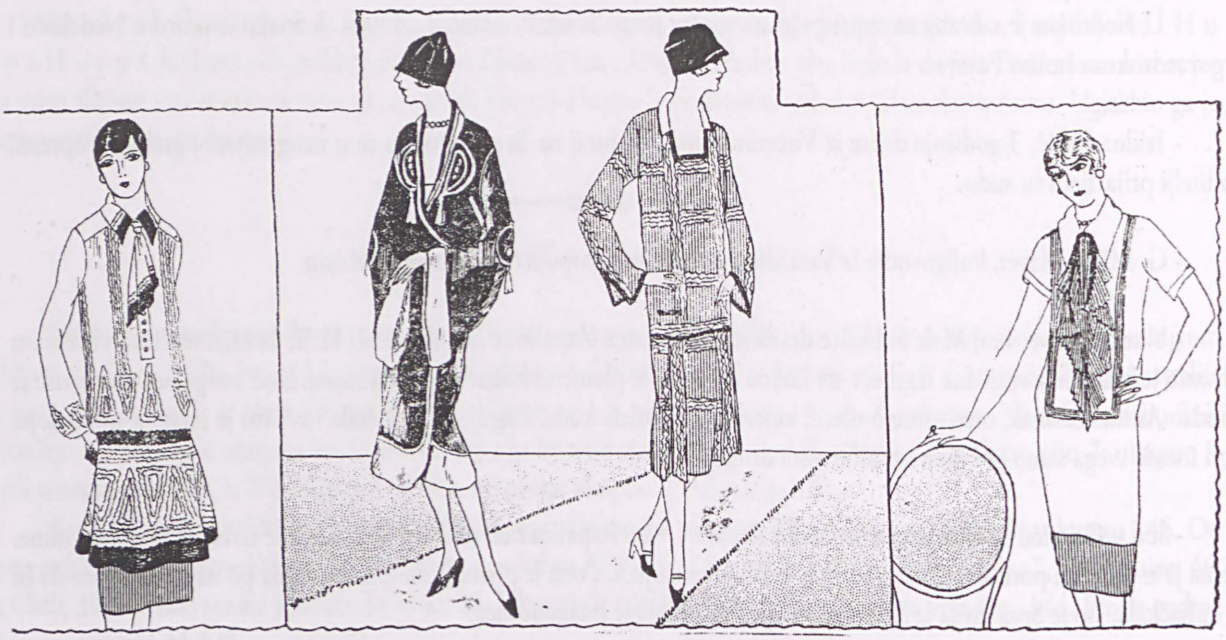
- Prošle je subote u Splitu izgorila daščara i sav pribor "Jadrana", jednoga od najzaslužnijih društava za promicanje pomorskog športa u Dalmaciji. Prostorije i pribor bile su osigurane na 20.000 dinara, ali je šteta mnogo veća.

- U Kaštelanskom zalivu, izmedju Brodarice (skladište municije na rtu Luke) i Kaštel Sućurca dogodila se nesreća u kojoj je zaglavilo šest osoba: 3 žene i 3 muškarca. Izvrnula se ladja koja prevozi svijet iz Splita do Kaštel Sućurca. U ladji je bilo 18 putnika, većinom mljekarica; 12 je spašeno. Uzrok nesreći je taj, što se stara trošna ladja na jednom mjestu rastvorila i more je ispunilo. Nesreću su prvi opazili vranjički ribari koji su u blizini lovili ribu. Oni su priskočili u pomoć i spasili 12 osoba.

- Tokom mjeseca lipnja bit će svečano otvorenje pruge Zagreb – Split. Pruga je već posve gotova i ovih će je dana posebna komisija preuzeti od poduzetnika. Čim to bude gotovo, na ovoj će pruzi, koja je od velike važnosti za Sjevernu Dalmaciju, odmah započeti saobraćaj.

- Gospodjica Vesna, kćerka g. Petra Biankini-a, vjenčala se sa g. inž. Gjurom Emer.

MODA



BLUZE, OGRTAČI I ODIJELA OD ŠETNJE.

Bluze koje su se ranije upotrebljavale samo kao neophodni dodatak za odijela od šetnje, postale su od jednom kao poseban modni komad i time su zadobile mnogo na svojem značenju. Sada bluze mogu i kod kuće i u kavanama i na šetnji da zamjenjuju ostale forme odijela.

Prvi model bluze koje mi danas prikazujemo našim čitateljicama potječe iz modne kuće Lucien Lelong. Drugi model (s desne strane) iz stare i opće poznate kuće Paquin. Oba su modela vrlo graciozna u svojoj jednostavnosti i kao što razni drugi predmeti današnje mode, imaju prednost što davaju osobi mladenački izgled.

Crni ogrtač za šetnju (slika u sredini) od kuće Jean Magnin jest jedan modni predmet koji se sa svim svojim linijama bori protiv muškaračkog kroja u damskoj modi, dok jednostavno odijelo za šetnju što ga vidimo uza nj, a potječe od kuće Docent pokazuje još uvijek ravnu liniju koja se je običavala prošle žime.

Bata

SPLIT, Narodni Trg 11

Cipele za ples i zabave

od pamučnog atlasa	Din	99·-
„ svilenog „	„	169·-
„ prima laka za muške	„	329·-
„ „ „ „ ženske	„	269·-

Prvo i najveće Dalmatinsko skladište staklarije i porculana na malo i veliko

B. MIOTTO

utemeljeno godine 1862.

Najbolje, najjeftinije i nasolidnije

10421



Crni bronzini -- od gize --

Emailirano posudje
Staklo za prozore
Damižane svih mjera

Tražite cijenik

R. Pejanović - Split.

9184

ČARAPE



„KLJUČ"

najbolje, najtrajnije, zato najjeftinije

Persil u Kotlu

Jednom iskuhati i te snježno bijelo rublje



Dolekosežna jednostavnost kod postupka pranjem

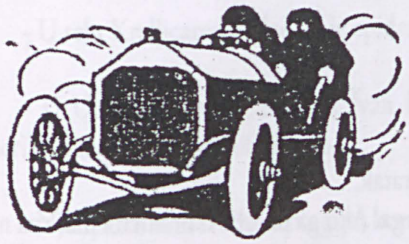
Tvornica Vilim Brauns Celje

PROTIV DEBLJANJA, POKVARENOG STOMAKA, loše probave djeluje sa kolosalnim uspjehom jedino po stručnjacima i prvim kapacitetima priznato neškodljivo i sigurno sredstvo 8813

»VILFANOV ČAJ«.

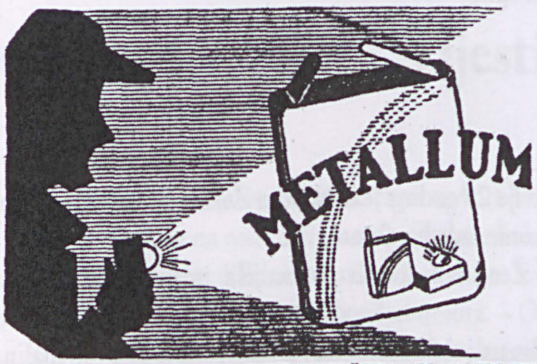
Dobiva se u svim apotekama i drogerijama.

Proizvadja: Kem.-pharmac. laboratorij Mr. D. Vilfan — **ZAGREB, Ilica br. 204.**



NAJAM AUTA

uz najniže cijene kod garaže S. BIOČIĆ u Zagrebačkoj ulici Stanica: benzina ulja masti i guma Pirelli. 8242



DŽEPNA BATERIJA NEDOSTIŽIVA U JAKOSTI I TRAJNOSTI SVJETLA. 9594

NARODNA KAFANA RESTAURACIJA HOTEL CENTRAL

Na Narodnom trgu - SPLIT - vlasnik M. MATIĆ

KINO KARAMAN u četvrtak 22. i petak 23 prikazuje veliko djelo: REDOVNIKOVA LJUBAVNA TAJNA, čije glavno lice nakon mnogih romantičnih i ljubavnih pustolovina odlazi u samostan, da i tu doživi mnogo zanimljivih stvari. Pozadina su ovome filmu divni, suncem pozlaćeni krajevi južne Španije, gdje je krv vruća kao nigdje drugdje, gdje se toreadori biju radi slave i uspjeha kod žena, gdje se život lahkoumno stavlja na kocku radi jednog ženskog smiješka. Ako još spomenemo da tako lijepi ljudi kao što su Manja Čačeva, Vivian Gibson i Walter Rilla igraju glavne uloge, sigurni smo da će se svi požuriti da vide ovaj zaista interesantan i prekrasan film. U subotu 24. i nedjelju 25: film kojeg moraju svi vidjeti, jer je u iznenadjenjima i senzacijama nedostiživ. »BAŠTINICI UJAKA JAMESA« sa majmunom Koko u glavnoj ulozi. To je onaj isti koji je u filmu »Tajna Mont Agela« toliko oduševio publiku.

Ponedjeljak 26. i utorak 27. interesantan amerikanski film iz sadašnjosti: Moderna Mladost. Za ovaj film dostatno je spomenuti da je režiran po velikom amerikanskom režiseru Williamu de Milie, te da glavne uloge igraju dražesna Bebe Daniels i ljubimci ženskog svijeta Conrad Nagel i Wallace Reid. Uz ovaj film prikazivat će se 10. Gaumont Journal.

Srijeda 28. i četvrtak 29.: film luksusa, raskošnih toiletta, plesova, zabava, pikanterija i ljepote: »NAJLJEPŠA ŽENA SVIJETA« u kojem igraju izvrsni i nama dobro poznati glumci Lee Pary — Georg Aleksander — Olaf Fyord.

Petak 30., subota 31. i nedjelja 1. Harold Lloyd koji tuče rekord u humoru sa briljantnom komedijom »SILOM MORNAR«.

POZOR! ☞ ☞ POZOR!

Vlasnik Mljekarne — Kafana u Zadarskoj ulici **Marko Markovina** otvorio je na **općinskom pazaru novu**

Mljekarnu - kavotočje

CIJENIK:

Mlijeko za obitelj u jutro	litara	Din. 5·—
Mlijeko za obitelj pos. pod. i večer		Din. 6·—
Bijela kava u lokalu		Din. 2·—
Crna kava ili kapucin		Din. 1·50
Turska kava		Din. 2·50
Čajni maslac domaći iz Dicma	kg.	Din. 80·—
Čajni maslac slavonski	kg.	Din. 65·—
Kiseli skorup	kg.	Din. 50·—

Sve zajamčeno prve vrsti.

Mlijeko stizava friško tri puta dnevno i to u 5, 17 i 20 i pol sati, te veoma zgodno za parobrode.

Preporuča se: **Vlasnik,**

Iseljenik, Zagreb, 1926. god.

Novi Zealand za radnike

Prvo doseljivanje bijelih u ovu zemlju je bilo tek 1788 godine, od tada je ona do danas učinila mnogo napretka za radnike:

Tako je n. pr. ona 1874. godine dala besplatnu vožnju željeznicama i učešće u dobiti u rudnicima aluvijalnog zlata, radnicima koji su besposleni.

Osim toga, država po obavezi preduzima mjere da pruži besposlenim sredstva za život. Ona smatra bijedu radničke klase kao rezultat besposlice, s toga država drži za svoju dužnost preduzimati mjere za smanjivanje bijede. Za vrijeme teške krize, koja je bjesnila 1887. godine, država je pomogla 35 berzi rada sa 252.000 funti sterlinga. Kad nastanu vel'ke besposlice, osim države pomoć izdaju još i općine, pa se, inicijativom države, još prikupljaju i dobrovoljni prilozi za besposlene. Zato i jeste u Novom Zelandu smrtnost najmanja: na 1000 stanovnika je umiralo:

u Novom Zelandu 9,1
u Irskoj 16,6
u Škotskoj 16,9
u Engleskoj 17,1
u Japanu 15,5
u Norveškoj 15,2
u Holandiji 17,2
u Švajcarskoj 18,4
u Francuskoj 20,2
u Njemačkoj 20,8
u Italiji 24,2
u Austriji 26,4

Tome doprinosi i fakat: da je nadnica visoka, život jeftin i radni dan kratak.

U slučaju bolesti radnikove, poslodavac je dužan dovesti lekara i liječiti ga. Ako ga pošalje u bolnicu i plaća za njega liječenje i bolovanje.

Tamo je zaveden progresivni porez s oslobodjenjem minimuma od 300 funti sterlinga. Takodjer je uveden i progresivni porez na nasledje.

Da bi se smanjila besposlica, donesen je zakon 1894. godine, po kome se mogu sastavljati asocijacije i nameštati na državoj zemlji. Država daje sredstva za rad. Osim toga, ustanovljeno je Državno Dobro, koje daje posla onima, koji ga ne mogu na drugi način naći.

Uticaj radničkog zakonodavstva, osobito uvodjenje osamsatnog radnoga dana, pa razvitak industrije je bio sjajan. To se vidi i po uvećanju uposlenog broja radnika, kojih je bilo:

1895 ..... 28.879
1896 ..... 32.387
1897 ..... 36.918
1898 ..... 39.672
1899 ..... 45.305

Radi kontrolisanja da li se radničko zakonodavstvo izvršuje, prije 25 godina je u Novom Zelandu bio jedan glavni inspektor sa 163 pomoćnika. Kontroli pripada svako preduzeće u kome rade bar 2 rardnika.

Djeca ispod 14 godina se ne smije upotrebljavati u radu. Žene i nedorasli po nedjelji imaju još pola dana slobodno.

Zakon propisuje tačna i precizna pravila o ventilaciji i sanitetskim uslovima radionice i fabrike, o besopasnosti mašina i stavlja poslodavce u strogu odgovornost za neispunjenje. U Novom Zelandu se zaštita prostire i na poljoprivredne, kako god inspekcija ne jamči. Na taj način država agituje protiv rada na silu.

Žene i djeca ne mogu raditi u rudnicima. Žene su, uz to, inspektori fabrički, apsanski i bolnički, i u toj ulozi pokazale su sjajan uspjeh.

U toj zemlji ima oko 20.000 narodnih biblioteka.

Dragiša Lapčević.

Iseljenik, Zagreb, 1926. god.

Što je nova kod kuće?

Dalmacija

- U Dugom Polju došlo je do krvave tučnjave izmedju seljaka Joze i Mije Captaša. Svadja je počela od prepirke čija je svinja teža. U tučnjavu su se umiješali i drugi seljaci, a konac je bio, da je Mijo Captaš ranjen iz puške, a druga dva seljaka ranjena su nožem.

- U Split je doveden iz Lubarde morski pas, koji je šest metara dugačak i 800 kilograma težak. Psa su uhvatili ribari i donijeli su ga da ga predadu muzeju. U njegovoj utrobi nadjena je jedna ljudska lubanja i komadi od odijela.

- Općina je počela da podiže djačku polikliniku svojim sredstvima i sredstvima ministarstva narodnoga zdravlja.

- U selu Kraljicama zavladala je epidemija tropske malarije. Obolilo je oko 150 osoba.

- U Unešiću uapšen je poštar Ivan Kozjanić zbog pronevjerenja erarskog novca i kradje novčanih pošiljaka iz Amerike u iznosu od 30.000 dinara.

- Njemačko društvo za urologiju, kome su članovi njemački, austrijski i švicarski liječnici i naučenjaci, imenovalo je dra. Račića svojim dopisnim članom, odlikovavši ga tako priznanjem za njegov naučni rad na polju urologije.

- U selu Desnima otkriven je grozan zločin. Žandarmerija je konstatovala, da je seljak Ivo Šetko u petak umorio svoga sina Srećka dotukavši ga kamenom, a drugi dan ga pokopao. Zvijer otac je uhapšen.

Iseljenik, Zagreb, 1926. god.

Vijesti iz domovine

Dalmacija

+ U Trogiru se udavio u moru trgovac Anta Vrhat, star 45 god. i to zbog silnog gubitka u poslu.

+ U više sela na ostrvu Ugljanu pojavila se bolest zapalenja mozga. – Od iste bolesti umrlo je već nekoliko lica.

+ Na kupalištu u Firulama skoro je dotukao kamenom Josip Šundov pk. Luke iz Bračevića kod Muća (29 godina) star, svoju suprugu Ivanicu i to zbog ljubomora. – On je uhićen.

+ U Splitu su osudjeni Duje Ramljak na godinu i pol, a Stjepan Ramljak na godinu dana teške tamnice zbog umorstva seljaka Andrije Bobana Matina u selu Koprivnu.

+ U Splitu će uskoro biti otvoren veliki novi moderni hotel "Slavija" sa 40 novih soba u trećem nadogradjenom katu.

+ Ladja Taribe Ante, u Supetorskoj kod Raba, zabaćena jakim vjetrom, izvrnula se. Tom prilikom utopila su se dva mornara, a ostala petorica su se spasila.

+ U Dubrovniku je promoviran na zagrebačkom medicinskom fakultetu na čast doktora sveukupne medicine g. Borivoj Pavlović.

Vijesti iz domovine

DOBRA PRILIKA

Prodaje se 248 četvornih hvati zemljišta, 15 metara ulične fronte sa lokalom na ulicu. U dvorištu štagalj za 8 vagona sijena i velika drvarnica. Trgovina sijenom postoji preko 30 godina. Kuća za stanovanje u dvorištu sa dvije velike i zračne sobe, predsoblje, kuhinja, smočnica i zahod te betonirani tavan. U kući i dvorištu elektrika. U dvorištu kao i do ulice još se može izgraditi velika zgrada. Sve ovo leži na Savskoj cesti u Zagrebu, a cijena je 400.000 Dinara. Za dalnje obavijesti obratiti se na: Franjo Končevski, Savska cesta 76., Zagreb - (Hrvatska), Jugoslavija.

Iseljenik, Zagreb, 1926. god.

Što ima nova kod kuće?

Dalmacija.

+ U Splitu se osniva avijatički klub.

+ U selu Živogošću počinila je čedomorstvo Stana Brajković. Ona je uhapšena.

+ U okolici Šibenika počela je berba groždja. Rod je ove godine mnogo manji nego lani, ali je groždje dobro.

+ Juraj Kovačević pok. Mate od 49 godina star i njegova supruga Marija rodjena Marušić Petrova iz Postira na Braču, uhapšeni su zbog bigamije.

+ U srednjoj Dalmaciji pojavili su se vukovi, koji su već počeli prodirati u primorska sela. Prema dosadanjim i izvještajima poklali su već do 100 goveda i do 1.400 ovaca.

+ Izmedju stanica Bradine i Brdjana ispao je iz vlaka vojnik Grga Kerum, iz općine Radonje, srez Split, i ostao na mjestu mrtav.

Novo doba, 18. X. 1926. god.; br. 241; str. 13

AKACIJA IZ NOVE ZELANDIJE.

U broju 33. "Dubrovačkog Lista" od 11 septembra ove godine dao sam kratak prikaz o ovoj akaciji (mimozi). Iz sjemena, koje je jedan naš zemljak na povratku iz Nove Zelandije u domovinu donio u godini 1924., razvila se ubava šumica sa visinom stabala do 11 metara visine. Radi bujnog porasta, harmoničkog razvoja, krasnog vazda zelenog lišća – koje se jutrom otvara, a u sumrak sklapa – ova akacija zaslužuje svačiju pažnju.

S obzirom na spomenute osebine, ova se akacija preporuča za drvorede uz puteve, za bašte i dvorišta, za šume i živice. Uspjeva sasvim sigurno u predjelima sa blagom zimom, a vrućim ljetom. Najpodesnije doba za sjetvu pada 1. jula do 1. septembra. U zaštićenim, toplim i prama podnevu izloženim položajima može se sijati i ranije. Pred sjetvu dobro je da se sjeme moći barem 12 sati u dosta mlakoj vodi, jer tako omekša i već kroz 10-12 dana proklija. Zemlju treba duboko prekopati. Sjeme plitko zasijati i sitnom zemljom pokriti, pak do klijanja zemlju umjereno dnevno navlažiti. Od kada biljke iz zemlje poniknu, pak do razvoja izmedju 50-80 cm., češće zalijevati. Zalijevanje je ovisno o godišnjoj dobi, odnosno vremenskim prilikama.

Tačno ime ove akacije odrediti ću, netom proučim cvijet. Tko želi nabaviti sjemena, neka se obrati izravno vlasniku "Villa Sumartin" g. Munitiću u Lapad, z. p. Dubrovnik II. – Cijena je sjemenu D 100 (stotinu) za jedan kilogram ili surazmjerno za manje količine. Otprema sjemena sa pouzećem.

Preporučam čitaocima "Novog Doba", a osobito Općinama, društvu "Marjan", raznim društvima za poljepšanje i svim ljubiteljima lijepog i korisnog neka prošire ovu već udomaćenu akaciju.

Tomislav Mladinov.

Iseljenik, 1927. god.

Poziv na pretplatu

NAŠIM ISELJENICIMA U DOMOVINI I U ZEMLJAMA ISELJAVANJA

Ovih dana smo razaslali opomene svima našim pretplatnicima, u domovini i u inostranstvu, kojima je pretplata istekla a koji je do sada nisu obnovili.

Pretplatnicima u domovini priložili smo uz opomenu i poštansku čekovnu uplatnicu sa kojom se mogu poslužiti kod slanja pretplate.

Pretplata na "Iseljenik" **na godinu** je slijedeća:

Za Jugoslaviju	**Dinara 120.-**
Za Sjedinjene Države i Kanadu	**US Dolara 2.-**
Za Australiju i Novu Zelandiju	**Lstg. -.10**
Za Južno Američke Države	**Arg. Pes. 5.-**

Naši čitatelji u inostranstvu mogu poslati pretplatu bilo u kojoj moneti i putem bilo koje banke. Neka jednostavno kupe ček ili doznaku na dinare, dolare, argentinske pesose ili engleske funte, odnosno shillinge. Ako kupe ček neka ga pošalju u preporučenom pismu na našu adresu, dočim će protuvrijednost doznake biti poslana izravno od strane banke kod koje je kupljena. Oni pako naši zemljaci koji stanuju u gradovima u kojima se nalaze dolje označene banke ili se pak nalaze u neposrednoj blizini istih mogu nam doznačiti pretplatu za naš račun kod **Prve Hrvatske Štedionice**, Zagreb, putem niže navedenih novčanih zavoda:

U NEW ZEALAND:

Auckland: Bank of New South Wales.
" Bank of New Zealand,
" National Bank of New Zealand.

Iseljenik, 1927. god.

DALMACIJA

+ U Splitu se ovih dana pojavio tifus. Odmah su preduzete sve mjere, da se bolest ne raširi.

+ U blizini otoka Raba prevrnula se u moru ladjica u kojoj su bili Petar Maškalin, njegova žena Lucija i sin mu Franjo, te su svi nestali u morskim dubinama.

+ Težak Stipe Srdelić iz sela Velika Varoš utopio se u nastupu ludila.

+ U Splitu je uapšen poznati kradljivac Mario Radovniković, koji je počinio bezbroj kradja i prevara.

+ Nedavno je kupilo "Prvo dalmatinsko društvo" novi parobrod, nabavljen iz Italije, koji imade 1750 tona.

+ U Dubrovniku je nabačena ideja, da bi se organizirala kulturno historijska izložba grada Dubrovnika.

+ U Omišlju će se pristupiti izgradnji novog kupališta.

Jugoslavenska ribarska industrija na Jadranu

„SARDINA" D. D., Split

Tvornice: Komiža, Velaluka, Trpanj, Makarska, Postire, Seget (Trogir)

Konservira sve vrsti morskih riba. Preradjuje slanu ribu u filete pružene, filete smotane sa kaparima Marinade. Sušenje na dimu raznih podesnih riba. Proizvadja: ribju pastu u tubama. Prodaja slane srdjele, inćune lokarde u originalnim bačvicama à 56 klg. uz najniže dnevne cijene

GARANTIRANO NAJBOLJE MASLINOVO ULJE

Giro conto kod Jugoslavenske Industrijske banke d. d. u Splitu.

Ček-conto poštanske štedionice u Zagrebu br. 38.050,
» » » » » Ljubljani » 15.064.
» » » » » Sarajevu » 4.199.

Vlastite tvornice za izradbu svih vrsti limenih kutija.

Kratki naslov za pisma i brzojavke: „SARDINE", SPLIT. -:- Telefon br. 247.

LIEBERS CODE USED

Zahtjevajte cjenike! Zahtjevajte cjenike!

ZAŠTITNA ETIKETA

VLAHOV — OKREPLJUJUĆI ŽELUDČANI — elixir

PRAVI ORIGINALNI okrepljujući želudčani

-ELIXIR-
VLAHOV

kojeg proizvadja jedini tvorničar

R. VLAHOV

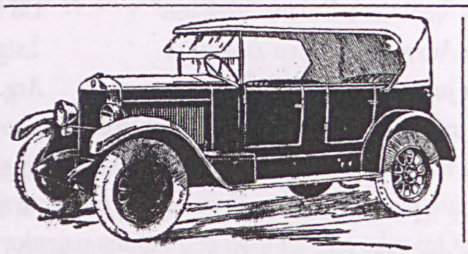
Nagradjen na svim svjetskim izložbama. Ime VLAHOV i dotična etiketa zakonom su zaštićeni kod svih država svijeta. Tvornica R. VLAHOV uvijek proizvadja istu vrstu i gradaciju svojeg specijaliteta kao i u predratno doba.

ČUVAJTE SE PATVORINA!!

Mehanička Tvornica Konopa i Mreža d. d.
u Omišu
*
Izradjuje sve vrsti:

Konopa
i Mreža

Zadnji model FIAT Torino



503

Sa kočnicama (frenima) na sva četiri kotača.

Ekonomičan, savršeno elegantan, plać. olakšice. Mnogobrojne reference na raspolaganju

Zastupstvo: FRANJO FLESCH, SPLIT - Zapadna obala br. 1. Telefon br. 100.

PANCETA
(carsko meso) . Din 22.— Kg

DEBRECINSKE
(kobasice) . „ 20·— „

KRANJSKE
(kobasice) . „ 4·— par

HRENOVKE . „ 2·— „

Dnevno sviježa roba kod:

A. Mitrović & Sinovi
SPLIT

Zeleni Trg 3. Krešimirova 8.

NA VELIKO POPUST!

5182

ORIENT LINE
za Australiju i Novu Zelandu.

Brza putnička pruga sa najvećim i udobnim parobrodima. Putovanje iz Napulja do Australije traje

samo 22 dana

Putnici trećeg razreda imaju na brodu sve udobnosti te putuju u urednim kabinama. Slijedeći odlasci iz Napulja: „Orvieto" 8. maja, „Ormonde" 5. juna, „Osterley" 3. jula itd.

Za sve upute i za osiguranje mjesta obratiti se na:

Zastupstvo
Braća Matković
Split, Zadarska ulica 8.

6230

Tvrtka P. & M. Bonačić, Split

Centrala: Šibenska 2 · Podružnica: Krešimirova 4

- - - - Telefon interurban 123. - - - -

Skladište na veliko i na malo

Šećera, kafe, pirinča, bakalara, ulja maslinovog, masti, svijeća, francka, ječma, tjestenine, sapuna francuskog „La Tour" i domaćih tvornica, žeste, petroulja, benzina, nafte, brašna, žigica „Jadranske Straže", konzerve od rajčica, sode, šokolade, : sardina, mineralne vode, sve vrsti mirodija. :

:: NA ZAHTJEV ŠALJEM CIJENIK. ::

Br. 45



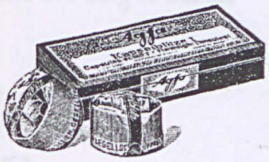
Posvema nezavisan od danjeg svjetla

To je veliki zahtijev za fotografiranje u zimi. Toga radi ne mora kamera zimi da počiva. Za slučaj da Vam se ne pruža prilika za snimanje pokrajine, tada možete snimati u sobi u kome slučaju morate posjedovati prvorazredni izvor svjetla

AGFA bljesak-svjetlo i bljesak-kapsule

koje nije pogibeljno, a posjeduje visoki stepen svjetla, razvija minimalno dima, kratko izgara, bez buke, štedljivo i nepokvarivo.

BLJESAK KAPSULE
u
poboljšanome pakovanju



BERLIN Agfa **S. O. 36**



L'ORÉAL, francuske tekuće boje za kosu

BOJADIŠITE SAMI!

POUZDANO! NEŠKODLIVO!

U LJEKARNAMA, DROGERIJAMA, PARFIMERIJAMA, ČEŠLJAONI

DEPOT: „COSMOCHEMIA" K. D. ZAGREB

MADAME! Za Vašu toaletu trebate
POUDER „MON PARFUM"
„BOURJOIS-PARIS".





U Cannesu ovih dana odigrat će utakmicu tennisa dvije najbolje svjetske igračice tennisa: Američanka Miss Helen Wills i Francuskinja Mlle. Suzanne Lenglen.

Novo Doba, 4. V. 1929. god.; br. 116, str. 4

"MISS DALMACIJA" DOLAZI U SPLIT.

Kao što smo javili, u Zagreb je, a zatim u Beograd stigao sa londonskog aerodrona aeroplan koji nosi ime "Miss Dalmacija", a kojemu je nedavno kumovala gospodja Banac. Ovaj je aeroplan malenog oblika, udešen kao športski tip, neke vrsti aerotaksi; tako da baš ovaj tip predstavlja najveću praktičnost današnjeg doba. Aeroplan je tipa "Moth" sa motorom od 85 konjskih snaga. Na njemu su doletili piloti G. D. Joh Armour i T. G. Maplebeck. Njihovo je putovanje u Jugoslaviju propagandističkog karaktera za ovu vrst aeroplana, kako bi se uvidjela njihova najveća praktičnost.

Sasvim iznenadno javljeno je da će ovaj aeroplan stići u Split i to u utorak oko podne. Najprije bi imao da se spusti u Divuljama, a zatim u Splitu. To je saopćeno Putničkom Uredu koji vodi sada oko toga brigu. "Miss Dalmacija" imao bi se spustiti na Lovretu na zemljištu Capogrosso, gdje se ima da gradi sudbena zgrada.

Za naš će grad ovo biti svakako jedna lijepa sportska senzacija koju će gradjanstvo srdačno pozdraviti.

Novo Doba, 21. VI 1929. br. 155., str. 3

Zrinjsko-Frankopanska proslava u N. Zelandiji

Dan 5. svibnja t. g. bio je za mnoge jugoslavene nastanjene u Novoj Zelandiji, dan velikog nacijonalnog veselja i zadovoljstva. I ako su mnogi i čestiti jugoslaveni više puta osjećali u svom srcu želju, da medjusobno iskažu svoj narodni – patriotski osjećaj u raznim prigodam, ipak to im nije uspjelo nego tek ove godine prigodom pomen dana Zrinskog i Frankopana.

Prigodom sastanka kod veleč. župnika don Milana Pavilnovića, gospodin Marko Sinčić, predložio je prisutnim, da bi bila dužnost nas Jugoslavena, da sada kada smo malo bolje na okupu, da i mi u ovoj tudjoj i dalekoj zemlji iskažemo dužnost i počast našim narodnim velikanim. Svi prisutni su drage volje prihvatili i odredila, da taj dan proslavimo, uz pomen Zrinskog i Frankopana, i kao prvi izlet jugoslavenskog naroda u Aucklandu i okolici – Odbor iz grada i Oratie sve je pripravio i uredio tako, da je cijeli dan prošao u najboljem redu i raspoloženju.

Proslava je počela u 10 i pol sati jutrom u crkvi sa pjevanom misom u staroslovenskom jeziku. Taj sam čin je mnoge jugoslavene razdragao, jer su po prvi put čuli misu u staroslovenskom jeziku kao i propovijed u materinskom jeziku. Iza mise župnik Pavlinović podijelio je odriješenje u pokoj duša naših mučenika. Iza mise uputio se je vas narod u povorci do kuće gosp. Ivana Šunde, koji je dao svoje zgrade i dvorište na raspoloženje odboru za proslavu. Dvorana kao i dvorište bilo je iskićeno zastavan jugoslavenskim i engleskim i zelenilom marom gospode Filipa Šunde, Marina Šimića, i Marka Marinovića. U dvorište je bio podignut podium za govornike sa kojeg je prvi progovorio g. Marin Šimić, označivši svrhu našeg prvog ovako mnogobrojnog i oduševljenog sastanka u Novoj Zelandiji, a to je proslava Zrinskog i Frankopana, i naše zbliženje u bratskoj ljubavi, slozi i poštovanju. Zatim je podijelio riječ veleč. župniku Pavlinovuću, gospodi: Marku Šimiću, Ivanu Bakališu, Ivanu Šundi i Ivanu Veli i najstarijoj gospođi jugoslovenki Kati Vela. Svi su govori bili namijenjeni uspomeni mučenika, slozi, ljubavi, radu i štednji, a to sve neka bude na čast našeg naroda u ovoj zemlji i u staroj domovini. Nakon dovršenih govora, narod je urnebesno kliknuo mučenicim: "slava" a Kralju Aleksandru i Kralju engleskom trokratni: "Živio". Tada je slijedio zajednički objed sa pečenkom na ražnju. Preko objeda slijedile su nazdravice popračene pjevanjem. Na proslavu je bio pozvan i Presvijetli Biskup Dr. Cary i župnik Colgan, koji su prispjeli u 3 sata poslije podne. Narod ih je dočekao u dvorištu i pozdravio sa trokratnim "Živio". Gospodin Marin Šimić je rastumačio u engleskom jeziku Presvijetlom Biskupu svrhu našeg sastanka. Biskup je odgovorio, da se je drage volje odazvao našem pozivu iz ljubavi, koju je uvijek gojio prama jugoslovenim i preporučio narodu vjeru u Boga i ljubav prama domovini a pomoć za jugoslavensku katoličku misiju za dobro duševno i tjelesno

našeg naroda. Zatim su se izredali govornici: župnik Pavlinović, Marko Šimić i Paško Kokić a na koncu je gosp. Marin Šimić zahvalio biskupu na posjetu, odboru na radu a narodu na odazivu i preporučio za milodare za gradnju prve jugoslavenske crkve u Oratia. Taj dan je sakupljeno 152 lire. Presvijetli Biskup bio je počašćen u domu gosp. Ivana Šunde sa župnikom Colganom, Pavlinovićem i članovima odbora sa čajem, a narod se je veselio u razgovorim i raznim zabavam. Presvijetli je otputovao u 4 i pol sata a za njim i ostali gosti iz grada i okolice. Jugosloveni pak iz Oratia ostali su do u kasnu noć u dvorani pjevajući igrajući narodno kolo veseleć se, da su imali u svojoj sredini onako veliki broj našeg naroda na okupu i zadovoljstvu.

Odbornicim neka je velika hvala, narodu čast a dao Bog, da jugoslaveni i u buduće uzdržu u ovoj zemlji čast, poštenje, vjerski i nacijonalni karakter neustrašivo poput engleskog naroda.

Prisutnik

Novo Doba, 3. VII 1929. br. 164., str. 7

◇◇◇◇◇ ŠTA PRIČAJU NAŠI ISELJENICI.

U nekoliko navrata, još u aprilu opširno smo pisali o sudbini aviona "Južni Krst" (Southern Cross), i našim je čitateljima ovaj slučaj poznat.

Sad primamo od jednog našeg zemljaka iz NEW ZEALANDA, Micka Lukana, dopis o toj nesreći. Naš zemljak piše svojim pučkim načinom, i tako ćemo mu uvrstiti taj dopis:

Monoplan "Southern Cross", piše on, digao se je iz Sidneya, u pustinju. Za njim su pošla 4 druga zrakoplova da ga traže, i nisu ga mogli naći za 14 dana. Ali ga je ipak našao zrakoplov "Camberra" nakon 15 dana. Ponestalo mu je ulja i tako je morao pasti na jednu močvaru. Bila su u njemu četvorica (avijatičara) i njih je našao zrakoplov "Camberra" i bacio im je hrane.

Zrakoplovu, koji ih je pošao tražiti, pokvario se kompas i on se je morao spustiti u pustinju, u "bušak". On se je zvao "Cacaburra", imao je kapetana Keith Andersona a drug mu je bio R. S. Hitckock. Oba se nisu mogli spasiti, i morali su umriti od žedje, jer nisu imali vode koja je od njih bila daleko 45 milja. Nije im dakle bilo nade, jer je pustinja velika i velik je "bušak". Oni su se pokušali dignuti ali nikako nisu mogli i nikakav zrakoplov nije mogao tu pristati. Jedan zrakoplov sa visine od 2.000 noga opazi zrakoplov dole na zemlji, i pod krilom zrakoplova mrtvog čovjeka koji je poginuo nekoliko dana prije, a to je bio drug Andersona. Nisu mogli vodje pustiti sa svojim zrakoplovom nego su poslali crne ljude od Australije, koji mogu naći svugdje bjelog čovjeka ako se izgubi. Ovi su prošli kroz "bušak", a zrakoplov im je ozgor davao "sinjale", kud će hoditi i bacao im je vode i sve što im je trebalo dokle su do njih stigli. Kad su crni ljudi došli do zrakoplova našli su mrtvog Andersonovog druga a Andersona pola milje daleko od zrakoplova jer je sa dvije boce pošao tražiti vode. Nemoguće je bilo da ih izvade i odnesu jer su umrli od mnogo vremena. Sad je vlada Australije odlučila da će ih izvaditi i donijeti gdje hoće njihova rodbina. Našli su ih 27. aprila i imali su još 20 galuna petrolja i dva smotka biškota. Bilo ih je nemoguće naći budući da nisu imali sa sobom radija. Bila je teška smrt. Morali su umrijeti od glada i žedje najviše.

Tako piše naš zemljak, a mi mu to donosimo da mu srcu ugodimo, iako smo sve ovo već u aprilu znali i na široko čitali. Našim iseljenicima je milo imati veze sa starim krajem, ne samo čitati naše novine i znati što se u domovini dogadja, nego i javljati domovini bilo o sebi i o svojoj okolini, bilo o onome šta su čuli ili čitali o dogadjajima u novoj postojbini. Naše čitatelje, koji već znaju za sudbinu australskog aviona "Južni Krst", ovo može da zanima kao pučko pričanje jednog našeg iseljenika, kroz koje se osjeća neka čežnja za domovinom, koju eto, iako kasno, želi da obavjesti o jednom dogadjaju u novoj postojbini koji ga se naročito dojmio.

Novo Doba, 12. VII 1929. br. 172., str. 1

Ministar socij. politike o našem iseljeničkom problemu

Zadovoljstvo Kralja nakon posjete Dalmaciji

PRED KONFERENCOM STRUČNJAKA ZA ISELJENIČKA PITANJA KOJA ĆE SE ODRŽATI 5. AUGUSTA U SPLITU – RAZLIKA PROBLEMA NAŠE EMIGRACIJE U SJEVERNOJ I JUŽ. AMERICI.

L. BLED, 12. Jučer poslije podne stigao je ovamo ministar socijalne politike i narodnog zdravlja dr. Mate Drinković. Ravno sa željezničke stanice Lješće, dr. Drinković se odvezao u kraljevski dvorac u Suvobor, gdje je u 10.30 bio primljen u audijenciju, koja je trajala čitav sat i po. Poslije povratka iz dvorca Suvobor, u "Park-Hotelu" sačekali su dr. Drinkovića novinari.

- Možete li nam nešto reći o audijenciji, g. ministre? Sigurno ste referisali o pitanjima Vašeg resora? – pitali su novinari.

- Pa jeste, - odgovorio je ljubazno dr. Drinković – bilo je riječi o svemu.

- Vi ste, gospodine ministre, pratili Nj. Vel. Kralja po Dalmaciji, možete li nam što da kažete o tom putu? – pitali su dalje novinari.

- Njegovo Veličanstvo Kralj je neobično zadovoljan ovim putem – odgovorio je dr. Drinković. – Svuda, u svim mjestima, kroz koja smo prolazili, uzduž cijeloga puta, narod je oduševljeno pozdravljao svoga vladara. Svuda je Nj. Vel. Kralja dočekivala velika masa svijeta, svirka muzika i pucanje prangija. Na nekim mjestima narod se toliko tiskao oko Nj. Vel. Kralja, da je bilo vrlo teško krčiti put za prolaz.

Na navaljivanje novinara, da kaže nešto o stvarima svoga resora, dr. Drinković je izjavio:

- U ponedjeljak 5. augusta sastat će se u Splitu jedna konferencija stručnjaka, na kojoj će se održati anketa o našem iseljeničkom pitanju, da bi se to pitanje već jednom riješilo u interesu države i interesu iseljenika. Mi imamo dvanaesti dio naših stanovnika van naše države i oni predstavljaju, kao važan nacijonalni i ekonomski faktor. Radi se s toga na tome, da se ta masa iseljenika što bolje privuče svojoj državi i da bude kompaktna kao cjelina, i da ta masa bude ne samo tijelom, nego i ekonomski povezana sa starim krajem. Na osnovi toga radilo se, u mom ministarstvu za ovo nekoliko mjeseci na tome, da se jedno po jedno od tih važnih pitanja privede svom punom riješenju, jer imamo medju iseljenicima najjačih naših snaga.

"Što se tiče sposobnosti – nastavio je dr. Drinković – potrebna je jedna jaka organizacija, da se od te cjeline iseljenika stvori jedna ekonomska jedinica, koja bi bila na korist i toj cjelini i državi, koja ima puno prava da zahtjeva, da ta iseljenička cjelina prema njoj bude u odnosu, koji će biti ne samo blizak, nego i koristan.

"Do sada su postojala dva gledišta – kaže dr. Drinković: - jedno od strane države, a drugo od strane iseljenika, koja se često nisu mogla povezati u jednu harmoničku cjelinu. Niti je država ranije uvijek cjelishodno postupala prema iseljenicima, niti su oni uvijek, baš najbolje udešavali svoj postupak prema državi. Bilo bi potrebno, da se nadju ljudi, koji će te prilike razumjeti i koje će s ljubavlju raditi na tome, da se to pitanje naše emigracije jednom pravilno riješi i da se dade jedan pravac, koji će se morati da ide. Mi smo već preduzeli mnoge mjere, a o tim mjerama ćemo riješavati i na ovoj konferenciji stručnjaka, kojoj smo obilježili linije cjelokupnog rada po ovom problemu. Te mjere treba što tješnje da vežu iseljenika sa državom politički i ekonomski tako, da će oni osjetiti, na svoju korist, da su zaista dvanaesti dio države.

"Što se tiče podjele iseljenika – rekao je dr. Drinković – oni u glavnom predstavljaju dvije cjeline, koje se paralelno razvijaju. Važnija je, ali starija, ona cjelina u Sjevernoj Americi, koja predstavlja i "gros" naših iseljenika uopće. Problem naših iseljenika u Južnoj Americi, u nekoliko je stabilniji i to u toliko, što mi imamo tamo jednu nacijonalnim duhom zadojenu cjelinu. Naše organizacije u Chile i Argentini, mogu da posluže, kao primjer jedne duboke i svjesne nacijonalne

Iz života i svijeta

Za čim ide posljednja ženska moda? Dolje suknje, dolje kose!

APEL AMERIČKE SLIKARICE NA GLUMICE HOLLYWOODA — ČAR ŠUMA SVILENIH PODSUKANJA — ČAR ŽENSKE TAJNE U SAMOJ JE TAJNI — PARIZ SPUŠTA SUKNJE — KRATKA SUKNJA ZNAK PALANAČTVA.



KINO KARAMAN srjeda 27. četvrtak 28.

Kći Dunava!

7 sjajnih činova iz bečkog života!

LEATRICE JOY

kao ljubavnica lijepog kneza. Grijeh ljubavi. Muka ostavljene. Rat i konačna velika ljubavna sreća.

U pripremi:

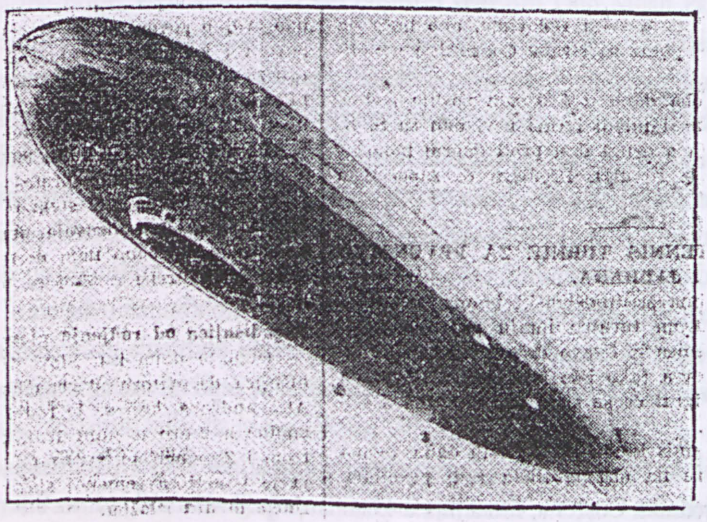
veliki originalni ruski film

VOLGA! VOLGA!

Jedini svoje vrsti! STENJKA RAZIN donski ataman koji se bori i ljubi!

„GRAF ZEPPELIN" NAD SPLITOM.

VELIČANSTVENI LET OGROMNE VAZDUŠNE LADJE.



jedinice. To su ljudi, koji su već dugim nizom godina posvjedočili, da u svom radu imaju ne samo čvrstinu i otpornost, nego i da su nacijonalno svijesni i da se ne daju odnarodjivati. Nasuprot tome postoji težnja u Sjevernoj Americi, koja je vodjena politikom Unije, a to je da se nastoji, da se te iseljenike što prije apsorbuje i denacijonalizuje. U koliko je danas problem komplikovaniji u Sjevernoj Americi, gdje moramo raditi na širokoj bazi, na prosvjetnom i ekonomskom pribiranju naših ekonomskih jedinica, dotle je u Južnoj Americi taj problem u nekoliko jednostaviji, pošto tamo nemamo od strane pojedinih država namjere za denacijonalizaciju. Zato u Južnoj Americi imamo jedan sasvim drugi problem, tako reći problem prostora, jer je tu daleko teže sabrati veće emigrantske kolonije i povezati ih u jednu stalnu cjelinu. Osim toga, u tom dijelu Amerike mi još imamo prilično iseljeničkog proletarijata, koji još nije dovoljno ekonomski obezbjedjen.

"Ali mi ćemo nastojati – završio je dr. Drinković – riješavajući ovaj problem, da ga riješavamo po kategorijama. Imamo tri iseljeničke kategorije. Sve zavisi od rada naših konzula, koji će biti dirigovani riješenjima ove ankete. Ovo je jedino pitanje dosta teško i komplikovano, ali ja mislim i nadam se, da će se uskoro dobro i povoljno riješiti."

Dr. Drinković je sinoć brzim vozom otputovao za Beograd.

Novo Doba, 16. I. 1930.god.; br. 12., str. 6

Ples poštara. Usprkos ukidanja Direkcije Pošta, naši poštari i ove godine u subotu 4. februara priredjuju svoj veliki ples u Sokolskom Domu, koji je i lanjske godine uspio iznad svakog očekivanja i bio jedan od najljepših zabava.

Ples Hrvatskog Sokola. Lože i ulaznice za krabulje prodavat će se počam od prvog veljače u društvenoj kancelariji od 5 do 8 sati na večer. Ako tko od nečlanova nije dobio poziva (jer članovima s nisu slali pozivi), može se prijaviti u društvenoj kancelariji.

Velika sportska reduta. Približuje se 15. februara. Sportaši ne zaboravite, da taj dan izvršite svoju dužnost prama dvama državnim prvacima Hajduku i Jadranu.

Pozivaju se svi članovi i članice Jadrana i Hajduka, da sutra, 1. februara, nefaljeno pristupe na vrlo važan dogovor u 7 i po s. na večer u Akad. Klubu (Sokolski Dom III. sprat).- Plesni Odbor.

JEDNO PISMO IZ NOVE ZELANDIJE.

Ovih dana primio sam pismo od jednog našeg iseljenika u Novoj Zelandi. Niže ću navesti šta piše. Uz pismo poslao mi je odrezak iz lista "Star" od 14. februara ove godine, koji izlazi u Aucklandu. Odrezak sadrži jednu depešu iz Wellingtona pod natpisom: "Moraju da žive", teško stanje Dalmatinaca, otpušteni sa javnih radnja, deputacija kod ministra predsjednika".

Sadržaj depeše je ovaj:

U nizu pojava velikog problema besposlice, došla je jedna deputacija ministru predsjedniku da moli pomoć za izvjestan broj Dalmatinaca, koji su bili otpušteni sa konstrukcionih radnja North-Aucklandske željeznice radi toga što nisu naturalizirani gradjani. Mr. J. Roberts, zamolio je ministra predsjednika da uvaži preteško stanje ovih ljudi, koji iako nisu gradjani, ipak moraju živjeti. Inžinir javnih radnja im je kazao da ih se mora otpustiti pošto da nisu britanski podanici. "Oni ne mogu živjeti na naturalizacionim papirima. Ako ih nemožete uposliti na javnim radnjama, ne biste li ih mogli zaposliti na radnjama za oskudne? Ovo je medjunarodna stvar, i ja mislim da nijedna zemlja na svijetu ne bi tolerirala takovu strahotu, da lišava ljude svakog sredstva življenja zato što nisu naturalizirani."

Kad se ministar predsjednik upustio u odgovor općenite prirode, podsjetilo ga se na naročiti slučaj Dalmatinaca, i g. Roberts predloži, ako se za ništa drugo ne može učiniti, da ih se otpremi natrag u njihovu zemlju. Zašto da ih se otpušta sa radnje?

Ministar predsjednik izjavi da je radnja dogotovljena. Gosp. J. C. Botica (Dalmatinac), član deputacije, stade uvjeravati ministra predsjednika Coates-a, da radnja u Okaihau nije dovršena. Ljudi su bili na polovini radnje kad ih

otpustiše. G. Coates: Jeste li o tom sigurni da su ovi ljudi bili maknuti sa svoga kontrakta i jednostavno izbačeni? G. Botica: Da. G. Coates: Ne slažem se s Vama. G. Botica ostao je kod svoje tvrdnje: neki su ljudi, reče, bili otpušteni, nakon što su iskopali tek nekoliko pogodjenih yardi zemlje, a još su imali da iskopaju 2000 do 3000 yardi.

Narodni zastupnik g. McKeen izjavi da se je o stvari raspravljalo sa ministrom javnih radnja, čije izjave se razlikuju od izjava ministra predsjednika, pošto je prvi priznao da su u prošlom tjednu bila otpuštena 73 Dalmatinca.

Na koncu je ministar predsjednik Coates kazao, da moguće da nema najzadnje informacije. Kroz vrijeme praznika razgovarao je o stvari sa Dalmatincima na Sjeveru i obećao je da će o stvari govoriti sa ministrom javnih radnja.

Dovle prema Aucklanskom "Star-u". Pomenuti, pak, iseljenik, koji mi je odrezak poslao, a čije ime ne navodim da nebi imao neprilika, piše slijedeće:

"Evo Vam šaljem ovaj izrezak, ali to što oni pišu, nije ni od hiljade dio kako se naš narod progoni. Odveć teško življenje za naš narod u ovoj tudjoj zemlji. Sada nas progone, a čim se je naš narod u prvašnje doba zanimao, to jest kopanjem kauri smole, toga sad oveć malo ima – teško da čovjek istuče i za hranu. Na stotine bi se našeg naroda povratilo u domovinu, samo da imaju putne troškove. Mi imamo našeg konsula (mogu reći na žalost), ali njega nije briga za naš narod, samo da obnaša čast".

U malo riječi, a ko li perfektna i tužna slika!

Kud da se okrene, šta da radi siromašni naš narod? Kod kuće – propast; u svijetu – propast! Iz svijeta bi se vraćali kući da mogu, a od kuće hiljade bježe u svijet, u novo stradanje. A kockari, lopovi, upropašćuju svaku uštedu siromašnog domaćeg i iseljenog naroda!

Kud sve ovo vodi? Ima li ikoga u vladi, u narodnom zastupstvu, da na sve ovo misli, da nastoji predusresti propast, koja – podje li se ovako dalje – nemože da nas mine.

I. F. Lupis-Vukić.

Novo Doba, 16. I 1930. br. 12., str. 6

◇◇◇◇◇◇◇ Jugosloveni u Novoj Zelandiji

PROSLAVA 1. XII. U DARGAVILLE-u

Dargaville (New Zeland) 1. XII. 29.

Današnji dan za Jugoslovene u Dargavilleu i okolici bio je od osobitog značenja, i naročito je bio svečano proslavljen. U čast praznika Ujedinjenja, jugoslovenski konzul g. Ivan Totić sazvao je veliku skupštinu jugoslovenske kolonije u "Hiberman Hallu".

Poslije odslužene službe Božje, koju je u 10.30 sati odslužio velečasni Don Milan Pavlinović, naša kolonija se sakupila u "Hiberman Hallu". Pored ostalih prisustvovali su naš konzul g. Totić i Župnik Pavlinović.

Narod, sakupivši se, znatiželjno je očekivao izjavu g. konzulu, a kad je ovaj kazao, da je Jugoslovene pozvao na skupštinu da im saopći, da je Nj. V. Kralj Aleksandar dao jedinsveno ime Jugoslavija našoj državi, svima prisutnima oči su zasjale od iskrene radosti. Kad je kazao, da je Nj. V. Kralj, osim toga, učinio i jedno veliko djelo za mir, jedinstvo i napredak svojih državljana, naime da je državu razdijelio na devet samoupravnih banovina, tad je, na predlog župnika Pavlinovića, cijela skupština radosno i jednodušno uskliknu: "Živio Kralj Aleksandar"!, "Živila Jugoslavija"!

Nadalje, g. konzul je saopćio, da je Primorska banovina za svoga bana dobila g. dr. Iva Tartagliu, pod čijom će upravom čitava Primorska banovina, a naročito Dalmacija, imati bolju budućnost.

- Da se naši dobri, plemeniti i mudri Kralj Aleksandar – rekao je g. konzul – uvjeri o našoj radosti i zadovoljstvu zbog ovih velikih dogadjaja, izražavam želju, da Mu pošaljemo slijedeću brzojavku:

"Kralju Aleksandru, Beograd – Jugosloveni danas samnom slave Vaš historički čin od 3. i 9. oktobra. Izražavamo privrženost, odanost, ljubav Vašem Veličanstvu i Jugoslaviji.- Totić, konzul".

Čitava je skupština ovaj telegrafski pozdrav i ovu izjavu radosno prihvatila.

Zatim je g. Totić progovorio narodu o našoj jugoslovenskoj katoličkoj misiji i predložio da se izabere crkovni odbor za ovaj predjel, te takodjer i zabavno-pripomoćni odbor u istu svrhu. Koliko u prvi, toliko i u drugi odbor izabrana su gg. i gospodje, koji su prokušani u ljubavi i požrtvovnosti za vjeru i za jugoslovensku ideju u ovom dalekom svijetu sa g. konzulom Totićem i župnikom Pavlinovićem na čelu.

Na koncu je konzul g. Totić srdačno zahvalio svima na odazivu i rastali smo se u najboljoj nadi, da ćemo i u buduće čuti radosnih vijesti o miru i zadovoljstvu naroda u našoj dragoj i dalekoj domovini Jugoslaviji.

Milan Pavlinović, župnik-misioner.

Novo Doba, 22. VIII 1930. god. br. 199, str. 4

Naši u Novoj Zelandi

PROSLAVA LUKE BOTIĆA

Gospodine Uredniče!

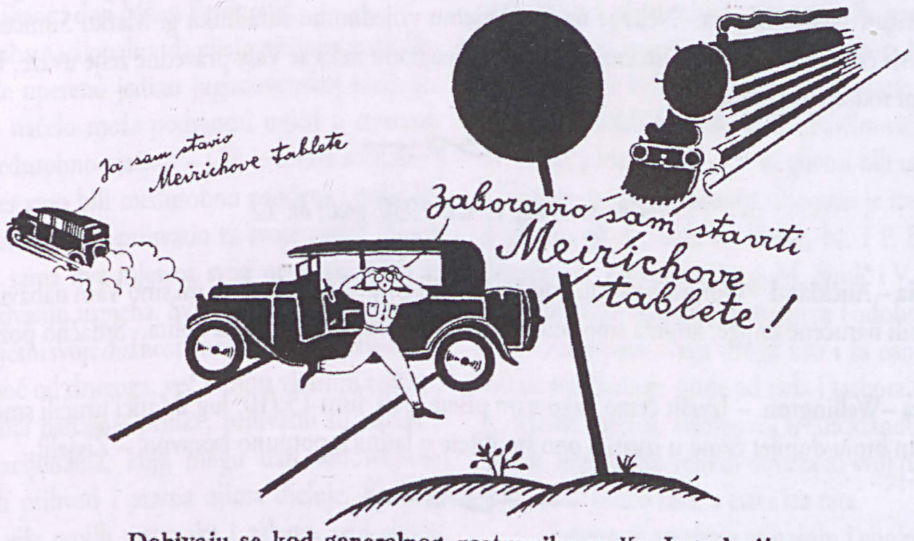
Već je prošlo dugo vremena a da nisam javio nikakovih vijesti iz ovih dalekih krajeva. Ovaj put se javljam i to prigodom stogodišnjice rodjena slavnog našeg pjesnika Luke Botića. U zadnji utorak stiglo nam je Novo Doba, te čitajući, doznao sam, da ste vi dostojno proslavili tu stogodišnjicu. I u mom srcu planula je iskra zahvalnosti i zaželio sam, da ta stogodišnj. ne prodje mukom medju našim narodom barem ovdje u Aucklandu. Na prvi ovog mjeseca imali smo zabavu u čitaonici tako zvanu "Juka party", te mi je zgodno došlo, da prije zabave oslovim naše uspomenom na Luku Botića kao slavnog pjesnika i velikog rodoljuba. I danas eto poslije sto godina i sama priroda kiti njegov spomenik na Marjanu i danju i noću i cvijećem i zelenilom a milozvučne ptičice oko njega popjevaju njegove pjesme s kojim je prenio "bjednu Maru" u slobodnu Jugoslaviju. Završio sam govor pretapajući srce Luke Botića u srce gosp. Rikarda Katalinić-Jeretova, živog pjesnika i rodoljuba, i pročitao njegovu pjesmu posvećenu Luki Botiću a na koncu svi su sa mnom zajedno kliknuli 3 puta "Slava Luki Botiću!" Zatim je gosp. Marko Simić – trgovac iz Aucklanda, naš vrli – ugledni i požrtvovni Jugoslaven, duša i srce naše Jugoslovenske Čitaonice kazao: da je pravo i dostojno a nama častno u tudjem dalekom svijetu, da makar ovako skromno obnovimo uspomenu na naše velikane, koji su žrtvovali sve svoje umne i tjelesne sposobnosti za slobodu i spas svoga naroda, kao što je to učinio: Luka Botić. Nastojmo dakle i mi svi prama svojoj mogućnosti, da slijedimo primjer svojih narodnih velikana i zahvalimo gosp. župniku Milanu Pavlinoviću, koji nas je upozorio na ovu zgodu a kliknimo ponovno "Slava Luki Botiću". Zatim je uslijedila zabava u najljepšem raspoloženju, pri kojoj su dobili nagrade g. Marko Šimić, Ivan Kosović i Kleme Vela. Na 4-5-1930. imali smo takodjer važan dogadjaj za nas jugoslavene u Novoj Zelandiji a to je, da se je taj dan otvorila i blagoslovila prva jugoslavenska katolička crkva u Oratia – trinaest milja daleko od Aucklanda. Crkva je posvećena sv. Ćirilu i Metodu. Crkvu je otvorio i blagoslovio biskup Dr. Liston i darovao skupocijenu bijelu paramentu a pokojni biskup dr. Cleary oporučno ostavio našoj crkvi krasni zlatni kalež. Glagoljica je danas poznata svim Englezima katolicim i rado dolaze na moje mise. – Stanje naših radnika nije najbolje. Koji su uposleni na farmam, nije loše. Dosta naših odlaze u domovinu osobito Korčulani. Svih nas veseli i raduje bolji poredak u Jugoslaviji a Bože daj i bolje. – Svima od svih srdačan pozdrav Milan Pavlinović – župnik – misioner.

"PUČKA PROSVJETA" izlazi početkom svakoga mjeseca . – Pretplata godišnja u Jugoslaviji: Din 50, za đake i seljake Din. 40.- U Inozemstvu stoji Din. 100 za zemlje u Evropi.- U kolonijama: Sjeverna Amerika dolara 2, Južna Amerika argent. pesosa 5, Zelandija i Australija šilinga 10.- Slati u gotovu, papiru, čekom ili preko Poštanske Štedionice u Beogradu. Plativo i utuživo u Splitu. Rukopisi se ne vraćaju.



PARIŠKA MODA.

Sa Longchampa. Na konjskim trkama u Parizu prošlih dana su se pojavile i elegantne pariške dame, one kojima je najviše zanimanje da diktiraju Evropi modu, za sve slučajeve, sezone i prigode. Među tolikim krasnim i raskošnim toaletama, koje su tom prigodom iznijeli pariški fotografski reporteri, evo tri lijepa modela, otmena i elegantna, ukusno ali razborito odjevena. Nama koji dosta provodimo život u prirodi, koristit će poznavanje naročito onih vrsti haljina koje odgovaraju toj svrsi; pogotovo što je naše društvo izvan svih onih prigoda, za koje se traži bogatstvo garderobe i često mijenjanje toaleta. Naročito naše gospodjice upozoravamo na visinu sukanja, koje su mnogo niže nego se to obično kod nas vidi.



Dobivaju se kod generalnog zastupnika za Kr. Jugoslaviju
SAVO BIBIĆ — SPLIT.
Šubićeva ul. 7 I. — Telegr. adresa: Bibić Split.

KINO KARAMAN subota 8 nedjelja 9 — obljubljeni komičari :

Pat i Patachon

u kolosalnoj komediji u 8 činova **Detektivska Agencija!**

U PONEDJELJAK: **Dolores Del Rio!**

u svojem najljepšem i najnovijem filmu **OSVETA!**

Ljubavni roman vatrene ciganke!

Pučka prosvjeta 1. X 1930. god. br. 10.

J. W. Kurta – New Plymouth.- Vaša je predbrojba bila podmirena za 5 godina sve do konca 1929. Obzirom na povećani opseg lista i broj slika povišena je od ove godine listu cijena za Novu Zelandiju na 10 šilinga. Po tomu sa poslanom 1 lirom šterlinom u pismu 4. augusta o. g. Vi ste podmirili list do konca 1931. Hvala Vam lijepa! Kamo sreće da se i drugi ugledaju u Vašu točnost. Uredili smo Vam novu adresu. Živjeli!"

Filip Juretić - Auckland. – Preko Pučke trgovinske banke primili smo Din. 140.- Podmireno do konca 1930. Da ste nam zdravo!

Ivan J. Glucina – Auckland.- U smislu Vašeg cij. lista 15./7. šaljemo Vam sve brojeve od početka ove godine pa dalje. Milo nam je da Vam je "Pučka Prosvjeta" puno omilila. Uklapamo Vam i naše izvorne platnene korice, da možete na koncu godine uvezati svih 12 brojeva u jednu knjigu, koja će imati 288 stranica sa 180 slika. Sa poslanih 10 šilinga sve je podmireno. Srdačno Vas pozdravljamo.

Milan Pavlinović – Auckland.- Vrlo nas veseli, što nam javljate u listu 8./8., da ste otvorili čitaonicu i knjižnicu a da već stoji na prozoru ulice zlatnim slovima objavljeno: "J u g o s l a v L i b r e r y". Knjige ćemo pribaviti od amo. Za to će se pobrigati Jugosl. Matica.- Neka je na čast Vašemu vrijednomu suradniku g. Marku Simiću, koji Vam je u svemu pri ruci. Mi ćemo nastojati svim srcem u Zagrebu i Beogradu neka se Vaše pravedne želje uvaže. Bog Vas poživio i pomogao u tom rodoljubnom radu!

Pučka prosvjeta 1. XII. 1930. god.; br. 12

Antun Poša – Auckland - Odnosno pismu koje ste uputili gosp. Anti Mladini, mi smo Vam nabavili kod Hrvatske knjižare i opremili naručene knjige, kojima smo priložili nekoliko razglednica grada Splita.- Srdačno pozdravljamo.

Ivan Letica –Wellington. – Izvršit ćemo kako nam pišete u cij. listu 15./10. Jug. Matici uručili smo Vaš dar od 10 šilinga. U idućem broju donijet ćemo u izvatku ono što pišete o latinici, potpuno ispravno. – Živjeli!

Novo Doba, 30. XII 1930. god. br. 299, str. 3

JUGOSLAVENSKI KLUB U AUCKLANDU (N. ZELANDIJA)

P i š u n a m i z A u c k l a n d a u n o v e m b r u:

Nastojanjem velezaslužnog župnika misionera Don Milana Pavlinovića, bivšeg župnika u Podgori, ustanovio se je ovdje jugoslavenski klub od naših ljudi amo naseljenih. U društvenoj dvorani sastaju se od praznika naši ljudi iz grada i okolice, čitaju novine i povedu razgovore o dogadjajima u domovini, koje oni prate velikim interesom. U istim prostorijama zasnovana je i knjižnica, snabdjevena poučnim i zabavnim knjigama, koje smo primili iz domovine. Zahvalni smo Jugoslavenskoj matici u Splitu, koja nas je obdarila knjigama, kao što i uredništvu "Pučke Prosvjete" od kojeg smo primili na dar nekoliko svezaka. Ovdje ćemo zasnovati i podružnicu Jugosl. Matice. Jugoslavenski klub u znak zahvalnosti i štovanja imenovao je u svojoj ljetnoj skupštini ove počasne članove: šefa iseljeničkog komesarijata u Zagrebu g. dr. Ferda Aranickoga, urednika "Pučke Prosvjete" u Splitu gosp. Don Frana Ivaniševića i našeg župnika g. Don Milana Pavlinovića . – Preporučamo rodoljubima u Jugoslaviji neka se sjete ovoga kluba sa knjigama, novinama i raznim revijama za našu knjižnicu. Adresa: Jugoslav Club 30 Wellington St. Auckland (New Zealand).

Pučka prosvjeta, 1. I. 1931. god.; br. 1; str. 19

IZ NAŠIH KOLONIJA.

Dopisi iz Nove Zelandije.

Auckland. 3./X. 1930.

Gospodine Uredniče! – Dužnost mi je da izvijestim Vas i širu našu javnost o daljnjem socijalnom radu nas Jugoslavena u Novoj Zelandiji. Kroz ovo tri zadnje godine otkada je ustanovljena Jugosl. Čitaonica, uvjerili smo se da ne možemo doći preko iste do pravog bratskog zbliženja i jake jugoslavenske afirmacije. Radi toga nekoliko Jugoslavena u gradu Aucklandu iza duljih dogovora i razgovora odlučili su osnovati "Jugoslavenski Klub", koji je službeno proglašen i osnovan 12./VIII. 1930. od 15 članova utemeljitelja. Danas klub ima 31 člana i tri počasna člana, i to dra. F. Aranicky, don Frano Ivanišević i don Milan Pavlinović.

Cilj je kluba nacijonalni: da cijelo njegovo političko djelovanje bude upereno jedino jugoslavenskoj ideji, jer nam jedino to načelo može podignuti ugled u stranom svijetu i nas međusobno ojačati. – Cilj je kluba socijalni i nama glavni, jer smo bili međusobno otuđeni i politički pocijepani, i zato je klub prihvatio za svoje geslo: "Sloga je moć". Kroz sama dva mjeseca svog opstanka klub je polučio neočekivanih uspjeha. Svi su članovi jednodušni, požrtvovni i svijesni svoje dužnosti, ne u svađam i prepirkam očekujući pomoć od drugoga, već svojim vlasitim radom, i zrelo shvaćajući današnje prilike, prihvatili su načela i društvena i nacijonalna, koja mogu dati zadovoljstvo svakom koji ih prihvati i prama njima djeluje. Klub je imao do sada više svojih sastanaka i zabava, te i ako u manjem broju, ali zato u boljem sporazumljenju i većem veselju. Dneva pak 30./IX. 1930. klub je imao svoju prvu godišnju večeru sa zabavom. Teško je opisati potankosti veselja i zadovoljstva koje su iskazali prisutni Jugoslaveni tom prigodom. Gozbi je prisustvovalo do sto gospode i gospođa. Dvorana i trpeze su bile nakićene i udešene na svačije udivljenje zaslugom gospođe i gospodina Ivana Bakalića. Dvorana je bila iskićena narodnim trobojkama i slikom Njegova Veličanstva kralja Aleksandra, marom zabavnog odbora gg. F. Pašalića, I. Skansi i A. Gugića. Domaćin je bio veleč. don Milan Pavlinović, župnik. Iza večere su prispjeli također neki gosti na zabavu, a bio je ovom prigodom i gost gops. Lurich iz Lavova, svjetski hrvač, koji je dvije večeri prije odnio pobjedu u hrvanju. Ovo je prvi javni uspjeh Jugosl. Kluba, jer baš te večeri klub je dao prigodu mnogim našim, da se po prvi put sastanu, upoznadu i zajednički provesele. To je djelo od 30 složnih i požrtvovnih, a što je glavno, jednako mislećih članova za bratstvo i jedinstvo, za čast i ugled našeg naroda u ovoj zemlji. Geslo kluba nije mrtvo visjelo na zidu, nego je svoju društvenu moć izvelo uspješno u djelo na općenito zadovoljstvo svih koji su se odazvali na klubski poziv. Ima ih koji i protiv ove ustanove rovare, ali i njihovu žuč isprati će s vremenom naše geslo: "Sloga je moć". I to geslo preporučujem svima našim u domovini, Americi, Belgiji, Australiji i gdje se god nalaze, i to samo u dobrim i plemenitim ciljevima. Šaljem i program, da se potpuno uvjerite o istinitosti mog izvješća. Govore su održali te večeri pretsjednik g. Marko Simich; dr. L. Buxton, gradski župnik; Milan Pavlinović, jugosl. župnik; A. Petrić i Mate Nola. Svi su govori bili upereni na ljubav i bratstvo u čast Jugoslavije. Pjevanje je izveo g. M. Sumić, a glazbu gg. I. Alač, R. Simić, M. i P. Barbarić, N. i J. Marinović. Deklamacije: g. M. Simić i V. Barbarić. Sve je popraćeno sa veselim pljeskanjem i odobravanjem.

Za uspjeh svega ovoga kao i za osnivanje kluba, uz ostale sve članove, ljude od rada i razbora, prva zasluga ide g. Marka Simića, velergovca u Aucklandu a pretsjednika kluba, koji je dao velikih dokaza za svoj patriotički osjećaj prije rata, preko rata, a evo i iza rata.

Zabava je završena sa našom i engleskom himnom i poklikom: "Živio Kralj Aleksandar i Jugoslavija!". Također je poslan brzojavni pozdrav: "Njegovu Veličanstvu Kralju Aleksandru – Beograd. Pri svečanom otvorenju Jugoslavenskog Kluba članovi izrazuju vjernost, odanost svom Vladaru – Jugoslaviji." – Naš g. predsjednik uvijek nas bodri na "korak napred", pak se nadam da ću Vas naskoro izvijestiti i o drugom koraku s kojim ćemo nastupiti na još čvršći temelj Jugosl. Kluba a za bratstvo i slogu na čast svoju a na diku svoje domovine Jugoslavije.

Uprava Kluba: pretsjednik: gosp. M. Simić; potpretsjednici: gg. J. Trbuhović, P. Kokić i J. Raos; tajnik: g. I. Skansi; blagajnik: F. Pasalić; odbornici: I. Barbarić, M. Janković i A. Gugić; časni sud: I. Bakalić, M. E. Simić i I. Matutinović.

Srdačni pozdrav Vama i svima u domovini.

Milan Pavlinović, župnik-misijonar.

* * *

ZABAVA JUGOSLAVENSKOG KLUBA.

Geslo društva:
Sloga je moć!

Jugoslavenskog Kluba to je geslo,
Sastali se zato ovdje jesmo,
Da se lijepo razgovorimo
I bratski udružimo.

*

Da pokažemo svakom tuđinu,
Da ljubimo svoju domovinu;
Slogom rastu male stvari,
A nesloga sve pokvari.

Programme

Speech on the Policy of the Club _ President M. Simich.- Jugoslav National Song – Accompanist: Mrs. M. Jankovich. – Piano Solo "Napoleon's Last Charge" – Master Ronald Simich. – Speech on the National Duty – Rev. Father Pavlinovich. – Song – Mrs. M. Sumich; Accompaniste: Mrs. Alac. – Epigram, Village Drama – Mr. M. E. Simich. Musical Item, Piano & Violin Duet – Master and Miss Barbarich.- Recitation – Miss Bakalich. – Musical Item, Piano and Violin Duet

Master and Miss Marinovich.

PISMO NAŠEM UREDNIKU.

Velečasni **Don Frano Ivanišević**, urednik "Pučke Prosvjete", pretsjednik J. Matice **Split – Jugoslavija.**

Velečasni Gospodine! - Nama Jugoslavenima iz Dalmacije već je davno poznat Vaš požrtvovni nacijonalni, kulturni i ekonomski rad za dobrobit našega naroda; o Vašem pak velikom radu za sve iseljenike izvješćuje nas "Pučka Prosvjeta", a da se pak na osobiti način zauzimljete za nas iseljenike u Novoj Zelandiji, o tom nas je izvjestio više puta pri raznim skupštinama i sastancima naš župnik i misijonar velečasni Milan Pavlinović.

Svijesni pak svoje patriotske dužnosti, nas nekoliko osnovali smo Jugoslavenski klub, kojem je cilj kulturni, socijalni i ekonomski isključivo u korist našeg naroda u ovoj zemlji. K istom Klubu pridružena je i Jugoslavenska Čitaonica, a od istih članova jednog i drugog društva zasnovan je dneva 16./IX. 1930. i odbor Jug. Matice.

Da se pak kolikogod odužimo Vašem zauzimanju za nas iseljenike u Novoj Zelandiji, Jugoslavenski Klub u Aucklandu na svojoj sjednici dneva 16./IX. 1930. u prisustvu svih svojih članova jednodušno, na predlog g. Marka Simića, imenovao Vas je svojim

Počasnim članom

bez ikakovih obaveza. Uvjereni smo da ćete ovo imenovanje dragovoljno primiti kao našu zahvalu, a budite uvjereni da će Vaše članstvo ojačati naše društveno geslo: "Sloga je moć."

Redovito ćemo Vas izvješćivati o radu i uspjehu društva, a naš rad je u cilju bratstva i jedinstva za milog Kralja i milu domovinu – Jugoslaviju.

Za Upravu:

M. Simić, pretsjednik. *John Sumić, tajnik.*

*

Na znanje: Naš se je urednik sa zahvalom primio počasnog članstva i obećao Jugoslavenskom Klubu u Aucklandu, da će i nadalje perom i besjedom zagovarati plemeniti kulturni i nacijonalni rad naših iseljenika u Novoj zelandiji.

Uredništvo "Pučke prosvjete".

Pučka prosvjeta, 1. I. 1931. god.; br. 1; str. 21

Wellington, 15./10. 1930.

Mnogo poštovani gosp. uredniče! – Mogu vam javiti da rado čitam Vaše pisanje u "Pučkoj Prosvjeti" i vidim da Vi spadate u jače ljude naše rase, koji su živili i radili za svoj jugoslavenski narod. Puno mi je drago čitati da Vaše bistro oko i junačko srce ne može da podnese kako Turci nedgojni azijatski narod napreduje više od nas. Imate pravo što odvažno preporučate neka se u Jugoslaviji uspostavi svjetsko pismo latinica za svakoga, da nam bude jedno književno pismo i jedan kalendar. Naravno po gomili pučanstva nebi nikada došlo do latinice, ali se je našao čovjek čvrste volje i odluke, pretsjednik Kemal-paša, koji ima u rukama državnu moć, naredio je i ukinuo staro arapsko pismo i uveo latinska slova, pa danas više nitko ne prigovara. Što može vladar jaka uma i srca, to se je vidilo u našoj državi Jugoslaviji, kada je Njegovo Veličanstvo, naš mudri Vladar Kralj Aleksandar ukinuo ona tri slova, tri kamena smutnje i proglasio jedno ime državi: Jugoslavija. Tako se nadamo da će On svojom mudrom odlukom upostaviti jedan kalendar i jedno pismo. Staro pokolenje odnosi sobom svoje mane i vrline u grob, a mi mlađi naraštaj treba da se odgojimo u novom duhu bez prigovora starih imenskih i plemenskih zadjevica, da među nama vlada ljubav i bratska sloga. - Gospodine uredniče, želim Vam svako dobro, neka Vas dragi Bog među nama još za dugo poživi za prosvjetu i dobrobit svoga naroda!

Ivan N. Letica.

Novo Doba, 4. II 1931. god. br. 28, str. 3

Uništeni gradovi u Novoj Zelandiji

BROJ MRTVIH IZNOSI PREKO 1000 – NAPIER JE PRETVOREN U RUŠEVINE I GARIŠTE – OPUSTOŠENI ČITAVI KRAJEVI

L. LONDON, 4. Prema sinoćnjim vijestima iz Wellingtona trgovački dio grada Napiera potpuno je opustošen. Šteta je veoma velika, a vjeruje se da broj mrtvih i ranjenih prelazi nekoliko hiljada. U luci su se zapalili veliki rezervoari petroulja. Telefonske i telegrafske žice su uslijed zemljotresa pretrgane, tako da se na osnovu prvih izvještaja dobiva samo blijeda slika katastrofe, koja je zadesila ovaj bogati primorski grad. Ratni brod "Veronica", koji je u času zemljotresa bio jedini usidren u luci, poslao je ovu radio telegrafsku vijest: "Postoji opasnost da je zemljotres u Napieru prouzrokovao veliki broj ljudskih žrtava. Situacija je vrlo ozbiljna. U gradu su sve zgrade od kamena srušene".

Britanski admiralitet naredio je odmah svim ratnim brodovima, koji su se nalazili u blizini da odmah podju sa lječnicima i ljekovima u Napier i da pruže pomoć postradalom stanovništvu. Prema vijestima, koje je engleska vlada dobila do sinoć, broj mrtvih iznosi preko 1000.

Takodjer je teško nastradalo još desetak drugih većih i manjih gradova, većinom uz more. Šteta je ogromna, jer su čitavi bogati krajevi uništeni. Isto tako je i velik broj ljudskih žrtava, te će na čitavom postradalom području iznositi više hiljada.

Novo Doba, 1. V 1931. god. br. 5

Milan Pavlinović – Auckland. – Primili, pročitali i shvatili Vaš teški položaj. Tà Vi ste iskušan čovjek; bez poteškoća i teških napora nema uspjeha. Ništa ne ide na ovom svijetu glatko. – Naš je urednik uzeo posao na srce, pa će Vam posebno pisati. Da ste nam zdravo!

Novo Doba, 26. X 1931. god. br. 250, str. 3

PROBLEM NEZAPOSLENOSTI U SVIJETU

STATISTIČKI PODACI PROŠLOGODIŠNJI I OVE JESENI

Kada je lanjske jeseni Medjunarodni ured rada objavio iskaz o nezaposlenima u pojedinim industrijskim državama i došao do cifre blizu 10 miliona lica, izgledalo je da je kulminaciona tačka svjetske privredne krize već prevaljena i da se ne može više u budućnosti očekivati porast svjetske nezaposlenosti. Nezaposlenost je preko zime, istina, nešto porasla, ali proljeće je donijelo sobom sezonsko poboljšanje situacije. Poslije toga se ona opet oštro pogoršala i financijska kriza je značila nov skok nezaposlenosti u svim državama.

Medjunarodni ured rada je prije svoje jesenje sesije objavio statistiku nezaposlenih, koja se odnosi većinom na ovogodišnji august, a o nekojim državama, kao o Belgiji, Čehoslovačkoj, Kanadi i Švedskoj, objavljuje podatke iz jula mjeseca. Toj statistici su pripojeni samo približni podatci o Sjedinjenim Državama. Ta statistička tablica glasi ovako:

	jesen 1930	jesen 1931
1. Njemačka	2,882.500	4,104.000
2. Engleska	2,114.548	2,813.163
3. Italija	399.604	723.000
4. Poljska	244.224	332.832
5. Čehoslovačka	77.309	210.908
6. Austrija	156.124	196.321
7. Belgija	63.782	176.162
8. Holandija	32.755	65.952
9. Francuska	11.214	53.675
10. Novi Zeland	5.371	48.670
11. Švedska	21.170	44.261
12. Danska	26.232	36.100
13. Kanada	18.473	32.400
14. Madžarska	21.360	29.412
15. Norveška	12.925	22.431
16. Švajcarska	10.351	18.506
17. Sjed. Države	7.000.000	4.000.000
ukupno:	15,908.700	10,103.442

Ove navedene cifre su samo približne i ne pružaju tačnu sliku situacije. Uzrok tome leži u tom, što se u raznim državama nezaposleni prebrojavaju na razne načine. Negdje je statistika nezaposlenih potpuna, negdje je samo djelomična, a u Sjedinjenim Državama uopće nemamo na raspoloženju tačne statističke podatke. Tamo se samo približno odredjuje broj nezaposlenih prema tome, kako opada broj radnika u pojedinim preduzećima. Pored svega toga se iz objavljenih cifara vidi, da se situacija prama prošloj godini znatno pogoršala i da je problem nezaposlenosti ove zime sve akutniji.

Iz objavljenih cifara vidimo osim toga i to, da se kriza u punoj mjeri ispoljava i u onim državama, koje lanjske godine još nije bila toliko zahvatila. Medju tim državama treba na prvom mjestu spomenuti Italiju, gdje je nezaposlenost za posljednju godinu dana skočila skoro za 40 od sto. Fašizam se nadao da će njegov pokret preporoda spasiti zemlju od velike nezaposlenosti i neće dozvoliti, da se svjetska kriza u jačoj mjeri ispolji u unutrašnjoj privredi zemlje. Iz gore navedenih cifara vidimo, da je stvarnost drukčija. U istu grupu država moramo uvrstiti još i Čehoslovačku, Belgiju i Francusku. Vrijedan pažnje je položaj Francuske. Francuska ima samo 53.000 nezaposlenih, iako ima veliku industriju. Prošle godine je broj nezaposlenih u Francuskoj bio minimalan. To se može objasniti vanredno povoljnom privrednom situacijom zemlje, ali i tom okolnosti, što Francuska daje posla velikom broju stranih radnika, koji se, kada nema posla, vraćaju svojim kućama. Vijesti nekojih francuskih krugova, da broj nezaposlenih u Francuskoj iznosi 350.000 ili čitavih 500 hiljada lica, nisu još vjerovatne i mogu se protumačiti agitacijonim razlozima, jer se bliže francuski parlamentarni izbori.

U industrijskim državama posljednjih mjeseci broj nezaposlenih stalno raste, zbog toga se na zimu može očekivati pooštrenje socijalne borbe, ali i široka državna pomoć nezaposlenim. Zasada još nema izgleda da će se privredna situacija izmjeniti, tako da će problem nezaposlenosti još dugo vrijeme biti u centru političkih interesa u svima evropskim državama i u Americi.

Novo Doba, 7. XI 1931. god. br. 261, str. 8

Iz naših dalekih kolonija

Pismo iz Nove Zelandije

Auckland 15. 9. 31.

Gospodine uredniče!

Mislim da će zanimati Vas a i našu javnost da Vam štogod javim iz ove zemlje.

Financijalno je stanje ove Engleske kolonije posve loše. Na jedan milion i pol pučanstva ima do četrdeset hiljada nezaposlenih. Državnih i općinskih dugova spada na svaku osobu do sto i pedeset lira. Cijene su maslu, vuni, mesu i gumi spale ispod polovice od prošle godine a to su jedini predmeti za izvoz iz ove zemlje. Tim su teško pogodjeni farmeri, a oni su bili glavni temelj negdašnjeg blagostanja ove zemlje. Uslijed takova stanja i naš narod u ovoj zemlji osjetio je teški udarac, jer nadničarim nema zarade a farmeri ne mogu niti troškove isplaćivati. Oni pak, koji kopaju gumu, ne mogu je prodati a ma baš uz nikakvu cijenu. Ovo zadnjih mjeseci dosta se je naših povratilo u domovinu, neki se opremaju a i drugi bi, da imaju čim. Vlada ove zemlje taksirala je svakog muškarca od dvadeset i jedne godine pa unaprijed po trideset selinga za pomoć nezaposlenih. Ali nema nikakova izgleda, da bi se tim poboljšalo općenito stanje. Svjetska konkurencija u predmetim ove zemlje, još više otežčava položaj, zbog dalečine u kojoj se nalazi ova kolonija.

Općenito je mišljenje, da Nova Zelandija neće nikada više biti ono što je bila i za Engleze i za ostale doseljenike.

Na 16 augusta proslavili smo u našoj crkvi Sv. Ćirila i Metoda u Oratiji stogodišnjicu prenešenja močiju sv. Vicenca koji se slavi u Podgori. Iste nedjelje uspomenu na Efeški koncil. Crkva je bila prepuna a prije mise potpisani župnik nosio je sliku sv. Vicenca oko crkve, a svečanost je završena sa blagoslovom sv. Sakramenta. Pjevanoj glagoljačkoj misi divili su se i prisutni Englezi katolici.

Naš Jugoslavenski Klub lijepo napreduje i razvija svoj nacijonalni program uspješno uza sve protivnosti.

Ovih dana obilazi svojom jahtom po većim gradovima naš zemljak Zlatko Balokovi ć – svjetski violinista. U Aucklandu je održao tri veoma uspjela koncerta. Svake večeri bilo je na hiljade naroda. Sve novine su posvetile duge članke umjetniku opisujući potanko njegovu umjetnost. Odbor Jug. Kluba bio mu je na dočeku sa ostalim našim narodom. Marom Uprave Jug. Kluba bila je priredjena gozba g. Balakoviću i njegovoj gospodji i pratnji u najljepšoj dvorani u Aucklandu. Bilo je prisutno sto i šesdeset gospode i gospodja većinom članova Jugoslav. Kluba. U dvorani je bila razvijena jugosl. zastava. Gosti su bili pozdravljeni od pretsjednika Jug. Kluba. Gosp. Marka Simića na engleskom a u hrvatskom od potpisanog. Na pozdrave je odgovorio g. Baloković i kao Hrvat i kao Jugoslaven, potičući sve prisutne na rad i ljubav prama svome domu, jer tu samo čovjek uživa slobodu. Gospodin Z. Baloković je pozvao Odbor na čaj na

svoju jahtu gdje su bili predani darovi njemu i gospodji od našeg naroda na uspomenu. Gosp. Zlatko Baloković i u Novoj Zelandiji i u Australiji doprinio je mnogo za naš ugled u ovim zemljama kao i za čast svoje domovine Jugoslavije, jer se s njom ponosi a svojim se hrvatskim jezikom diči. Gosp. Baloković iz Nove Zelandije putuje u ostale gradove Australije, zatim u Indiju, Afriku i Palestinu, a u maju dodjuće godine doći će u Dalmaciju za tri nedjelje na odmor.

Svima srdačni pozdrav u domovini.

MILAN PAVLINOVIĆ župnik-misioner

Pučka prosvjeta, 1. I. 1932. god.; br. 1, str. 17

Iz inozemstva.

Auckland (Australija): Agilni povjerenik Jug. Matice Don Milan Pavlinović održao je prigodom klubske večere dne 30-IX 1931, o cilju i radu Jug. Matice patriotski govor, i tom prigodom sakupio je šterlina 5-10-0 (din. 1096), a podariše: Marko Simić, Rafo Berković po 10 šilinga, Ljubica Jeličić, Filip Šunde, Ivan Luketina (mlađi) i Nikola Tolić po 5, Stipe Milat 4, Ivan Raos, Ivan Kosović, Ivan Barbarić (stariji), Milan Pavlinović župnik, Ante Gugić, Lovre Marinković, Dick Šunde, Bartul Šarić, Milka Barbarić, Ilija Mandić, Miho Sumić, Veronika Sumić, Ivka Raos i Živko Pavlinović po 2-6, Frank Pasolić, Ivan Milat, Paško Kokić, Ivan Trbuhović, Rado Vuković, Grgo Jeličić, Maria Tolić, Ivan Bakalić, Toma Blašković, Josip Kuljiš, Vicko Gilić i Ivan Luketina (stariji) po 2, Juraj Banović, Jakov Trbuhović, Marin Šimić, Ivan Skansi, Stanko Dean, Ivan Sumić i Ivan Alač po 1.

Pučka prosvjeta, 1. I. 1932. god.; br. 1, str. 17

Nikola Živković – Wanneroo.- Za poslanih 10 new-zealandskih šilinga primili smo kod promjene na banci dinara 50 i uračunali smo za god. 1931. Poslali smo zaostale brojeve, jer – kako nam pišete u cij. listu 16./11.1931.- neobično nam je bez "Pučke Prosvjete", koja nam nosi ugodne vijesti o milom zavičaju. Pozdravljamo.

Frank Pasalić – Auckland. – I mi smo Vašega mnijenja da ona jabuka nije bila još zrela. Ali su druge vanjske prilike žurile da se do toga dođe. Eto je i parlamenat i senat na poslu, pa se nadamo boljemu. Uredili smo račun prema Vašem cij. listu 12./11. 1931. Podmirena 1931-1932. Hvala Vam na poslanim istrišcima iz novina. Ima nevolje tamo a ima i amo. Samo kod nas nema, Bogu hvala, razbojništva kao tamo. U Jugoslaviji vlada potpuni red i mir. Milo nam je da Vaš Jug. Klub lijepo napreduje. Neka bude ognjište bratske sloge i ljubavi! Najmilije Vas pozdravljamo i u novoj godini želimo bolje dane.

Novo Doba, 19. III 1932. god.; str. 2

◇◇◇◇ Iz života Jugoslovena u Novoj Zelandi

U Novoj Zelandi, u vlasnosti, naknadi i redakciji g. Arthura Cleave izlazi nadasve dobro opremljena ilustrovana revija za sport i kazališnu umjetnost: "New Zealand illustraded sporting und dramatic review", sa glavnom redakcijom u Aucklandu, te sa afiliranim redakcijama u ostalim važnim gradovima one lijepe i bogate, a tako daleke zemlje. Afilirane redakcije nalaze se u gradovima: Wellintonu, Dunedinu, te Christchurchu.

Ova je revija vrlo rasprostranjena i renomirana u ovoj zemlji, jer bilježi sve pojave sportskog kazališnog, tehničkog, pa i obiteljskog područja, putem vjernih reprodukcija, čiji je sadržaj stalno praćen napisima u elegantnom stilu.

Sama revija nije zabavljena jedino pojavama iz života onamošnjih većih i manjih gradova, već obuhvaća svojim prikazima vjernu sliku života one zemlje, te je posvećena, kako je to na čelu revije u epitafijalnom slogu označeno: "Incorporating of tawn and country life".

Pored svega revija bilježi revno sve karakteristične pojave gore označenih područja i iz inostranstva. Tako u broju od 14 januara, serija 2174, koja nam je u rukama, registrira razne pojave iz raznih područja javnoga života iz Engleske, Afrike i Japana.

U nizu ovih kulturnih djelovanja ova renomirana revija u broju od 14 januara, a u istoj seriji, donosi i jedan kratki ali lijepi prikaz o boljoj i ljepšoj strani života naših emigranata, iz grada Aucklanda i bližih okolišnih mjesta, popraćen sa nekoliko uspjelih snimka.

Naime, u Aucklandu, u gradu Nove Zelande, sa položajem što ga ima grad Boston, u Sjedinjenim Državama, gdje je sijelo svih kulturnih i znanstvenih ustanova one zemlje, postoji "Jugoslavenski klub" već od ranije osnovan, sa brojnim članovima, uglednim našim domorodcima emigrantima. Prostorije ovoga kluba nahode se u kući sjedinjenih mančesterskih, trgovačkih kuća, u Hobsonovoj ulici (Manchester Unity Buildings, Hobson street).

U mjesecu januaru, ove godine, Jugoslavenski klub u Aucklandu priredio je drugi po redu godišnji, a skupni, klubski piknik (izlet) lađom, na Pine Island. Pored novozelandskog kopna, nešto dalje od grada Aucklanda, nahodi se manji otok "Pine Island", tako nazvan zbog rajskog raskoša, formiranog od predivnih zimzelenih pinija i vitkih jelovih biljka. To je taj – otok pinija! Pine Island! Na otoku se nalazi i stadion za sve vrsti sportskih priredaba. Navedenom izletu naših emigranata prisustvovao je i lijepi broj Engleza, njihovih prijatelja. Izlet je bio priređen pod patronatom klubskih ličnosti. Pored sportskih priredaba, što su ih priredili mladi Jugosloveni na izletu trajao je kroz cijeli dan i ples, a izletu je bio prisutan i lijepi broj djece naših emigranata.

Na izletu su se pekli i janjci, na ražnjima, na otvorenu, po starodomovinskom običaju. Ovaj ekološki momenat izleta revija g. Artura Cleave ovako portretira: "A novel feature of the day was the roasting of a number of lambs on sticks on an open fireplace in old country fashion".

Dan izleta odnosno sami izlet revija prikazuje ovako:

"Jugoslavenski klub, iz Hobsonove ulice i palače mančesterskih, sjedinjenih trgovačkih kuća, prošlih dana, priredio je svoj drugi, godišnji, klubski, skupni izlet, lađom na Pine Island, pod idealnim kondicijama. Posebni interes dana karakteriše lakoatletska pobjeda kod utrke na 100 m, za koju su braća Šimići (iz Tučepa, općine Makarska o. p.) poklonila divan, srebreni pokal. Ovaj je pokal braće Šimića dobio kod utrke na 100 m, student, mladi Jugoslaven, T. Marinović, iz Oratie, koji polazi više učilište u Aucklandu ("a Sacred Heart College boy"), čija je pobjeda toga dana bila nadasve popularna. (Roditelji mladoga T. Marinovića su iz Podgore, općine Makarska o.p.). Kod raznih sportskih priredaba su učestvovali među ostalim Jugoslovenima i ovi naši mladi ljudi iz raznih mjesta Makarskog Primorja: 1. Djevojčice od 8 do 12 godina: J. Rančić=L. Glušćina, 2. Djevojčice od 12-15 godina: J. Perkison=D. Juraković; 3. Dječaci od 8-12 godina: C. Sumić=M. Ramson; 4. Dječaci od 12 do 15 godina: J. Tolić=I. Marinović; 5. Dame kod utrka na 75 m: J. Armour=V. Bakalić; 6. Mladići, slobodna utrka na 100 m: u prvoj rundi: A. E. Buttler=V. Raos, u drugoj rundi: T. Marinović=C. H. Wilson, u trećoj rundi: A. E. Buttler=T. Marinović; 7. Za pokal braće Šimića bore se sami Jugosloveni: u prvoj rundi: T. Marinović=F. Petričević, u drugoj rundi: J. Bartulović=C. Nola, u finalu: T. Marinović=F. Petričević. Pobjednik T. Marinović, student koleđa Sv. Srca u Aucklandu.

Priređene su utrke i bračnih parova na 300 m. U finalu se bore za pobjedu jedan engleski sa jednim jugoslovenskim parom, a pobjeđuje jugoslavenski bračni par: Mrs. Borić.

Igralište na Pine Islandu je bilo krcato Jugoslovena, koji su bez daha pratili napete borbe trkača u brojnim rundama. Zabava je trajala kroz cijeli dan. Mladi su Jugosloveni cijeli dan ili plesali ili vodili boks=matcheve ili utrke do oblika pravih ekshibicija. Madi Jugosloveni i mlade Jugoslavenke su izvodili svoje popularne plesove, a tamburaški zbor njihove popularne komade.

Sutradan je Jugoslovenski klub održao generalnu godišnju skupštinu u svojim prostorijama "Manchester Unity Buildings" u Hobsonovoj ulici, pa je na sjednici jednodušno donesen zaključak, da se osnuje "Jugoslovensko potporno Društvo" za pomoć bolesnim i besposlenim Jugoslovenima. Izabran je i uži odbor, da sastavi pravila novoga društva".

Iz biranog a raznovrsnoga sadržaja u reviji g. A. Cleave odsjeva lako i ljepota i sve bogatstvo one daleke zemlje. Posebni je dokumenat za takav sud održani miting iz "Aleksandrina Parka", pa razne jahačke utrke, toliko održavane u svakom boljem mjestu Nove Zelande, a u toj zemlji toliko voljene i posjećene kao možda nigdje inače na svijetu. To su tako zvane glasovite novozelandske "rese" (races). I stupendna struktura na rijeci Hudson je jedan dokaz moći i ukusa.

I ako je ova zemlja toli lijepa, toliko udaljena od Evrope kao pozornice svjetskog rata i poratnih privrednih peripetija, ipak je i nju na svu tu distancu zahvatio val svjetske privredne krize. Tomu je dokaz i okolnost što naši domorodci, koji od pet decenija stalno emigriraju u Novu Zelandu, stopro sada po prvi put osnivaju potporna društva za bolesne ali i besposlene Jugoslovene. Doduše mudri g. Cleave, koji je svijestan, da je njegova revija praćena i na strani, oprezno zove besposlene "needy", ali ne izbjegava, da nam tim izrazom sakrije novozelandsku besposlicu i krizu rada i poslovanja. Pored svega, nama svima u "old country" posve godi, što život naših vrijednih zemljaka u "Dalekom kraju" nailazi nad toplu pažnju onamošnjih, inorodnih, kulturnih radnika kao što je to isti g. Cleave.

Mi smo napose blagodarni g. Cleavi za ukazane pažnje vrijednim nastojanjima nash zemljaka u dalekom kraju.

Makarska, marta mjeseca 1932. g.
A. M. Sumić.

Pučka prosvjeta, 1. 5. 1932. god.

Poruke i odgovori.

Mick Visković – Harvey (W. Australia).- Potvrđujemo primitak 10 šilinga, kojim je podmirena predbrojba do 31. 12. 1932. Šaljemo kalendar "Naš mornar" na novu adresu u Harvey.- Da ste nam zdravo i veselo!

Novo Doba, 30. XII 1933. god.; br. 302, str. 7

Deratizacija Splita je nužna

KAKO SE U ZAGREBU PROVODI TAMANJENJE ŠTAKORA

U Zagrebu je općina započela da deratizuje grad, da uništava štakore u svim zgradam, jer su oni raznosioci bolesti i prave kvar. Deratizaciju je na licitaciji dobila tvrtka "Heka", koja ovo izvodi po danskom sistemu Ratin, pod stručnim nadzorom gradskog zdravstvenog otsjeka. Troškove za ovu deratizaciju, u visini od 20 do 100 dinara, snose kućevlasnici. 35 ljudi u posebnim uniformama započeli su sa tim radom od gradske medje na Černomercu i redom će od štakora očistiti čitav Zagreb, koji je u tu svrhu podijeljen u 20 deratizacionih sektora. Dnevno će se obraditi po jedan sektor, polaganjem meke na sva za to nužna mjesta. Općina je na gradjanstvo uputila proglas, u kom upozorava kako ima da se drži i da bude pri ruci deratizatorima.

Povodom ovoga, može da se potakne, kao pitanje od javnog interesa, i jedna deratizacija – Splita. O tome ne treba naročito govoriti! Čitav stari dio grada i stare siromašne kuće u varošima, odavna traže da se raskuže i očiste od pogani. Kad bi se iznijela slika našega grada u tom pogledu, svak bi se zaprepastio. Dovoljno je prošetati, naročito slavnom našom Dioklecijanovom palačom, pa da se osjeti kako iz svake kuće, a naročito onih bijednih memljivih i mračnih konoba, u kojima još uvijek žive naši najsiromašniji sugradjani, pored ostalih neugodnih mirisa, izbija smrad od štakora. Doživili smo ovih dana čak i to, da nam štakori prekidaju električnu struju i da nam grad ostavljaju u mraku skoro čitavu veče!

Sad je došlo vrijeme da se ugledamo, ako ne u velike gradove u inostranstvu, a ono bar u naše domaće gradove, kao što su Zagreb i Beograd, gdje je pred neko vrijeme bila nastala jedna nesimpatična afera sa deratizacijom. Pored tolikih pitanja, koja su se u Splitu otvarala posljednjih petnaestak godina da ostanu neriješena, najviše zbog budžetskih nemogućnosti, evo još jedno pitanje, za koje ne treba para, nego samo dobre volje, da se ono brzo riješi. Svakako dobro je da se sada sačekaju stvarni rezultati ove deratizacije u Zagrebu.

„CROATIA“ osiguravajuća zadruga

Središnjica u ZAGREBU.

Jamčevna sredstva oko 100 milijuna dinara.



Do danas isplaćene odštetnine preko 100 milijuna din.

Palača podružnice u Splitu, ulica Sinjska br. 2.

„CROATIA“ preuzima uz najpovoljnije uvjete:

životna osiguranja po najmodernijim cjeničnim kombinacijama, osiguranja protiv tjelesnih nezgoda pojedinaca i korporacija, požarna osiguranja zgrada, pokretnina, robe, skladišta i t. d., osiguranja protiv šteta od provalne krađe, osiguranja protiv šteta od tuče (gràda), osiguranja staklenih i zrcalnih ploča protiv šteta od razlupanja, osiguranje crkvenih zvonova protiv šteta od raspuknuća, osiguranja transporta na kopnu i vodi, šomažna osiguranja, osiguranje zakonske dužnosti jamstva i osiguranje autorizika.

Sve upute i informacije daje podružnica „CROATIAE“ u Splitu, ulica Sinjska br. 2.

Velika gvoždarska trgovina

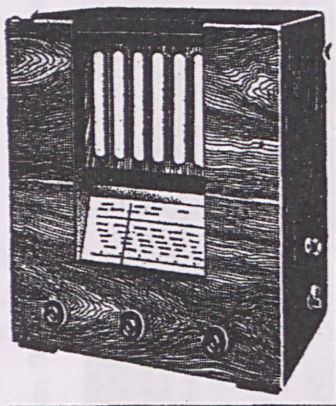
Marko B. Mikačić

u vlastitoj palači SPLIT Domaldova ulica.

Poznata stara radnja svih gvoždarskih potrepština i pribora za obrtnike i težake. Veliki izbor kuhinjskog posuđa. Štednjaci, peći, kupelji i potrepštine za instalacije kupatila, boje i lakovi. Stakla za prozore. Pocinčana roba itd.

ORION RADIO TUT

Nenadmašivi radio aparati:



5 DINARA DNEVNO

sa jednim udešenim krugom za naizmeničnu struju, prijem na kratkim, srednjim i dugim talasima. Velika, u celosti vidljiva skala, čija se boja menja sa talasnim područjem, ima 73 upisane stanice. Odlična konstrukcija s elektrodinamičkim zvučnikom omogućuje pouzdan prijem velikog broja stanica kao ni kod jednog dosadašnjeg dvocevnog prijemnika.

Skladište - BONJOLO - Split - Nar. Trg.



TO MNOGOBROJNE DNEVNE ZAHVALE DOKAZUJU.
ODMAH UGINE PERUT. SMJESTA OBUSTAVI OPADANJE KOSE, JAČA I HRANI KORIJEN KOSE. Kosa izraste pa ćelavom mjestu. Boca Din 40.- poštarina Din 7.-
MODERNA KOZMETIKA SPLIT
Narodni trg 8 a kat II. Ulaz za Novo doba
»MORANA« diplomirana u LONDONU sa OF GRAND PRIX i ZLATNOM MEDALJOM

HITLER contra STALJIN

od dra Zubaka

KNJIGA KOJA

SVAKOGA INTERESIRA!

Izašla je ovih dana. - Cijena Din 66.-, sa poštarinom Din 70.-
Dobiva se u svakoj knjižari ili kod razašiljača:
Knjižare J. Kratina Zagreb, Radišina ulica 10

Novo Doba, 14. II 1934. god.; br. 538, str. 4

Iz naših dalekih naseobina

BOŽIĆ U NOVOJ ZELANDIJI

Auckland, 6. I.

I ove godine Jugoslaveni u Novoj Zelandiji sproveli su nekoliko ugodnih dana i večeri prigodom Božića i svršetkom stare i početkom nove godine. – Dneva 20 Decembra Jugosl. Klub u Aucklandu priredio je po prvi put

"Božićnje drvce" za jugsl. djecu,

svrhom da našu djecu prigodom Božića razveselimo, darujemo i da im uzbudimo ljubav za materinskim jezikom i za domovinom njihovih roditelja. Iznenadjenje je bilo veliko videći te večeri preko stotinu djece sa njihovim roditeljima. Iza pozdrava predsjednika gosp. Pavla Kokića, djeca Rančić, Antonievć, Sokolić, Vrsaljko, Miličić, Mrkušić i Tomaš izrekli su na našem jeziku nekoliko pjesmica, koje je župnik Pavlinović prama zasluzi kao sudac u ime Kluba nagradio sa osobitim darovima, preporučivši djeci i roditeljima i svim prisutnim ljubav za materinskim jezikom i domovinom. Zatim je stupio u dvoranu gosp. Joze Antunović, kao "Božićnji" Otac (Father Christmas) ljepo obučen sa štapom u ruci i prepunom torbom na ramenim sa raznim igračkam i darovim, te obišavši tri puta Božićnje drvce, koje je takodjer bilo prepuno darova, pozvao je djecu, da prime darove. Tada je nastalo pravo veselje i za djecu i za roditelje i za sve priustne. Zatim je pretsjednik zahvalio djeci i roditeljim na odazivu i svima zaželio "Sretan Božić", a Božišnji Otac uz pjevanje božićnjih pjesama i narodne himne obdario svu djecu sa sladoledom i odraslim najavio da će se zabava proslijediti sa plesom.

Na Badnju večer

mladići su kolendrali po kućam u Oratia, te su bili svugdje lijepo dočekani i obilno darovani. Na ponoći je župnik M. Pavlinović odslužio pjevanu svetu misu na staroslovenskom jeziku u Oratia preko koje su se pjevale i božićne pjesme. Na 10 s. jutrom na Božić bila je druga sveta misa za naš narod u Aucklandu u katedrali sv. Patrika. Na obe mise bio je veliki broj našeg naroda, koji je izrazio svoje naročito duševno veselje u obnovi naših običaja iz stare domovine. Na dan svetog Stjepana u večer "Jugosl. Pripomoćno Društvo" priredilo je ples u korist naših bolesnih i siromašnih Jugoslavena.

Na Silvestrovo

Jug. Klub priredio je izlet na otok "Pine Island" sa udobnim parobrodom. Na parobrodu se skupilo preko 800 izletnika, te uz udaranje dvaju tamburaških zborova i pjevanje narodnih popjevaka odalečili smo se u 10 sati od obale. Nakon jedan sat vožnje doplovili smo do otoka, gdje su se pojedine grupe rodbine, svojte i prijatelja smjesile i pripravile za objed, preko kojeg su udarale tamburice. Nakon dovršenog objeda započele su razne utrke, bacanje kamena s ramena, povlačenje konopa, boksanje i hrvanje, a na podijumu se je plesalo cijelo poslije podne, te je i malo i veliko imalo zabavu i veselje, a osobito oni koji su došli iz daleka i prvi put prisustvovali, te su imali prigodu da se nakon više godina sastanu, pozdrave i razgovore. Ni piva ni mlijeka nije doteklo, koje je klub poklonio svim izletnicima i za to je naš dućandžija gosp. Jure Banović imao pune ruke posla. Dobitnici svih utakmica bili su obdareni nagradam od tajnika M. Pavlinovića i blagajnika J. Antunovića u ime Kluba. Konačni pobjednik za "Cup" braće Šimić ostao je gosp. Ante Marinović iz Oratia, koji je bio nošen od jug. mladića na ramenim preko cijelog zabavišta. Ove je godine darovala "Cup" za jugoslavenske djevojke gosp. Margerie Totić, kćerka našeg konsula, a koju je ove godine pri utrkam dobila gospodjica D. Janković. Svi izletnici povratili su se u 6 i pol sati i u Auckland u mnogo boljem raspoloženju i veselju nego li jutrom pri odlasku.

Jugosl. Klub i njegova uprava kao i zabavni odbor može se u istinu ponositi sa ovakovim uspjehom u društvenom i nacionalnom radu. Trud i troškovi su bili u istinu veliki, ali konac je bio izraz bratskog veselja i obnova uspomene na našu milu domovinu Jugoslaviju. U večer je opet bio sastanak u prostorijama Kluba, gdje se sprovelo uz nazdravice i pjevanje sve do 11 sati večer.

Iste večeri je

"Jugosl. Pripomoćno Društvo"

obdržalo svoju glavnu godišnju skupštinu, koja je takodjer protekla u redu sa izborom nove uprave i odobrenjem godišnjih računa.- Završetak stare godine u

Aucklandu takodjer ima značenje za Jugoslavene, jer su u velikoj skupini, koracajući pod svirkom tamburica, pjevajući naše pjesme, svrnuli na sebe pozornost od preko deset hiljada naroda, koji je na glavnoj ulici u veselom raspoloženju očekivao početak nove godine i za to je osobita zasluga tamburaškom zboru iz Novog (Hrvatsko primorje).

Isto je veselo raspoloženje bilo medju našim u Oratia i Hendersonu, gdje su naši, predvodjeni od gg. Marina Šimića, Marina Vranješa, Stipana Vranješa i Marka Marinovića, obavili kolendavanje, čestitajući svršetak stare i početak nove godine. Veselje je bilo veliko pri uspomeni mladih dana i domaćih običaja, koji milo pozivlju cijeli svijet na poklik: "Slava Bogu u visni, a na zemlji mir ljudima dobre volje".

Na prvi dan nove godine

Jug. Pripomoćno Društvo priredilo je ponovno ples za pomoć naših bolestnih i potrebnih. Bilo je prisutno preko 400 osoba. Udarao je tamburaški zbor u hrvatskoj narodnoj nošnji. Preko plesa otpjevale su nekoliko naših pjesama gospodjice M. Matić, M. Jakas, koje je pratila na glasoviru gospodjica M. Totić. Gospodje sestre Mrkušić otpjevale su dvije pjesme bez pratnje. Sve je bilo popraćeno jakim pleskanjem ruku. Pretsjednik jug. Pripomoćnog Društva, gosp. M. Delić, darovao je dva pehara za par plesača koji najbolje izvedu valcer. Gosp. Ante Kosović i gospodja Croat dobili su pehare.

Buduć je amo svršetak školske godine pred Božić, te sam bio obaviješten od mnogih katolič. škola, da su naša djeca veoma dobro uspjela u školama, a istaknuti mi je gospodjicu Jelku Rančić i Ivana Luketinu iz Aucklanda.

Sretna nova godina svima u domvoini.

Milan Pavlinović
Iselj. Izaslanik

Novo Doba, 2. III 1935. god.; br. 52, str. 4

Naši u New Zelandu

Velika ilustrovana smotra "New Zealand Sporting and Dramatic Review", koja izlazi u Aucklandu, donosi u svome izdanju od 10 pr. januara jednu čitavu stranicu teksta a drugu čitavu stranicu slika o petom godišnjem izletu i zabavi aucklandskog Jugoslavenskog Kluba. Izlet se održao na 30 pr. decembra sa posebnim parobrodom na otok zvan Pine Island (Borovi otok). Ovi izleti postali su najveći godišnji događaj naše kolonije u Aucklandu, kojemu se čak pridružuju i mnogi Britanci, jer je izlet povezan sa mnogim sportskim zabavama na otvorenu. Duša Jugoslavenskog Kluba u Aucklandu je naš poznati misioner Don Milan Pavlinović, koji je prošle godine bio na posjetu domovini, da kod našeg poslanika u Londonu i kod vlade u Beogradu zagovara interese naših iseljenika u ovom dalekom kraju svijeta i koji je, radi svoga narodnog i humanitarnog rada, bio imenovan našim iseljeničkim izaslanikom za Novu Zelandu. Pretsjednikom Kluba je naš odlični trgovac u Aucklandu, g. Marin Simić. Gg. Simić i Pavlinović, kao i veliki broj članova Jugoslav. Kluba, potječu iz našeg kršnog makarskog primorja.

Po svršetku zabave na Pine Islandu, uz razne sportske igre naše muške i ženske mladosti, i uz veselo igranje narodnih plesova i koračnica netom osnovanog tamburaškog zbora, svi se učesnici uveče okupiše u prostorijama Kluba, gdje je Don Milan Pavlinović oduljim i zanosnim govorom komemorirao uspomenu na blagopok. Kralja Aleksandra.

Slike koje pomenuta Sporting and Dramatic Review donosi jesu slijedeće: 1) Marin Simić, pretsjednik Kluba; 2) Jednog mladog sokola, iznad koje stoji napis u našem jeziku "Glas od antipoda" a ispod nje zavjet "Čuvaćemo Jugoslaviju"; 3) Čitav skup izletnika, u kome se vidi mnoštvo naše čile muške i ženske mladosti i naše djece – našeg prinosa veličini britanske imperije; 4) Izletni odbor sa čas. Pavlinovićem po sredini; 5) Gđa Totić, supruga poč. jugosl. konsula u Dargavilleu, poklanja nagradu gdici D. Janković, pobjednici djevojačkih utrka; 6) Najmlađa Jugoslavenka na izletu, devetsedmična A. M. Miličić; 7) Tim-ovi oženjenih i neženjenih u igri "Tug o'war" (potezanje konopa); 8) Pretsjednik Simić poklanja "cup" J. Bakaliću, pobjedniku u 100-yardnoj utrci; 9) Hrvači, C. Nova i J. Križanić i 10) Tamburaški zbor od 12 članova, sve divna naša mladost u bijelim odijelima pod crvenkapama makarskog primorja.

U prikazu zabave od strane uvažene smotre, dolazi i ovaj značajan stav o našem narodu u Novoj Zelandi: "Jugoslaveni su miran i radin narod, a njihove farme, osobito voćnjaci oko Oratia, očito su svjedočanstvo njihovih preduzimačkih napora. Njihovo vino poznato je širom svijeta (napomena: naši iseljenici u Novoj Zelandi, dakle, u vinarstvu su napredniji od nas u domovini!), dok su ribarnice i gostionice, što ih vode članovi jugoslavenske zajednice, po pravilu uzor reda i čistoće, odgovarajući savremenim zahtjevima javnosti. U našem dominiju ima danas preko 5.000 jugoslavenskih rezidenata. Ovaj poduzetni narod posjeduje i ribarsku flotilju od 15 "lanća" (launch – barkaca, veća ribarska lađa)".

I doista, nakon što je rad na vađenju smole izdao u Novoj Zelandi, naši se onamošnji iseljenici odadoše drugim radnjama, poglavito vinogradarstvu, voćarstvu i ribarstvu, te trgovini i gostioničarstvu po gradovima. Najviše ih je danas okupljeno u velegradu Aucklandu i okolici gdje bi, radi svoga broja, radi uvijek živih veza sa domovinom, radi mnogih potreba, i radi prestiža nacije i države morali imati – a nemaju – bar počasnog konsula. Za to bi se Ministarstvo socijalne politike živo moralo založiti kod Ministarstva inostranih djela da se u Aucklandu, a u prethodnom sporazumu sa ondješnjom našom kolonijom, koju najvjernije pretstavlja Jugoslavenski Klub, imenuje počasni konsul naše države. Takav konsul napokon ne stoji državu ništa, a narodu je od potrebe i koristi, pak treba samo malo dobre volje i razumjevanja da se zadovolji ova potreba našeg iseljeništva u Aucklandu.

I. F. L-V.

Novi iseljenik, 1936. god.

◇◇◇◇◇ Uspjesi Jugoslavena u New Zealandu

Auckland, 30. februara 1936.

Prigodom smrti engleskog Kralja Gjure V. Jugoslovenski klub u Aucklandu iskazao je na više načina svoju žalost te je poslao brzojavnu sažalnicu guverneru u Novoj Zelandiji, a koja je otiskana u listu "The New Zealand Herald" od 30 januara, koju Vam šaljem kao i odgovor sa strane guvernera našem klubu.

Dne 29 januara o.g. bile su razne utakmice jedrenjača i ladja na motor. Po prvi put su sudjelovale i naše ribarske i motorne ladje. U utakmici je sudjelovalo 6 naših ladja. Prvu nagradu od 5 engleskih funti i pehar dobila je naša ladja "Marljiva pčela" (Busy Bee), vlasnost g. J. Trbuhovića, V. Giliša i J. Kuljiša. Drugu je nagradu od 3 engleske funte dobila takodjer naša ladja "Thistle" vlasnost braće Antunović. U utakmici su sudjelovale takodjer i ove naše ladje s lijepim uspjehom: "Waimtamata", vlasnost M. D. Devčića i braće Lovrić, "Podgora", vlasnost Mihe i Ivana Vele, "Zealandija", vlasnost braće Antunović i "Comet", vlasnost braće Miše.

Ove su utakmice u našemu narodu podigle ponos nad lijepim uspjesima i još polje uzdigle ugled našoj naseobini.

MILAN PAVLINOVIĆ iselj. izaslanik

TRAGIČNA SMRT NAŠEG ISELJENIKA.

"Novo Doba", Split, od 22. IV. 1936. donosi: Pišu nam iz Aucklanda (Nova Zelandija): Nesretni slučaj desio se u Thaimsu dne 3 marta u 5.30 sati jutrom. Strahoviti ciklon otkrio je zgradu u kojoj je radio Andro Borić, Ivan Ljubomira, rodom iz Podgore kod Makarske. Ciklon je pokidao i električne žice. U momentu rušenja zgrade Borić je htio izbjeći nesreći, ali pri bijegu je zapeo za električnu žicu, koja ga je ubila.

Oplakuju ga roditelji, braća i sestra te ostala rodbina, a i medju svim našim iseljenicima u dalekom svijetu njegova neočekivana tragična smrt izazvala je toplo saučešće.

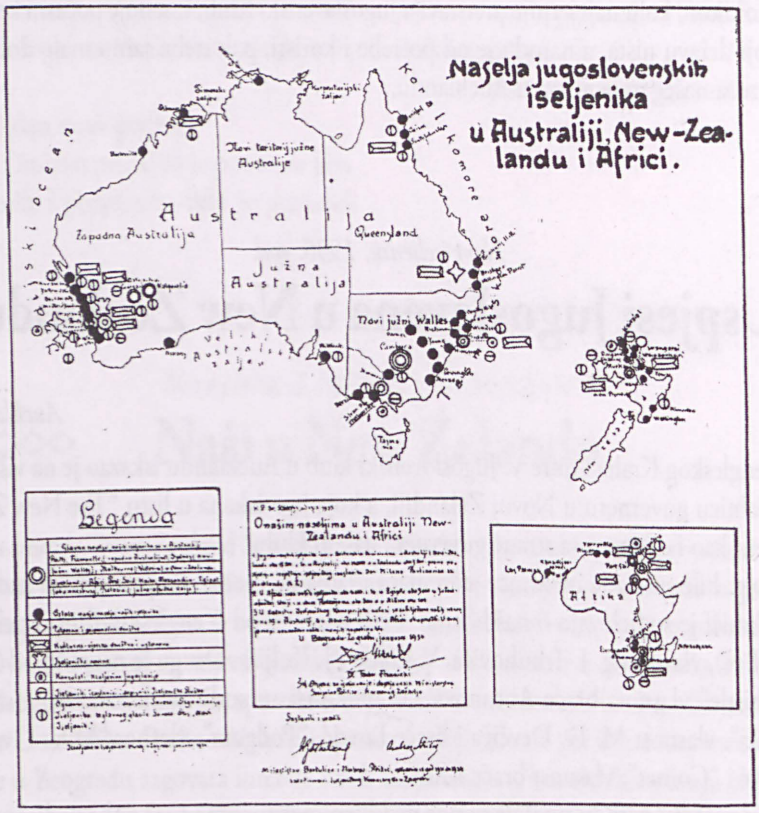
Počivao u miru!

Prilog „Novog Iseljenika" — Zagreb (1. IV. 1936.)

ISELJENIČKI MUZEJ

Broj 3. | Uređuje M. BARTULICA, voditelj Iseljeničkog Muzeja | *God. II.*

O NAŠIM NASELJIMA U AUSTRALIJI, NEW ZEALANDU I AFRICI



Mapa o našim naseljima u Australiji, New-Zealandu i Africi iz godine 1934 u Iseljeničkom Muzeju u Zagrebu (sastavili i uredili Milostislav Bartulica voditelj Iseljeničkog Muzeja i Ambroz Strižić činovnik Iseljeničkog Komesarijata).

KP. Br. 50680/33 od 13/X 1933.

O NAŠIM NASEOBINAMA U AUSTRAILIJI, NEW ZEALANDU I AFRICI

1. Jugoslovenskih iseljenika ima u britanskim dominionima: u Australiji i New Zealandu oko 15.500, i to: u Australiji oko 12.000 a u Novoj Zelandiji oko 3.500 (prema posljednjem izvještaju iseljeničkog izaslanika Don Milana Pavlinovića iz Aucklanda N. Z.).

2. U Africi ima naših iseljenika oko 4.000, i to: u Egiptu oko 3.000, u Južno-afričkoj Uniji i obim Rodezijama oko 500, a u Alžiru oko 100 (i Tunisu).

3. U Katastru Iseljeničkog Komesarijata nalazi se zabilježeno naših naseobina 27 u Australiji, 6 u New Zealandu i 3 u Africi, ukupno 36. U ovoj je mapi naznačeno većih i manjih naseobina 44.

U Beogradu-Zagrebu, januara 1934.

Dr. Fedor Aranicki, s. r.
Šef Otsjeka za iseljavanje i doseljavanje Ministarstva soc. politike i nar. zdravlja

Milostislav Bartulica, s. r.
voditelj Iseljeničkog Muzeja

Iseljenički muzej, 1936. god.

ZA ISELJENIČKI MUZEJ

◇◇◇◇◇ Novi darovi naših iseljenika po svijetu

Iseljenički je Muzej primio slijedeće nove darove:

Marko Simić, Auckland, New Zealand*: 1 broj lista "Zora" u Aucklandu iz god. 1935.*

Milan Pavlinović, iselj. izaslanik, Auckland*: 1 broj lista "The New Zealand Herald" iz Aucklanda od 30 jaunara 1936 sa slikama naših motornih ladja, koje su sudjelovale utakmicama.*

Ilija Mandić, Auckland – New –Zealand*: 1 veliki sanduk sa 76 specimena kauri-gume iz New-Zealanda iz rovova naših iseljenika, 12 knjiga na engleskom jeziku o kauri-gumi, 6 komada revije "N. Z. Sporting & Dramatic Review" iz Aucklanda.*

Novi iseljenik, 1937. god.

JUGOSLAVENSKI PLES U NEW-ZEELANDU

G. – Početkom jula o.g. priredio je Yugoslav Club u Aucklandu svoju godišnju zabavu, koja je imala izvanredno lijep uspjeh. U živobojnim narodnim nošnjama, graciozno i vatreno se igralo slikovito kolo, koje sjajno izvodila grupa muških i ženskih članova. Veliko interesovanje pobudila je ova zabava ne samo medju našim iseljenicima već i u javnosti i štampi, tako da se mogu vidjeti razne uspjele interesantne slike, koje su otštampane u tamošnjim listovima.

1,000.000 ISELJENIKA NA OKUP!

POSJET ISELJENIČKOM MUZEJU.

B. – G. Ilija Mandić, naš ugledni iseljenik industrijalac u New Zealandu, rodom iz Gračaca u Lici i nastanjen u Aucklandu, posjetio je prije povratka u daleki svijet Iseljenički Muzej, razgledao pojedine odjele i mnogo se interesirao za njegov napredak, obećavši i dalje stalnu saradnju u prikupljanju materijala o našim iseljeničkim naseobinama u New Zealandu.

POČAST JUGOSLOVENIMA U NEW ZEALANDU

Auckland N. Z. 9. VIII. 1937.

Prije osnutka naših jugoslovenskih klubova u N. Zelandiji Englezi su nas poznavali pojedinački kao dobre i poštene radnike, a danas nas poznaju bolje i više cijene kao narodnost. To je zasluga naših jugoslovenskih klubova, jer našim zabavama i javnim priredbama uz ostale odlične goste Engleze prisustvuju i njihovi ministri, zastupnici, načelnici gradova i drugih javnih ustanova. Tu se sastajemo i upoznajemo, a to donaša narodu velike moralne i materijalne koristi tako, da je baš ovih dana Kralj. namjesnik za N. Zelandiju na predlog Ministarstva Pravde u Wellingtonu imenovao gospodu: Marina Šimića rodom iz Tučepa (bio predsjednik Jugosl. kluba u Aucklandu za dvije godine), Miha Ravlića, rodom iz Kozica (sada predsjednik Jugosl. kluba), Antu Garelja, iz Podgore (sada potpredsjednika Jug. kluba), i Marina Jakića rodom iz Tučepa (član Jugosl. kluba u Aucklandu), članovima "Comission of the Peace" for N. Zelandiju. Sva četiri su rodjeni u srezu Makarska.

Po tom se može prosuditi u kojem odnošaju stoji rad naših klubova u Aucklandu i Dargaville sa našim narodom i sa narodom engleskim. To su pak velike časti i povjerenje od kojih će naš narod imati po ovim ljudima i znatne koristi, osobito u službenom pogledu. Kada pak naša učeća mladež dodje do zrelije dobi, nadam se da će naši iseljenici zauzeti i važnije položaje.

Milan Pavlinović,
iselj. izaslanik.

Novo doba, 4. II. 1937. god.; br. 29; str. 3

◇◇◇◇◇◇◇ Naši zemljaci u Novoj Zelandiji

PAŽNJA BRITANSKOG RATNOG BRODA NAŠEM KONZULU U DARGAVILLEU

Dargaville, New Zeland, u dec.

Britanski ratni brod "Wellington" koga je vodio pilot g. Stanić, u prvoj polovini prošloga decembra stigao je u Daragaville, New-Zeland. Ovo je bio prvi ratni broj većeg tipa što je posjetio Dargaville i dakako pučanstvo se pokazalo radoznalo, a naročito školska djeca. Dok je brod bio u luci građanstvo ga je s interesom razgledavalo. Posjetilo ga je oko 5.000 duša.

Za vrijeme dvodnevnog boravka u Dargavilleu komandant "Wellingtona" kapetan bb. Holl učinio je razne službene posjete u gradu. Tako je posjetio i jugoslovenskog konzula g. Totića, a ovaj mu je u pratnji svoje kćerke, gospođice Margarete, iseljeničkog izaslanika g. Milana Pavlinovića, predsjednika jugoslovenskog kluba u Dargavilleu i još par uglednih naših zemljaka uzvratio posjetu. Za vrijeme posjete izmjenjene su nazdravice jugoslovenskom i engleskom kralju i narodu. Poslije posjete našeg konzula engleskom brodu, sa broda je ispaljeno sedam počasnih hitaca. U razgovoru sa g. Totićem kapetan g. Holl izjavio mu je da on poznaje dobro Jugoslaviju, pošto je imao prigode da boravi u Šibeniku, Splitu, Dubrovniku i Kotoru i da pođe u izlet do Sarajeva. Ni u jednoj drugoj zemlji – rekao je – engleski mornari nisu tako srdačno bili dočekani kao u Jugoslaviji. Njega veseli što je u Dargavilleu našao velik broj Jugoslavena i imao prigode da iskaže pažnju jugoslovenskom konzulu i cijeloj jugoslovenskoj koloniji u New-Zelandiji.

Za vrijeme boravka "Wellingtona" u Dargavilleu predsjednik općine g. F. A. Jones priredio je razne zabave u počast oficira i mornara. Jugoslovenski konzul i predsjednik Jugoslovenskog kluba komandantu g. Hollu poklonili su lijepo izrađen predmet na uspomenu, u ime Jugoslovena u Novoj Zelandiji.- M. Pavlinović.

Iseljenički muzej, Zagreb, 5. IV. 1937. god.

NAŠ NAJSTARIJI ISELJENIK U NEW-ZELANDU. *G. Ilija Mandić, rodom iz Gračaca u Lici, a nastanjen kao dugogodišnji iseljenik u Aucklandu, N. Z. Kao industrijalac, pripovijedao nam je pri posjeti Iseljeničkog Muzeja, da sada živi u našoj naseobini u New-Zelanadu* **naš najstariji iseljenik, kome je sada 101 godina, a zove se Andro,** *rodom je sa Brača (prezimena mu se ne sjeća). Lanjske mu je godine naša naseobina priredila proslavu njegove stogodišnjice. Taj je naš isljenik u svojoj 32. godini doputovao u* **New Zealand god. 1867. i bavio se dugo vremena ispiranjem zlata,** *obogatio se i osiromašio četiri puta. Prema ovoj vijesti naša emigracija u New Zealandu* **broji već 69 godina i dolazi u red prvog našeg iseljavanja uopće.**

Iseljenički muzej, Zagreb, 1937. god.

NOVI PRILOZI ZA ISELJENIČKI MUZEJ

Naši su iseljenici darovali za svoj iseljenički Muzej u Zagrebu slijedeće:

Milan Pavlinović, iselj. izaslanik u Aucklandu – New Zealand: *2 prospekta trgovačkih izvoznih društava "The White and Alum. Company of Australasia Limited" (Jakov Lučić), i "Mitre Coy Limited" za New Zealand (Ilija Mandić).*

Milan Pavlinović, iselj. izaslanik Auckland, New Zealand: *poziv Jug. kluba na godišnji ples 8. jula 1936. u Aucklandu.*

"Novi iseljenik" br. 8, 1937. god.

◇◇◇◇◇◇◇ O RADU NAŠE NASEOBINE

Primili smo dva dopisa od Milana Pavlinovića, našeg misionera i iseljeničkog izaslanika u Aucklandu, koji nam javlja:

Na glavnoj godišnjoj skupštini Jugoslovenskog kluba u Aucklandu, održanoj nedavno, pretsjednik gospodin Rade Šimić je izvijestio o radu kluba koji je stekao priznanje naših iseljenika i šire javnosti, postigavši velike uspjehe.

Priredba "božičnjeg drvca", veliki izlet o Božiću, ustanovljenje potpornog fonda, sudjelovanje naše naseobine na gradskoj izložbi cvijeća, godišnji društveni ples uz tamburicu i narodnu nošnju bili su jaka nacionalna i socionalna afirmacija naše naseobine. Osobito se istakao tamburaški zbor sa zborovodjom M. Marinovićem. - Održana su 4 javna predavanja.

Nakon izjveštaja blagajnika M. Ravlića i odrešnice staroj upravi izabran je ovaj **novi upravni odbor**: pretsjednik: M. Ravlić, podpretsjednici A. Garelja, M. Segedin, L. Marinović, tajnik V. Dean, zamjenikM. Pavlinović, blagajnik A. Miličić, zamjenik V. Perić. U odbor su izabrani gg. A. Pašalić, M. Sisarić, B. Nola, St. Sumić, A. Kosović, M. Jakić. Za častni sud birani su: M. Simić, P. Kokić i M. Marinović.

Iza toga je Petar Kokić zahvalio predjašnjem pretsjedniku na požrtvovnom radu od dvije minule godine, poželivši da i nova uprava poradi još i bolje za napredak naše naseobine.

Dne 30. septembra Jugoslavenski klub je imao svoju godišnju večeru kojoj je prisustvovalo 146 osoba. Govorili su M. Simić, M. Ravlić konsul Totić, Milan Pavlinović, M. Segedina, P. Kokić. Tamburaški zbor je odsvirao nekoliko komada. G. M. Marinović otpjevao je dvije pjesme uz pratnju glasovira po gdjici N. Marinović. G. A. Kosović recitirao je pjesmu, a . P. Bazalo je otsvirao jedan komad na violini. G. A. Lovrić prikazao je jednu šaljivu tačku, a gg. M. Marinović i jakov Kržanić izveli su šaljivi prikaz. Zabava je završena pjevanjem narodnih pjesama na opće zadovoljstvo.

da je kroz godinu 1936. posjetio više puta naše veće i manje naseobine po Novoj Zelandiji, izvještavajući o domovini te nastojeći da uzdrži kod iseljenika ljubav prema rodnom kraju. Obavio je mnogo konsularnih poslova po zamolbi Poslanstva u Londonu. Posjećivao je naše bolesnike po bolnicama i djecu po školama. Dočekivao je naše doseljenike na dolasku i ispraćao na odlasku, te je bio tumačem pred tamošnjim vlastima.

Materijalno stanje naših radnika je zadovoljavajuće u cijeloj Novoj Zelandiji, jer ima dovoljno rada. Vlada je tako uredila nadnice, da obični manuelni radnik sada prima najmanje 4 funte sedmično. Farmeri se takodjer u dobrom materijalnom stanju, jer je povišena cijena svim produktima. **Svi siromašni iseljenici, koji su tražili prošlih godina, da ih se repatriira, zbog nezaposlenosti, odustali su jer imaju zarade.**

Naš se društveni život među iseljenicima razvija sve bolje preko Jugoslovenskog kluba i Jugoslovenskog pripomoćnog društva, kao i preko naše crkve u kojoj se služi staroslovenskim jezikom.

U prošloj godini je ustanovljena naša ribarska zadruga od naših ribara sa njihovim vlastitim kapitalom i brodovima, pod imenom "Auckland Seine Boat Ass. Ltd". Kao to društvo, tako i ostali naši ribari veoma dobro zarađuju. U zadnje doba mnogi se naši iseljenici posvećuju raznim obrtima sa stalnijom zaradom. Prenesen je konsulrani ured u Auckland na opće zadovoljstvo našeg svijeta.

Uspjeh je naše školske djece po svim školama pohvalan, prema izjavama učitelja i profesora.

U prošloj godini doselile se 42 osobe iz Jugoslavije, a iselilo 8.

Svečanost u New-Zeelandu

ODLIKOVANJE BISKUPA DRA LISTONA ORDENOM SV. SAVE II REDA – PRIZNANJE NAŠIM ISELJENICIMA

Auckland (New-Zelanad) 17. IV.

Od početka doseljavanja našeg naroda u ovu zemlju, katolički biskupi, svećenici i učitelji preuzeli su duhovnu i naukovnu brigu za naš narod. Pokojni biskup dr. Cleary uvijek je želio da Jugosloveni imadu svećenika svoje narodnosti i pribavio je misionera Don Milana Pavlinovića, koji obavlja godišnje misiju medju svim većim našim naseobinama. Pokojni biskup Cleary dozvolio je da se sagradi crkva u Oratia, koja nosi ime naših slavenskih apostola sv. Ćirila i Metoda. Isti je biskup dopustio da župnik Pavlinović obavlja službu sv. mise u staroslovenskom jeziku. Presvijetli biskup dr. Liston **dopustio je da se jedan naš učenik posveti svećeničkom zvanju, te je ove godine već u prvom razredu bogoslovije.** Osobitu zaslugu i priznanje zaslužuju katoličke škole u kojima danas ima **preko 300 naše djece u višim i nižim razredima.** Naše djece ima kod katoličkog muškog i ženskog sirotišta. Ima naših djevojaka kod katoličkog zavoda "Dobar Pastir", zatim kod katoličkog društva "Marijina Djeca". Ima naših gospodja kod kat. "Gospojinskog Udruženja", a muškaraca kod katol. društva "Hibernias" i "Presvetog Imena". Karitativno društvo sv. Vicenta Paulskog udijelilo je više puta pripomoći našim potrebnim obiteljima.

Ovaj rad i briga katoličkih biskupa, svećenika i učitelja za naš narod našao je priznanje, **te je Nj. Vel. Kralj Petar II u znak zahvalnosti podijelio odlikovanje sv. Save II reda Presvijetlom biskupu dru Listonu kao poglavici biskupije Auckland u kojoj ima najviše naroda i najviše naše školske djece.**

Predaja tog odlikovanja uslijedila je na 16 ovog mjeseca po našem konzulu g. Ivanu Totiću. Dvorana je bila puna engleskog i našeg naroda. Uz katoličko svećenstvo i učiteljstvo bili su prisutni i konzuli raznih država. Nakon predaje odlikovanja i na koncu svog govora gosp. konzul Ivan Totić je pozvao sve prisutne da kliknu tri puta "Živio" biskupu dru Listonu i Nj. Vel. Kralju Petru II. Zatim su govorili **župnik Pavlinović**, a načelnik grada Aucklanda g. **Dewis je kazao, da je tim odlikovanjm počašćen i grad Auckland isto kao i biskup dr. Liston.** Gosp. Boyle, amerikanski konzul je izrazio čestitku biskupu u ime sve naše učeće mladeži u N. Zelandiji. Medju govorima bili su izvedeni razni komadi pjevanja, deklamiranja i sviranja, sa osobitom izvedbom na violini našeg mladog P. Bazale i njegovog učitelja, kao i tamburaškog zbora.

Na koncu je dr. Liston izrazio zahvalu Nj. Vel. Kralju Petru na odlikovanju kao i svima koji su sudjelovali u radu za iseljenike iz Jugoslavije. G. Marin Šimić kao pretsjednik ove priredbe čestitao je biskupu i zahvalio na brizi za naš narod sa preporukom i za buduće.

Svi službeni gosti sa Presvijetlim biskupom bili su pozvani na čaj. – Ova priredba doprinjela je mnogo našem ugledu pred cijelim narodom ove zemlje. – **Milan Pavlinović**, iselj. izaslanik.

Iseljenički muzej, 1. X.. 1937. god.

◇◇◇◇◇◇◇ 13 I PO MILIJONA DINARA

VRIJEDI IMETAK JUGOSLOVENSKE RIBARSKE ZADRUGE SA 16 RIBARSKIH BRODOVA U NOVOJ ZELANDIJI – OSTALI NAŠ ISELJ. IMETAK IZNOSI JOŠ TOLIKO, UKUPNO PREKO 30 MILIJONA DINARA

U Novoj Zelandiji naselili su naši iseljenici još pred nekoliko decenija, a glavna im je zarada bila kopanje smole. Tek kasnije, kada su se privikli na život u toj zemlji, oni su po malo počeli da se bave **voćarstvom, vinogradarstvom i gajenjem stoke** dok su drugi zašli na rad u rudokope, zaposljivali se kod **gradnja puteva, željeznica i u tvornicama.**

No poduzetan duh naših ljudi nije nikako mogao da se smiri u tim granama rada, već je vazda tražio puteva i načina kako bi što dublje i bolje mogao prodrijeti u jednu od najvažnijih grana new zealandske industrije – u **ribarstvo.**

Teško je prodrijeti u toj grani trgovine, pogotovo za strance koji ne poznaju obalu, luke, svjetionike i opće prilike za ribolov, a pogotovo kad Englezi nikako nisu htjeli da na svojim brodovima zaposluju strance i da im dadu prilike upoznati se sa morem.

Medjutim iseljenici su pred 10 godina ipak pokušali da prodru u tu granu industrije. G. M. A. Devčić kupio je tada prvi jedan stari brodić u vrijednosti od 200 engleskih funti i na njemu je **zaposlio Nikolu Kokića, A. Devčića i Ivana Velu. To su bila 3 naša prva ribara u New Zealandu.** Ti odvažni pioniri imali su težak i mukotrpan posao dok su prebrodili sve poteškoće, **te konačno sagradili sami prvi ribarski brod "Dalmaciju".**

U Novoj Zelandiji trgovci su ribom kartelisani. Veliki trust trgovaca ribom otkupljuje ribu i čuva je u svojim hladionicama, te je onda prodaje dućanima ili eksportira u Australiju. Taj trust po vrlo slaboj cijeni otkupljuje ribu, a to naše ribare nikako nije moglo zadovoljavati. U nekoliko navrata oni su tražili da se njihov položaj poboljša, no trust nikako nije htio plaćati bolje robu. **I tako su naši ribari (Hrvati iz Makarskog primorja) pod vodstvom g. Vele pred dvije godine osnovali svoju organizaciju,** koja je od trusta zatražila da se povisi cijena robi. Trust se medjutim nije htio obazirati na zahtjeve naših ribara, računajući da su oni suviše slabi da bi mogli da se suprotstave zahtjevima trusta.

Medjutim trust se u tom pogledu prevario. **Naša je Ribarska Zadruga prestala da im dobavlja robu i sama je iz Engleske naručila hladionike, te se dala na posao da osvoji tržište.** G. Vela otputovao je u Australiju i tamo sklopio ugovore za prodaju ribe, a jednako je i u samoj Novoj Zelandiji potpisao povoljne ugovore sa preprodavcima, tako **da se danas ribarska industrija Jugoslovena sve bolje razvija.** Savez posjeduje **danas 16 ribarskih brodova,** na kojima je zaposleno **40 naših ribara,** dok u hladionicima i trgovinama Saveza radi 25 ljudi. **Kapital Saveza u Aucklandu iznosi danas 60.000 engleskih funti sterlinga ili oko 13 i po milijona dinara.**

Osim Saveza u Aucklandu postoje još **tri naše manje ribarske kompanije** i to: **Waitemats Fisheries Ltd.,** koja radi sa 5 brodova, koji su vlasništvo **G. Martina Devčića,**

2. Pearl Fisheries, sa 2 broda, vlasništvo **G. M. Marinovića,** i

3. Ocean Fisheries sa 1 brodom koji je vlasništvo **G. Juraković. i Comp.**

I u drugim granama trgovine i industrije naši su iseljenici dobro uspjeli, te ih imade i takovih čiji se imetak cijeni od 500 do 30.000 (oko 7 milijona dinara i više), pa i više engleskih funti šterlinga, tako da **cjelokupni imetak naših iseljenika već po tome iznosi preko 30 milijona dinara.**

Novo doba, 22. XII. 1937. god.

◇◇◇◇◇◇◇ Naši iseljenici u New-Zelandu

RAZGOVOR SA ISELJENIČKIM IZASLANIKOM I ŽUPNIKOM DON MILANOM PAVILNOVIĆEM, KOJI SE JE OVIH DANA VRATIO U DALMACIJU

11. ov. m. vratio se u domovinu iz New-Zelanda don Milan Pavlinović, koji je tamo bio župnik naše kolonije i iseljenički izaslanik naše države. Don Milan Pavlinović je u Oaklandu proveo deset godina, učinio mnogo koristi našem narodu, izvršio jednu zaslužnu patriotsku misiju; ali, uslijed poboljevanja u posljednje vrijeme, po savjetu ljekara bio je primoran da napusti svoj položaj i vratio se u domovinu.

Jutros smo imali prigode da razgovaramo sa don Milanom kada nas je posjetio u našoj redakciji, kojoj je za sve vrijeme svog 10-godišnjeg boravka slao zanimljive dopise iz onih krajeva o našim ljudima i prilikama u kojima oni žive. Don Milan, nećak slavnog Don Mije Pavlinovića, čovjek vedar i širokih pogleda, i o našem narodu u dalekim krajevima preko Oceana govori sa živom i iskrenom ljubavi. U samom New Zelandu ima 7500 našeg svijeta, a u Australiji, koja je također u onom dalekom rejonu, oko 17.000. Na tolikom prostoru, zaista je naporna dužnost da se vodi brigu o interesima naših iseljenika, i ujedno vrši i dušobrižnička i prosvjetna služba. U New Zelandu je naš konzul g. Ivan Totić; a u Australiji su trojica konzula, i to u Sidneyu g. Mikuličić sa Sušaka, u Melborunu do sad jedan Englez, a sad će biti

postavljen novi konzul naš čovjek, i u Fremantleu je g. Nikola Marić, koji nas je bio pred par godina posjetio.

Sa don Milanom Pavlinovićem smo razgovarali o prilikama u New Zelandu i on nam je kazao da je nastupom radničke vlade poboljšano i stanje naših iseljenika; u vladi ima ministara koji su i sami radnici i oni shvaćaju radnike, pomažu im, povisili su cijene svim proizvodima zemlje i odredili prilično dobre cijene za sve radne sile na temelju osamsatnog rada, koji je zaveden u sve radnje.

- Naši su ljudi tamo – rekao nam je don Milan – većinom na farmama stoke i voća, bave se kopanjem smole, oni su u raznim trgovačkim poslovanjim, restoranima i veletrgovinama, a u posljednje vrijeme dobar dio ih se posvetio s uspjehom ribolovu i prodaji ribe. Oko 40 ribarskih lađa naših iseljenika zaposleno je na ribolovu. Naši iseljenici imaju četiri markete, zadružna tržišta za prodaju ribe. Ide im dobro, ribe ima obilato, stalno su cijene ribi i stalna je prodaja. Tako da se naš ribar ne boji da svoju lovinu ne proda ili da je proda u bescjenje. Što se tiče porijekla naših tamošnjih iseljenika, cijela naseobina u New Zelandu je iz Dalmacije, iz okolice Makarske, iz Vrgorca, sa Brača, Hvara, Korčule, a ima ih i iz okolice Dubrovnika. U Australiji ih ima iz Hercegovine, Dalmacije i Hrvatskog primorja a iz Zetske banovine iz krajeva Crne Gore. Među našim iseljenicima ima već bogatih farmera i trgovaca, čiji imetak prelazi milionske svote u funtama. U Australiji se naši ljudi bave gostioničarstvom, radu u rudnicima zlata, na poljanama šećerne trstike, zanimaju se povrćarstvom, gajenjem stoke, sijanjem žita.

- Kakove su prosvjetne i društvene prilike u New Zelandu?

- U Oaklandu i Dargavilleu lijepo uspjevaju prosvjetni klubovi, koje sam ja osnovao; a tamo su također i agilno Hrvatsko radničko prosvjetno društvo i Jugoslovensko pripomoćno društvo za pomaganje bolesnih i siromašnih radnika. U Oaklandu je podignuta katolička crkva posvećena sv. Ćirilu i Metodu, u kojoj sam vršio službu na staroslovenskom jeziku, kao i mjestima koje sam posjećivao u svojoj misiji. U našoj crkvi sv. Ćirila imamo jednu lijepu sliku, koja nam je došla iz Splita, a prikazuje slavenske apostole. Što se tiče djece naših iseljenika, većina ih posjećuje engleske privatne škole, koje imaju pravo javnosti i u kojima poučavaju svećenici i duvne. Često sam slušao od učitelja, da je u tim školama najbolji uspjeh kod naše djece.

- Ko će Vas tamo zamjeniti, velečasni?

- Poslije mog odlaska, dušobrižničku službu obavlja jedan engleski katolički svećenik. Do dvije godine tu će službu vršiti g. Marinović, koji je sada svećenički kandidat, a rođen je u New Zelandu i perfektno govori i piše i čita na hrvatskom jeziku. Mjesto iseljeničkog izaslanika za sada je ispražnjeno, i bilo bi od velike potrebe da naša vlada ovo mjesto čim prije popuni, jer je Oakland središte koje je važno za naše iseljenike.

- Kako ste se tamo snalazili?

- Može li čovjeku biti bolje nego kad je među svojima i ima dužnost da se za njih brine? Naša tamošnja prosvjetna društva priređuju razne zabave i sastanke, pa kad su te priredbe na njima vidimo naše narodne običaje i toliko članstva, da čovjek, kad je među njima, zaboravi da je u tuđem svijetu i na tolikoj daljini.

Razgovarali smo sa don Milanom Pavlinovićem i o eventualnim posjetama naših iseljenika domovini, te smo od njega saznali, da bi doskoro moralo doputovati oko 30 iseljenika iz New Zelanda u Evropu i da bi ta skupina posjetila i svoju Dalmaciju.

- Mnogi naši imućniji ljudi iz New Zelanda želili bi se vratiti, ali uslijed svjetskih prilika i neprilika, odgađaju svoj odlazak u Ameriku. Uopće je kod našeg svijeta u New Zelandiji i Australiji jak osjećaj za rodnu kuću.

Kad smo se opraštali sa don Milanom, koji se danas iz Splita vratio u Makarsku, stiščući nam ruku rekao je:

- Svi naši iseljenici iz raznih mjesta New Zelanda koja sam posjetio, preko mene šalju božićne pozdrave svome rodu i prijateljima u starome kraju. Ako budete pisali o ovom našem razgovoru, molim Vas javite im da sam privremeno nastanjen u Makarskoj, i ako nešto žele znati o svojima u New Zelandu i Australiji da mi se jave; a milo mi je što sam za vrijeme svoga desetgodišnjeg boravka u New Zelandu, imao prigodu da ih, susretljivošću "Novog Doba" kroz njegove stupce općenito izvještavam o njima, i hvala vam.

Novi iseljenik, 1939. god.

Rad naših iseljenika u New Zeelandu

Makarska, 25. V 1938.

Otkada sam se povratio iz Nove Zelandije, nijesam vam poslao nikakovih vijesti, a sad želim izvijestiti "N. Iseljenik" o radu naših jugosl. klubova u N. Zealandiji poslije mog odlaska, po informacija koje sam dobio od pojedinaca i od uprava istih klubova.

Na 24 oktobra 1937 bile su otvorene **nove prostorije** Jugosl. kluba u Aucklandu u prisutnosti ne samo članova nego i ostalih naših iseljenika iz Aucklanda i okolice. Tom zgodom je bio upriličen i pozdrav meni na rastanku od članova i ostalog našeg naroda. Teška srca sam se rastao od naroda kao što je i narod žalio moj odlazak, što se dokazalo u svim mjestima, gdje sam se opraštao sa našim i engleskim narodom, a osobito 29 oktobra na obali kad sam se konačno dijelio od naroda i Nove Zealandije.

Jugols. klubovi su i prošle godine priredili "Božićnje drvce" i zabavu za našu djecu u **Dargaville i u Aucklandu** u mnogo većem broju, nego li drugih godina na opće zadovoljstvo djece i roditelja.

Klub je priredio takodjer izlet u Aucklandu u prvu nedjelju po Božiću, kojem je prisustvovalo do 1400 izletnika. Tamburice, pjevanje naših pjesama, razne igre, zabave, natjecanja sve je bilo izvedeno u potpunom redu i zadovoljstvu pod upravom odbora Jugoslovenskog kluba. U večer istog dana bila je priredjena klupska vesela večer, na kojoj je svako imao prigodu, da dade oduška svom veselju na uspjehu požrtvovnog rada članova kluba i svih ostalih odbornika za izlet.

Najveselija vijest, koju sam primio je ta, da su članovi Jugosl. kluba u Aucklandu zaključili, da sagrade svoj vlastiti dom. Što je god klub poduzimao kroz 8 godina svog opstanka – sve je uspjelo, pa sam tvrdo uvjeren da će i u ovom teškom poduzeću uspjeti, jer su svi članovi svjesni načela "Sloga je moć", a to mora biti uvijek i svagdje, a osobito u tudjini.

Od 26 februara do 6 marta bila je velika svečanost katolika za cijelu N. Zealandiju. Kroz tu sedmicu obavila se je na najsvečaniji način uspomena stogodišnjice, kada je izrečena prva sveta misa u N. Zealandiji od francuskog misionarskog biskupa F. Pompalliera. Za tu svečanost došlo je mnogo nadbiskupa, biskupa i katolika svjetovnjaka iz Amerike, Engleske i Australije. Apostolski delegat bio je nadbiskup I. Panico, koji je došao u Auckland dne 26. II ove godine sa velikim parobrodom "Vangorella". Prije nego li je parobrod ušao u luku, devet naših ribarskih motornih ladja okićenih s hrvatskim i državnim zastavama, pošli su u susret da pozdrave delegata i ostale goste i doprate ih u luku. Taj čin izazvao je kod svih putnika na brodu i na kopnu veliko priznanje i zahvalu cijelom našem narodu u ovoj koloniji. Dne 6 marta bila je velika procesija kroz grad Auckland, **u kojoj je sudjelovalo 60 naših djevojaka,** obučenih u narodnoj nošnji, a takodjer je bilo prisutno u procesiji **50 naših muškaraca sa zastavom Gospe Sinjske**, koju je nosio jedan mladić obučen u sokolsko odijelo. Zasluga za ovakovu organizaciju među našima uz sve prisutne ide našem svećeničkom kandidatu gosp. Juri Marinoviću, gospodjicama Nori Marinović i Margeri Totić.

Pri ovoj svečanosti bio je priredjen i veliki banket, kojem je prisustvovao naš konzul gosp. I. Totić i gosp. M. E. Šimić. Sve ovo bilo je lično i po novinama zahvaljeno i priznato od biskupa dra Listona u Aucklandu i od dra Father L. Buxtona.

Sve ovo služi na čast i diku našem narodu, **kojega sada ima u New-Zealandu oko 7000, a u Australiji oko 15.000.** Meni daje veliko zadovoljstvo, jer vjerski i nacionalni osjećaji ne umiru nego još jače vriju iza moga odlaska. Preporučujem preko našeg "Novog Iseljenika" svima našima u Novoj Zealandiji složno "Napred!" Šaljem tople pozdrave svim članovima klubova a i cijelom našem narodu tamo, da ću uvijek biti u misli i srcu s njima.

Milan Pavlinović

Iseljenički muzej, 1. VII. 1938. god.

Vladislav Antunović

HRVATI I NOVA ZELANDIJA

Jedna petina hrvatskog seljačkog naroda živi daleko od nas, u tudjini.

Po svim kontinentima i u svim zemljama ima Hrvata.

Jedna zasebna skupina Hrvata iseljenika nalazi se na britanskom dominionu Novoj Zelandiji. Još 1934. godine u ovoj dalekoj zemlji živjelo je 5.000 Hrvata, radnika, ribara i farmera. Skoro su svi iz kršne Dalmacije, ljudi puni samopouzdanja i životne energije, koja je prirođena gorštacima. Žive u manjim skupinama po čitavoj ovoj zemlji, koja je nešto veća od Jugoslavije. Kao radnici bave se većinom kopanjem smole i u državnim poduzećima. Ima već pedeset godina odkako su Hrvati počeli dolaziti u ovu zemlju. Zaradili bi novac i vratili bi se opet svojoj kući. Tako je bilo u predratno i poslijeratno doba, ali danas je drukčije. Oni ostaju tamo. Ne čine to oni od obijesti, već od ljute nevolje. Vele: "Našli smo zemlju gdje ima i kruha i prava". I doista, Nova Zelandija ima najmodernije državno uređenje sa demokratskom vladom. Zahvaljujući ovome ona je i mogla onako brzo prebroditi svjetsku krizu. Naši pišu: "Ovamo je sada dosta dobro, rada ne manjka, nadnica je prilična, nije loše".

Sa bolom u duši gleda hrvatski iseljenik na majku zemlju. Teško mu je pri duši kad pomisli, da mu se je valja sasvim odreći. U maštи vidi napušteno ognjište svog prastarog i svetog doma i plače, gorko plače, ali ne očajava. Uzeo je činjenice kakve u stvari i jesu i prilagođava se.

Premda raštrkani, Hrvati u Novoj Zelandiji duhovno su ujedinjeni. Imaju svoj klub u glavnom gradu Auckland-u. Dobili su svog hrvatskog dušobrižnika vlč. don Pavlinovića, koji ih okuplja propovijedajući riječ Božju. Hrvati su imali i svoje novine koje sada ne izlaze radi tehničkih razloga. Jednom riječi društveni život im je dosta razvijen. Tamburaški zbor "Jadranski Valovi" obilazi hrvatske oaze donoseći veselje i pjesmu i hrvatske grude sjetnim dušama.

Zbog sličnosti tla i klime našim je ljudima omiljela ova daleka zemlja. Sve one, koji su se povratili mori potajno tjeskoba za njezinim pitomim poljima. Njezine prirodne ljepote kao i starosjedioci, simpatični i miroljubivi Mauri, privukli su naše. Mauri vole Hrvate više nego Engleze i Irce i nije rijetkost, da jedan Maur sa Nove Zelandije zna hrvatski, a Hrvat maurski. Pojedinci su se oženili sa Maurkama.

"Napredak" – Sarajevo, ožujak 1938.

Novo doba, 19. VIII., 1938. god.

Naši iseljenici u Novoj Zelandi

NJIHOV ŽIVOT I NJIHOVE POTREBE, KOJE TREBA ČIM PRIJE RIJEŠITI

Pred par sedmica doputovala su, da posjete svoju rodbinu u "starom kraju" tri naša ugledna iseljenika iz Nove Zelande. Sva trojica su ljudi iznad 50 godina, a proboravili su u tuđem svijetu svaki po 35 do 40 godina. Jedan od njih, g. Mijo Ravlić, rodom iz Kozice (kod Vrgorca) boravi već nekoliko dana u našem gradu, dok se druga dvojica, gg. Lovre Marinović i Vice Kurte, nalaze sada u svom rodnom mjestu, u Podgori. G. Ravlić ima u Aucklandu veletrgovinu kolonijala, dok g. Marinović žive na svojoj velikoj farmi u blizini Aucklanda, a g. Kurte stalno je nastanjen u New Plymouthu, živeći o renti.

Ova tri naša iseljenika prevalili su vrlo interesantan put do svoje domovine. Oni su iz Aucklanda krenuli preko Velikog ili Tihog oceana na otočje Suva, pa na Havajsko otočje u Honolulu, a odatle u Vancouver (Kanada). Odavle su velikim putničkim autobusima krenuli na San Francisco, a zatim preko čitave širine Sjedinjenih država u Newyork, prevalivši u autobusima ništa manje nego 5.000

milja. Iz Newyorka krenuli su velikim prekooceanskim parobrodom "Acquitania" u Evropu iskrcavši se u Cherbourghu. Odatle su preko Francuske, Švicarske i bivše Austrije doputovali u Jugoslaviju. Svršetkom ovog mjeseca sva tri iseljenika vraćaju se natrag u Novu Zelandu, ali sasvim drugim putem. Oni će preko Venecije, sjeverne Italije i Francuske krenuti za London, gdje će se 10. IX ukrcati na veliki transoceanik "Orcades", te će tim parobrodom preko Gibraltara, Mediterana i Sueza vratiti se u Australiju i Novu Zelandu, tako da će taj put po moru trajati čitavih 57 dana.

U razgovoru sa g. Ravlićem doznali smo, da u Novoj Zelandi žive oko 6.000 naših iseljenika, od kojih je preko 5.000 iz Dalmacije, većinom iz makarskog primorja i okolice Vrgorca. Od 1,500.000 stanovnika, koliko ih broji Nova Zelanda, najjače su od svih inostranih narodnosti zastupani Jugoslaveni.

Dominion Nove Zelande sastoji se od dvaju otoka (sjevernog i južnog). Naši iseljenici žive mahom na sjevernom otoku, i to ogromnom većinom u okolici Aucklanda, dok ih u samom gradu ima oko 3.000. Ponajvećma su farmeri, te gaje na svojim farmama stoku, povrće i voće. Stočari prerađuju sir i maslac preprodavajući te svoje prerađevine velikim trgovačim firmama. Ostali naši zemljaci uposleni su po raznim trgovinama, restauracijama i hotelima, a mnogi od njih imadu svoje vlastite radnje. U samom Aucklandu bavi se nekih tridesetak naših zemljaka i ribarstvom na veliko. Oni su u tom poslu svojom žilavošću i ustrajnošću postigli vrlo velike i zamjerne uspjehe. Mnogi od tih naših zemljaka poseduju velike ribarske brodove snabdjevene najmodernijim ribolovnim alatom. Brodovi i mreže njihove predstavljaju znatan imetak, ako se uzme da se za samo jedan moderan ribarski brod plati i do 5.000 lira (oko 1,200.000 dinara). Manji broj naših iseljenika bavi se još uvijek i kopanjem smole. U tom poslu rade ljudi za svoj vlastiti račun, kopajući i čisteći smolu, koju kasnije sortiraju i prodavaju velikim engleskim firmama.

Na pitanje našeg saradnika, kako su viđeni naši ljudi od tamošnjih vlasti i od Engleza, g. Ravlić je odgovorio da su naši iseljenici u Novoj Zelandi najljepše gledani i vrlo poštovani. Nije se to moglo kazati pred dvadesetak godina, ali od kako su naši ljudi za vrijeme rata istupali svuda protiv Austrije, a nakon rata osnovali svoja prosvjetna i zabavna udruženja, od onda su i Englezi počeli da na njih sasvim drugačije gledaju. U Aucklandu, gdje je centar privrednog, kulturnog i socijalnog života sjevernog otoka, naša udruženja češće daju svoje društvene zabave sa plesovima, izletima i ostale priredbe. Sve te zabave posjećivane su od velikog broja Engleza, koji se s našim iseljenicima vrlo rado zabavljaju, jer su se s njima već dobro izmiješali trgovačkim vezama, ženitbama i prijateljskim drugovanjem.

Naše iseljenike u Novoj Zelandi, pored ostaloga, - kaže nam g. Ravlić – vrlo interesiraju dva važna pitanja: pitanje našeg konzulata i pitanje osiguranja i isplate uložaka, koje su tamošnji iseljenici uložili po raznim bankama u domovini. Naš konzul g. Ivan Totić žive u Dargewille-u, koji je udaljen oko 120 milja od Aucklanda, što je vrlo nezgodno za naš svijet. Trebalo bi da naš konzul bude u Aucklandu, kao najvećem gradu Nove Zelande, u kojem žive najveći broj naših iseljenika.

Pitanje uložaka u domovinskim bankama jedno je bolno pitanje, koje u velike zabrinjuje naše iseljenike i uliva u njih nepovjerenje prema domaćim novčanim zavodima. G. Ravlić ne zna tačno koliko iznose zaleđeni ulošci naših iseljenika iz Nove Zelande, ali naglasio nam je, da bi to pitanje trebalo čim prije riješiti, u koliko naši domaći zavodi računaju sa prilivom novca iz nove Zelande, u kojoj imadu mogućnosti zarade naši iseljenici, kao u malo kojoj drugoj zemlji.

Treće je važno pitanje, rekao nam je g. Ravlić, pitanje useljivanja u Novu Zelandu. Sada mogu da se usele žene k muževima, djeca k roditeljima i djevojke svojim zaručnicima. Bilo bi poželjno, kada bi se sa strane nadležnih vlasti poduzeli koraci, da se kod otvorenja jačeg useljavanja, dozvoli našim domorodcima veća kvota.

Ovako nam je po prilici prikazao život i potrebe naših ljudi u Novoj Zelandi g. Ravlić, koji igra vidnu ulogu među našim iseljenicima, ističući se među prvima u svim tamošnjim organizacijama. A da je vrlo viđen i od engleskih vlasti svjedoči i činjenica da je on pomoćni sudac sudačke organizacije "Justices Asotiations Federation".

URARSKO-ZLATARSKA
I OPTIČARSKA RADNJA

Vinko Ivulić

SPLIT
NARODNI TRG BROJ 4

Nuđa Vam ručne, žepne, stolne i zidne satove najboljih svjetskih tvornica.

Prvorazredna roba, najbolja mi je reklama.

Posebni odio sunčanih i po liječniku propisanih naočala.

Pri kupnji nemojte paziti na cijene, jer time štetite na kvalitetu.

REUMATIZAM



išijas, kostobolju, neuralgične bolove itd. liječi sa uspjehom prokušani lijek

»ANTIRHEUMIN«

Cijena orig flaši Din 35.— sa poštarinom Din 40.—. Za inostranstvo 3 kutije 3 dolara. Proizvadja Mr. Ph. A. MRKUŠIĆ, apotekar u Mostaru (Primorska banovina). Dobiva se i u apotekama. Reg. S. br. 14245-33

Proti malokrvnosti

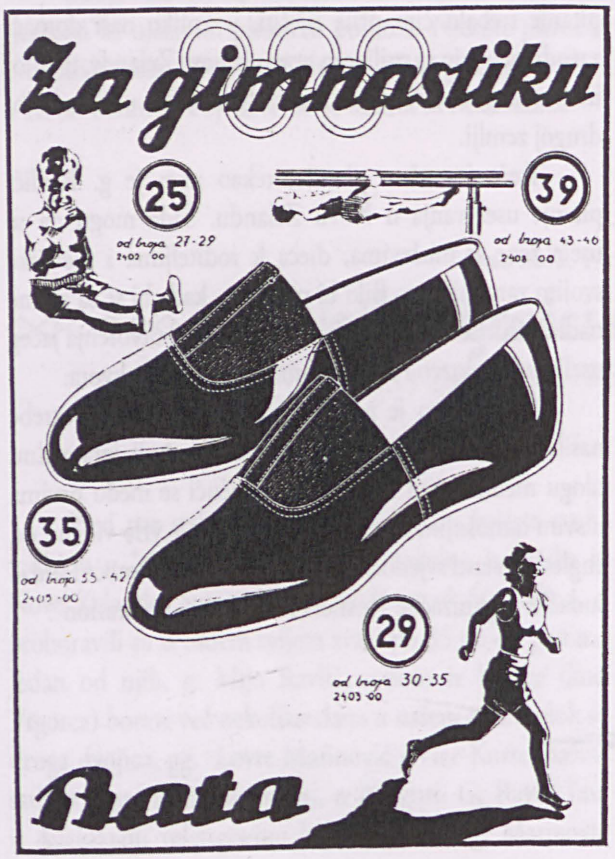


blijedoći, općoj slabosti, slabog apetita za regeneraciju krvi iza porodjaja u rekonvalescenciji itd.

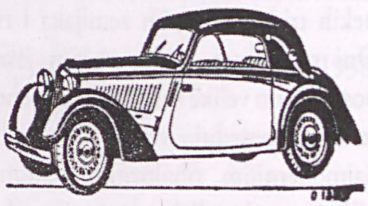
»FERRODOVIM«

je isproban i pouzdan lijek. Orig. boca Din 40.—, franco. Za inostranstvo 3 fl. 3 dolara. Proizvadja Mr. Ph. A. MRKUŠIĆ, apotekar u Mostaru (Primorska banovina). Dobiva se i u apotekama.

Ogl. reg. pod S. br. 6682-32



Audi · DKW
Horch
Wanderer
Adler



automobili počam od . . . Din 25 000
motocikle „ „ . . . . „ 3,500
bicikle „ „ . . . . „ 700
šivaće mašine počam od . Din 2,500
radio aparati „ „ . . „ 2,500
Pirelli gume

Tvorničko skladište elektro-materijala, lustera, lampa, kuhala i pegla te sijalica Osram, Tungsram, Jugo, Tesla Elix.

CIJENE SIJALICA (DOMAĆE):

5, 10, 15 W	Din 8.—	60 W	Din 30.—	150 W	Din 125.—
25 „	„ 14.—	75 „	„ 38.—	200 „	„ 155.—
40 „	„ 15.—	100 „	„ 54.—	300 „	„ 240.—

za gotovo i na otplatu dobijete kod glavnog zastupnika

A. Perasić

Telefon 258 · SPLIT · Zagrebačka 4

Elektro materijal, lusteri, žarulje.

Novi iseljenik, 1939. god.; br. 8.

UGLEDNI ISELJENICI IZ N. ZELANDIJE

Podgora, 7 VII 1938

Ovih dana došli su u domovinu i u svoj rodni kraj Podgoru iseljenici iz Nove Zeelandije gosp. **Vice Kurta** gosp. **Lovre Marinović** i gosp. **Miho Ravlić** iz Kozice. Sva tri posjećuju svoj rodni kraj poslije 36 godina. Doputovali su iz **Nove Zelandije** preko Amerike, gdje su se susreli sa mnogim našim iseljenicima u San Francisku, Chicagu, New Yorku i u ostalim drugim mjestima. Na putu iz Amerike do Evrope pridružili su se velikoj grupi drugih Jugoslovena, te su svi bili svečano dočekani od naroda i iseljeničkih vlasti na granici u Ljubljani, Zagrebu i Beogradu i obavili posjet i poklon na Oplencu, položivši vijenac na grob Kralja Aleksandra i tada su se svi razišli po Jugoslaviji u svoje rodne zavičaje.

Podgorani svake godine na svečan način slave dan sv. Ćirila i Metoda, tako i ove godine na večer prije uz slavljenje zvona pucali su mužari. U jutro u 8 sati bila je prva sv. misa, koju je odslužio veleč. Marko Devčić župnik Podgore, uz asistenciju velečasnog Pavlinovića i župnika Igrana. – Mjesni pjevački zbor odpjevao je sv. misu uz pratnju orgulja. Veleč. župnik Devčić je izrekao propovjed u čast sv.Apoštola pozivljući narod da uzdrži vjeru, koju smo mi Slaveni dobili po našim apostolima, jer nam je u tom jedini duševni i tjelesni spas.

Prigodom ove crkvene svečanosti župnik Veleč. Devčić, Don M. Pavlinović, crkovinarstvo i seljani odredili su, **da pozdrave naše iseljenike** i nazovu im dobrodošlicu. Nakon dovršene službe u crkvi, **župnik Devčić** pred crkvom u prisutnosti cijeloga naroda, koji je bio u ckrvi pozdravio je naše iseljenike želeći im ugodan boravak u domovini i u Podgori i pozivlje ih, da danas budu njegovi gosti. Zatim je veleč. Pavlinović pozdravio iseljenike ističući svoje veselje, da ih može baš na ovaj dan pozdraviti i s njima se zajedno u crkvi pomoliti kako je to obavljao prije 10 godina u Novoj Zelandiji, slaveći s njima sv. Apostole u Oratia u Crkvi sv. Ćirila i Metoda, **koja je sagradjena baš njihovom pomoći.** Kazao je prisutnima kako su naši iseljenici svojim radom i štednjom došli do blagostanja u Novoj Zelandiji, i njihova djeca danas imaju uvažene položaje državnih činovnika, a gosp. Marinović do godine dana i sina svećenika, koji će se brinuti za duhovno dobro naših iseljenika u Novoj Zelandiji. Istaknuo je, da je gosp. Miho Ravlić sada predsjednik Jugoslavenskog kluba u Aucklandu, a bio je i za prošlu godinu i da je svojim radom i nacionalnim osjećajem mnogo doprinio ugledu našeg naroda u onoj koloniji. Gosp. Kurta i gosp. Marinović su takodjer članovi kluba i suradjuju sa velikom požrtvovnošću za uspjeh kluba. Zaželio je iseljenicima ugodan boravak u domovini i sretan povratak u Novu Zelandiju pozvavši sve prisutne da kliknu: "Živjeli naši iseljenici!"

Zatim je gosp. **V. Kurta** uzvratio na pozdravu a tako isto i gosp. **Marinović i Ravlić**, te su sva tri izrazili, da su sretni, što su poslije toliko godina mogli posjetiti domovinu i rodjeni kraj, i da nalaze mnogo napredka u domovini u svakom pogledu te da srdačno u ime svoje i u ime svih naših iseljenika, zahvaljuju gg. župnicima i narodu na ovako srdačnoj i iskrenoj počasti i pozdravu, te sva tri preporučuju vjeru u Boga i ljubav prema domovini. Na gozbi kod župnika uz spomenute bio je i po jedan odbornik iz odlomaka iz sela, te su bile uz mnoge nazdravice odpjevane i narodne pjesme i nakon ugodnog razgovora rastali smo se pred večer od naših dragih iseljenika.

Milan Pavlinović, bivši iseljenički izaslanik

Novi iseljenik, 1939. god.

NAŠI ISELJENICI IZ NOVE ZELANDIJE

-M- Ovih su dana pohodili Iselj. muzej i uredništvo našeg lista dva naša ugledna iseljenika iz New Zealanda: g. **Filip Vela,** direktor naše velike ribarske zadruge "Auckland Seine Boat Ass-i" iz Aucklanda i g. **Ante Marinović,** vlasnik hotela "Ozeen Parrot Caffe" iz Welingtona. Prema njihovom pričanju život naših iseljenika u Novoj Zelandiji je u svakom pogledu povoljan. Naše mladje generacije, pokazuju znatan trgovački i poduzetnički duh. Preostalo je vrijeme teških

ručnih radova oko kopanja kanzi smole – to danas vrše još samo urodjenici – i zamornih rudarskih radova. Naš iseljenik – a to su većinom Primorci i Dalmatinci – vraća se svom iskonskom pozivu – gospodarenju nad morem. Tako da danas imaju naši iseljenici u Aucklandu i Wellingtonu svoja vlastita ribarska preduzeća i zadruge, koje se mogu usporediti sa našim kalifornijskim ribarskim organizacijama. I u komercijalnom svijetu je naš iseljenik postigao zavidan uspjeh. Njegove se prirodjene trgovačke sposobnosti cijene, otvaraju mu se poslovni krediti i računa se s njime. Oni isti koji su još unazad deset do petnaest godina bili samo prezreno roblje rada, danas su principali i imućnici. U Novoj Zelandiji je snaga i vitalnost naše rase progovorila na takav način.

U industrijskom svijetu je postigao veliki uspjeh naš zemljak iz Dalmacije g. Parun Luka, koji još nije navršio tridesetu godinu, a vlasnik je tako velikog obućarskog preduzeća, da ga opravdano nazivaju "novozelandski Bata". Parun raspolaže vlastitom tvornicom, u kojoj zaposluje oko 300 radnika, i sa oko 50 vlastitih dućana, koji su razmješteni po svim važnijim arterijama Nove Zelandije. Parun Luka je primjer one kolosalne naše narodne volje i snage koja ne smalaksava unatoč tisuću zapreka, dok ne postigne zamišljeni cilj.

Jedina je nedaća – pričaju naši iseljenici – da naše vlasti nemaju svog pretstavnika u Welingtonu glavnom gradu Nove Zelandije, koji bi, obzirom na snažni trgovački progres naših iseljenika, bio od velike potrebe i koristi.

Oba naša ugledna iseljenika iz Nove Zelandije obećali su najživlju saradnju za naš Iseljenički Muzej.

HRVATSKI LIJEČNIK U NOVOJ ZELANDIJI

Iz Auckland (NOVA Zelandija), 10 veljače javljaju "Hrv. Dnevniku" u Zagrebu. – Ovamo je stigao mladi hrvatski liječnik dr. Crkvenac, koji je u domovini bio općinski liječnik u Pisarovini. Naši hrvatski iseljenici primili su dra Crkvenca s punim povjerenjem, kao što to uistinu i zaslužuje.

Novi Iseljenik, 1939. god.

◇◇◇◇ Iseljenička turističko-domaćinska škola

PRVI ISPIT ŠKOLE U KORČULI

Viganj, 14 jula.

Ova škola, koju je osnovao Savez organizacija iseljenika za uzgoj seoskih djevojaka u pravcu turističke privrede, podigla se je ove godine, uz požrtvovnu suradnju sestara Dominikanki u Korčuli, na zamjernu visinu. To je pokazao prvi ovogodišnji ispit iz teorijskog tečaja, na kome je svih 12 učenica, svojim odgovorima iz raznih predmeta, svojim ulogama gošće i domaćice u hrvatskom i njemačkom jeziku, svojim deklamacijama i skupnim pjevanjem, te svojom izložbom ručnih radova, te svojom priredbom čajanke i podvorbom s raznim kolačima i jestvinama poslije ispitne svečanosti, dokazalo što u nepuna tri mjeseca može stvoriti i kod seoskih djevojaka rodoljuban i ozbiljan rad.

Ovaj teorijski ispit održan je 8. o. mj. u prisutnosti brojnih pretstavnika Pelješca i Korčule u velikoj dvorani samostana sestara Dominikanki u Korčuli, a sada nastavljaju učenice praktični tečaj u školskom ugostiteljstvu, koje je uredjeno u krasno usčuvanom starobaroknom bivšem samostanu Dominikanaca u divnom obalnom mjestu Viganj, sučelice Korčuli. Tu će učenice, podijeljene izmjenično u više partija, raditi praktički sve poslove u kuhinji, pri posluzi gostiju u lijepoj školskoj restauraciji, u vrtovima i u ostaloj ugostiteljskoj ekonomiji, te tako prići sve što je bitno u turističkoj privredi.

Nadamo se da će završni praktični ispit ovogodišnjega školskog tečaja moći biti izveden uz brojne domaće i strane goste, kojima se u Vignju pruža prilika rijetko dobrog i jeftinog ljetovanja u pensionu ove praktične domaćinske škole čisto turističkog smjera. Tko želi prospekte, neka se obrati na školsku upravu u Vignju, z. p. Kućište, Dalmacija.

Novi Iseljenik, 1939. god.

JOŠ JEDNO PRIZNANJE IZ ISELJENIŠTVA

Višegodišnji dušobrižnik među hrvatskim iseljenicima u Novoj Zelandiji, vrlo aktivni javni radnik među onamošnjim narodom, dopisnik "Novog Iseljenika" i drugih domaćih listova o životu, radu i prilikama naših iseljenika u onom dalekom kraju, i u zadnje doba naš iseljenički izaslanik u Aucklandu, uputio je gospo. I. F. Lupisu-Vukiću slijedeće pismo:

Cijenjeni gospodine!

Vaš nacionalni i iseljenički rad kroz 45 godina poznat je našem narodu i u Novoj Zelandiji, pak, u ime svoje i cijelog našeg naroda u ovoj naseobini, zahvaljujemo Vam na svemu što ste uradili za iseljenike. Na temelju iskustva u svom skromnom radu kroz deset godina za iseljenike u tuđini, mogu lako prosuditi kolike su bile Vaše žrtve i Vaš samoprijegor kroz 45 godina rada za iseljenike i Jugoslaviju. Svi Vam želimo, da Vam Bog podijeli dobro zdravlje za još dugi niz godina, da uzmognete ustrajati u istom radu i tješiti se, da sve što ste poradili, da je bilo na čast Vama i domovini a na korist svih naših iseljenika, koje je udes prisilio da u tuđem svijetu lome kosti do starosti, ali koji su ipak ostali čestiti ljudi i vrijedni rodoljubi.

Zbog bolesti moram idućeg oktobra napustiti dužnost u Novoj Zelandiji.

Mnogo Vam pozdrava od svih, a osobito od odanog Vam

Don Milana Pavlinovića.

Novi Iseljenik, 1939. god.; br. 12

ISELJENIČKI TEČAJ U VIGNJU

ODLIČAN I DIRLJIV ZAKLJUČAK TEČAJA ISELJENIČKE TURISTIČKO -DOMAĆINSKE ŠKOLE U VIGNJU

Turističko-domaćinska škola, koju je osnovao Savez Organizacija iseljenika na klimatskoj obali mjesta Viganj na Pelješcu preko Korčule, provela je ove godine do 15. IX. vanredno uspjeli domaćinski tečaj. Teorijska nastava i disciplina u internatu bila je na brizi sestara Dominikanki iz Korčule, pa se je već po ispitu iz teorijske nastave, koji je bio objavljen još u mjesecu junu, vidjelo da su sve učenice odlično odgojene i spremljene za praktičan rad u pensionu i gospodarstvu školske restauracije. Prospekti Turističko-domaćinske škole privukli su ove godine priličan broj gostiju u Viganj, koji su bili smješteni po lijepim privatnim kapetanskim kućama. Bilo ih je najveći broj domaćih, ali i iz Njemačke i Češkoslovačke, pa su učenice imale priliku, da pri podvorbi u školskoj restauraciji utvrde odmah u praksi ono što su u teorijskom dijelu tečaja naučile u tu svrhu od stranih jezika. Učenice su u praksi prošle sve radove u turističkom ugostiteljstvu, te su bile podijeljene svake nedjelje naizmjence u tri grupe: Kuhinja, serviranje u školskoj restauraciji i vanjska ekonomija. Na dan zaključka tečaja primile su učenice pismeno svjedočanstvo o svojoj vrijednosti, pa su se tom prilikom skupili u počast učenica uz časnu majku i sestre Dominikanke te mjesno i okolno svećenstvo i predstavnici Saveza Organizacija Iseljenika, općina i turističkih organizacija Orebića i Korčule, kao što predstavnici samoga mjesta Viganj. Goste i učenice pozdravio je kao delegat Saveza Organizacija Iseljenika, g. Hinko Sirovatka, a po tom su učenice servirale čaj s raznim tortama i kolačima s tolikom stručnošću i pažljivošću, da su svi prisutni izrazili najveće priznanje nad takvim uspjehom tečaja. Sutradan su se učenice tronutno oprostile s omiljenim školskim internatom u Vignju i medjusobno, pa se razišle svojim kućama. Značajno je, da za svih 6 mjeseci nije bilo u internatu nijednog slučaja bolesti. Naprotiv su se neke na početku slabunjave učenice lijepo oporavile i otišle kućama jedre i zdrave, što najbolje svjedoči za izvanrednu klimatsku vrijednost Vignja i za dobar red u internatu.

Za novi tečaj, koji će se otsada vjerovatno trajati i do 10 mjeseci, već se javljaju reflektantice, dotično njihovi roditelji, iz raznih strana zemlje, pa se zbog ograničenog mjesta u internatu preporuča i ostalim roditeljima, da

što prije zatraže prospekt uz izjavu, da imaju osigurana sredstva za internat, i to mjesečno Din 600.- i Din 100.- upisnine pred stupanjem u internat. Pismene prijave prima Turističko-Domaćinska škola u Vignju, z. p. Kućište, Dalmacija, ili Savez Organizacija Iseljenika u Zagrebu, Branimirova ulica 15, II kat.

Iseljenički muzej, 1. V. 1939. god.

◇◇◇ STOGODIŠNJICA JUGOSLOVENSKE EMIGRACIJE U NEW ZEELANDU

-M- Jugoslavenska emigracija u New Zeelandu spada srazmjerno medju najstarije. Već. g. 1838-39 dolaze prvi naši iseljenici u ovu bogatu zemlju, tada još gotovo nepoznate otoke, u trci za avanturističkom srećom. Nagnala ih je, kao i sve naše prve iseljenike-pionire, neimaština i bijeda krajeva u kojima su živjeli. Iako su njihove namjere bile tek prolazno se zadržati u dalekoj tudjini, kao i svih časnih iseljeničkih pionira lutalica, oskudica i mala zarada primorale su ih, da se stalno nastane i prilagode novim prilikama i novom životu. Naši iseljenički pioniri za prvih dana svog novog života nisu bili baš velike sreće. Zarade su isprva nalazili samo u rudnicima u visokim brdima ili kopajući pod teškim okolnostima kaori smolu. Pa, istom kad su stekli male uštednje, počeli su kupovati zemlju, te se baviti voćarstvom, stočarstvom, peradarstvom i poljodjeljstvom. U ovim su granama pojedinci veoma uspjeli i razgranili svoj posjed i svoje poslove. Manji je broj našao rada i na javnim radnjama, kod gradnja cesta, željezničkih pruga i većih zgrada. Skoro svuda, gdje se je tražila snaga, izdržljivost u poslu i zdravlje, gdje su radni uslovi bili naročito teški, naš je doseljenik, kao uvijek i svagdje na svijetu, prvenstvno bio tražen i uposlivan. Tek u posljednje vrijeme počeli su se naši iseljenici baviti i trgovinom i ribarstvom, koje je dugo bilo monopolisano i isključivo u rukama Engleza.

Današnja situacija naših doseljenika u New Zeelandu nije zavidna, no nije ni loša. Oni više ni izdaleka tako mnogo ne rade u rudokopima niti se mnogo bave kopanjem kaori smole, te se uglavnom zanimaju pozivima, koji im od prirode leže, kao ribarstvom, farmerstvom i hoteljerstvom. Ima ih nekoliko i jačih poduzetnika i tvorničara, kao i na istaknutim javnim zanimanjima u kojima su stekli lijep ugled.

Novi iseljenik, 1939 god.; br. 5

IZ NAŠIH NASEOBINA
DOLAZAK Dra M. CRKVENCA U AUCKLAND

Auckland, New Zealand, 23. II. 1939.

Ima oko 80 godina da se je naš narod počeo doseljavati u ovu zemlju, i to 100 posto hrvatski seljački narod. Intelektualci uopće nisu dolazili.

Zato će pojmiti, kakvo je bilo naše veselje, kada smo dočuli, da k nama dolazi g. dr. Miroslav Crkvenac, liječnik, u svojstvu Iseljeničkog dopisnika.

Šesti dan po dolasku Dra Crkvenca, priredio mu je ovdašnji Jug. Klub čajanku, na koju su bili pozvati svi naši zemljaci u Aucklandu, bez obzira da li su članovi Kluba ili ne. Sakupilo se u društvenim prostorijama oko 300 odraslih osoba.

Prvi je pozdravio Dra Crkvenca, predsjednik Kluba g. **Stipan Sumić** zaželivši mu dobrodošlicu u novoj sredini, našto je tamburaški zbor otsvirao "Lijepu našu domovinu".

U ime omladine pozdravio je Dr. Crkvenca mladi svećenik Vč. **Juraj Marinović** Lovrin, rodjen u Novoj Zelandiji, u našem milom jeziku, pozvavši ga da bude

vodja i učitelj naših iseljenika u Novoj Zelandiji.

Na to je Dr. Crkvenac toplim riječima zahvalio svima na dočeku i počasti, kojim su ga odlikovali. Izručio je svima pozdrav Domovine.

Izmedju ostaloga kazao je: Ovaj naš sastanak najbolji je dokaz, koliko vam na srcu leži domovina. Vama je uspjelo podići ugled našega naroda i naše države u ovoj dalekoj tudjini vašim poštenim i marljivim radom. Ne samo Vi nego i drugi naši iseljenici po svijetu mnogo su doprinašali za domovinu i spasili svoje porodice. Napredak naše divne Dalmacije i Hrvatskog Primorja imamo zahvaliti samo našim iseljenicima. Tisuć-godišnja borba hrvatskog naroda za svoju slobodu i samostalnost, bila je i jeste vjeran čuvar naše obale i našega mora. Vaši pradjedovi čuvali su najveće blago na ovome svijetu, a to je sloboda, bez koje nema sreće ni napretka. Biti ćete sretni i ponosni da ste potomci našeg naroda, kada posjetite Vaš stari kraj. Sloga naroda je danas čvršća nego ikada za dobro čitave naše zemlje.

Zatim nam je Dr. Crkvenac, kojeg ovdje svi zovu samo "naš doktor", protumačio čitavu povijest Hrvata od njihovog dolaska na jug do 1918 godine, i u kratkim potezima prikazao razvitak naše države.

Kada je završio svoj govor, nije bilo kraja klicanju dragoj domovini i Dru Crkvencu. Ovaj sastanak svršio je pjevanjem narodnih pjesama i uz čašu vina.

Tri dana nakon ove večeri Uprava Hrvatskog Prosvjetnog Dobrotvornog Društva u Aucklandu priredila je Dru Crkvencu sličnu večer, kojoj su prisustvovali samo članovi društva, njih oko 400 na broju.

Predsjednik društva g. Ivan Tomašević u svom lijepom govoru zaželio je dobrodošlicu Dru Crkvencu, našto je Dr. Crkvenac zahvalio. Zabava se odvijala u intimnom krugu do kasne ure. Dr. Crkvenac je i ovdje govorio slično kao i u Jug. klubu, i stavio se na raspoloženje svima: trgovcu, pomorcu, težaku i obrtniku.

Dragi Uredniče, nemoguće mi je izraziti veselje i zadovoljstvo našega naroda u ovoj zemlji i opisati hvale, koje naš narod želi odati našim iseljeničkim vlastima u domovini, što su nam ovamo poslali g. Dra. Miroslava Crkvenca.

U to ime neka ga Bog poživi i zadrži medju nama mnogo godina.

A.

VAŽNO UPOZORENJE ISELJENICIMA

Kako javlja Ministarstvo socijalne politike, Ministar Finansija je donio slijedeće riješenje:

"U vezi člana 9. Pravilnika O REGULIRANJU PROMETA DEVIZAMA I VALUTAMA zabranjuje se unošenje u našu zemlju papirnih novčanica u komadima od 100 dinara, u koliko su u pitanju ukupne količine preko 500 dinara. SVAKI UNOS DINARSKIH NOVČANICA OD 100 DINARA PREKO 500 DINARA PODLEŽE ODUZIMANJU I STAVLJANJU NA VEZANE RAČUNE KOD NARODNE BANKE. Carinske i poštanske vlasti u našoj zemlji dostavljati će Narodnoj banci sve količine stotinarka, oduzetih od pojedinih lica ili sadržanih iz pošiljaka, koje stižu iz inostranstva, a Narodna banka će odobravati iznose u visini vrijednosti primljenih efektivnih novčanica, blokiranim računima lica od kojih su novčanice oduzete."

Novi iseljenik, jula 1939 god.; br. 5; str. 1, 3 i 4

NAPREDAK NEW-ZEALANDA

Prilike naših iseljenika u Novoj Zelandiji s obzirom na daljnje mogućnosti emigracije*

I

Proučivši život naših iseljenika na licu mjesta u ovoj zemlji mogu sa priličnom točnošću opisati njihov sadanji socijalni, ekonomski položaj s pogledom na budućnost. Kao u svakoj zemlji našeg useljavanja tako i u Novoj Zelandiji naš narod ovisan je o prilikama, koje se zbivaju u samoj zemlji. Radi boljega razumijevanja potrebno je poznati i sam život sa socijalnim promjenama koje se u ovoj zemlji dogadjaju osobito u posljednjih par godina. Naš čovjek koji je vrlo prihvatljiv novim idejama, brzo se je snašao i ovdje, a u svojoj radinosti postiže lijepe rezultate. Nova Zelandija je od vajkada poznata kao uzor zemlja gospodarstvene administracije, velikog socijalnog shvaćanja, demokratskog principa i individualne slobode. Sadanja laburistička vlada pravi je tumač širokih slojeva pučanstva i cijela uprava teži cooperativnom

sistemu privatnog vlasništva i otežanju sticanja velikog kapitala po pojedincima. U ovu svrhu zabranjeno je oticanje novca u inostranstvo, uvoz je vrlo otežan porez na zaradu je vrlo velik, država odredjuje i garantira cijene i gotovo nad svime je uzela kontrolu. S druge strane osigurava visoke nadnice i omogućuje velik opticaj novca u samoj zemlji. Poslije zadnje krize koja se strahovito osjećala i u ovoj zemlji, prilike su se sasvim popravile i govori se, da je sadanji prosperitet bolji nego ikada prije, osobito što se tiče radnika i malog farmera.

Iz ovih fakta sigurno je, da pojedincu neće biti više nikada moguće nagomilati kapital u jednoj ruci kao što je to bilo moguće nekada. Ljudi će dobro živjeti uslijed ove raspodjele kapitala, dakako da će marljivost i spretnost uvijek pružati mogućnost bolje probiti. Liberalni sistem odgoja od početka omogućuje princip "jednake mogućnosti odgoja". Svakome je omogućeno slobodno pohadjanje srednjih i njima sličnih tehničkih škola. Isto takav slobodan put je i nastaviti studije na sveučilištu. Ova mala zemlja od milijun i pol stanovnika izdaje za odgoj godišnje u svom proračunu oko miljardu dinara; ne ubrojivši u taj iznos veliki broj katoličkih osnovnih i srednjih škola. Sistem agrikulturnih trgovačkih i profesionalnih škola zauzima vidno mjesto u srednjoj nastavi. Sistem školovanja je ovdje doveden do najvišeg savršenstva što ga ide sa stanovišta da je napredak naroda jedino moguć u visokoj prosvjeti. Svaki kotar uz osnovne škole ima i srednju školu u kojima se uz teoretske predmete uče i praktički predmeti raznih zanata i poljodjelstva, a ženska mladež posebno se uči kućanstvu i kućnoj higijeni.

Državne dopisne škole uredjene su po cijeloj zemlji pod strogom kontrolom tako, da je svakome omogućeno uživati blagodati prosvjete. Od nedavna je ovaj sistem produljen i na one kojima prije nije bilo moguće doći do potrebne prosvjete. Moderna pomagala uvedena su po školama, pa je preko šest stotina škola opskrbljeno već sa radijem pomoću kojeg je nastava omogućena u potpuno modernom smislu uz prikazivanje filmova. Pošto su Novo-Zelandjani svojim odgojem naučeni na čitanja knjiga, to nije čudo što svaka općina i svako malo mjesto ima svoju javnu knjižnicu. Ove knjižnice nisu samo slovo na papiru, već narod u istinu i čita, sistem rada i način života dopušta dosta vremena i duševnoj razonodi. Javno mnijenje o potrebi škola toliko je usavršeno, da su u pokretu i stavljeni na raspolaganje djeci državni autobusi, koji školsku djecu dovoze i odvoze od najudaljenijih farma i zaselaka, a sve badava, da se što bolje omogući pohadanje škole.

Lično sam mogao vidjeti kako se djeca dnevno odvoze u školu i četrdeset kilometara daleko.

Naravno, da su za to potrebni i dobri putevi i premda zemlja ima izvrsne ceste, to se svejedno gradi i radi na sve strane.

Javni radovi su glavna pozicija uspjeha ove visoko kulturne zemlje, da je u mogućnosti uzdržavati sadanji visoki životni standard radnika u Novoj Zelandiji i njihovih obitelji veći je ovdje nego u kojoj drugoj zemlji pod sličnim prilikama. Istina, cijene životnih potrepština veće su za 40 postotaka od cijena prije rata, ali zato je dohodak obitelji poprečno za 50 posto veći, nego prije rata ne govoreći o udobnosti 40 satnog rada kroz pet dana. Državni ured za unapredjenje zemlje podiže na hiljade lijepih domova za radnike i obitelji sa djecom; upravo je divno vidjeti ova nova naselja sa bujnim vrtovima i cvjetnjacima sa još ljepšim i udobnijim unutrašnjim uredjenjem.

II

U Novu Zelandiju počelo je naše iseljavanje još sredinom prošlog vijeka, kada su naši mornari u službi stranih kitolovaca počeli posjećivati Južno more. Na ovim putovanjima oni su posjećivali i Novu Zelandiju, pa su mnogi od njih ostavljali brodove i pošli tražiti sreću u tadašnje zlatne rudnike, koji su ali naskoro presušili i danas rade sa vrlo malim kapacitetom. Pod konac prošloga stoljeća našlo se je mnogo kaurske smole na sjevernom otoku, pa su naši Dalmatinci i Primorci počeli u velikim masama dolaziti u ove krajeve. Kopanje kaurske smole je vrlo težak i nezdravi posao. Mnogo je naših ljudi u ovim nezdravim i močvarnim krajevima zaglavilo. Opadanje cijene kaurske smole prisililo je naše iseljenike, da se vrate u domovinu ili su se počeli baviti drugim zanimanjima. Marljivost naših iseljenika brzo ih je podigla, a uz veliku štednju i samoprijegor, premda su pomagali novčano svoje u domovini, postigli su velike rezultate u novim zvanjima. Kopanjem kaurske smole bavi se još vrlo maleni broj, jer kako sam napomenuo, uložena muka i posao ne isplati se. Sintetska smola potiskuje prirodnu i tako je znanost sa svojim sintetskim produktima upropastila mnogu granu proizvodnje i trgovine sirovinskih produkata ne samo u Novoj Zelandiji, već i po otocima Dalekog Pacifika.

Ovako primorani naši smolo-kopači počeli su se većinom naseljivati po farmama. Rad i udobniji život na farmi omogućili su našim iseljenicima, da dovedu i svoje obitelji iz domovine.

Naša najveća farmerska naselja nalaze se danas u Auckland-provinciji na sjevernom otoku. Većinom su to stočarske farme sa mlječnim proizvodima. Farme su uredjene najmodernije, pa se krave muzu na električni ili motorni pogon, a mlijeko se šalje u velika kooperativna ili zadružna mljekarstrva, gdje se preradjuje u sir i maslo. Sira i masla Nova Zelandija izveze godišnje u vrijednosti od preko četiri milijarde dinara.

U okolici samoga grada Aucklanda ima mnogo naših koji se bave sa voćarstvom i vinogradarstvom. To su jedne od najmodernijih farmi, a marljivost naših ljudi vidno se ispoljuje u urednosti i vodjenju farme nad ostalima. Gdjegod se naš čovjek naselio ne može biti a da nebi zasadio barem malo vinove loze. Grožđje nije dosta slatko, pa treba vino pojačavati sa šećerom i alkoholom, pa i u pravljenju ovakovog vina naši su majstori. Naša slavenska i hrvatska gostoljubivost nije ni ovdje prestala. Našem srcu i našoj duši upravo godi kad vas naš čovjek počasti sa čašicom makar i umjetnog vina, da zamjenite sa monotoni "cup of tea" engleskog običaja. Brzi uspjeh naših farmera ima se pripisati ustrajnom i teškom radu naših ljudi.

Osim zemljoradnje naši se bave i ribarstvom. Unatrag svojih deset godina ribarstvo je bilo isključivo u našim rukama, poglavito u gradu Aucklandu. Naši su osnovali ribarske zadruge sa vlastitom ribarskom flotom, a velika većina ribarskih tržnica je u našim rukama u tome gradu. Da nije došla restrikcija gradnje ribarskih brodića sigurno bi čitavo ribarstvo Nove Zelandije bilo u našim rukama. Ovako radi velike spretnosti i poduzetnosti naših ribara Englezi su nam onemogućili daljnje širenje. Kao i sve druge zanate, tako je i ribarstvo potpalo pod Uniju, koja budno pazi na konkurenciju i na radno vrijeme. Time je gradnja novih ribarskih brodica zabranjena kao i dobivanje novih ribarskih koncesija. Usprkos ovih preventivnih mjera širenju našega ribarstva u Novoj Zelandiji uspjelo je našim zadržati stare pozicije. Uz neke zanate ima dosta naših koji se bave ugostiteljstvom i držanjem restauracija.

Društveni život naših iseljenika u ovoj zemlji dosta je dobro razvijen. U Aucklandu postoje dva društva, koja su u posljednje vrijeme našla kontakta, pa sada vlada prilična harmonija medju našim narodom. Jedno društvo je Jugoslavenski Club, koje je poznato po svojem godišnjem plesu, koji je jedna od najvećih atrakcija u engleskom inače mirnom životu. Zaslugom ovoga Cluba i drugih rodoljubnih pojedinaca naše se je ime pročulo u ovoj zemlji i naš narod respektiraju kao brojnu stranu koloniju. Uz ovo društvo ima u istom gradu i Hrvatsko Dobrotvorno Društvo, koje je poznato radi svoga socijalnoga djelovanja, a ima i veliki broj članova. Ovo je društvo ustanovljeno pred par godina i lijepo napreduje. U provincijskom gradiću Dargavillu imamo jedan Jugoslavenski Club, kojem je zadaća nacionalno i društveno okupljanje naših iseljenika u tom dijelu otoka. Već dulje vremena opaža se potreba osnivanja našeg narodnog doma u Aucklandu. Pošto u ovoj koloniji mi nemamo novčano tako jakih iseljenika, koji bi svojim darom mogli utemeljiti naš narodni dom, to se je skupilo nešto rodoljubnih iseljenika da ostvare ovu zamisao, pa ima nade da će u svom nastojanju uspjeti. Naše useljavanje u ovu koloniju već je dulje vremena zabranjeno, pa ako ne bude novoga priliva stara generacija iseljenika će izumrijeti, a druga generacija već i onako slabo govori materinski jezik, a na žalost dosta ih imade koji našega jezika ni ne poznaju. Ova žalosna činjenica, da bi se ovo naše potomstvo moglo naskoro izgubiti u ovom dalekom moru, zabrinjuje svakog iskrenog rodoljuba. Kod moga obilaženja raznih ustanova, samo primjera radi hoću navesti, da u jednom collegu gdje ima naših 16 pitomaca, koji pohadjaju srednju školu, ja sam samo jednoga našao koji me je malo hrvatski razumio. Drugih petnaest nije znalo ni riječi naški. Bolna srca ostavio sam inače vesele mladiće, koji su se upravo vježbali za sportska natjecanja. Utjeha mi je bila, što sam čuo od nastavnika, da su mladići daroviti i da su daleko nad prosječnosti ostalih mladića u intelektu i znanju. To isto imao sam prilike vidjeti i čuti i u mnogim drugim školama, da su djeca naših iseljenika iznad prosjeka ostalih. Ovako u tudjini usporedjivajući i retrospektivno gledajući u naš seljački narod u domovini misli koliko blago leži u tom narodu neiskorišćeno. Da je našoj seljačkoj djeci omogućena samo polovica ovakve naobrazbe ubrzo bi nadmašili ostale narode. Mi ne znamo koje blago imamo u domovini, i onda ne bi bilo potrebno da naši najbolji sinovi odlaze u tudjinu i na koncu onda služe drugim nacijama. Sa dobrom organizacijom naši ljudi bi možda imali i bolji uspjeh u domovini i ne bi se trebali mučiti po tudjem svijetu i svoje kosti ostavljati u tudjini. Da naši rade ovako teško u domovini uz ovdašnju organizaciju isto bi postigli, ako ne i bolje. Riječi našega pjesnika Preradovića u "Putniku" svaki iseljenik mnogo puta izgovori prije nego što šta postigne.

U Novu Zelandiju dolazi godišnje oko 150 naših iseljenika i to većinom žena s djecom ovdašnjih iseljenika, jer svakom drugom su vrata ove blagoslovljene zemlje zatvorena. Uz članove porodica mogu još samo doći u ovu zemlju mlade djevojke, koje se udaju za naše iseljenike. Ovo je za sada jedini priliv naših ljudi u Novu Zelandiju.

III

Naši iseljenici žive ovdje pod vrlo dobrim uslovima: osobito oni koji su već dulje vremena u ovoj zemlji. Standart života je proporcionalno najveći što si ga možemo zamisliti. Sve ove blagodati uživaju i naši iseljenici, a većina njih uspjela si je stvoriti lijepe i udobne domove. Kvalifikovanih ili sa višom naobrazbom naših ljudi u Novoj Zelandiji gotovo i nema. Školovana djeca naših iseljenika nažalost gotovo sasma su se otudjila od svojih zemljaka i oni su za našu naciju izgubljeni. Naš narod u ovoj zemlji brojčano kao manjina nešta znači, ali jakih uplivnih ljudi ovdje nemamo. Kao manuelani radnici naši su vrlo dobro cijenjeni i kao takovi lako nalaze zaradu. U doba posljednje svjetske krize tužili su mi se naši da su jedva mogli preživjeti, pa je to jedan dokaz, da je i Nova Zelandija ovisna o vanjskim ekonomskim peripetijama.

U bojazni, da se životni standart domaće radne snage ne snizi i da ne dobije vanjsku konkurenciju useljivanje je zabranjeno.

Kako sam prije već napomenuo postoji želja nekojih faktora za novo useljavanje, ali taj pokret nailazi na veliku opoziciju kod domaćih radnika, pa držim, ova pojava neće se promijeniti tako dugo dok se ne promjene iste prilike u cijelom svijetu. Radnički sloj naroda mrzi došljake, pa i to će biti opozicija novom useljavanju. Sve ove teškoće čine, da naš narod rodjen u staroj domovini, premda ovdje živi dobro, ipak se osjeća tudjinom i uvijek misli na domovinu, ali u koju radi materijalnih obaveza i ovdje stvorene egzistencije teško da se vrati.

Uslijed naglog povišenja životnog standarta u ovih nekoliko posljednjih godina rezervni novac Nove Zelandije uložen u Londonu od prijašnjih vlada ove zemlje istrošen je, pa se to počelo opažati na velikim daćama i uvoznim restrikcijama, koje sadanja vlada poduzima kao preventivnu mjeru proti oticanju novca iz zemlje. Ove mjere su dovele do toga da novo zelandska funta ne prima se više izvan zemlje. Ovdašnja funta uopće se ne može promijeniti u inostranstvu, dakako da preko N. Z. banke novac ima svoju prijašnju vrijednost. Pod ovakvim prilikama našim iseljenicima nemoguće je slati u domovinu veće pošiljke novca. Oni koji bi se eventualno htjeli vratiti u domovinu ne mogu, upravo radi ovih novčanih izvoznih zapreka. Izvoz novca dozvoljava ministar financija u vrlo skučenom obliku.

Za naše ljude koji dolaze u ovu zemlju osobito za mladji naraštaj najbolje je da dolazi sa znanjem kojega zanata. Obrt u ovoj zemlji nije razvijen još u pravome obliku. Zemlja koja se hoće ograditi od stranog uvoza trebati će veliki broj zanatlija i držim, da onaj koji dodje ovamo sa znanjem kojega zanata kao na pr. stolarski, tesarski, pekarski i slastičarski zanat može postići veliki napredak. Druge poslove kojima čovjek nije vješt, treba pomalo učiti ili se zadovoljiti sa običnim težačkim poslom. Tako su skoro svi naši ovdašnji iseljenici i počeli. Oni stariji skoro bez razlike sproveli su neko vrijeme u početku svoga dolaska na kopanju kaurske smole, pa polagano kad su ti stekli nešto novca i naučili engleski jezik počeli su se baviti drugim zvanjima. Ovaj težak život naših prvih smolokopača opisati ću posebno. Ono malo naših mladića, što dolazi u ovu zemlju većinom se uposle na našim radnjama po gradu, a nekoji podju i na farme.

Iz ovog kratkog opisa može se razabrati, da Nova Zelandija ide putem vlastitog zaokruživanja i nastoji se potpuno zatvoriti od stranog upliva. Pošto je ona uključena u Britskom Imperiju a njezin prosperitet je ovisan o londonskom tržištu, to će manje ili više i njezin ekonomski položaj ovisiti o Engleskoj. Svemu tome su podloženi i naši iseljenici, pa će i njihov položaj o tome ovisiti.

IV

Trgovačke veze koje su naši iseljenici poduzeli sa domovinom nipošto nijesu bile zadovoljavajuće. Mnogi naši koji su pokušali više iz rodoljublja, nego iz materijalne probiti uspostaviti trgovačke veze sa našom trgovinom u domovini tužili su mi se, da poteškoće na koje su nailazili morale su već u početku onemogućiti svaki daljnji posao. Daljina, nezgodne veze, a i nesolidnost naše podvorbe u domovini sa visokim ponudnim cijenama i sa slanjem drugorazredne robe polagano su ohladile interes ovdašnjih naših iseljenika. Smrću gosp. Mandića, koji je iz N. Z. došao u Jugoslaviju radi širenja naše trgovine i ovaj mali pokušaj je propao. Zabrana sadanjeg uvoza i devizni propisi sasma onemogućuju daljnje trgovačke veze. Naša država uvaža iz N. Z. nešto vune, pa bi se time možda mogao naći koji izlaz u deviznim propisima. Izvoz našega duhana nažalost premda izvrsne kvalitete radi prijašnjih navoda zastao je.

Sa nacionalnog pogleda svi naši u ovoj zemlji su žarki rodoljubi i svima je na srcu domovina i njezina budućnost. Dokaz ove ljubavi pokazali su ovdašnji naši iseljenici i za vrijeme svjetskoga rata, kada su potpomagali Jugoslavenski odbor u Londonu, izdavali su u više navrata i naše novine. Osnovana društva rade na okupljanju našeg naroda. Najprije je još za Balkanskog rata ovdje osnovano društvo za pomoć Crvenom Krstu u Srbiji. Za vrijeme svjetskoga rata ovdje je radio pomenuti Jugoslavenski Odbor. God. 1928 osnovana je u Aucklandu "Yugoslav Library", koja se je kasnije 1930 god. udružila sa novo osnovanim Jugoslavenskim klubom, koji klub još i danas djeluje. U medjuvremenu bilo je pokušaja osnivanja naših društava. Tako se je osnovalo 1931 god. Jugoslavensko Dobrotvorno društvo, koje je bilo u vezi sa Jugoslavenskim klubom sa posebnim svojim fondom. To društvo bilo je registrirano, ali ono danas ne djeluje. Iz toga društva neki članovi su istupili i osnovali posebni odbor za vodjenje Jugoslavenskog Dobrotvornog društva. God. 1937 ovo je društvo izmijenilo svoj naslov u "Hrvatsko dobrotvorno društvo", koje još i danas djeluje. Osim toga osnovan je i Jugoslavenski prosvjetni radnički klub", koji je prestao raditi još 1933 god. U Dargavillu imamo Jugoslavenski društveni klub" i "Jugoslavensko prosvjetno društvo "Zora", a u Wellingtonu imamo "Jugoslavenski klub". Naša crkva Sv. Ćirila i Metoda" u Oratiji postoji, a službu Božju obavlja engleski svećenik iz Avandale.

Što se tiče škola, naša djeca po mogućnosti većinom pohadjaju privatne katoličke škole, ali materinskog jezika, kako sam spomenuo, ne uče. Bila bi potreba da imamo našega učitelja ovdje, kojem bi bila teška služba, jer su naselja vrlo raštrkana po zemlji. Najbrojnija naša škola bi bila u Dargavillu, gdje polazi oko četrdeset naše djece u raznim godištima.

Ova kratka napomena o našim iseljenicima i općem radu medju njima, daje nadu za što bolji nacionalni i ekonomski razvitak ovdašnjeg našeg iseljenog naroda.

Dr. Miroslav Crkvenac, iseljenički dopisnik

*Donosimo ovaj vrlo pregledan i važan izvještaj g. Crkvenca, iz kojega se jasno osvjetljuju sve prilike u kojima žive naši iseljenici u N. Z. Op. ur.

Novo doba, 1. IX. 1939.god. str. 6.

70 - godišnja starica otputovala u Novi Zeland

SA 5.GODIŠNJOM UNUKOM DA POSJETI KĆERI

Jučer je parobrodom "Kralj Aleksandar" otputovalo preko našeg grada 20 iseljenika za Australiju i Novi Zeland. Oni će sa grupom od nekih 50 iseljenika iz Dubrovnika otputovati preko Bari-a u Napulj, a odatle će se 3 septembra ukrcati na veliki prekoceanski parobrod "Oronsay" od engleskog društva "Orientline" i proslijediti za Australiju i Novi Zeland.

Sa iseljenicima otputovala je i 70-godišnja starica Dome Kuščić iz Nereżišća na Braču, koja vodi sa sobom svoju malu unučicu od 5 godina. Ona putuje na poziv svojih kćeri u Auckland (Novi Zeland). Njezine dvije kćeri udate su tamo za naše ugledne iseljenike g. Ravlića i Marčića. Stara "teta Dome" dobivala je neprestana pisma od svojih kćeri, da svakako dođe k njima i da pod svaku cijenu dovede sa sobom i svoju unučicu, malu Dinku Vraničić, koja je ostala iza smrti njezine treće kćeri. Konačno se stara "tetka Dome" odlučila, odvažila na taj daleki put, koji sa najbržim parobrodom traje 38 dana po velikom i nepreglednom indijskom oceanu. Ona se ipak odlučila, prekjučer se oprostila u Nereżišćima sa svojim mještanima, jučer u Splitu sa brojnim poznanicima, dok će se danas u Dubrovniku oprostitit i sa svojim zetom, koji ju je do tamo dopratio. Njezine kćeri žrtvovale su za svoju majku skupu voznu kartu, samo da ju vide i da s njom mogu da prožive, i da njezinu unučicu spreme za ljepši i bolji život, nego što može da joj dade siromašni otac u Nereżišćima.

Sva je prilika, da će stara putnica "teta Dome" imati sreću na putu, jer to je, obzirom na međunarodne zapletaje, posljednji parobrod od spomenutog društva, koji još saobraća na ovoj liniji, vozeći putnike u daleku Novu Zelandu. Neka joj i s naše strane bude sretan put!

Novi iseljenik, 1939. god.; br. 7; str. 6

IZ NAŠIH NASEOBINA

RAD ISELJENIČKIH DOPISNIKA U AUSTRALIJI I NOVOM ZELANDU

L. – Iseljenički komesarijat u Zagrebu izvješćuje nas, da je gosp. dr. Miroslav Crkvenac, iseljenički dopisnik, stigao u Auckland 3. februara ove godine i da je od tamošnje naše naseobine bio dobro primljen i da je održao predavanja.

Gosp. Ing. Gjorgje Bielić, koji je doputovao u Sydney, upravio je izvještaj Iseljeničkom komesarijatu dne 12. II. 1939, u kojemu medju ostalim navodi udobnost za vrijeme putovanja i susretljivost i ljubaznost oficira i posade broda prema našim iseljenicima. Javlja nadalje, da je putem g. dra. M. Crkvenca primio dopis, koji mu je od našega Saveza organizacija iseljenika u Zagrebu bio po g. dru Crkvencu otposlat i ujedno potvdjuje primitak istim putem 45 knjiga za nacionalno-prosvjetni rad medju našim iseljenicima. Osim toga iznaša prilike medju tamošnjim našim iseljenicima kao i potrebu veza naše zemlje sa tamošnjim dijelom svijeta.

Primili smo izvještaj o vrlo uspjelom predavanju koje je g. dr. Crkvenac priredio odmah po svome dolasku u Auckland. Isto smo tako primili pismo od g. Ing. Bielića o radu koji kani provesti u Australiji medju našim iseljenicima.

Hrvatski iseljenik, 1940. god.; br. 2; str. 7

◇◇◇ PROSLAVA ISELJENIČKOG TJEDNA

Brojna predavanja, propovijedi i članci o iseljenicima

B. – Proslava Iseljeničkoga Tjedna održana je od 3.-9. prosinca 1939. po odredjenom rasporedu, i to sa tri radio-predavanja u Zagrebu (M. Bartulice, Dra A. Ružića i Artura Benko-Grado), propovjedima po crkvama i predavanjima po školama.

U novinama je objavljeno više prigodnih članaka osobito u Zagrebu i Splitu.

Objavljeni su cirkularni pozivi Iseljeničke Službe i Saveza Oris iseljeničkim uredima, državnim i banovinskim vlastima te iseljeničkim organizacijama. Pozvano je cijelo iseljeništvo na saradnju preko iseljeničke štampe. Poslani su cirkularni pozivi takodjer ograncima Seljačke Sloge i Gospodarske Sloge po svim hrvatskim krajevima.

U Dravskoj banovini je proslava izvršena po posebnom rasporedu Družbe Sv. Rafaela u Ljubljani, te je po prvi put izvršena emisija posebnog programa putem kratkotalasne radio-stanice u Beogradu. Prigodno slovo je održao O. Kazimir Zakrajšek.

Otvorenje Tjedna je u Iseljeničkom Muzeju dne 3. XII. 1939. u Zagrebu obavio pred sakupljenim iseljenicima povratnicima i prijateljima iseljenika ravnatelj iseljeničkog Muzeja g. **M. Bartulica, koji je govoreći o važnosti hrvatskog iseljeništva za našu domovinu istakao zadaće Banovine Hrvatske preko Hrvatske Iseljeničke Službe za naše iseljeništvo.**

U dnevniku "Novo Doba" u Splitu objavio je g. **Ivo F. Lupis-Vukić** prigodan članak pod naslov "Dosta je bilo riječi – djela se hoće", u kojemu iznosi više potrebnih i obrazloženih predloga za uredjenje hitnih iseljeničkih pitanja. Članak završava ovim riječima: "Dvadeset godina mi prečani tučemo praznu slamu na iseljeničkom polju. – Uspostavljanjem Banovine Hrvatske napokon smo ipak došli u mogućnost, **da na tom polju sami odlučujemo, odnosno suodlučujemo, stvaramo i radimo.** Ja sam u ovom napisu pokazao na nekoliko neobradjenih ledina.- Svojim znanjem i iskustvom rado ću pomoći, bez traženja i očekivanja ikakove nagrade. **Tko je zvan neka okuplja radnike, da krče i siju. Dobra ploda bit će i za iseljenike i za domovinu**". Članak ćemo u cjelini naknadno objaviti.

Sa strane **Društva Sv. Rafaela u Zagrebu** razaslano je katoličkim župnicima pismo sa povećim osvrtom na važnost našega iseljeništva s ovim poglavljima: Uzroci iseljavanja i teške prilike iseljenika. Potreba veze članova porodice i domovine sa iseljenicima. Važnost brige za vjerski i moralni život.

U "Seljačkom Domu" u Zagrebu od 14. XII. 1939. napisao je prigodan članak ing. **Božidar Vučković** pod naslovom "Sjetimo se naših iseljenika" s ovim toplim završetkom: "Od vajkada je uvriježeno u našem narodu, da se svake godine tokom mjeseca prosinca posveti raznim priredbama osobita pažnja iseljeništvu. **Savez Organizacija Iseljenika** uputio je organizacijama i društvima u domovini pozive, da se svatko na svoj način u čitavom mjesecu prosincu, a naročito u "Iseljeničkom Tjednu", raznim priredbama, predavanjima i crkvenim propovjedima sjetimo na iseljeničku braću. Stoga bi bilo lijepo, **da se i na našim političkim, gospodarskim i naročito prosvjetnim sastancima osvrnemo i na naše sunarodnjake**, koji su "trbuhom za kruh" iselili iz starog kraja, te da na taj način **vidno pokažemo kako Hrvatska živi ne samo u Banovini Hrvatskoj, nego i u mnogim evropskim zemljama, a naročito s onu stranu velikih mora".**

U idućem broju ćemo objaviti dopise naših iseljeničkih organizacija o proslavi.

ISELJENIČKE VIJESTI

TOTIĆ POČ. KONZUL U AUCKLANDU, NOVA ZELANDIJA

L. – Iz ministarstva inostranih poslova se doznaje, da je Ukazom Kr. Namjesništva od 15. juna 1939. Ivan Totić postavljen za poč. konzula Kraljevine Jugoslavije u Aucklandu New Zealand, raniji poč. konzul u Dargaville, New Zealand.

Hrvatski iseljenik, 1940. god.; br. 7-8; str. 4

Iseljeničke vijesti

HRV. ISELJ. DRUŠTVA U NOVOJ ZELANDIJI

"Napredak", Sydney od 14. VIII. 1939. piše da je u Aucklandu, N. Zelandija osnovana **Ženska Grana Hrvatskog D. P. Društva,** koja već broji 18 članica. Ova Ženska Grana uspostavljena je povodom posjeta J. Kosovića iz Australije, koji je na sastanku H. D. P. Društva prikazao postojanje ženskih sekcija u klubovima iseljenika u Australiji i njihov rad. Izabrana je jedna dopisnica za redovito pisanje ženskog stupca u "Napretku".

Na tom sastanku je takodjer zaključeno da se radi na organiziranju Basketball team i škole za tap dancing medju mladjim djevojčicama. Izabran je odbor, koji će redovito jednom svakog mjeseca posjetiti dječju bolnicu u Aucklandu i podijeliti povrća.

Hrvatski iseljenik, 1940. god.; br. 7-8; str. 4

IZ HRVATSKIH NASELJA

Društveni život hrvatskih iseljenika u New Zealandu

Auckland, 10 januara 1940.

Posljednjih par godina zapaža se velika aktivnost naših iseljenika u Novoj Zelandiji. Svake godine sve to više raste interes za udruživanje i zajedničko istupanje na javnim priredbama, koje postaju vrlo popularne i dobro posjećivane. Još pred desetak godina naši iseljenici bili su dosta raštrkani po sjevernom dijelu otoka. Premda je još i prije rata bilo dosta naseljeno naših i u samom gradu Aucklandu, to ipak tek napuštanjem kaorskih poljana počeli su se naši u većem broju naseljivati po gradovima a ponajviše u Aucklandu. Sam Auckland sa bližom okolicom ima preko jednu hiljadu naših zemljaka, pa stoga je i naš društveni život najblje razvijen u tome gradu. I ako osim žena i djece u posljednjih 10 godina ne može se nitko drugi useliti u ovu zemlju, ipak nam broj

rapidno raste u podmlatku druge i treće generacije. Većina naših dobro se je snašla ovdje i svi su zadovoljni, jer dobra zarada omogućuje i visoki standard života. Društvenost koja se razvija medju našima od velikog je značenja za naš ovdašnji iseljeni svijet. Osobito mladež rodjena u ovoj zemlji nalazi u našim društvima podstreka za podržavanje naših narodnih običaja i materinskog jezika.

U Aucklandu postoje dva naša društva, pa svake nedjelje nadje se na stotine našeg naroda sakupljenog u društvenim prostorijama, pa se tako sastaje naš narod iz bliza i daleka. Mladji provode vrijeme u plesu i glazbi, a stariji u razgovoru i društvenim igrama. Ti nedjeljni sastanci ušli su tako narodu u običaj, da rijetko tko propusti, a da se ne nadje medju našima. Klubovi drže takodjer novine iz domovine, pa ih narod uvijek s velikim interesom čita i živo prati dogadjaje u istoj.

Kao svake tako i ove godine održao je Jugoslavenski Klub u Aucklandu svoj godišnji svečani ples. Ples ima svrhu da novo-zelandska publika upozna ljepote naših narodnih običaja. Sadanji agilni pretsjednik Yugoslav cluba g. Stipe S u m i ć poradio je, da se nabave nove narodne nošnje, pa tako sada klub posjeduje lijepi broj narodnih nošnja, u kojima članovi i članice na javnim priredbama nastupaju. Ples je bio tako dobro posjećen, da najveća dvorana u gradu nije mogla primiti sve goste i drugu mnogobrojnu i znatiželjnu publiku. Uz konzularni zbor i ostale odlične uzvanike ples su posjetili naši iseljenici iz najudaljenijih mjesta ove zemlje. Najveća atrakcija plesa je bio prikaz našeg narodnog kola, koje su izvodili članovi i članice kluba u narodnim nošnjama uz pratnju našeg tamburaškog zbora. Kolo je bilo na novo uvježbano a vodio ga je g. Tony Marinović iz Oratie. Tamburaški zbor prenesla je i ovdašnja radio stanica.

Unatrag nekog vremena pokazuje veliku aktivnost drugo naše iselj. društvo: Hrvatsko dobrotvorno društvo u Aucklandu (Croatian Benevolent Society) na čelu sa pretsjednikom g. F. Sunde i tajnikom g. M. Ivičevićem. Na 22. jula 1939 bilo je svečano otvorenje novih društvenih prostorija u Aucklandu, kojemu je dato ime "Hrvatski dom". Otvorenju i svečanoj večeri prisustvovalo je oko 700 našeg naroda. Toj svečanosti prisustvovala je takodjer i uprava Yugosl. cluba sa dosta članova, pa je ova svečanost prošla u znaku sloge našega naroda u New Zealandiji. Narod je bio vrlo razdragan i veseo, a svečanost je dostigla svoju kulminaciju kod predaje slika clubu vodje Hrv. seljačke str. Dr. Vlatka Mačeka i g. Savage-a pretsjednika Novo Zelandske vlade i laburističkog vodje. Otvorenju je prisustvovao takodjer i podnačelnik grada. Prilikom svečanosti izrečeno je nekoliko patriotskih govora za slogu i napredak našeg naroda u New Zealandu, pa je svečanost prošla u najboljem raspoloženju i ostavila duboki utisak na sve prisutne.

Na 23. o. mj. održaje Yugoslav Club u Dargavillu svoj godišnji ples za koji već sada vlada veliki interes.

Na ovaj način naš narod ne samo svojim radom već i priredbama stvara si ime i podiže ugled.

Dr. Miroslav Crkvenac.

Kraj

RED LETENJA „AEROPUT“ 1940

LINIJA 2000 — Svakodnevno osim nedjelje u oba pravca.

1. V. — 1 .XI.		30. IV. — 15. VIII.	16. VIII. — 15. IX.	16. IX. — 31. X.
6.35	ZAGREB ▲	19.10	18.10	16.50
7.35	BOROVO	18.10	17.10	15.50
7.40	»	18.05	17.05	15.45
8.20	▼ BEOGRAD	17.25	16.25	15.05

LINIJA 2002 — Svakodnevno osim nedjelje u oba pravca.

1. V. — 1. XI.		30. IV. — 15. VIII.	16. VIII. — 15. IX.	16. IX. — 31. X.
6.20	SKOPLJE ▲	18.20	17.35	16.30
7.05	NIŠ	17.35	16.50	15.45
7.10	»	17.30	16.45	15.40
8.15	▼ BEOGRAD	16.25	15.40	14.35

LINIJA 2006 — Utorak, četvrtak, subota 2. V. — 28. IX

	9.00	BEOGRAD ▲	12.10	
(Lokalno vrijeme)	11.25	▼ SOFIA	11.45	(Lokalno vrijeme)

LINIJA 2008 — Svakodnevno osim nedjelje u oba pravca.

9.00	BEOGRAD ▲	11.50
10.15	▼ PODGORICA	10.35

LINIJA 2004 — Svakodnevno osim nedjelje u oba pravca.

15. V. — 31. V.	16. IX. — 30. IX.		15. V. — 31. V.	16. IX. — 30. IX.
8.55	SARAJEVO ▲	16.35		15.05
9.50	▼ BEOGRAD	15.40		14.10

LINIJA 2005 — Svakodnevno osim nedjelje u oba pravca.

1. VI. — 14. IX.		1. VI. — 15. VIII.	16. VIII. — 14. IX.
6.30	BEOGRAD ▲	19.00	17.30
7.45	▼ DUBROVNIK	17.45	16.15

LINIJA 2004 — Svakodnevno osim nedjelje u oba pravca.

1. VI. — 14. IX.		1. VI. — 15. VIII.	16. VIII. — 14. IX.
8.00	DUBROVNIK ▲	17.30	16.00
8.40	SARAJEVO	16.50	15.20
8.55	»	16.35	15.05
9.50	▼ BEOGRAD	15.40	14.10

LINIJA 2003 — Svakodnevno osim nedjelje u oba pravca.

1. VI. — 14. IX.		1. VI. — 15. VIII.	16. VIII. — 14. IX.
6.30	ZAGREB ▲	19.00	17.35
7.40	▼ SPLIT	17.50	16.25

LINIJA 2007 —Svakodnevno osim nedjelje u oba pravca.

1. VI. — 14. IX.		1. VI. — 15. VIII.	16. VIII. — 14. IX.
7.50	SPLIT ▲	17.40	16.15
8.30	SARAJEVO	17.00	15.35
8.50	»	16.35	15.05
10.00	▼ ZAGREB	15.15	13.45

LINIJA 2001 — Svakodnevno osim nedjelje u oba pravca.

1. V. — 30. IX.		1. V. — 30. IX.
10.25	LJUBLJANA ▲	14.35
11.10	▼ ZAGREB	13.50

LINIJA 1876 — Utorak, četvrtak, subota u oba pravca.

1. VI. — 31. VIII.		1. VI. — 15. VIII.	16. VIII. — 31. VIII.
10.15	BEOGRAD ▲	15.15	13.45
11.45	▼ BUDIMPEŠTA	13.45	12.15

LINIJA 560

Svakodnevno osim nedjelje u oba pravca.

Red letenja važiće od: 1. V. — 14. IX. 1940.

10.00	BUCAREST ▲	18.25
10.55	BEOGRAD	15.30
11.25	BEOGRAD	15.00
12.55	ZAGREB	13.30
13.20	ZAGREB	13.10
14.40	VENEZIA	11.50
15.00	VENEZIA	11.20
16.00	MILANO	10.20
16.20	MILANO	10.00
18.20	▼ MARSEILLE	8.00

Sva obavještenja i prodaja karata kod društva Putnik«, Split, Obala, tel. 29-74 i kod »Aeroputa«, Matejuška, tel. 22-55.

O.r. 39124

2 90484

303906

O–H 21. 02. 2007

Poštarina plaćena.

NOVI

ISELJE

ISELJENICI ORGANIZUJTE SE!

GLASILO SAVEZA ORGANIZACIJA

1.000.00[illegible] ENIKA NA OKUP!

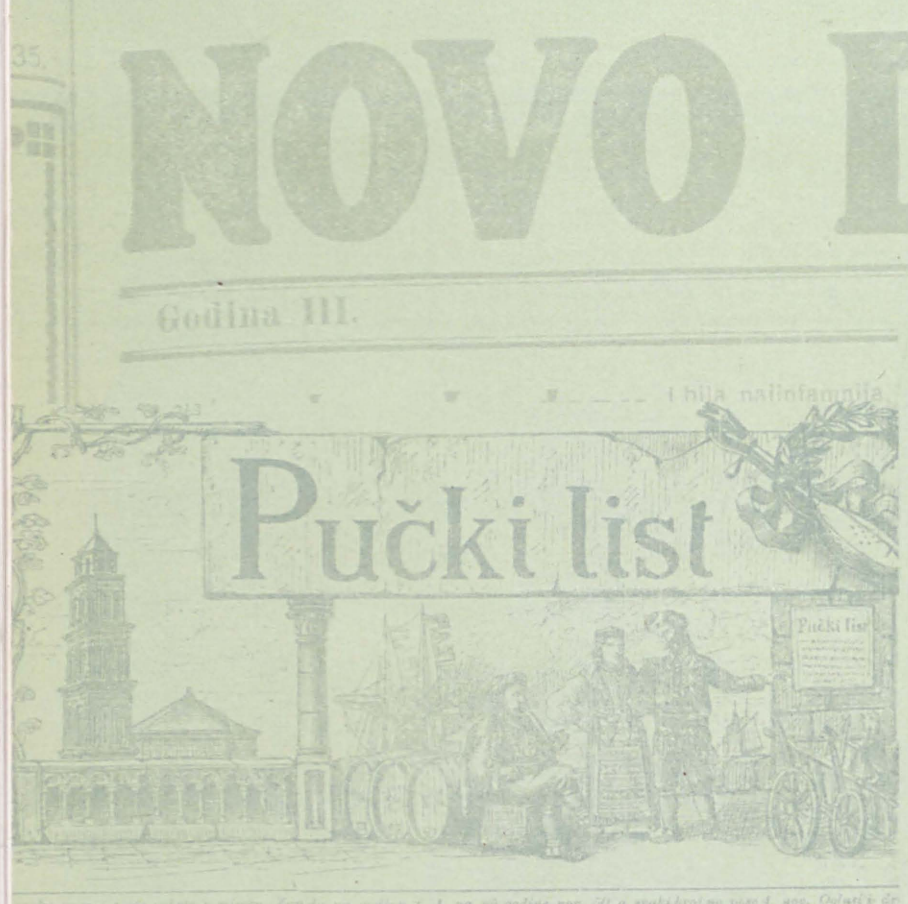
BROJ 6 ZAGREB, 1. JUNA 1937. GODINA XVI.

NACIONALNA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA U ZAGREBU
SV.2
II 85846

ISELJENIČKI MUZEJ U SPLITU









NACIONALNA I SVEUČILIŠNA BIBLIOTEKA ZAGREB
990272100

ŽELJEZ

Izlazi svake druge subote po podne iz „Narodne Tiskare" u Splitu. Uredništvo u Grilnoj kući pokraj kazališta, br. 727, I. kavan.

Priopćuje, uredjuje i pred zakonom odgovara DUJAM MIKAČIĆ.

Pretplata: za Split kr. 2.— na godinu
za A. U. monarhiju „ 2:50 „
za ostale države „ 2.— „ i pošt.
Svaki pojedini broj para 8 (i poštarina)
Za uvrzbe: svaki četvorni centimetar 5 para.

Gos. I.